

Geuzenliedboek

1940-1945

GEUZENLIEDBOEK 1940-1945

VERANTWOORDING

Deze herdruk bij het dertigjarig jubileum der bevrijding van het nazi-juk op 5 mei 1945 werd mogelijk gemaakt door een subsidie van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk (C.R.M.), dat een her-uitgave wenste tegen uiterst lage prijs. De bladzijden 1 tot 264 zijn langs fotografische weg gereproduceerd en bleven dus geheel ongewijzigd. Ter gelegenheid van het jubileum is de anonimiteit van de dichters, de redactie en de drukkers, voorzover mogelijk, opgeheven, en werden voor- en achterin gegevens aan het boek toegevoegd. De redactie kon in de korte tijd waarin zij haar werk moest doen geen gelegenheid vinden alle auteurs of hun nabestaanden toestemming te vragen het werk opnieuw te publiceren. Zij rekent er gaarne op dat deze stilzwijgend wordt gegeven terwille van het nationaal belang dat met de uitgave beoogd wordt.

Mei 1975

Geuzenliedboek 1940-1945

onder redactie van

Dra. M. G. Schenk en H. M. Mos

Buijten & Schipperheijn, Amsterdam, 1975

INLEIDING

Een volk dat voor tirannen zwicht
zal meer dan lijf en goed verliezen –
dan dooft het licht

Hendrik Mattheus van Randwijk (1909-1966)

'Het onbeholpen vers door een ongeletterde binnen de gevangenismuren (of daarbuiten – red.) geschreven; het sonnet van den hoogleeraar die in het gevloekte Buchenwald – maar hoeveel heerlijk Nederlandsch gemeenschapsleven werd daar gegrondvest – voor het eerst bemerkte dat hij dichter was; het lied van de haat en het lied van het onbuigbare vertrouwen; kortom het nieuwe geuzenlied doet ons het Nederlandsche volk kennen zoals het was en is in dezen na den tachtigjarigen oorlog zwaarsten tijd van zijn bestaan. Daarom is de uitgave van Geuzenliedboeken een daad van zoo groote betekenis voor het heden, omdat duizenden daarin hun eigen gevoelens weerspiegeld vinden voor de toekomst, als onmisbare bijdrage tot de kennis van de volkspychologie van dezen, onzen tijd'.

Zo staat het in het Voorwoord tot het 'Geuzenliedboek, derde vervolg', dat in het oosten van het land op de pers lag, toen dit deel van Nederland bevrijd werd en dat dus niet meer illegaal verspreid behoefde te worden zoals de beide voorafgaande delen.

Nu, dertig jaar later, denken wij wel iets genuanceerder; de 'ontmythologisering' heeft – terecht – geen halt gehouden bij de houding van het Nederlandse volk. Wij weten nu dat velen zich tamelijk afzijdig hebben gehouden ondanks hun afkeer van de bezetters, omdat die hun rustige bestaan verstoorden. Maar evenzeer weten wij dat er Nederlanders zijn geweest, die al sinds 1933 het gevaar van het nazisme onderkenden en die zich daartegen van meet af aan te weer hebben gesteld.

Naarmate de wreedheden van het nazisme toenamen, groeide ook het inzicht in de absolute verwerpelijkheid van deze ideologie (prof. Nagel, de schrijver J. B. Charles, betwijfelde in april 1975 of het nazisme wel de kwalificatie 'ideologie' waard was). Dit inzicht leidde tot verzet en een van de vormen waarin het zich uitte, was het verzetsgedicht.

Tijdens de bezetting hebben deze geuzenliederen zeer velen een moreel en geestelijk steuntje gegeven. Zij weerspiegelen inderdaad de gevoelens, die ons toen bezielde. Dit is de reden waarom wij 'ja' hebben gezegd, toen wij de vraag kregen een herdruk van het Geuzenliedboek 1940-1945 te maken.

Helaas kon dit niet meer het oorspronkelijke team zijn. De drukker (de man die het grootste risico liep!) *Allard Honing* werd bij een overval op zijn drukkerij gearresteerd, want daar lag – bij hem natuurlijk! – illegaal

drukwerk op de pers. Hij is in een concentratiekamp bezweken. De heer Honing was diep-gelovig; zijn geloof dwong hem onmiddellijk stelling te nemen tegen het heidense nazisme en alle risico's daarvan bewust te aanvaarden.

De auctor intellectualis van de Geuzenliedboeken, de heer *Gé L. Tichelman*, die tot over de oren in het illegale werk zat, is in 1962 overleden. Hij verrichtte dit illegale werk vanuit zijn kamer in het Koloniaal Instituut (nu Koninklijk Instituut voor de Tropen), dat voor het grootste deel een bolwerk van de SS was. Er is wel gezegd dat Tichelman, alias Schroeder, alias Hackfort, op één bundel van een Geuzenliedboek twee handgranaten cadeau gaf! Hij gedroeg zich als conservator van het Instituut zo hautain tegenover de aanwezige SS-ers, dat zelfs geen van de schildwachten het ooit gewaagd heeft hem te gelasten de inhoud van zijn akentas te laten zien. Was dat wel gebeurd, dan zou hij vermoedelijk ter plaatse zijn neergeschoten. Hij heeft op kenmerkende wijze de 'Radfahrer'-mentaliteit van de nazi's aan de kaak gesteld: trappen naar beneden, buigen naar boven. Tichelman, in wezen een in-goedige bescheiden man, gedroeg zich tegenover de SS alsof hij de hoogste autoriteit van het Koloniaal Instituut was, die zo genadig was de SS in 'zijn gebouw' te dulden. Daartegen was geen SS-er opgewassen.

In 1969 is ook de heer *J. B. Th. Spaan* overleden. Hij heeft de 'redactievergaderingen' en andere besprekingen in het Koloniaal Instituut nooit bijgewoond, omdat hij dit een overbodig risico achtte. Als Intelligence-medewerker, die voor de illegale pers en de regering in Londen ander nieuws gaarde dan de kranten meldden, liep hij al meer dan genoeg gevaar; de eerste ondergetekende kon wel als zijn koerierster en zegsvrouw optreden.

Wij overgeblevenen hebben geaarzeld of wij zonder meer een herdruk van het Geuzenliedboek 1940-1945 konden geven. Die aarzeling sproot voort uit twee overwegingen. In de eerste plaats staat er heel wat in, dat onmogelijk als 'gedicht' kan worden gekenschetst, wat – naar een uitdrukking van Yge Foppema – louter berijmde propaganda is. In de tweede plaats scheren heel wat 'dichters' alle Duitsers over één kam en komen daardoor tot kwalifikaties, die ongerechtvaardigd zijn. Maar het aantal Nederlanders die ook tijdens de oorlog onderscheid maakten tussen nazi's en andere (goede of in elk geval niet slechte) Duitsers was zeer gering. Mannen en vrouwen die fel anti-nazi waren, maar even hardnekkig weigerden anti-Duits te worden genoemd, waren er niet zo veel. Moesten wij deze 'gelijkschakeling' van alle Duitsers nu nog voor onze rekening nemen?

Ons antwoord ligt besloten in onze overtuiging dat ook deze liederen de

gevoelens van het grootste deel van het Nederlandse volk weerspiegelden.

Daarom ook hebben wij — in overleg met de uitgever — besloten tot een facsimile-herdruk, compleet met zetfouten en andere vergissingen. Het enige wat wij aan deze herdruk hebben toegevoegd is deze inleiding en een 'toelichting'. Uiteraard verschenen tijdens de bezetting de Geuzenliedboeken illegaal; de anonimiteit is gehandhaafd in de uitgave direct na de bevrijding. Na de verschijning van deze uitgave zijn er in de postbus die aan het eind van de Verantwoording was vermeld, heel wat brieven binnengekomen met bijzonderheden over bepaalde gedichten. Deze bijzonderheden en hetgeen wij zelf al wisten hebben wij verwerkt in de aan het slot van de uitgave-1975 opgenomen toelichting. Ook dit is gebeurd in de vorm waarin wij een en ander in 1945 en 1946 hebben genoteerd. Het gevolg is dat die toelichting zeer onvolledig is en dat er veel in staat wat wij toen vanzelf begrepen, maar waarvoor de jongeren bv. de boeken van dr L. de Jong zullen moeten naslaan. Later is nog wel iets meer ontdekt, maar het volledige 'geheim' van de Geuzenliedboeken uit de tweede wereldoorlog zullen toekomstige geschiedschrijvers evenmin geheel kunnen onthullen als dat van de oorspronkelijke uit de tachtigjarige oorlog. Om één voorbeeld te noemen, wij weten niet wie de schrijver is van het voorwoord van het derde vervolg. Daarvoor heeft de heer Tichelman in de hongerwinter gezorgd toen ook wij nauwelijks meer contact konden hebben. Wij kunnen alleen zeggen, dat het sterk de gedachten van Tichelman zelf weergeeft.

Ondanks deze onvolkomenheden blijven wij het nuttig vinden er in 1975 aan te herinneren dat het een goede zaak is, dat een volk dat onder tirannen zucht zich ook verzet met het woord, dat op de lange duur altijd machtiger is.

Dra. M. G. Schenk
H. M. Mos

Beschrijving van het facsimile van het titelblad der uitgave van 1588, opgenomen op de bladzijde hiernaast.

Het titelprentje stelt het portret van Filips II voor; daarnaast de bedelaarstas en twee ineengeslagen handen als zinnebeeld van de trouw der Geuzen, en rechts een kalebasflesje en de bedelnap. De zinspreuk er boven luidt: *Vive le Gues (leve de Geus)*.

Boven het prentje staat: *Een nieu Geusen Lieden-Boecxken (waerinne begrepen is den gantschen handel der Nederlandtscher geschiedenis dees voorleden Jaeren tot noch toe gheschiedt wijlen in Druck uitghegaen/eensdeels nu nieu by-ghevoecht. Nu nieulick vermeerdert ende verbeteret.*

Er onder: *Vive Dieu, La Santé du Roy, & la Prosperité des Geus, 1588 (Leve God, de gezondheid van de koning, en de voorspoed der Geuzen)*

Afbeelding van het titelblad van de Uitgave van 1588

De redactie en de uitgever ontvingen op 19 februari 1946 van H. M. Koningin Wilhelmina de mededeling dat Zij met bewondering van menig gedicht had kennis genomen, en Zich verheugde dat deze prachtige verzameling verzetslieden binnen ieders bereik werd gebracht.

Achter de inhoudsopgave die op bladzijde 264 eindigt, volgen aantekeningen bij de gedichten

XII

GEUZENLIEDBOEK

1940–1945

Niet doet mij meer erbarmen
In mijnen wederspoed,
Dan dat men ziet verarmen
Des Konings landen goed.

VERANTWOORDING.

Nauwelijks was de stijfjel achter de eerste Deutsche propaganda-affiches in den zomer van 1940 droog, of geheel Nederland las en verspreidde het lied van „vliegers die genade kennen”. Ons volk beroofd van vliegtuigen, kanonnen en geweren, had een geheim wapen ontdekt: het lied. En dat wapen heeft het den geheelen oorlog door gehanteerd: geen schanddaad werd door de Duitschers beraamd of bedreven, of er deed een berijmd protest de ronde. Daarnaast kwamen er de liederen, die den Nederlanders moed wilden inspreken, die hen wilden doordringen van de waarde van het eigene om hen zoo sterk te doen staan in den strijd tegen den overweldiger.

In het najaar van 1942 rees het plan de verzets-poëzie te verzamelen en zoo opnieuw onder ons volk te brengen. Het gelukte: niet lang daarna zag het Geuzenliedboek, het eerste vervolg op de geuzenliedboeken uit den tijd van den tachtigjarigen oorlog, het licht. Het was een sein geweest: nu verschenen van alle kanten de liedboeken, het één fraaier uitgevoerd dan het ander, maar alle dienstbaar aan één doel: ons volk sterken in en prikkelen tot verzet, verzet en nog eens verzet.

Deze liedboeken bevatten een machtig stuk geschiedenis van onze vijfjarige worsteling; hier vindt men de reacties op nederlagen en overwinningen, op barbaarsche wreedheden en kranige staaltjes van verzet; hier vindt men de uitingen van bewondering voor wie ons volk dienden en de zweepende hoon tegen den vijand en zijn volgzame handlangers. En al die reacties zijn ontstaan „heet van de naald” — door een bezield dichter of door een door woede en verbetenheid tot spreken gebracht rijmelaar — onder den onmiddellijken indruk der gebeurtenissen. Dit maakt deze verzen tot een kostbaar bezit, ook nu zij hun directe doel niet langer behoeven te dienen. De latere geschiedschrijver, die het epos van het

Nederlandsche verzet tegen den Duitschen nationaal-socialistischen tyran wil schrijven, zal uit de nieuwe geuzenliederen veel kunnen leeren.

Maar ook ons geheele volk kan er nu na de bevrijding nog profijt van trekken; de liederen kunnen een dagelijksche vermaning vormen, herinnerend aan de hoge normen tijdens het verzet gesteld, herinnerend aan den drang naar samenwerking, welke ons toen bezielde, aan de begeerte pal te staan voor de hoge menschelijke en goddelijke waarden, aan het vaste voornemen te hebben afgerekend met kleinzieligheid en benepenheid, met vitterij en vliegen-af-vangerij.

Daarom verschijnt er nu na de vrijwording van ons land een „Geuzenliedboek 1940-'45” als een geschenk van allen, die tijdens de bezetting met de dichter-pen gestreden hebben, aan allen, die door het lied tot den strijd zijn aangevuurd. Zooals de K.P.-er zijn onverschrokkenheid gaf in den strijd, zooals de retoucheur en fotograaf hun kundigheid ter beschikking stelden van de PBC, zooals de technici meehielpen aan de organisatie van een geheimen berichtendienst, zoo hebben de dichters zonder aarzeling het beste wat zij konden geven, ten strijd gewijd. Zoomin als het KP-er, retoucheur of technicus ging om persoonlijke eer, zoomin is het den dichters daarom gegaan en zoo verschijnt ook thans dit liedboek anoniem: niet de dichters en verzamelaars, niet de drukkers en uitgevers zijn belangrijk, belangrijk is alleen, dat Nederlanders zich ook op deze wijze te weer hebben gesteld. Mocht de afgedrukte tekst niet meer geheel kloppen met de woorden, die de dichter schreef, dan is dat alleen het bewijs, dat zijn lied onder ons volk geleefd heeft en dat het is doorgegeven.

Met deze uitgave is geen enkel zakelijk belang gemoeid; de opbrengst komt — zooals dat met die der illegale uitgaven het geval was — geheel ten goede aan de slachtoffers van het Nederlandsche verzet; zij zal

ter hand worden gesteld aan de Stichting 1940-1945.

Voor latere geschiedschrijving kan het van belang zijn de historie van het ontstaan der geuzenliederen en ook de dichters te kennen. Hieraan heeft de commissie tegemoet willen komen en daarom zal er in enkele groote bibliotheken een exemplaar van dit boek worden gedeponeerd, waarin zooveel mogelijk biografische en historische aantekeningen worden opgenomen. Ten einde deze commentaar zoo volledig mogelijk te maken stelt de commissie er prijs op bericht te ontvangen van of over allen van wie eenig werk in dit boek is opgenomen (postbus 363 Amsterdam).

**WORDT WAKKER WANT
DE NOOD IS GROOT**

IK SLA DE TROM.....

Ik sla de trom en dreun de droomers wakker.
Wie droomt verraadt zijn vrouw, zijn kind, zijn
Geen eerlijk man kan zich gelukkig voelen [makker.
Als zijn gelijken, die het goed bedoelen
En nooit hun stuggen nek hebben gebogen,
Door liederlijke landsknechten bespoten,
Getrapt, geslagen worden totterdood.
Wordt wakker, want de nood is groot.

Ik sla de trom, het is geen tijd voor zingen,
Voor maanlicht, minnepijn en mooie dingen,
Als de gerechten, onze zielsgenooten
In donkre martelkampen weggesloten
Verteren zonder hoop op beter morgen,
Als dronken loeders godenzonen worgen,
Het beste volk geprangd wordt totterdood.
Wordt wakker, want de nood is groot.

Ik sla de trom, het voordeel van deze aarde
Verloor, voor wie een hart heeft, alle waarde.
Wie denkt aan ketenen en ballingsoorden
Veracht muziek en gruwt van groote woorden;
Zoolang de besten in hun cellen zuchten,
Dweept men niet met opalen avondluchten,
Het leven is verbitterd door den dood.
Wordt wakker, want de nood is groot.

Ik sla de trom, stroomt samen, wij zijn velen.
Mijnwerkers komt met bijlen en houweelen,
Gij boeren scherpt Uw zeisen en Uw grepen,
Matrozen neemt de haken van Uw schepen,
En jagers laadt met scherp Uw jachtgeweren,
Wij zijn de laatsten en wij moeten 't keeren.
Boven den knoet verkiezen wij den dood.
Wordt wakker, want de nood is groot.

Ik sla de trom, we zijn in 't nauw gedreven,
Wij die in vrede en vriendschap wilden leven,
Werden een zee van purperroode vlammen
Die zich een weg baant door betonnen dammen:
Bezielde mannen die voor vrijheid vechten
Zijn sterker dan een troep betaalde knechten.
Wij vreezen niets, den duivel noch den dood.
Wordt wakker, want de nood is groot.

Ik sla de trom; eens komt een eind aan 't lijden,
Na deze ellenden rijzen zachte tijden.
Dan bouwen we weer onze luchtkasteelen.
Dan mogen onze kinderen weer spelen,
Dan glijden weer op 't meer de blonde barken,
Dan vrijen weer de paren in de parken.....
Het leven wint het eindelijk van den dood!
Maar wordt nu wakker, want de nood is groot.

VOOR WEST EUROPA.

Trok adel zich in verre wolken
voor goed terug? en zijn er geen
manbare droomen te vertolken
meer over, dan die waan alleen
van overeind, maar zonder vechten,
te sterven als een dorre staak?
Een volk van knechten komt de wereld knechten,
aangevoerd door een brullende onderkaak.

Van hier, waar Geuzen, waar Oranje,
de jood Spinoza, en Rembrandt,
en tachtig jaren tegen Spanje
geboekt staan, vanuit dit oud land
ziet men Europa's grootheid slechten
voor slaventoekomst-in-de-maak:
een volk van knechten komt de wereld knechten
tot onderworpenheid aan de onderkaak.

't Vrij Derde Rijk, waar geen drie Burgers
meer vrij zijn, stelt de wet, en stelt
leugens, geharnast, aan tot wurgers
van den nabuur, die stad en veld,
terwijl hij zieltoogt, ziet ontrechten
door 't Onrecht, dat van vreugde blaakt.
Een volk van knechten komt de wereld knechten
ter eere van een bluffende onderkaak.

Waar bleven de overwolksche maten
van Beethoven en Hölderlin?
Cohorten derderangsch kordaten,
door wanhoop niet meer te overzien,
doen de aarde dreunen, en verrichten
daaglijks hun toegesnauwde taak.
Een volk van knechten komt de wereld knechten,
en zang wordt overblaft door de onderkaak.

En waar die onderkaak orakelt
daar houdt de geest zich als een muis,
en wordt het kruis gelijkgeschakeld
onder een ratelend hakenkruis,
tot al wat echt bleef aan de onechten
ten prooi valt in hun lage wraak:
een volk van knechten komt de wereld knechten
tot onderworpenheid aan de onderkaak.

En 't Westen? veilig verontwaardigd
tot het gevaar het overvalt?
en geen meer weet waar het scherp zwaard ligt?
Dan komt met ónderwolksch gebral
dat volk van knechten onze wereld knechten,
en voor wij sterven gunt het ons tot taak
gehoorzaam nog een zegekrans te vlechten
voor een laag voorhoofd en een onderkaak.

Maart-April 1939.

DEDIT FRUCTUS EORUM LOCUSTAE ¹⁾

.... **O**ns staan van koorn
De velden wit.....
Neemt Gij,
in Uwen toorn,
al dit?
Nog blijft ons, vrij
en vol bezit,
Van Uwe min
't Zielseigen pand,
Dit erfdomein, ons Nederland!

Geheng, o, Heer, die 't Al regeert,
Die uit Uw wolk
Onze oogst verteert,
Dat ik mijn Volk
In pijn en nood
Getrouw mag zijn
Tot in
Den dood!

¹⁾ Hij geeft de vruchten hunner handen over aan den sprinkhaan.

NIEUW NEDERLANDSCH LIED 1940.

Nederlandsch is: niet te kniezen
Aan de boorden van het verdriet,
Niet u zelve te verliezen,
Waar gij goed verloren ziet,
Dat gij graag had megedragen
Tot het afscheid van den tijd.
Nederlandsch is: niet versagen
Als ze u vragen wie gij zijt.

Beter dan in blijde dagen
Weet de Nederlandsche man,
Dat hij, waar de tijden plagen,
Dragen moet zooveel hij kan,
Doch niet slaafs en niet verbijsterend,
Niet gehavend naar het hart:
Dapper als het lot hem teistert,
Draagt de Nederlander smart.

Beter dan in blijde uren
Voelt de Nederlandsche vrouw,
Dat zij haar gezin besturen
Moet, als ware daar geen rouw.
Wat ter wereld al teloorgaat,
Ook al schroomt het hart te slaan,
Dóórgaan, zooals 't leven doorgaat,
Is een wet van 't volksbestaan.

Als de zee van 't Noorden wild wordt,
Luidt de stormklok ons bijeen,
Zorgt, dat dan geen kracht verspild wordt
Aan verdeeldheid ondereen!
Slaat de handen uit de mouwen,
Iedereen voor 't eigen werk.
In gemeenzaam Godsvertrouwen
Samenwerken maakt u sterk.

Wat de vaadren heeft gebonden
Ten geboortestond van 't land,
Binde ons heden ongeschonden!
Wie zich opstelt aan den kant,
— Luistert naar zijn eigen eerezucht,
Waar 't om aller welvaart gaat,
Of wanhopig elk verweer vlucht,
Is geen ware kameraad.

Kallen is onnoozel mallen,
Zooveel handen: zooveel werk;
Arbeid moet er zijn voor allen!
Bleef ons volk gezond en sterk.
Leer het zelf zijn kracht weer voelen!
Gun de geldmacht geen voogdij!
Wie alleen zichzelf bedoelen
Voeren ons in slavernij.

Nederlandsch is: een verleden,
Dat ons rechten heeft geborgd,
Waar wij fier vooruit mee treden,
Door 't geledene onbezorgd.
Wordt een betere tijd geboren
Achter het woeden van den strijd,
Laat dan aan de wereld hooren,
Dat gij Nederlanders zijt!

DE SEDITIEUSE EN POLITIEKE LIEDEKENS.

Des onderdrukkers wreede hand
Drukt zwaar op 't uitgeplunderd land.
Nog in der menschen zielen brandt
Het leed van d' ondergane schand.

Met weergalooze felheid gaat,
Door 't lage Land het vuig verraad.
't Vertrapte volk ondergaat
De foltering der derde graad.

Ai, hoe wij 't schreeuwend onrecht haten!
Mijn God, waarom hebt G' ons verlaten?
Help nu u zelf, houdt hoog en koel het hoofd; kruit droog
Wat ook gebeur'. 't Ontembaar volk bukt niet.
Uit het benarde hart des lands stijgt het omhoog
Het lied van het verzet, het Geuzenlied.

EEN PRINCE VAN ORANGIEN . . .

13 MEI 1940.

Neen, 't was geen vlucht die U deed gaan
Maar volgen, waar God riep;
'k Vraag niet, wat in U is doorstaan,
Een strijd hoe zwaar, hoe diep.

Wij knielen naast en met U neer,
Tot God de blik, de hand;
Geef Neerland aan Oranje weer,
Oranje aan Nederland.

En kome dan wat komen mag,
W'aanbidden, zwijgen stil.
De nacht zij zwart, omfloerst de dag,
Geschiede Heer, Uw wil!

KONINGINNEDAG 1940.

't Is feest, maar zonder feestgegons,
Der golven klotsen zingt verlangen:
De zee is tusschen haar en ons,
In weemoed blijft ons hart gevangen.

Eens zong mijn mond een ander lied,
Toen 't groot gezin was ongebroken.
O weelde! Als ons oog U ziet,
Is weelde in armoë weggedoken.

't Is feest, maar zonder Neerlands vlag!
Der golven klotsen zingt: „Gelooven!
Eens komt de dag, de gouden dag,
Klinkt blij: „Oranje, Oranje boven”!

O gouden dag, o wonder feest!
Ontplooï Uw glanzend blanke veder,
Breng ons de dauw, die 't hart geneest:
Breng ons de Koninginne weder!

Mijn Koningin! ik kus Uw hand,
Aan U denk ik in mijn gebeden,
Aan U en — 't vrije Nederland!

— — — — —
Behoed' U God, leid' Hij Uw schreden!

31 AUGUSTUS 1940.

Wil'mina van Nassouwe
Ben ik van Dietschen bloed
Het vaderland getrouwe
Blijf ik tot in den dood.
Prinsesse van Oranje
Ben ik, vrij, onverveerd,
't Bewind van 't oud Germanje
Heb ik altijd geëerd.

In vree met elk te leven
Heb ik altijd betracht,
Nochtans ben ik verdreven,
Om land, om luid gebracht,
Maar God zal mij regeeren
Als een goed instrument,
Dat ik zal wederkeeren
In mijnen regiment.

Laat vreemd geweld ons drukken
En neerslaan wat weerstreeft,
Toch kan 't mij niet ontrukken,
Wat diep in 't harte leeft;
Dat is de liefd' en trouwe
Door mijn geslacht verpand,
Wat kwaad de vijand brouwe
Aan 't dierbaar vaderland.

Het stormgetij moog' wassen,
De golven mogen woën,
De vuurmond moge bassen
En alles daav'ren doen;
Toch schrijf ik op mijn vane,
Ontplooit op Britsche ree,
Hoort toe, mijn onderdanen:
't Aloud „JE MAINTIENDRAI”.

En waar mij God moog' leiden,
Hoe lang mijn zwerftocht duur,
'k Blijf niettemin verbeiden,
Het blij bevrijdingsuur.
Eens klinkt „Oranje boven”
Weer uit der mijnen mond,
Dan zal ons danklied loven,
Hem, die verlossing zond.

Langs onbegrepen wegen,
Voert vaak der volk'ren lot,
Maar 't eind wordt immer zegen,
Waar 't biddend klimt tot God.
Laat dan de Heer maar waken,
't Is de wijsheid, wat Hij doet.
Zoo zal hij alles maken,
Dat g'u verwond'ren moet.

Met al hun dapper vechten,
Met al hun stout lawijt,
Zij zullen ons niet knechten
De machten van deez' tijd;
Tenzij het Woord des Zwijgers,
Moedwillig werd verzaakt:
'k Heb met den Heer der Heeren,
Een vast verbond gemaakt.

Ik wek U op te blijven
Vertrouwen t'allen stond,
Dan zullen wij verdrijven,
Die nu ons hart doorwondt,
God zal 't ons doen gelukken
Op zijn bepaalden tijd,
Zijn hand zal ons ontrukken
Van 's vijands macht en nijd.

Na 't zuur zal ons verblijden
Het zeer begeerde zoet,
Gelouterd door het lijden,
Zien wij het einde goed.
Ik keer dan tot u weder,
Wat lijkt die toekomst schoon,
En 'k leg dan met U neder
Mijn danklied voor Gods troon.

An u, mijn onderdanen,
Mijn vorstelijk saluut,
Totdat mijn Leeuw verdrijve
Der Nazi's attribuut.
Straks wijken 's vijands horden,
Straks zwijgt het droef geweent,
Als 't weer zal zijn geworden:

ORANJE EN NEERLAND: EEN

31 AUGUSTUS 1940.

Uw volk verdrukt, vernederd en verslagen;
—De oorzaak is bekend, maar zij hier niet gezegd!—
Verdroeg die smaad reeds 109 dagen,
Het door den Souverein der souvereinen opgelegd.

't Verdroeg dien smaad, deels blind van hate,
Deels met geduld, waar 't wist van Wien het kwam;
Maar hoe 't ook droeg, nog zijn daar uw soldaten,
De vuist gespannen en het hart in vlam.

En niet alleen zij, die uw veldgrijs dragen,
Maar heel uw volk — op zijn verraders na —
Wacht op uw woord, om weer het bloed te wagen,
Opdat het grommende den aanrander versla.

Het is vandaag de dag, dien wij in andre jaren,
Vierden met vlagvertoon en vaderlandsch gezang,
Met veel oranjabitter en Schiedamsche oude klare
En met het volksche lied „Wij zijn niet bang”.

Men heeft ons dit betoon van trouw en vreugd verboden,
— Gij weet het immers zelf — op straffe van geweld.
Weerloos ontwapenden durft men lafhartig dooden,
Weerloos ontwapenden heeft men „de wet” gesteld.

Maar, wát de vijand doet, hij kan ons hart niet treffen,
Wij dragen toch uw kleur, niet op maar in de borst;
En wij — gij hoort het immers toch — wij heffen
Het strijdlid aan van d'eerste Oranjevorst.

Wilhelmus van Nassau! Het schalt in alle steden
En alle dorpen en het plant zich voort,
O, Koningin, ons strijdlid van 't verleden,
Het wordt vandaag en morgen toch gehoord.

En als gij na uw ballingschap weer voet aan wal zult
Op den bevrijden vaderlandschen grond, [planten
Haalt men u juichend in, van alle, alle kanten,
En draagt u zingend op de schouders rond.

Uw woning is bewaard en uw soldaten waken,
De angst kruipt reeds den vijand worgend naar de keel.
Gij komt! Uw standaard zal weer wapp'ren van de daken.
Gij komt! Roep ons te wapen en beveel.

BIJ EEN FOTO VAN PRINSES IRENE EN PRINSES BEATRIX.

Prinsesje, Prinsesje, wat word je al groot!
Wat is het toch lang reeds geleden,
Dat wij je, hier, zelve hebben gezien
Helaas! — het kan niet in 't heden.

Dat onlangs je Vader je even bezocht,
Veel foto's toen ook heeft genomen,
Dat juichte een ieder hier hartelijk toe,
Zij zijn goed overgekomen.

Je speelt hier zoo rustig met blokken en zoo
En Beatrix wil je graag helpen.
Wat zal, als je keert, Prinsesseke kind,
De vreugd ons dan overstelpen.

Heel Nederland tooit zich met rood-wit-en-blauw,
Elk zal met Oranje zich sieren.
Wij zullen met heel ons Koninklijk Huis
Spontaan het Oranjefeest vieren.

ZON VAN ORANJE.

Zon van Oranje, symbool van de vrijheid,
Giet weer Uw stralen over ons uit.
Licht in de harten van vrede en blijheid
Is wat Uw schijnsel voor allen beduidt.

Laat weer weldadig Uw gloed op ons dalen,
Breng ons bevrijding, Uw roeping getrouw.
Zon van Oranje, giet weer Uw stralen
Over ons dierbare rood, wit en blauw.

Schenk weer aan onze geheiligde kleuren
d'Aloude schittering door Uwen glans.
Zon van Oranje, o, laat het gebeuren
Dat zij weer waaien van toren en trans.

Nu is het nacht en alom is het duister,
't Land is gedekt door een donkere vlag.
Breng ons weer spoedig in heerlijke luister,
Zon van Oranje, het licht van den dag.

KONINGINNEDAG 1942.

Gij zijt van ons, wij zijn van u,
Al scheiden ons de zeeën nu;
Geen Führer kan dit rooven.
Geen vijand die ons overwon,
Geen executie-peloton,
Het blijft: Oranje boven!

Want daarbij zijn wij opgevoed,
Het zit in ons, in ziel en bloed,
Wat anderen ook bouwen.
Geen Mussert met z'n kliek erbij,
Geen N.S.B., al stelen zij
Mijn schild ende betrouwen.

Zoo naadren wij den grooten dag,
Ten spijt van hakenkruis en vlag
Blijft het zooals te voren.
Geeft d'N.S.B.-er u de bons:
Wij zijn van u, gij zijt voor ons
De Koningin-geboren.

Wij, Wilhelmina, Koningin
Der Nederlanden, het heeft zin
Uw jaardag te gedenken,
Met dank voor wat God in u gaf,
Al wil men met terreur en graf
Ons volksbewustzijn krenken.

Oranje-volk en — Vaderland,
Geworden uit Uw Vaderhand:
Daar willen wij voor waken!
Oranje hier en wij weer vrij,
Opdat die dag weer toogdag zij:
God! Wil zóó toekomst maken!

AVONDSAMENKOMST.

31 Augustus 1942.

Dees dag van diep herdenken mag haar uren
Niet neer doen glijden in der tijden schoot,
Vóórdat hij ons, zij 't binnen d'eigen muren
Gelegenheid tot een belijden bood.

Hoe drukt toch d'afgedwongen stilte heden
Op d'anders steeds zoo luid doorzongen dag.
In straten, vol en kleurig in 't verleden,
Hangt nu geen enk'le rood-wit-blauwe vlag.

Toch bleef vandaag met ied're vezel hangen
Ons hart aan Neêrlands Koninklijke Vrouw.
Dit was een dag van levendig verlangen,
Dit wordt een avond van hernieuwde trouw.

't Verdrukt gemoed vindt steeds weer nieuwe wijzen
Om uit te zeggen, wat het diepste leit.
Daags overwegen rijpt in 't avondgrijzen
Tot rooden gloed van grooter innigheid.

Wat in 't geluid van 't juichen ging verloren,
Wordt hoorbaar, nu het feestrumoeren zwijgt.
In stilte alleen kan men den hartstoon hooren
Waardoor ons samenzijn nu wijding krijgt.

Ons samenzijn..... een enkele gedachte.....
Een zwijgen..... dan, een zachtgezongen lied.....
Maar toen we vroeger open hulde brachten
Was ons gebed om U zóó innig niet.....

Was 't niet, om voor ons allen te bewaren
Het Recht op Vrijheid, dat Ge zijt gegaan;
En dat ten derden maal ge gingt verjaren
Ver van het Volk, dat U blijft toegedaan?

AAN PRINSES JULIANA.

Gij, die aan verre kusten toeft,
En eenzaam zijt en hevig met ons lijdt,
Draag, sterk als wij, uw lot, wees niet bedroefd,
Elk leed kent zijnen tijd.

Elk uur heeft zijnen zin en wordt
Ons eens geopenbaard;
Gij, die nu verre zijt van ons en staart
Aan vreemde kusten, waar het hart verdort
in eenzaamheid, U zij bewaard

Het weten, dat dit volk, in tweedracht één,
Waar het geldt het hoogste goed, beklijft
In hou en trouw, wat Satan ook bedrijft:
Oranje in 't hart, Oranj' in merg en been!

BIJ DE GEBOORTE VAN ONZE JONGSTE
PRINSES.

Prinsesje, dat ons werd geboren
In den schrikkelijken tijd
Van een wereld, schier verloren
In al Godverlatenheid.
Prinsesje, dat ons werd gegeven
Ver van het vaderlandsche huis,
Ver van uw erf en volk verdreven:
In ons hart hebt ge al uw thuis.

Tusschen onze angst en nooden
Was uw allereerste schrei,
't Teeken, dat uit duizend dooden
't Leven triomfeerend zij.
Bloesem in de woestenijen
Van ons zwaar geteisterd land,
Komt g' ons van de ban bevrijden,
Van de wanhoop en de schand.

Prinsesje, als g' uw eerste schreden
In de lage landen zet,
Zal uw volk u tegentreden
Onbelast en onbesmet.
Tusschen puin van Neerlands steden,
Zal 't verraad gebannen zijn,
Zal de storm zijn uitgestreden,
Holland zal weer Vrijland zijn.

Prinsesje, welk een moedvol hopen
Stroomt door ons gefolterd hart.
Hoe de vijand storm zal loopen,
Hoe zijn woede ons ook benard',
Taaier zal de weerstand groeien,
Feller ons verbeterd zijn,
Tot gij bij ons op zult bloeien
Onder vredes zonneshijn.

31 AUGUSTUS 1943.

Nog is het uur van weerzien niet gekomen,
Maar ons verlangen zwol tot zekerheid,
en wát ons door den vijand werd ontnomen,
niet onze liefde tot uw wijs beleid,
niet onze trouw, die in het laffe dreigen
van straf en dood nog groeide, rijk en diep,
en niet de blijdschap, die wij voelden stijgen,
als ons van ver uw stem ten strijde riep.

En nu wij heden weer uw feest gedenken,
gaan onze harten juichend tot u uit;
zelfs grooter vreugde wil de dag ons schenken,
want voller weten wij wat hij beduidt.
Voller dan vroeger in den tijd van vrede
toen ons alleen geluk met u verbond,
want wat wij allen met en om u leden
brandt dieper nog in 's harten diepsten grond.

Verbindt geluk, verdriet smeedt hechter banden,
en onze liefde, door ons leed verrijkt,
brengt u vandaag één enkele offerande
dat zij, wát ook mag woeden, niet bezwijkt.
Dat zij, hoe ook de vijand met verwaten
afgunst en haat ons volk kastijden zal,
u en uw troon geen hartslag zal verlaten
en trouw zal blijven tot zijn zeek'ren val.

Opdat wij u straks in het uur van vrede,
van zegepraal der ware menselijkheid,
met open oogen kunnen tegentreden
en zeggen kunnen: In den zwaarsten strijd
bleven wij uw standvastige getrouwen,
standvastig om uw troon en voor uw eer.
Uw liefde, Wilhelmina van Nassouwe,
was het verbond, waarop wij konden bouwen,
zij blijve ons hoeden, nu en immermeer.

WIJ HOOREN BIJ MEKAAR

NEERLAND-INDONESIA.

Wij hooren bij mekaar!
Wij gingen zoolang, zoolang samen...
Wij vochten met mekaar,
Voordat de goede dagen kwamen.
Wij bouwden met mekaar,
Aan 't grootsche werk gestadig samen.
Wij groeiden met mekaar.
Toen kwamen Hun en Jap. Ontnamen
Ons goed en geeselden met schorpioenen.
Wij streden hier, wij streden daar, wij streden zij aan zij.
Nooit zullen w' ons met dit gebroed verzoenen.
Nooit buigen wij, nooit zullen w' aan de barre tyrannie
[gewennen.
Wij vielen hier, wij vielen daar, wij vielen zij aan zij.
Ons bloed vloeit door mekaar, wij zijn thans één en
[willen dat bekennen.

EUROPA, VERNIETIG JAPAN.

Europa, vernietig Japan!
Nu! nu het nog kan.
De zuivere wil van uw blanke gewest,
het sap van uw zwellende vruchten,
uw wuivende wolkige luchten,
uw vrouwen van 't wetende west,
herinner u wel:
't is al op het spel
gezet van den Aap en den Man.
Europa, vernietig Japan!

Eens heeft er een klok door Europa geluid,
er heeft een heraut getrompetterd,
— en ze zeiden, de man die daar schettert,
is een komediant en een ijdelruit:
die schalde de banroep der levenden uit:
„Beschut, Europa! uw heerlijkste goed,
de barnende bron van uw bruisende bloed!”
— en ze zeiden, de man die daar bralt door 't land

is een ijdelruit, een komediant —
hij zag hoe de roode zon kwam gerezen
aan 't strand van de vele, zoo vele Chineezzen,
hoe ze kwamen gegleden van d' overkant,
en kropen met speren en sabels aan land.
Hij zag, en hij sloeg zich de pralende borst,
en riep: „Zie! ik zie!” — en ze zeiden: Hansworst!
kom niet zoo parmantig gehuppeld. —
Ze hebben hem doodgeknuppeld,
De gelen waren tevreden.
De gelen kwamen gegleden.

Europa, vernietig Japan!
Nu! nu het nog kan.
Uw stormende wildheid
wassender jaren,
de koelte' uwer klare
vergevende mildheid,
uw trouwe van man jegens man,
herinner u wel:
't staat al op het spel.
Vernietig Japan!

Ze komen, Europa, ze komen gegleden,
ze komen hun schamel verleden uit,
hun erfdeel is klein, en ze komen om buit
uw morgen verschromp'len in 't heden.
Ze komen gegleden van d' overkant
en kruipen met speren en sabels aan land,
aan 't strand van de vele, zoo vele Chineezzen.
Ze hebben al uw boeken gelezen,
en nooit een geheim vermoed noch ontsluierd;
ze hebben de eeuwen der jeugd verluierd,
ze zijn verhongerd en oud.
Maar ze hebben al uw boeken gelezen
en hun ziellooze brein, dat de bloesem verlept
en verdort het zaad, het onthoudt
elke formule en ieder recept.
Het mijmerend volk der zoovele Chineezzen,
zij zullen het jagen en zullen het deelen
in compagnieën en regimenten,
en elk zal zoo'n schrompelend wezen bevelen.
Dat zullen hun vechtende slaven zijn.
Europa, Europa, de bloei uwer lenten,
de vrucht van uw bongerd, uw milden wijn,
't moet al in de vraat van die zwermen versmachten;

ze zullen uw weten en wijsheid niet achten,
ze kómen om kennis en schoonheid niet,
en niet om uwe beelden en niet om uw lied,
ze komen om de roof van uw renten,
uw kudden, uw oogsten, uw voedend gewas,
de weelde geteeld van uw duizend talenten,
om al wat honger en koude genas.
Ze zijn geen barbaren, ze zijn niet jong,
dood is de god, die hun wiegeliéd zong,
ze hebben niets om u te brengen,
geen bloed om aan uw bloed te mengen,
ze zijn ontschraald aan wat Wordt,
ze zijn vóór het Mensch-zijn verdord.
Ze komen om roof, maar om niets te vernieuwen,
ze komen om vraat, maar om telen noch huwen,
om te wonen, maar niet om te bouwen,
reeds huiv'ren uw wetende vrouwen:
ze komen uw heden en toekomst bederven;
maar kunnen u nimmer en nimmer beërven;
want hun vraat is uw goed
en hun drank is uw bloed,
zoo moeten ze met u sterven.

Europa, vernietig Japan!
Nu! nu het nog kan.
De zuivere wil van uw blanke gewest,
het sap van uw zwellende vruchten,
uw wuivende wolkige luchten,
uw vrouwen van 't wetende west
herinner u wel:
't is al op het spel
gezet van den Aap en den Man.
Vernietig Japan!

**DEN VADERLAND GETROUWE,
GEBLEVEN TOT DER DOOD**

BIJ HET GRAF VAN DEN NEDERLANDSCHEN ONBEKENDEN SOLDAAT.

Gevallen in de Meidagen 1940.

Dit graf is al wat er aan Nederlandschen grond
Ons nog gebleven is om Nederland te noemen;
Alleen hier waait de vlag en ademt vrij de mond,
Alleen hier schept het voorjaar Nederlandsche bloemen.

Zoekt troost hier, Nederland. De bijen, die hier zoemen,
Schrijven zoemend uw naam om 't naamloos graf in 't
[rond.

Wees trotsch. Kondt gij voorheen u ooit meer beroemen
Dan op hetgeen een zoon om uwentwil doorstond?

't Was Pinksteren: waarlijk Pinksteren dit keer.
De vuurdoop, door uw sterfelijke zoons ontvangen,
Doopte u, o land, o moeder, met onsterfelijk vuur.

Beklim het duin, of zet op bronzen heide u neer,
Of daar waar wolken diep in spieg'lend water hangen,
En sla u, zingende, 't kleed om van 't wijd azuur.

GROET DER MARTELAREN.

O zon van Nederland, die zelden
Zoo hel en heet scheen als vandaag,
Wij groeten u, die moeten sterven:
Reeds opent zich de sarcophaag
Waar alle duurzame gedachten
Van Laaglands volk staan opgebaard —
Wij zullen zwijgend overnachten
tot eens de dageraad weer klaart.
En blinkt in 't kristallijn geflonker
Van oude tranen lang gedroogd —
Dan ook ontstijgen wij het donker
En reiken naar wat werd beloofd:
Het eeuwig leven in Uw kleuren
O vrije vlag van Nederland,
Die straks de harde handen beuren
Boven het vrijgevochten strand.

VERLAAT HEN NIET!

Verlaat hen niet o Heer, wees aan hun zijde,
Wees met Uw gunst en liefde in hun cel.
Weest Gij hun steun en kracht, maakt alles wel,
Nu zij voor Uwen naam en Eere lijden.

Zij waren steeds U de geharnast' strijders,
Zij vreesden niets en niemand, hielden fier,
Als vaandrig Gods Uw strijdbanier
En toonden zich Uw dappere belijders.

Nu wordt hun stem gesmoord door grauwe kerker muren,
Wij hooren niet hun woord, doch weten: Gij
hoort ieder woord, hoort elke zucht, die zij
tot hunnen Koning zend' in stille bange uren.

Verlaat hen niet, o Heer, verlaat hen niet o Koning,
Bestier hun gang, hun weg, hun mond, hun lot,
Vervul hun cel met Uw nabijheid God,
Dat die hun Bethel zij, een goddelijke woning.

Geef als het moet hun kracht om te betuigen,
En laat elk, die ootmoedig bidden leerd'
en Uw bestuur en leiding obedeert,
te hulpe voor Uw knecht zich biddend voor U huigen.

Niet vrucht'loos zullen wij Uw hulp en bijstand vragen.
Wij weten — en Uw knechten weten 't mee —
Hoe ook de wereld woedt, Gij geeft het hart Uw vreê,
En Gij schikt alles naar Uw God'lijk welbehagen.

OPDRACHT VAN EEN GEFUSILLEERDE.

geschreven door een moeder, wier zoon gefusilleerd werd.

Den strijd gewijd — in oorlogstijd!
Val vreemden heerschers nooit ten knie.
Wees onbekwaam tot compromis.
Geef geen respijt — zoolang gij zijt.

Schuw felle pijn — noch wrang verdriet.
Bezie de dingen in het groot:
Zoovelen boetten met den dood,
Waarom zij wèl — waarom gij niet?

Vraag niet hoelång men leeft, doch hoè!
Wat men presteert, wat men volbrengt,
Wat men bewust de menschheid schenkt,
Het tijdsbestek doet er niet toe.

Wanneer het eindsignaal weerklinkt,
't Zij vroeg — 't zij laat, ontplooi de vaan.
Maak dat gij fier van hier kunt gaan:
„Present! ik heb mijn plicht gedaan!”

BIJ DEN DOOD VAN JORIS DE HEUS.

*Joris de Heus van Westmaas werd in
September 1940 gefusilleerd, omdat hij
een Engelsch piloot geholpen had. Ruim
vijf weken zat hij gevangen in een cel
aan het Haagsche Veer te Rotterdam.*

Hij was een Nederlander
en hielp een Engelsch piloot.
De Gestapo nam hem gevangen
en veroordeelde hem ter dood.

Hij had een vrome moeder
en heette Joris de Heus.
Het bloed sloeg door zijn lichaam
als het bloed van een watergeus.

Hij zat vijf weken gevangen
in een cel aan het Haagsche Veer.
Bij het luchten, iederen morgen,
liep hij met mij op en neer.

Wij zagen naar de wolken,
die kwamen van over Westmaas.
Het heeft ons niet geholpen.
Wolken zijn week, helaas.

Hij had zijn geloof verloren
en deed er niet meer aan,
maar in die laatste weken
is veel door hem heen gegaan.

Hij hield veel van zijn moeder,
maar zei bitter neen tegen God.
Hij kon den dood niet aanvaarden
en lag overhoop met zijn lot.

Maar op één van de laatste dagen
bleef Joris voor mij staan,
zag mij, die zijn vriend was geworden,
zoo vreemd en wonderlijk aan.

Ik heb mijn kop gebogen
al heeft het veel gekost.
Nu ben ik, zei hij bewogen,
door Jezus Christus verlost.

Maar als ik tegen den muur sta,
houd ik mijn kop recht in de zon.
Ik ben niet bang voor den dood meer,
nu ik het leven won.

Vertrouwend zal ik loopen
mijn hart en mijn leven biën.
Nooit zullen de lammelingen
een traan in mijn oogen zien.

Dat zei hij, dien laatsten morgen.
Ik zag mijn vriend nooit meer.
Dit waren zijn laatste woorden,
dien allerlaatsten keer.

Hij was een Nederlander
en hielp een Engelsch-piloot.
De Gestapo nam hem gevangen
en veroordeelde hem ter dood.

HET VONNIS VAN 13 MAART 1941.

Is het een troost te weten dat zij vielen
Voor recht en vrijheid en ons hoogste goed,
En dat hun dood ons Volk weer zal bezielen
Met nieuwe zekerheid en nieuwen moed?

De zekerheid: Wij zullen dit niet dragen
De heerschappij van hun verdoemde wet!
Wij zijn verraden, wij zijn niet verslagen!
Steeds sterker groeit alom het fel verzet!

Wat baten muren en betonnen cellen
Om te versmoren 't beste van ons land?
Zij zijn de bron, die wateren doet wellen
Tot stormvloed, bruisend buiten rand en band!

Wat baat de moord aan al dit jonge leven?
Zij dronken kort, maar diep, uit 's levens bron!
Zij hebben door hun sterven meer gegeven
Dan veler jaren som ons geven kon.

Zij vielen naamloos; maar wat zijn hun namen?
Zij zijn ons deel, zij zijn ons bloed, zij zijn ons zaad,
Om deze korrels balt een vuist zich samen,
In voor van bloed ontkiemt uit hen: de daad!

13 MAART 1941.

Zij traden aan bij 't eerste morgenklaren,
Zonder een woord.
Zoo hebben hen de knechten der barbaren
Haastig vermoord.

Achttien der onzen, zwijgend aangetreden
Op 't laatst bevel.
Het salvo viel. Hun strijd was uitgestreden.
God hield appél.

Geen krans, geen vlag dekte de ruwe baren,
Geen doodsbericht
Verkondt den volke, wie de achttien waren
Van dit gericht.

Het licht glijdt aan over de lage landen
Van wad tot ven.
En wij, gebukt onder het juk der schande,
Gedenken hen.

Gedenken hen, die toen het volk verslagen
En machtloos scheen,
De vaan der vrijheid hoog hebben gedragen
Door alles heen.

Die 't fiere wachtwoord hebben doorgegeven
Van mond tot mond:
Dat eens de tyrannie zal zijn verdreven,
Die 't hert doorwondt.

Iederen morgen, als de zon komt rijzen
Op Hollands wei,
En elken avond, als het licht gaat grijzen
Gedenken wij.

Maar 't licht in onze oogen wordt niet doffer,
Noch zwak de hand,
Wanneer wij denken aan hun bloedig offer
Voor 't Vaderland.

Tegen de tyrannie, die zij bestreden,
Vechten ook wij.
Naar 't doel richten wij dan ook onze schreden,
Wij zweren trouw de leus, die zij beleden:
„Nederland vrij!!”

DE ACHTTIEN DOODEN.

Een cel is maar twee meter lang
en nauw twee meter breed,
wel kleiner nog is het stuk grond
dat ik nu nog niet weet,
maar waar ik naamloos rusten zal
mijn makkers bovendien,
wij waren achttien in getal,
geen zal den avond zien.

O lieflijkheid van lucht en land
van Hollands vrije kust —
eens door den vijand overmand,
vond ik geen uur meer rust;
wat kan een man, oprecht en trouw,
nog doen in zulk een tijd?
Hij kust zijn kind, hij kust zijn vrouw
en strijdt den ijdel strijd.

Ik wist de taak die ik begon
een taak van moeiten zwaar,
maar 't hart dat het niet laten kon
schuwt nimmer het gevaar;
het weet hoe eenmaal in dit land
de vrijheid werd geëerd,
voordat een vloekb're schennershand
het anders heeft begeerd,

voordat die eeden breekt en bralt
het misselijk stuk bestond
en Hollands gronden binnenvalt
en brandschat zijnen grond,
voordat die aanspraak maakt op eer
en zulk germaansch gerief,
een land dwong onder zijn beheer
en plunderde als een dief.

De rattenvanger van Berlijn
pijpt nu zijn melodie;
zoo waar als ik straks dood zal zijn,
de liefste niet meer zie
en niet meer breken zal het brood
noch slapen mag met haar —
verwerpt al wat hij biedt of bood,
die sluwe vogelaar!

Gedenkt, die deze woorden leest,
mijn makkers in den nood
en die hen nastaan 't allermeest,
in hunnen ramspoed groot,
gelijk — ook wij hebben gedacht
aan eigen land en volk, —
er komt een dag na elken nacht
voorbij trekt ied're wolk.

Ik zie, hoe 't eerste morgenlicht
door 't hooge venster draalt —
mijn God, maak mij het sterven licht,
en zoo ik heb gefaald,
gelijk een elk wel falen kan,
schenk mij dan Uw genâ,
opdat ik heenga als een man
als 'k voor de loopen sta.....

VIRELAI.

Helaas, Jan Remko Theodoor,
Wat hebben wij van jou gehoord:
Nooit klinkt je stem ons weer in 't oor?
De nazi's hebben je vermoord?
Wat had je dan toch wel misdaan,
En was je schuld zoo levensgroot,
Alleen te delgen met je dood?
„Ik ben den rechten weg gegaan,
Ik hielp mijn makkers in den nood
En bracht een opgejaagden jood
Het land uit, en alleen daarvoor
Werd ik gegrepen en verhoord
En opgesloten in dit goor,
Vuns hok hier — maar ik hield mijn woord!”

Helaas, Jan Remko Theodoor,
Wat hebben wij van jou gehoord:
Nooit klinkt je stem ons weer in 't oor?
De nazi's hebben je vermoord?
„Wat kan een man, oprecht en trouw,
Vroeg ik, nog doen in dezen tijd?
En zei: hij strijdt den ijd'len strijd —
Dien streed ik, en mij trof hun klauw;
Ik ben van cel naar kamp geleid
En daar op sterven voorbereid
Met koud' en honger — ja, ik hoor
Al hoe de dood mijn adem stoort;
Ik voel, hij woelt mijn borstkas door,
Ik zie hem, waar weer vrijheid gloort!”

Helaas, Jan Remko Theodoor,
Wat hebben wij van jou gehoord!
Nooit klinkt je stem ons weer in 't oor,
De nazi's hebben je vermoord!

TWEE EN ZEVENTIG.

Een salvo klinkt — de daad is slechts een kogel,
En niemand weet wie hen begraven zal, —
Tegen de eeuwigheid is het zoo weinig,
Maar twee en zeventig is hun getal.

Zij waren trotsch het Vaderland te dienen,
— Wat is gevaar in hun vereend geval? —
Hun liefde was hun schild ende betrouwen,
Maar twee en zeventig is hun getal.

Zij meenden, dat geen macht hun kon beletten,
— De vrijheid van het land ging bovenal, —
Er is zoo groote blijdschap in het offer.....
Maar twee en zeventig is hun getal.

Een salvo klinkt — hun taak vond geen genade,
Doch wee dengeen, die hen vergeten zal, —
Tegen de eeuwigheid zijn zij zoo weinig, —
Maar twee en zeventig is hun getal.

AAN MAARTEN VAN GILSE.

Je keert niet weer van waar je heen zult gaan,
Je staat eerstdaags wel voor het peloton,
Dat, sinds de oorlog in dit land begon,
Zoo menigmaal zijn slagen wist te slaan.

Je keert niet weer, je bent al haast gegaan,
Kent al niet meer de warmte van de zon,
Verloor de vrouw, die je door liefde won
En weet den muur, waartegen je zult staan.

Toch zal je, in de steenen, grijze cel
Je speelsche hoop tot op het laatst genieten.
Je leerde bij de Franschen 't lichte spel
En bij de Spanjaarden het zuiver schieten,
En bleef als Hollander je woord gestand,
Verbeten vechtend voor dit kleine land.

TUSSEHEN MUUR EN GEWEERLOOP.

Laat het goed zijn geweest, onze daden,
— of misschien ook verkeerd —
voor hooger doel ons te offeren
hebben wij tenminste geleerd.
Is dit niet de zin van het leven
— en misschien ook van den dood —
te leeren ons zelven te geven
in aller nood? 1—5—1942

Het noodlot.

Sinds lang heb ik het geweten,
het noodlot klopt aan mijn deur,
vaak trachtte ik het te vergeten
maar het noodlot bleef staan voor mijn deur.
Het wachtte er zoo geduldig
tot eindelijk het oogenblik kwam,
dat ik, ja, heel voorzichtig
de klink van de deur wegnam. —

Zoo anders kwam het mij tegen,
dan ik het ooit had verwacht,
's nachts heb ik in doodsangst gelegen
maar het kwam o zoo zacht.

Bescheiden, haast ongemerkt
trad het mijn leven in,
toch heeft het heftig gewerkt
en ik weet precies het begin.

Nu heeft het de leiding genomen.
Ik loop als een kind aan de band;
wij zijn haast aan het eind gekomen,
daar wacht mij een ander land.

Wat blijft.

Steeds losser worden de banden,
en wat aan het leven mij bindt.
De blik reeds gericht op de landen,
die ik aan d'overzij vind. —

Toch zijn er banden die blijven,
die houden de binding in stand,
tusschen hen die achterblijven
en die reist naar dat andere land. —

Het zijn *niet* de gesproken woorden,
niet de blik van oog in oog,
het is het voelen, het weten
van wat onze harten bewoog. 2—5—1942

Wat helpt het te treuren,
wees dankbaar voor dezen dag.
't Had gisteren kunnen gebeuren,
wees blij, dat je leven mag.

Al wat wij nog ontvangen
is zuivere winst voor ons.
Zet opzij je verder verlangen,
verheug je in 't nu met ons. 3—5—1942

Lente.

Zon op de plassen,
strak-blauwe lucht,
bloeiende boomen,
vogelgerucht,

de lente gaat komen,
al zie ik het niet,
thuis bloeien de boomen
en groent 't verschiet.

Maar ook is gekomen
de 'Lent' in mijn ziel,
toen na donkere droomen
Gods licht binnenviel. 3—5—1942

Mijn God, ik kan niet gelooven,
dat dit het einde moet zijn.
Het leven ging zooveel beloven,
was alles slechts zilveren schijn?

Waarom moest ik haar dan ontmoeten,
die voor mij de toekomst ontsloot?
Waarom moet zij hiervoor boeten,
wijl toch reeds beschikt was mijn dood?

Ach, Heer, wil mij vergeven
mijn twijfelend gemoed.
'k Weet, *U* zijn dood en leven,
Wat Gij doet, dat is goed. 4—5—1942

Het is heel eenvoudig
Oppermachtig te zijn,
't Heelal te besturen
Gods gelijke te zijn.

Het eenige wat ge moet willen,
is willen wat Hij wil,
dan zal ander willen
gaan wijken voor uw wil.

Ach, het is zoo eenvoudig,
Oppermachtig te zijn.
Ge moet steeds U zelve vergeten,
vergeten om „ik” te zijn. 5—5—1942

Laat herinnering steeds schooner blinken,
laat verlangen feller mij slaan,
laat in mijn ziel de strijdroep weerklinken
van 't hart dat niet onder wil gaan.
Want niet wil het in grauweid verzinken,
in doffe berusting van wat schijnt beschikt,
neen, tot het laatst zal de strijdkreet weerklinken,
al weet ik heel goed, dat de mensch enkel wikt.

Daarom o God, laat mij branden
in 't vuur van herinnering
en wil met gloeiende banden
mij binden aan het leven dat ging.

Want dan alleen zal ik weten
dat in mij dit leven nog bloeit. 6—5—1942

MIJN HANDKOFFER.

Ik heb hier in mijn stille cel
een goede, oude metgezel;
mijn handtasch, die me zacht vertelt
waarheen ze me heeft vergezeld.

Zij bracht me in de kille cel
het plakportret van een hotel,
waarmee ze mij tot troost vertoont,
waar ik eens vroeger heb gewoond.

Mijn trouwe tasch! Ik weet het wel!
Tot hier ben jij mijn metgezel.
Jij kunt des levens zin verstaan:
altijd bereid op reis te gaan!

Wij hebben slechts één zekerheid
in 't staag verloop van levenstijd,
als einddoel van dit aardsche lot;
dat elke reis ons voert naar God!

Als ik dit aardsche tranendal
straks zonder jou verlaten zal,
blijft iets dat stoffelijk ons verbindt:
ik heb dit leven zoo bemind!

SOLDATENSCHOOL.

Dit is de nuchtere school, waar Gij regeert,
en in de cel geduldig, zonder klacht,
door de genade van Uw vaderhart
een zwakken mensch Uw tien geboden leert.

De vloer is aangeveegd, en voor de celdeur staat
— gelijk als bij den linker- en rechterman —
de vuilnisemmer en de waterkan
met het genummerd blikken cel-privaat.

Zoo heb ik in dit prille morgenuur
mijn ziel beproefd bij U, op eigen schuld,
die Gij niet in Uw legerzonen duldt,
op straffe van het heil van Uw bestuur.

Nu in den grauwen morgen wil ik zijn
als deze cel, die 'k knielend heb geveegd:
streng, hard en sterk, van alle vuil geleege,
en door de ootmoed van mijn knielen rein!

En ook het minste, dat ik nog vergat
uit de toegevendheid voor 't dierbaar Zelf
moet uitgekeerd! „Ik zie Uw wil en delf”
't Was in Uw huis, dat ik vanmorgen bad.

Van verre, uit het wezen van de stad
klinkt vaag een juichend marschlied tot mijn cel.
Daar gaan soldaten in Uw wijs bestel
en ondoorgrondelijkheid, op 't morgenpad.

ALLERZIELEN.

O Dooden, Hollands Dooden, onze Dooden,
Dit is uw dag. Ootmoedig komen wij
Met onze bloemen, blauwe, witte, roode.
Gedenken: Mei!

Niet tevergeefs hebt gij uw bloed gegeven!
Gij maakt ons volk voor alle eeuwen vrij!
Want kunnen wij den vijand ooit vergeven:
Den tienden Mei?

Nu bloesemen op ieder graf de gaven,
Maar — Rotterdam gaf nooit zijn dooden vrij!
Nog duizenden zijn onder 't puin begraven
Van veertien Mei!

Van duizenden bleven ons zelfs geen namen.
Toch vielen ze voor ons, voor u, voor mij.
En in ons hart houden wij stand, te zamen,
Als toen in Mei!

DE BALLADE VAN DE TER DOOD VEROORDEELDEN.

*„God, help mijn vrouw en kinderen! Ik kom
wel terecht!”*

*Haastig met potlood gekrabbeld opschrift
op den binnenkant van een celdeur in het
Binnenhof te 's-Gravenhage.*

En zware hand legde zich op zijn schouder
En onderbrak zijn dagelijkschen gang.
Heel even ging zijn adem wat benauwder,
Toen ging hij rustig mee. Hij was niet bang.
Dat dit eens komen moest wist hij allang.
Wie, die den strijd aanbindt, schuwt de gevaren?
Menig soldaat sterft in zijn beste jaren.
Maar toen het land riep, volgde hij dien drang.
Op 't Binnenhof heeft hij heel zacht gezegd:
„Heer, help de mijnen! Ik kom wel terecht!”

Er zat een jonge man in Scheveningen,
Die had gesaboteerd en opgeruid,
Wapens gesmokkeld en nog andere dingen,
Tot hij verraden werd. Toen was het uit.
En een paar cellen verder zat zijn bruid.
Zij waren altijd in elkaars gedachten.
Een vonnis, en zes kogels tot besluit.
Iederen avond hebben zij gezegd:
„Heer, help den ander! Ik kom wel terecht!”

En in de cel daarnaast een jonge jongen,
Die eens de vreugde van zijn ouders was.
Toen hij thuis was, had hij altijd gezongen.
Zijn oogen waren klaar als zuiver glas.
Hij nam zijn leven toen het nog maar pas
Begon en wierp het in de schaal der vrijheid.
Hij offerde het met dezelfde blijheid
Waarmee hij door zijn jeugd gedarteld was.
Steeds heeft hij dit gebed voor God gelegd:
„Heer, help mijn ouders! Ik kom wel terecht!”

Allen, allen: de man met grijze haren,
Die elken avond psalm zingt in zijn cel,
De jeugdigen, en die op rijper jaren,
Gehoorzaamden het innerlijk bevel —
Zij stonden op hun post en wisten wel:
Wij zijn gering in aantal, weinig krachtig,
De vijand is barbaarsch en overmachtig,
En als hij toeslaat, treft zijn wraak ons fel
En het vergaat ons en den onzen slecht.....
God sta hen bij! Wij komen wel terecht!

Prinsesse van Oranje, hoog verheven,
Die het symbool van ons verlangen zijt,
Wij weten wel: dit kost ons straks het leven,
Wij zien het licht nog slechts een korten tijd.
Maar als wij aanstonds vallen in den strijd
En eenzaam sterven op de hei in Haren,
Dan willen wij een laatsten zucht bewaren
Voor dit gebed op weg naar de eeuwigheid:
Heer, Uw soldaat, die sneuvelt in 't gevecht,
Smeekt U: help Holland! Ik kom wel terecht.

GREBBE 1943.

Een open, vergeten plek in het bosch:
Een helm en twee schoenen overwoekerd door mos
En de groen-koperen huls van een kleine granaat,
God weet hoe dit roerlooze beeld volstaat
Opdat — het rustige weten ten spijt
Dat de aarde eenzelfde graf toebereidt
Aan hem die voor meer dan het leven streed
En aan den barbaar die niet beter weet —
Opdat gij en ik nooit en nimmer vergeet
Dat een moordenaar en geen eerlijk soldaat
Met zijn schennenden tred door de landen gaat.

TER DOOD VEROORDEELD.

Ik heb zooveel geleerd in deze maanden,
ik heb zoo veel gekregen bovendien
en kan daardoor het leven en de menschen,
nu met meer zin en zoo heel anders zien.

Ik heb het diep beleefd en nu begrepen,
in „Einzelhaft“ van alles schier beroofd,
wat 't zeggen wil en hoe het kracht kan geven,
wanneer je diep en vast in God gelooft.

Dan vallen alle aardsche muizenissen
vèr van je, daar je zooveel dieper ziet,
en kan ik, ondanks alles toch nog dichten,
ja, zing van tijd tot tijd zelfs nog een lied.

En dat geeft kracht en moed als nooit te voren
voor alles, wat nog verder komen gaat
en ik aanvaard het met een groot vertrouwen
ondanks mijn „vroeger“ ben ik niet te laat!

O God, heb dank voor wat Gij hebt gegeven,
blijf mij nabij en schenk mij ook die kracht,
tot 'k, wat van mij gevraagd wordt in dit leven,
met Uw hulp goed ten einde heb gebracht.

DOLF'S BEVRIJDING.

Na zestien maanden van vernedering en lijden,
Werd hij, door Gods genade, uit zijn leed bevrijd.
Toen kwam een einde aan zijn flink en dapper strijden,
Aan 's Heeren hand trad hij in 't Licht der Eeuwigheid.

Hij heeft, voor wat hem 't hoogste was, zijn jonge leven,
Met overtuiging en vertrouwen afgestaan.
Zoo is hij tot het einde ongeschokt gebleven
En is in 't leven en den dood ons voorgegaan.

Hij vroeg ons: Weest niet bitter, wilt om mij niet treuren,
Vertrouwt op Hem, want spoedig ben ik eeuwig vrij.
De Heere zij geloofd! Niets kan hem meer gebeuren,
Hij is nu eind'lijk vrij, ja, vrijer nog dan wij.

*15 Augustus 1943.
Van een vader, wiens zoon gefusilleerd is.*

NAAMLOOS VERS VOOR DE NAAMLOOZEN.

Het was een gewone jongen,
Misschien was de mond wat te breed
En de houding iets te gewrongen,
Een man die het nog niet weet.

Een eenvoudige zoon van zijn vader,
Van zijn moeder en van zijn land,
Die niet wist nog: wat is er nader,
Lier of beitel, aan deze hand?

Die uit veelheid veel heeft gezwegen,
Het woord was te zwaar en te groot;
Die zich koos uit vele wegen
Een weg uit.....en die liep dood.

In angstuur en heen-en-weer-loop
Werd onzekerheid tot beslist,
En een kind tusschen muur en geweerloop
Een man die te sterven wist.

Geen beitel, geen lier was hem nader
Dan het hart onder eigen hand.
Nooit stierf er één vastberader
Met den blik, die de blik was van vader,
Van moeder en van zijn land.

HEILIGE MIS VOOR EEN GEVALLENE.

Nu buigen wij ons leven
Over Uw grooten dood
Al wat wij kunnen geven
Komt uit den barren nood
Ons naar de lippen wellen
En wordt tot klank en stem
En rinkelt in de schellen
Van 't heilig requiem
En heeft ons opgeheven
Tot wien uit barren nood
Verhief Uw kleine leven
Tot vaderlandschen dood.

AAN HEN DIE VALLEN.

Blijf bij hen, Heer, haast daalt de donk're nacht;
diep wordt het duister, wees hun trouwe wacht,
als — machteloos — vrienden wijken ver van hen;
O Gij, die helpen kunt, blijf hun nabij.

Snel ebt hun jonge leven naar den dood;
vreugde gaat onder — kil in 't avondrood;
verderf en ondergang staan aan hun zij;
Gij, Onverganklijke, blijf hun nabij!

Heer, draag hen door Uw tegenwoordigheid!
Uw arm verwin' den Booze in den strijd;
Wie is een Gids, een Helper, Heer als Gij?
Gij blijft dezelfde Heer, blijf hun nabij.

Geen vijand duchten zij, door Uwe kracht.
Gij droogt hun tranen, stilt hun bitt're klacht.
Waar is, o dood, uw prikkel, waar uw eer?
Meer dan verwinnaar zijn zij in den Heer.

Houdt Gij Uw kruis hoog voor hun brekend oog,
een lichtend teeken, wijzend naar omhoog.
Schaduwen vliên; Gods eeuwig licht daagt blij;
In sterven, stervensnood, blijf hun nabij.

2 October 1943

EXECUTIE.

Een grauwe schaduw onder grauwen hemel.
Schijn zonder leven op een blinden muur, —
Zóó staat hij met den dood reeds in zijn oogen,
En weet alleen: geen zon, dit laatste uur.

En weet alleen: dit kent hij nog van vroeger,
Dit eenzaam staan, een uitgeworpen kind, —
Met in zijn rug een muur, die hem moet steunen,
En om te spelen niemand dan de wind.

En ziet opnieuw dezelfde harde oogen,
— Waren zij wel zijn hunk'rend kijken waard?
En hoort opnieuw de spottend wreede stemmen:
„Je bent een Jood en je bent dood verklaard“.

„En je bent dood verklaard”, dat weet hij zeker, —
Hier is iets oud-bekends, dat hem beroert, —
Het vonnis, dat zij nu aan hem voltrekken,
Werd op zijn kinderspeelplaats reeds volvoerd.

Er ligt geen leven tusschen toen en heden,
Een kleine stap — is dit hetzelfde land? —
Toen was er zon en blauw — en zilv'ren luchten,
En een vertrouwde stouter in zijn hand.

Heeft hij kwaad gedaan zonder te weten?
Ze vielen op hem aan, er was een slag.....
En toen hij zich verweerde: honderd armen,
En angst om hun verschrikkelijken lach.

„En je bent dood verklaard”, dat weet hij zeker,
Zoo stond hij eens en wachtte op het uur,
En zag het peloton zich op hem richten.....
Toen viel zijn kleine schaduw op den muur.

ALLEEN ZIJN.

○ Jezus, als ik U aanschouw,
Dan leeft weer, dat ik van U hou
En dat ook Uw hart mij bemint,
Nog wel als Uw bijzond're vriend.

Al vraagt mij dat meer lijdensmoed,
Och, alle lijden is mij goed.
Omdat ik daardoor U gelijk
En dit de weg is naar Uw rijk.

Ik ben gelukkig in mijn leed,
Omdat ik het geen leed meer weet.
Maar 't alleruitverkorenst lot,
Dat mij vereent met U, o God.

Och laat mij hier maar stil alleen,
Het kil en koud zijn om mij heen.
En laat geen menschen bij mij toe:
't Alleen zijn word ik hier niet moe.

Want Gij, o Jezus, zijt bij mij;
Ik was U nimmer zoo nabij.
Blijf bij mij, bij mij, Jezus zoet,
Uw bijzijn maakt mij alles goed.

AAN JOHANNES POST.

*die aan het hoofd van zijn K.P. bij een poging
tot bevrijding van politieke gevangenen, werd
doodgeschoten.*

Gij gaaft uw geld, uw goed, uw leven.
Gij spraakt: Ik kende slechts mijn plicht.
Maar wat heeft u hiertoe gedreven
Den dood te zien in 't aangezicht?

Gij waart de grootste onzer helden
Die met een onuitputbren geest
Ons telkens weer tot schande stelde;
Gij zijt een levend licht geweest!

Ja, in uw sterven bruist het leven
Van al wat achter u zich schaart
En dat denzelfden prijs wil geven
Wanneer het donker daardoor klaart.

En met uw sterven is het duister
Plots door een heldren glans verlicht.
Straks staat heel Holland weer in luister,
De harten dankend opgericht.

Zoo hebt gij door uw doen en derven
Uzelf in Godes kracht gesteld,
Daar, waar ge, helaas, nu ook moest sterven,
Waar heel uw staf haast is geveld.

O, alles te mogen verliezen als gij
Voor het dierbaarste goed ons gegeven
En dan nog te kunnen sterven zoo blij.....
Met een glimlach ten groet aan het leven!

DE DOODEN.

„N een, onze dooden neemt niemand ons af.”
„Zeiden wij tot elkaar. „Dit groote lijden
Maakte ons tot één volk: niemand kan scheiden,
Die staan vereenigd om eenzelfde graf.”

Hoe weinig maanden en gij ligt terzijde...
Zijn wij voor de herinnering te laf?
Hebt gij vergeefs gestreden? Zal uw graf
Onvruchtbaar blijven voor den oogst der tijden?

Ach, wij zijn klein, die U met bloemen eeren,
Gevoed door ons herdenken: ach, zij zullen,
Gelijk uw eigen leven, ras vergaan.

Maar gij, die trouw waart tot den dood, zult keeren
En onzen bodem met uw bloei vervullen
En elken Mei waken voor ons bestaan!

IK KAN NIET ZINGEN MEER.

„Voor ons gaat de zonne nooit onder“;
„Dat was het refrein van ons lied.
Ons lied dat daar vroolijk moest klinken,
Al ging weer een leven teniet.

Het was toch zoo'n vroolijke wijze,
Gezongen door vierduizend man;
En vroolijk ook moest het gezongen:
Daar hielden de beulen zoo van.

Vandaag wordt een Pool opgehangen,
Hij staat voor het front van de troep.
Daarom moeten we heden weer zingen:
Hij hoort reeds den dood in die roep.

Hoe kan men die wreedheid bedrijven?
Erbarm U over hem Heer,
Die daar onschuldig op wordt gehangen:
Ik kàn, ik kàn niet zingen meer!

ZIJ ZAGEN 'T DOEL.

Als straks bevochten is de overwinning,
Dan vallen druk en spanning van ons af,
Dan lijkt, in overpeinzing en bezinning,
Een booze droom, al wat ons zorgen gaf.

Dan denken wij met eerbied en met tranen,
Aan die hun leven gaven in den strijd,
Om ons, door donk'ren tijd, den weg te banen,
Die naar den vrede en de vrijheid leidt!

Al mochten zij op aard' niet meer aanschouwen,
Den rijken zegen van hun grootsche daad,
Zij zagen 't doel — en gingen met vertrouwen.

God heeft de hooge taak hun opgedragen.
— De mensch vergeet, als 't leven verder gaat, —
Maar God geeft eeuwig hun Zijn welbehagen.

TANK.

It is sa swier
Fen hûs sa fier,
Yn bannen to forkearen.
Hird is it lot
My jown troch God,
Mar 't is de wei des Hearen.

Hy jowt my krêft;
Syn jok is sêft;
Mei Him is 'twol to dragen.
Hy draecht myn smert,
Hy treast myn hert,
By tûzenen fen fragen.

Haw tank, o Hear,
Jou Namme ear,
For Jou genede en trouwe.
Lit my mar fêst,
En hiel gerêst,
Op Jo allinne bouwe.

LANGSTME.

De sinne skynt,
It swirk sa klear
It fûgelt' sjongt
Fen God de Hear.
De Maitiid ropt!
Hird streamt myn bloed:
Myn langst is great,
Mar lyts myn moed.....

Myn siele skreaut
Nei loft en ljocht,
De sel is ing,
To lyts for nocht.
Ho lang noch God,
Lit' Jo det ta?
Hwennear wer frij?
Ik langje sa!

Jow my de krêft
Om rjucht to gean,
En om Yens rie
Hjir to forstean.
Jo komme fêst,
Mar op Jou tiid
Dat jowt my moed,
En makket bliid!

DOODVONNIS.

*10 Juni 1944, ter nagedachtenis van
Gerrit van der Veen en enkele zijner
kameraden.*

Het vonnis is gevelde,
De kogel heeft gefloten
Zijn kort en hevig lied
En heeft hun lijf doorschoten,

Die lam terneder lag
Die staande heeft gestreden,
Ook hem trof nu het lot
Dat nooit hij heeft vermeden,

Dat nooit hij heeft gevreesd
In zijn manhafte leven,
Waarvan hij helder wist
Voor wie hij het zou geven,

Voor wie en welke zaak
Zoo koninklijk voorvochten
Door hem en die het trof,
Dat zij hem bijstaan mochten.

Hem zal dit lage land
Als straks de zon gaat schijnen,
Wel bitter derven gaan,
Want met hem ging verdwijnen,

Een man die zinnebeeld
Was van ons aller streven,
Een man die tot het laatst
Ons voorbeeld is gebleven.

O kogel die hem trof
O hand, die durfde vuren
Op wie daar neder lag
Reeds in zijn laatste uren,

Wij zullen nimmermeer
Vergeven noch vergeten,
Dat wie de dader was
Wel zeker heeft geweten,

Dat hij ons allen trof
In die verlamd gebleven
En machteloze held
Die meer had dan zijn leven:

Het heilige geloof
Dat eens zou verpletten
Het malende geweld
Der u gehate wetten

Van vrijheid en van recht,
Dat hecht in onze handen
Gedreven worden zal
Door deze lage landen.

IN MEMORIAM.

*De Gestapo vermoordde één van haar leden
en nam daarvoor wraak op 29 Nederlanders.*

De rozen en de steenen zijn
van aardes liefste, teed're schijn
nu zij elkander vinden
waar zij, die laf zijn omgebracht
ons volk, ten strijd bij dag en nacht,
tot in den dood beminden.

Zij hielpen bij het groote werk
opdat ons Holland, vrij en sterk,
in orde goed zou leven,
tot plots zij bij hun schoone daad
verstoten door het laf verraad
van N.S.B.-ers bleven.

Eerst weken lang verhoord, geprest
door hen die het sadistisch nest
van Himmler's groenen eerden,
in honger, kou, onzekerheid,
maar trots in hun verbeterheid
die vrijheid, recht, begeerde.

Zij hoorden in hun kleine cel
de vluchten van de luchtvloot wel
die dag en nacht hen sterkten
bij 't schaars gesmokkelde bericht,
met elke dag wat meerder licht
van die daar buiten werkten.

Maar verder stilte en de pijn
om wat er thuis gebeurd kon zijn
met vrouw, familie, kind'ren.
En dan het kloppen van het hart,
dat door der wereld nacht'lijk zwart
nog kracht naar kruis moest vinden.

Tot plots een moord des avonds laat
in 't eigen nest van bloed en haat
het zwart gebroed deed beven:
een nazi werd vermoord, o, schand,
door eigen nazi-broederhand!
zoo'n moord eischt veler leven!

De zwarte bloedraad school bijeen
en, naar traditie van hun veem
was 't laag besluit genomen:
een nazi-moord op nazi-bloed
moet door het Neêrlands volk geboet,
het bloed der onschuld stroome!

En in het morgenschemeruur
sleurt, trouw aan bodem-bloed-cultuur,
de mof zijn offers samen.
Geboeid, geslagen, onverhoord
trekt uit zijn cel het troepje voort
langs al de duist're ramen.

Nog eenmaal zien zij straat aan straat
en zoeken naar een lief gelaat
vergeefs in zooveel stilte.
Nog eenmaal houdt hun oude stad
hen machteloos tot hulp omvat,
doorhuiverd van de kilte.

Dan gaan zij door de straat wier naam
nog spreekt van Duitschlands grootste faam:
„als broeders saam te leven”.
Maar 't nazi-anti-Duitsch gebroed
dorst enkel naar wat menschenbloed,
moord is hun hoogste streven!

Een hard geschreeuw, een kort bevel.
Het troepje staat. Nog even snel
het hoofd omhoog geheven.
Maar eer één vraag nog wordt gehoord
kraakt reeds het schot dat hen doorboort
en neemt de dood het leven.

Neen, schilder niet hun laatsten strijd —
spreek niet van wie ter vlucht bereid,
daar één reeds was doorschoten,
niet verder kwamen dan de plaats
waar door de bloedraad des verraads
het leven was gevloeden.

Want woord noch beeld van menschenhand
bewaart wie hier voor Nederland
na zooveel smart en lijden
zoo smadelijk zijn omgebracht
als offer van ons volk dat smacht
om zelf voor recht te strijden!

Maar denk, hoe telkens, nacht op nacht,
der liefde trouw haar bloemen bracht
die zacht de steenen kleurden,
waar urenlang in 't openbaar
de schoot der vaderstad als baar
het lijf der helden beurde!

En weet dan, hoe ook gij moet zijn
als steen zoo hard in smaad en pijn
om dezen die hier vielen.
En als een bloem vol teed're pracht
die gij bij nacht hier hebt gebracht
ter eere van hun zielen.

HET SCHOT.

Over het naamloos duister in de kruinen
Verwaait de echo van een enkel schot.
Geblinddoekt, in den schoot der winterduinen,
Moet er weer een op het vervloekt schavot.

Gevallen is een dier ontelbaar velen
Wier laatste snik voor God een wilde schreeuw
Verzweeg in plotseling verstijfde kelen.
Een wit gelaat zinkt peinzend in de sneeuw.....

En ik, die aan het raam der kleine kamer
In de gebroken stilte stiller sta,
Voel klaar hoe, koel maar steeds onherbergzamer,
Dit hart zich sluit voor mildheid en genâ.

EXECUTIE WETERINGPLANTSOEN.

Amsterdam, 12 Maart 1945 — 9.15-9.35.

Ik heb het niet gezien.
Men heeft het mij verteld:
Zij werden tien om tien
voor 't peloton gesteld.

Men schoot ze haastig neer.
Het salvo vuur en lood
keerde tot viermaal weer,
toen waren allen dood.

En ieder, die de plek
vol schrik en pijn ontweek,
werd (slag in borst en nek)
gedwongen, dat hij keek

en zag hoe man en kind
neerzeeg in bloed en dood;
hij werd op slag hun vrind,
hun broer, hun deelgenoot.

Hij vindt mij aan zijn zij.
Een die niet rust aleer
hij staat voor 'n and're rij
met een gericht geweer.

Een, die met vaste hand
op het commando wacht
en recht pleegt in dit land
en vuurt en vuurt en lacht...

Ik heb het wèl gezien.
Ik heb het gòèd gehoord:
Zij werden tien om tien
in het plantsoen vermoord.

Ik ben niet wraakbelust,
maar vol van bitt're pijn.
Het hart, zo diep ontrust
wil weer genezen zijn.

En daarom zal ik staan,
met een gericht geweer.
En rustig leg ik aan
en rustig schiet ik neer.

HAARLEM, MAART 1945.

Zestien jonge mannen stonden op 't Houtplein.
Van het waarom had niemand iets gehoord
Na twee aan twee gebonden te zijn,
Werden ze in koelen bloede vermoord.

Een vrouw viel gillend in zwijm op 't plein,
Toen de droge knallen werden gehoord.
Ze bleven liggen, na omgetuimeld te zijn,
Waar ze in koelen bloede werden vermoord.

Hoort, volk van lafaards, hoort!
Nu het oude Geuzenvolk spreken gaat:
Tallooze onschuldigen hebt Gij vermoord
In lust en overmoed. Het is de Zonde van het
[„Vuige Beest,”

Waar geen vergeving voor bestaat,
Omdat dit de Zonde is tegen den Heiligen Geest!

HELDEN DER VRIJHEID.

Helden der vrijheid, te jong gestorven,
Wij brengen plechtig u nog een groet,
Gij hebt nog meer onze achting verworven,
Toen gij den beulen toonde uw moed.
Nog niet genoeg van het lafhartige moorden,
Dompelen zij uw leven in vuil...
Hun valsche leugens en stinkende woorden
Het klonk er als een hyenagehuil.

Wij mannen, vrouwen, uw makkers sinds jaren,
Weten te goed, wat gij hun hebt gezegd.
In onze gedachten zien wij u verklaren,
Dat gij een strijd beleed voor het recht.
Wij weten, dat gij hun durfde trotseeren,
Dat heel hun machtswellust u niet bewoog,
Dat gij hun wees op de kansen, die keeren,
En dat toen gij viel, uw vuist was omhoog.

Rust zacht maar Broeders, uw vuist was omhoog.
Gij hebt met bloed onze vrijheid betaald.
Wij eeren u met voorwaarts te treden,
Slechts op de wegen, die gij hebt bepaald.
Uw dood zullen wij eens uw beulen vergelden,
Als hier het land van zijn druk is bevrijd;
Rust zacht dan, moedige, sobere helden,
Gij blijft een voorbeeld voor ons in den strijd.

PLICHTEN — RECHTEN.

Plichten — rechten, rechten — plichten:
Wie wil rechten, die heeft plichten,
Wie wil rechten, die moet vechten
Tegen laffe Hitlerknechten,
Oogdienaars, Moffenvrinden,
Die hun loon hieronder vinden;
Wie zijn erven wil verwerven
Moet bereid zijn om te sterven;
Wie wil leven die moet sneven,
Om te beter nog te leven.

BIJ DE TERECHTSTELLING VAN DEN „MOORDENAAR” VAN SEYFFARDT.

*Aan de nagedachtenis van J. W. Verleun in
eerbied en dankbaarheid.*

Hij schoot op Seyffardt, — ja maar was dat moord?
Een officier, die het gegeven woord
Aan Koningin en Vaderland verbreekt,
Die zijn seniele ijdele beenen steekt
Onder de tafel van Europa's ploert
En naar bevelen van dien schreeuwerd loert, —
Die jongens van zijn land (al zijn ze gek)
Hoog toespreekt bij hun walglijk vertrek
Onder de vleugels van den adelaar
Die 't eigen volk verslindt met huid en haar, —
Verrader van het infantielste soort,
Verkooper van ons volk in daad en woord, —
Zelfs wie met tegenzin van dooden spreekt
Voelt bij zijn naam een pijn, die tē diep steekt,
Zoodat hij niet kan zwijgen en zijn stem
Verheft met steeds meer woede, steeds meer klem.

Is hij een moordenaar, die deze schoft
Zijn redelijk loon tusschen de ribben ploft?
Is hij een moordenaar, die — als hij ziet
Hoe heel zijn volk in wanhoop en verdriet
Zich tegen Hitlers beulentroep verzet —
Zoo'n overlooper straft naar eigen wet?
Is hij een moordenaar, die Nederland
Niet wil bezoedeld zien door schennershand?
Een moordenaar, die op zijn tanden bijt
Bij zooveel blinde, valsche ijdelheid?

Die denkt: met dezen bende-generaal
Gebeurt het ons nooit meer, geen enkelen maal?
Een moordenaar, die — vol van heilig vuur —
Zijn land dient in het bitterst, donkerst uur,
Die alles op het spel zet, leven, goed,
Omdat zijn hart hem dwingt, omdat het moet?
Omdat zijn volk, in doodelijk gevaar
Hem noodig heeft, — is dat een moordenaar?

Neen, schoft, die nu dit walglijk oordeel velt,
Jij bent de moordenaar, — hij is een held.
En wij, die hem ter slachtbank lieten gaan,
Wij blijven droef, vol warmen eerbied staan,
Wij zien hem na, — zijn moedig voorbeeld is
Ons als een weerlicht door de duisternis,
Een weerlicht, fel en hoog, dat gansch de nacht
Vervult met gloed van ongemeten kracht
Dat ons bezielt tot ongebroken strijd
Voor Neerlands recht en onafhankelijkheid!

**EN NIEMAND STAAT ONS BIJ
IN DEZEN NOOD**

AAN PROFESSOR CLEVERINGA.

Toen de Joodsche ambtenaren,
Op bevel van hoogerhand,
Van hun ambt ontheven waren,
Gistte het in Nederland.

In het land, waar steeds voor ieder
Plaats naar zijn bekwaamheid was,
Liet de heerscher, de gebiedier,
Mannen vallen om hun „ras”.

Zeker is van alle kanten
Energiek geprotesteerd,
Ook al hebben de couranten
Dit niet steeds gepubliceerd.

Het was bij de jonge menschen,
Dat 't actief verzet begon;
Zooforsch uitten zij hun wenschen
Dat de pers niet zwijgen kon.

Er is openlijk gestreden
Voor de vrijheid van den geest
In de academiesteden,
En in Delft en Leiden 't meest.

In die steden, aan die grachten,
In de harten van de jeugd,
Leven Nederlands gedachten;
Vaderlanders, weest verheugd!

Laat de vijand ons dan knechten,
Tot de hemel hem verdrijft;
't Vaderland verwint zijn rechten,
Waar het bloed zoo Neerlands blijft.

Maar ook bij de professoren
Waren mannen uit één stuk;
Wat ons Cleveringa deed hooren
Gaf ontroering en geluk.

Hooggeleerd' aanvaard de hulde,
U door 't vaderland gebracht;
Voor wie zoo zijn taak vervulde,
Wijkt des vijands brute kracht.

Ja, hij sloot u in den kerker;
Sterk is hij in machtsvertoon.
't Rein geweten maakt u sterker,
Wat gij deed was goed en schoon.

JOODSCH KIND.

Zij wacht hem elken avond aan den trein
Het meisje met d'on-arisch zwarte haren,
met oogen, die verstrakken in een staren
of vader gauw de tunnel door zal zijn.

Forensen schuiflen langs de binnendeur
en schieten van de trap in daag'lijksch jachten,
Het donkre kind kan enkel staan en wachten
vlak bij het hokje van den conducteur.

Dan zwaait een mannenarm een verren groet,
Op 't klein gezicht bloeit plotseling herkennen,
Ze moet op slag hard naar haar vader rennen,
Hij bukt zich laag en zoent haar smalle toet.

Nu gaan ze samen door den laten dag,
De man gebogen en van zorg gebeten,
Het ratelstemmetje wil erg graag weten
waarom ze nog niet naar het zwembad mag.....

O Heer, ik heb vandaag één bede maar:
Elk Joodsch gezin wordt haast vaneengereten,
Laat de Gestapo deze twee vergeten,
Laat die in Jezus' naam toch bij elkaar.

AAN DE JOODSCHE DOCTOREN NAAR DUITSCHLAND TERUGGEROEPEN.

De vuile schoften, die u eens verdreven,
U knuppelden uit eigen vaderland,
Roepen u terug en stellen lijf en leven,
in uwe hand!

Hoe is zoo laffe laagheid te doorgronden,
Hoe zijn uw beulen bang voor eigen dood.
Dat zij bij eigen leed en eigen wonden,
u roepen, Jood!

Zij hebben u beroofd van al uw eigen!
Al uw bezit vernield, vertrapt tot gruis!
Wat nood! Nu zal de Jood vergoeding krijgen:
vrij reis naar huis!

Toch zult gij gaan! Zij dreigen al uw panden
Met nieuwe marteling en nieuwe straf!
Buig u nog eens voor deze nieuwe schande
en neem uw straf!

Maar: deze noodkreet zij u tevens teeken,
Hoe 't krakend scheurt in hun verdoemd bestel,
Totdat uw dag — als d'onze — aan zal breken,
Tot gij — als wij — u glorierijk zult wreken!
Moed, Israë!

EEN EERELINT.

De Jodenster.

Men grijpt uw kind, men steelt uw zaken,
Men neemt u alles, alles af.
Om paria's van u te maken.
Men brengt u tot den bedelstaf.
Maar van uw borst daar blinkt van verre,
Het Davidsschild, de Jodensterre.

Gij zijt gesmaad, gekrenkt, belogen,
En uw gezin uiteengerukt,
Toch zijn uw schouders niet gebogen,
Uw moede hoofd nog niet gebukt.
Want op uw borst daar prijkt van verre,
Het Davidsschild, de Jodensterre.

Gij gaat door diepe, donkere dalen,
Groot is uw leed en fel uw pijn,
Maar immer zal de opzet falen,
Want God zegt: Eeuwig zult gij zijn!
En uit uw harte licht van verre,
Het Davidsschild, de Jodensterre.

Gods hand zal 't zijn, die straft de beulen,
Zijn toorn komt over ieders hoofd,
Van hen, die met uw vijand heulen,
En alles hebben u ontroofd.
Zie, van uw borsten blinkt van verre,
Het eerelint, de Jodensterre.

AFSCHEID DER JODEN VAN NEDERLAND.

Vaarwel, vaarwel, gij lieve lage landen,
waar ons geluk gewoond heeft en ons leed;
waar wij den golfslag hoorden aan de stranden,
en 't karretje, dat langs een zandweg reed.

Wij trekken zwijgend door de duistre straten.
Wij zijn ontworteld. En bij elken stap
kwelt ons de pijn om wat wij achterlaten
op dezen harden weg der ballingschap.

Wij staren om ons heen, bepakt met zorgen.
Op een perron wuift vaag een vriendenhand.
Zacht loeit een boot door dezen grauwen morgen.
Het is het afscheid van ons vaderland.

Vaarwel, vaarwel dan..... Door een mist van tranen
zien wij weer alles, wat ons dierbaar was,
ons lichte huis, bebloemde duine-banen
en 't wuivend riet langs de Westeinder-plas.

Wij zien de volgeladen wolke-luchten
boven een strakke rood-en-grijze stad,
een rechte vaart, een bongerd zwaar van vruchten.....
Nooit hebben wij dit land zoo lief gehad.

Vaarwel, goed land, het denken geeft ons sterkte
aan d'oude havens van ons voorgeslacht,
de stoere stad, waar Rembrandt's vrienden werkten
en 't stille dorp, waar eens Spinoza dacht.

Hier schilderde Israëls zijn visschersmensen,
Mendes da Costa hieuw er Chris de Wet,
O land van veler daden, veler wenschen,
ook ons klein stempel is op u gezet.

De trein raast in den nacht, door vale heiden:
hoe sleurt ons zijn geweld over een brug.
Wij zien de donk're bosschen langs ons glijden.
Een slapend dorp..... Keeren wij ooit terug?

De grens. Een laatste blik naar onz' landouwen,
— en niemand staat ons bij in dezen nood —
Vaarwel, vaarwel, het vaderland getrouwe,
zijn wij tot in den dood.

EENZAAMHEID.

*Een Joodsche vrouw, innig gelukkig getrouwd, gaat uit...
keert niet weer. Razzia, opgepakt, Westerbork, Polen.
Haar man, geen „dichter“ tracht uitdrukking te geven
aan zijn verdriet:*

Je lippen, die ik heb gekust,
Je haren, donker en verward,
En dan je hart, je jonge hart,
Waaraan 'k zoo heerlijk heb gerust.....

Ik denk: het heeft zoo moeten zijn.
Soms is 't, alsof je bent gestorven.
Wie weet, hoe ver, in leed en pijn
Wij zullen hebben rondgezworven,
Voordat wij weer tezamen zijn.

Een lentemorgen trad je uit ons huis,
In een dun bloesje, zonnig en tevreden
En geen van beiden hoorde 't zacht geruisch
Of zag de vale schaduw neergegleden
Van 't noodlot wiekend boven 't jonge hoofd,
Dat glimlachend zich nog eens naar me wendde.....

Ik heb een ganschen nacht en dag geloofd,
Dat ik die vlotte, lichte tred herkende
En toen niet meer. Toen kwam het formulier
Met naam en stempel, nummer van barak,
Verzoek om warme kleeren. Ach, toen brak
Mijn hart natuurlijk niet. Mijn oogen zagen
Jou ergens ver, aan een rivier
Van Babylon de slavenketen dragen.

*Dan rijst in het menschenhart het zwaar verlangen om
te gaan tot de verlorene en de herinnering aan sprookjes
uit de kinderjaren spreekt:*

Had ik van Aladin de wonderlamp,
Het zweeftapijt van khaliefs en sultanen,
Ik zou een weg mij door de wolken banen,
Totdat ik neerstreek in je jodenkamp.

Mijn armen zouden je zoo vast omsnoeren,
Alsof ik je niet los meer laten kon
En door de sterrenluchten zou 'k je laten voeren

Naar 't eiland van Epipsychidion:
Orplid, Ogygie, vergeten stranden,
En daar zouden wij rusten bij elkaar

En dan zou ik je kussen: eerst je handen,
Waarmee je hebt geboend, gedweild, geschrobd,
Kannen geschuurd, de vuile wasch gesopt:
Je handen eerst. En dan je donk're haar.

*Ach, wie zegt, dat er nog een weerzien is? Wie weet niet,
dat de folteringen ginds één doel slechts kennen: afsnoe-
ring van den levensdraad, vaak maar zoo kort gesponnen?
En toch: Wie zou kunnen leven zonder hoop?*

Misschien mag ik nog eenmaal vinden,
Het oord, dat eens mij scheen beloofd,
Waar zacht en spelend gaan de winden
En rijp en geurig hangt het ooft
En zij, die ik zoo diep beminde
Mij streelen zal het moede hoofd.

De laatste kus duurde één seconde:
Het afscheid tusschen jou en mij.
't Glead in 't contact van onze monden
Vluchtig, een glimlach kort, voorbij.
Peinzend de trage gang der uren
Op 't weerzien, dat mijn hart verbeidt,
Weet ik nu reeds, hoe lang zal duren
Onze eerste kus: een eeuwigheid.....

JODEN-VERVOLGING.

De menschen-nood schreit achter gesloten ruiten,
de koude vensteroogen staren me aan;
maar deze nacht zijn deuren open gebroken
en 'k hoorde kreten schrill door de stilte slaan.

Overval-wagens reden door de straten
en zijn voor weerlooze huizen blijven staan;
de nacht was donker; machteloos hoorde ik 't aan
en leed met hen, die alles achter moesten laten

om levend een graf van jammer in te gaan.
Nu is 't weer rustig; de dag is aangebroken
Maar o, de Joden, waar zijn ze heen gegaan?
De levensdeur is achter hen gesloten.

Juni 1943.

WESTERBORK.

O Westerbork, o Westerbork,
Je was nog kort geleën
In Drente een vergeten dorp —
Nu kent je iedereen.
Veel gingen er naar Westerbork
Te werken in het veld.
Maar wat er kwam nà Westerbork
Heeft niemand nog verteld.

Vanmorgen zag ik een transport,
Vannacht droomd' ik ervan,
Omdat ik dit, hoe oud ik word,
Nooit meer vergeten kan.
Want op het Amsterdamsch station
Zag ik, vanmorgen vroeg,
Dat de politie langs 't perron
Menschen als beesten joeg.

En ik zag midden in die troep
Die strompelde en viel,
Een man die in een dekentje
Een heel klein kindje hield.....
Zoo gingen zij naar Westerbork,
En dit weet ieder wel:
Achter de hei van Westerbork
Ligt enkel nog de hel.

Toen, door dit dekentje van blauw,
Dacht ik opeens weer aan,
Mijn buurman, aan zijn kind en vrouw
En hoe zij moesten gaan —
Ze werden naar het kamp gebracht,
Toen het nog pas begon,
Zij moesten midden in den nacht
Zich melden aan 't station.

Zij wisten nog niet hoe het was,
Het was pas in 't begin.
Zij liepen nog met zak en tasch,
En alles zat er in:
Papier, een inktpot en een pen,
Een trui voor weer en wind,
Werklaarzen, vitamines en
Wat speelgoed voor het kind.....

Dat kleine kind — het was voor mij
Het liefste wat ik zag,
Want altijd als hij langs kwam, zei
Hij lachend mij gedag.
En toen dien nacht zich achter hem
De deur sloot met een slag,
Hoorde ik nog zijn ijle stem
Door 't donker roepen: „Dag!”

Terwille van dit kleine lam,
Zijn lach, zijn lief gezicht,
Zijn stemmetje dat afscheid nam,
Heb ik dit lied gedicht.
Hij ging ook mee naar Westerbork.....
Nu is 't of hij mij roept:
„Om wat ik leed in Westerbork
Moet Hitler zijn vervloekt!”

PROGRAM.

Waar eenmaal de engel des doods
langs de nachtelijke muren schreed
om te vrijwaren alles waar joodsch
het bloed aan de deurposten kleefd',
sluipen thans door den kreunenden nacht
hyena's en jakhalzen rond.
In het schroeiende spoor van den dood
en de brandende stad van den nacht
rookt het bloed van den Jood.

Alles immers is beter dan dit!
Zou ons hart niet moeten vergaan
van wroeging en schaamte, dat dit
ongestraft kan bestaan?
Want geen onzer heeft iets gedaan
om met zijn bestaan te bezweren,
dat er bloed aan de handen klit
en het tuig uit de onderwereld
de vulkanische tronen bezit.

MODERNE KINDERKRUISTOCHT.

Zij hadden een stem in den nacht vernomen,
Die scheurde het web van hun kinderdroomen.

Daar gingen ze, weenende, één voor één,
Verloren in nacht, verlaten, alleen;

Zwervende zonder gids, zonder doel,
Verbijsterden in het geweldig gewoel.

In de armen hield een der kinderen op
Een dierbaar stuk speelgoed, een oude pop.

De menschen haastten aan hen voorbij,
De wraak heeft geen tijd voor medelij.

Verjoegen hen, lachend om den Jood,
Die zoo luid lamenteert en misbaart in nood.

Want niemand dien nacht heeft het woord verstaan:
„Zoo wat gij hun doet, dat hebt gij Mij gedaan.”

Zij zijn bij de grens op een hoop gaan staan,
En drongen zich dicht tegen elkander aan.

Geen ster scheen omlaag in den donkeren nacht,
Geen maan doorlichtte de droeve wacht.

Soms sliep er een in en riep met een stem
Verstikt door zijn tranen „Jeruzalem!”...

Zoo stonden zij daar toen de dag begon
En stonden er nog in de avondzon.

Stil stonden zij daar als een kudde klein vee
Verjaagd uit de kooien, gelaten, gedwee...

Want wie Jood is en Jahwe belijdt,
Moet zwerven op aarde in eeuwigheid.

Elk kind draagt dit leed in zijn wezen mee,
— „Domine infantium libera me —”

Het hart van de menschen is koud en boos,
— „Pater infantium liberet vos —”

Zoo slaaf van de wereld en goddeloos,
— „Domine infantium libera nos —”

Dat zij de zonde zich zelfs niet schamen,
— „Libera nos a malo. Amen” —

JODENKIND.

Dit mooie kind,
dit kleine jodenkind,
ik moet het brengen naar
het tramstation;
vandaar
gaat het weer verder.
Waarheen het gaat?
ik zou 't niet kunnen zeggen,
en waar vandaan?
ik weet het niet,
en wie het verder brengt?
het is mij onbekend...
Dit kleine kind,
waarheen, vanwaar?
ik weet het niet,
maar, o, ik houd van haar!

Ze is zoo lief
ontroerend mooi en teer;
haar huid is glanzend
en volkomen gaaf,
de oogen donker en diep,
de wimpers lang, gebogen
en glinst'rend zwart.

Ik neem haar koude hand
die koud is en heel zacht;
ze kijkt me aan en lacht —
er beeft iets in mijn hart —
Ach, waar is mijn verstand,
m'n koel verstand gebleven?
ik vecht en slik iets weg
en voel dan heete tranen
in bei' m'n oogen beven.

DE JODEN TOT HITLER.

O beul, we vloeken je zelfs niet,
we lachen om je ongenade.
Wij gaan al eeuwen langs de paden
van roem en hoon, vreugd en verdriet.

Voor ons is dit het oude lied.
Maar dat je Duitschland hebt verraden,
en dat jouw waan je volk moet schaden —
dat, beul, vergeven we je niet.

Wij zien het land van zooveel grooten,
van Bismarck, Beethoven en Kant,
we zien je heerlijk vaderland
een grafkuil worden voor heloten.

Wij trekken voort met d'oude lamp.
Jij leidde Duitschland naar zijn ramp.

Februari 1943.

MET MYNES HEERES KRACHT

BIJ HET BOMBARDEMENT VAN LONDEN.

voor Greet.

Ik kan het niet helpen, mijn hart is bij Londen
En bonst zoo rebelsch bij zijn waanzinnige lot:
Ik heb zooveel liefs langs zijn straten gevonden,
Dat alles gaat nu door lompe bommen kapot.

Ik ging door de wijde Abdij van Westminster,
En liep over haar graven, verweerd en vergrauwd,
Mijn adem werd kramp in het achteloos hoekje,
Waar stage schaduw rondom Shakespeare's beeld rouwt.

Ik strekte mijn hand en een duif streek er neder,
Parmantig als ware de wereld van hem;
Een klok overdreunde den polsslag der city
En 't dier hief zijn kop op naar die bonzende stem.

Geholde treden van de Kathedraal van St. Paul
Ontvingen mijn aarz'lenden stoffigen voet.
En 'k steeg in 't visioen van herrezene eeuwen
Haar koepel in schaduwloos licht tegemoet.

En 's avonds op 't asfalt dat glom in den regen
Verdroomde ik mijn tijd achter wazemend glas,
En de wielen der voortijlende autobus droegen
Een mensch met een heimwee, dat goddelijk was.

Londen, echo van mijn verteederste uren,
In uw teistering wordt mijn liefde gestaald,
Ik bid voor Uw mensen, Uw kerken, Uw pleinen,
Telkens wanneer een motor zijn moordtuig door de
[luchten heenhaalt!
Amsterdam 1940.

KONING PETER.

De Quislings tieren welig in die staten,
Waar 't burgervolk zich machtloos heeft geweerd,
En overmacht van bommen en granaten
De laatste kans van 't strijdend leger keert.

O, hoe zij gluipen, hoe zij gladjes gluipen,
En 't gif uitspuwen van hun vuil gekal!
Hoe zij als sluwe slibberslangen sluipen
En lokken tot den diepsten zondeval.

Zij slifferen tot aan de hoogste toppen,
Waar 's vijands vuist de besten heeft gestort.
Gespleten tong sist uit geschubde koppen
En splijt het volk, waar dat — geslagen — mort.

Hoe konden wij in deze zwartste tijden,
In dezen nacht van donkerdiep verraad,
Tegen zoo vuigen vijand blijven strijden,
Die eerloos gluipt en schendt den eigen staat!

Hoe konden wij nog op bevrijding hopen
Waar zulke nacht de dagen overwon?
— — — — —
Daar stoot een jonge knaap de poorten open,
En binnen gutst de goede gouden zon!

AAN FRANKRIJK.

Frankrijk, ik denk aan u in lange nachten,
Als aan iets liefs, verloren voor altijd,
In diepen weemoed om dit onverwachte
Roemlooze einde van zóó zwaren strijd!

Wij zijn verslagen, maar niet zoo verslagen!
Wij zijn vernederd, maar niet zoo vol smaad!
Wij weren ons en zullen 't juk niet dragen!
In ons volk smeult tot felle vlam de haat!

Maar gij — hoe hebt ge na 't verloren vechten
Met zulk een vijand willig u verstaan?
Beter dan leven als een volk van knechten,
Is in hardnekkig strijden ondergaan!

Waar is de glorie van uw Marne, waar de
Verbetenheid van 't leger, dat om u
Zich eenmaal tot een schans van helden schaarde?
Waar zijn zij, die wij eerden als Poilu's?

Waar is de kracht van Clemenceau, den Tijger?
Waar maarschalk Foch, de dapperste van al?
Gij volgt Pétain, een bijna kindschen krijger,
U leidt als landverrader een Laval!

Frankrijk, sta op! Wij smachten naar het dagen
Van dezen nieuwen morgenstond,
Dat gij den vuigen vijand helpt verjagen
En zweepen zult van Frankrijks heil'gen grond!

Zijn er millioenen weg, millioenen zijn gebleven!
Waar is de stormvlag van uw burgerij?
Beter is sterven dan in smaad te leven!
Te wapen, burgers! Ranselt Frankrijk vrij!

NACHTVLUCHT.

Nu komt de nacht
met vliegtuigronken
hoog boven 't wakend hoofd, dat wacht
en wacht en hecht blijft vastgeklonken
aan heel die zwerm, die zwaar van bommen
aartsvijands land straks krimpen doet.

O, was de wraak niet immer zoet —
wee, wie die roepstem doet verstommen
en in zijn duister hart gesloten
de juichkreet houdt, door zulke vloten,
die dreunend door het luchtruim zeilen,
gewekt diep in zijn heimlijk leven.

O vreugde, droomend mee te ijlen
en ergens, na een duizend mijlen
aartsvijands hart te voelen beven.

TOULON.

Vergis u niet, toeschouwer, in dit doodsch kwartier.
Zoekt gij het graf van Frankrijk, zoekt niet hier,
Wel zonk de vloot en zwegen de kanonnen,
Maar Frankrijk leeft en dat is hier begonnen,
Nu wascht de zee ons van de smetten van Vichy.....
Honneur à France et honte à l'ennemi.

STALINGRAD, SEPTEMBER 1942.

Voor Alexander Werth.

Zwarte smook strijkt over de rivier.
Regen striemt door d'eerste winterkou.
Bij het water staan een oude vrouw
en een kleine blonde pionier.

Zakken vullen zij met oeverzand,
borstweeer voor de sterke barricaden,
waar het werkersbataljon houdt stand,
handgranaat paraat, geweer geladen.

Mannen knielen bij een mitrailleur
in een grijzen nevel van beton,
en de korte loop van een kanon
vuurt barsch blaffend langs een kelderdeur.

Stuka's komen gierend neergedoken;
in een puinstraat explodeert een bom;
negen Sovjet-burgers komen om:
negen burgers worden straks gewroken.

Want daar zwenken zwaar en triomfant
Nieuwe tanks door 't hek van de fabriek;
hun gedaver is een krijgsmuziek;
Ziet — met vrouwen zijn zij goed bemand.

Stalingrad stort in en schiet
en vecht door met dynamiet.
Strijdtumult zwelt tot een koor:
Nazi's komen hier niet door.

En de wereld vraagt verbaasd:
Hoe kan 't zijn, dat men welhaast
nimmer zag zóó kloek verweer?
Waarom zijn juist *zij* zoo zeer
heldenmoedig? — En dit is
't antwoord der geschiedenis:

Ziet, zoo leven communisten,
ziet, zoo strijden communisten,
ziet, zoo sterven communisten
voor hun sterke ideaal,
voor der vrijheid zegepraal.

Ziet, zoo vechten waarlijk vrijen
voor hun machtige fabrieken,
voor hun kunst, hun boekerijen,
voor hun parken, hun klinieken
voor hun huizen en hun pleinen,
voor hun lichte sportterreinen,
voor hun bosschen en hun stroomen,
voor hun dapp're toekomstdroomen,
voor het latere geluk
van hun kind'ren, vrij van druk.
Ziet, zoo vechten Sovjet-helden,
ongenoemden, ongetelden,
voor hun Russisch vaderland,
voor hun dierbaar Wolga-strand,
voor hun eigen rooden staat,
voor hun roemrijk Stalingrad.

HET ZESDE LEGER.

Mei 1940
NEDERLAND

Januari 1943
STALINGRAD

De gouden morgen lag op 't vredig rustend land,
Uit klaren lentedag, in zonneshijn geboren.
Voor al wat leeft op aard, voor mensch, voor dier en plant
Begot, in argeloos geluk, de dag te gloren.

Het volk van Nederland zou echter in die pracht,
Dien mooien lentedag, ons door Gods hand gegeven,
Zich niet verblijden, want een ruwe, sterke macht,
Een overweldigder stond het dien dag naar 't leven.

Des vijands horden stroomden over 't arme land.
In ongelijken strijd verbloedden d' oorlogdagen.
„Het zesde leger” spuwd' op steden staal en brand,
Totdat ten leste onze dapp'ren weerloos lagen.

Daarna schroeid' in ons bloedend hart een hevig vuur,
't Verlangen heel het groote lijden te vergelden
En straks, als zeker slaan zal 's vijands laatste uur,
Te denken aan ons land en onze doode helden.

Maar zóó werd niet beslist in Godes Hoogsten Raad,
„Aan Mij de wrake!” heeft het God'lijk Woord

[gesproken,

Het zesde leger werd vernield bij Stalingrad, —
Zoo werden onze helden en ons land gewroken.

DE ELASTISCH AFGEGRENDELDE PENETRATIE.

*Opgedragen aan den samensteller van
een Weermachtbericht.*

Wanhopig zwoeger van de pers,
Wat heb je toch veel zorgen!
De uitkomst is niet al te versch
Van 't ploetren iederen morgen.....

Eerst was je dagelijksche preek:
Het Oostfront is elastisch.
Maar je herhaalde 't week na week, —
Dat werd ons te fantastisch!

Toen schreef je iederen dag weer trouw
Van kleine penetraties,
En ach, wie dat gelooven zou,
Hij leed aan aberraties!

Nu heb je weer een nieuwen zin:
Het front is afgegrendeld.
Maar neen, dáár trappen wij niet in,
Wij zijn tè vaak bezwendeld.

Je bent hier niet in Nazi-land!
Wij hebben zelf ook oogen
En wij gebruiken ons verstand, —
Dat heeft ons nooit bedrogen.

Want ja, dat front van elastiek,
Dat lap ik aan mijn zolen:
Het rekte heel de moffenklied
Van Stalingrad naar Polen!

En kleine penetraties ook, —
Krijg je daarvoor provisie?
De moffen trekken weg als rook
Voor een Sovjet-divisie.

En wat die grendeling beoogt,
Moet ik je dat ook leeren?
't Is één soldaat, die hopeloos poogt
Een legercorps te keeren!

Dus spaar je toch de moeite, man
Het wil hier toch niet lukken!
Een volk, dat zelf nog denken kan,
Behoeft geen Duitsche krukken.

Wees maar voorzichtig! Gauw is 't uit,
Dan wordt niet meer gezwendeld,
Dan penetreeren wij je huid
En wordt je zelf gegrendeld.

Al ben je dan van elastiek,
We zullen je tòch krijgen,
En brengen jou en heel je kliek
Eéns en voorgoed tot zwijgen!

DE RUSSEN STAAN IN POLEN.

Zoo hebt Gij eind'lijk, Heer,
Het Duitsche beest geslagen.
Gij kondt niet langer meer
Zijn rauw geweld verdragen.
Gij hebt van Stalingrad
Zijn vlucht tot hier bevolen.
Vandaag klonk door de straat:
„De Russen staan in Polen.”

Europa ademt op,
In nood en dood gevangen.
De vrijheid staat in knop
En wil den bloei ontvangen.
Heer, zend Uw milde zon,
Te lang ons reeds ontstolen,
Nu dat de roep begon:
„De Russen staan in Polen.”

Heer, schut Uw rechterhand
Weer om de oude aarde.
Bluscht Gij den fellen brand,
Waar wij de stof voor gaarden.
Dempt Gij van onze haat
De stinkende riolen,
Nu 't door de wereld slaat:
„De Russen staan in Polen.”

Zend Gij Uw vrede neer
Die wij zoo grof verkrachtten.
Laat recht en waarheid weer
Op aarde overnachten.
Versterk ons moe geduld,
Ontdek ons nukkig dolen,
Nu ons de hoop vervult...
„De Russen staan in Polen.”

Bij de intrede van het
Nieuwe Jaar, 1944.

VLAANDERENS VERZET.

Voor Jan Moedwil.

Men kan opstandig zijn in lange schreden,
die vier-kwarts dreunen op een harde straat.
Gij, Vlaanderen, zijt trouw aan uw verleden:
gij zijt opstandig in drie-achtsten-maat.
Uw opmarcheeren is een dans van haat
tegen de beulen, die uw recht vertreden.
Uw toekomst gloort: een ongetemde staat;
en toornig-lachend geeselt gij het heden.

O, Vlaandren, wij zijn één: Ook onze vromen
en strijders worden door den mof vermoord.
Ziet, wij zijn één: ook onze toekomstdroomen
zetten verlangen van 't verleden voort.
Ziet wij zijn één: Ook onze tranen stroomen,
als Uilenspiegel Klokke Roelant hoort.

Januari 1944.

6 JUNI 1944 DECISION DAY.

Zullen de linden weer als vroeger geuren,
En wordt de nacht weer rustig en vertrouwd,
En valt het floers weer af van zon en kleuren,
En scheurt het web dat ons gevangen houdt?

Ergens ter wereld leven vrije menschen,
Geen veldgrijs en geen groen besmet hun straat, —
Het lijkt zoo ver, zoo buiten alle wenschen,
Alsof het op een vreemde ster bestaat,

Stil —: de granaten spatten door den nacht.
Een bres wordt in den grauwen wal geslagen
Waarmee de Hun ons huis en hart omsloot —

Nog staat hij en gelooft in eigen kracht.
Te laat. — De schemering licht op bij vlagen:
De wrekens zijn gedaald in 't morgenrood.

UIT DIEPTEN VAN ELLENDE

IN ANGST ROEP IK TOT U.....

In angst roep ik tot U, o God!
Gij hebt het menschen-wereldlot
Alleen in Uwe handen.
Ai, red de wereld uit haar nood,
Het menschenleed is diep en groot
Tot aan de verste stranden.

Wij hebben zwaar gezondigd, Heer!
Wij leefden gansch niet tot Uw eer,
Maar kozen eigen wegen...
Gij kwaamt om ons te straffen, Heer,
Met Uwe roede op aarde neer,
O, laat 't ons zijn ten zegen.

Ons volk, het keere weer tot God,
Het legge heel het smadelijk lot
Aan Uwe voeten neder.
Geef Gij, o God, voor wat nog wacht
Ons land en volk de dragenskracht,
Keer met Uw vrede weder.

Behoed ons volk voor 't wreed geweld
Des vijands, die geen perk zich stelt,
En 't land wil onderdrukken.
Hij heeft het op Uw eer gemunt.
Wij smeeken, dat Gij 't hem niet gunt
Dat hem dit zal gelukken.

Houdt Gij ons dicht bij 't Goddelijk Woord,
Leidt aan Uw Vaderhand ons voort,
Langs Uwe heilige wegen.
Blijf Gij Uw volk in dezen tijd
Waarin het toch zoo smartelijk lijdt
Nabij met troost en zegen.

Redt Gij ons uit den wereldbrand,
Door Uwe Goddelijke hand
En doe ons alle dagen
Hetzij Gij ons van ramp bevrijdt
Of nog door dieper dalen leidt
Van Uwe trouw gewagen.

WIE ROEPT ONS ?

Wie roept ons, wie roept ons?
De stem uit den tijd
Van 't roemrijk verleden,
Van hen, die toen stredden,
Van tachtig jaar strijd.

Wie roept ons, wie roept ons?
Een volk, dat nog lijdt,
Het roept om bevrijding
Het wacht op de tijding:
„Sta op, het is tijd!”

Wie roept ons, wie roept ons?
Een land nog in nood,
Met zorg nog beladen,
Het vraagt ons om daden,
Komt, maakt het weer groot!

Wie roept ons, wie roept ons?
De stem van de trouw,
Zij vraagt ons bewijzen
Ons land moet herrijzen
Met 't rood, wit en blauw!

Wie roept ons, wie roept ons?
De stem van 't verzet,
Zij vraagt ons te geven
Als 't moet, zelfs ons leven,
Ons land moet gered!

Wie roept ons, wie roept ons?
De stem van den Heer,
Hij geeft ons Zijn zegen,
De vrijheid herkregen,
ORANJE keert weer!

EEN DING ZAL NIET VERKEEREN.

Eén ding zal niet verkeeren,
de liefde blijft de bron,
al kraken de geweren,
al buldert het kanon.

Geen honderd dwingelanden,
al slaan zij duizend keer
met roof en moord en branden,
slaan ooit die macht terneer.

Al moeten volken bloeden
door één waanzinnig man,
eens eindigt het wild woeden
van Hitler, den tyran.

Het vuur, dat overrompelt
brandt even valsch als fel.
tot vliegende asch verschrompelt
dit tijdelijk bestel.

De beul zit reeds te vlechten
aan 't eigen galgetouw,
al hebben de beulsknechten
dit land nog in hun klauw.

BEDE.

Heer, geef de vrijheid aan de Nederlanden
„ En zegen al wat daartoe strekken moet
Zelfs als de steden rondom ons verbranden.

„Maar blijf genadig voor 't onschuldig bloed
Als straks de bommen en granaten gieren:
Verkort het oordeel dat Gij komen doet!

„En wees het volk van Holland goedertieren:
Al hebben duizenden Uw Naam miskend,
Er zijn ook velen die Hem daaglijks vieren,

„Vergeef wie zich van U heeft afgewend,
Toon U zoo onweerstaanbaar in 't bevrijden
Dat van mijn volk U hoofd voor hoofd erkent!

„Zie neer op wie aan de bezetting lijden,
Zie onze rouw en onze angst en nood
En zend Uw Engel om voor ons te strijden!

„Breek onze boeien en hergeef ons brood!
Wil uit de huizen alle onrust weren
En perken stellen aan geweld en dood!

„Maar doe ons ook de milde wijsheid leeren
Die het vergeven tot een vreugde maakt,
Opdat wij in den vijand U niet deren.

„Geef ons een overheid die daarvoor waakt
En innerlijk aan elk van ons den vrede
Die zuiverder dan alle vrijheid smaakt.

„Neem, Heer, dit schamel snoer van mijn gebeden:
Ik leg ze neer in Uwer handen schulp
En schaam mij voor hun onvolkomenheden.

„Want mijn geloof is als een wankel wulp
En kan zulk kleingeloof verhooring hopen?
Heer, kom Gij zelf mijn ongeloof te hulp!”

O HEER, DIE DAAR.....

O Heer, Die in den hoogen hemel troont,
De vijand heeft Uw Goddelijk recht gehoond
En is bij ons zijn goddeloos werk begonnen,
Geholpen door verraders en spionnen.

De N.S.B.
Werkt met hem mee,
Die ons geheele land
Met groot gerucht
Vanuit de lucht
Bedreigt met moord en brand.

O Heer, Die daar des hemels tente spreidt,
Wij zijn ons recht en onze vrijheid kwijt.
De Führer heeft zijn „woord van eer” gebroken,
Uw erf verwoest en Rotterdam in brand gestoken.

Nu slaan wij 't oog
Tot U omhoog,
Die ons in angst en pijn
Verlossen kondt
Te aller stond
En Neêrlands God woudt zijn.

Als gij, o Neêrland, dikwijls hebt geklaagd,
Geloof nu zeker, dat verlossing daagt,
Belijdt voor God uw nationale zonden
En laat uw stem opnieuw Zijn lof verkonden,
 Dan zal de Heer,
 Hem zij de eer,
 Uw vijand vast verslaan.
 Met Hitler's macht,
 Met Duitschlands kracht
 Is het welhaast gedaan.

GEBED VOOR HET NEDERLANDSCHE VOLK.

O Heer, Die ons doet leven in een tijd,
 Waarin de aarde dreunt van zwaren strijd,
 Waarin ons Vaderland door overheersching lijdt,
 En volken beven.
Voor U belijden w'onze groote schuld.
Gij hadt voor ons een eindeloos geduld,
Wees over ons toch niet met toorn vervuld —
 Wil ons vergeven.

W'erkennen, groote God, dat Gij het zijt
Die in Uw heilige gerechtigheid
De aarde en ons Vaderland kastijdt
 Met deze plagen,
Maar smeeken U ootmoedig in deez' stond:
„Bewaar ons Volk toch voor de groote zond'
Om, wat ons allen heden overkomt
 U aan te klagen”.

Vernieuw ons Volk door Uwen Geest, o Heer.
Brenge 't tot Uw dienst en tot de Waarheid weer
En geef het Uwen grooten Naam ter eer,
 Voor U te strijden.
Sla neer de trotsche onbekeerlijkheid,
Roei uit de vuile ongerechtigheid
En leer ons Volk nu in ootmoedigheid
 Uw Naam belijden.

Zie, Heer, het onrecht, dat ons wordt gedaan.
Zie, hoe wij machteloos en zonder wapnen staan,
Zie uit den Hemel d'onderdrukking aan,
 Die ons doet lijden.
Zie, hoe de macht'ge vijand zich verheft,
Zie, hoe hij goddeloos het oude Bondsvolk treft,
Zie, hoe wij allen nu reeds zijn geknecht —
 Wil ons bevrijden.

O God, die Nederlands Beschermmer zijt,
Die ons voorheen van Spanje hebt bevrijd,
Die met Oranje, in dien fellen vrijheidsstrijd
 Ons bond tezamen;
Die ons daarna bevrijdde keer op keer,
Zie in genade ook nu op ons ter neer —
Schenk ons de Vrijheid en Oranje weer!
 Verhoor ons! Amen.

HOLLAND.

Holland, Heer, hebt Gij geschapen,
Holland leeft door Uwe macht,
Holland draagt een leeuw in 't wapen,
Holland kreeg van U zijn kracht;
Holland had de zee tot moeder,
Holland heeft een rein blazoen,
Holland bouwt op zijn behoeder,
Holland handhaaft fier en koen.

Holland, Heer, kreeg Uwe gaven,
Holland leeft voor liefde en recht,
Holland zal zijn afkomst staven,
Holland lijdt, tot Gij beslecht.
Holland bidt met stil vertrouwen,
Hollands hart beukt immer aan,
Holland zal zijn leed verstouwen,
Holland dooden, 't zal niet gaan.

KERSTNACHT 1940.

De Kerstnacht siddert boven donkre landen.
Door 't puin der steden vlaagt de felle wind.
Nu kwam een oud symbool voor goed tot schande:
 De vrede om het Kleine Kind.

In dezen oorlog is geen kind meer heilig,
Bij deze massa-moorden redt geen vlucht.
Om barenden is zelfs geen stal meer veilig
 Voor bommen, bonkend uit de lucht.

In dezen Kerstnacht zal geen engel zingen.
Daar straalt geen ster in deze donkerheid.
Daar is geen vrede tusschen stervelingen,
 Noch vreugd, die tot bevrijding leidt.

Wij hebben allerzijds den strijd verloren.
Heel onze wereld stort tot puin ineen.
Het Kleine Kind werd tevergeefs geboren,
Wij zijn verloren en alleen.

GOEDE VRIJDAG 1941.

Een is gestorven en Zijn dood werd leven,
Zijn lijden troost, Zijn dorst verzadiging;
Het kruis, waaraan Zijn trillend lichaam hing,
Werd tot het teeken van de hoop verheven.

Nu leven heerschers, die een waan beving,
Zij worden door hun demon voortgedreven,
En waar een volk voor hen tenonder ging,
Staat in het puin hun dor embleem geschreven.

En velen werden dienaars van de stof
En sterven in den roes van het geweld,
En and'ren zinken tot een stom en dof
Berusten voor het lot, dat hen niet telt;
En hen, voor wie het oude kruis nog geldt,
Beklemt de wanhoop van de olijvenhof.

BEDE VOOR NEDERLAND.

Weer keert de lente en weer nadert Mei;
D'aarde gaat bloeien en bloemen nu dragen
't Zonnegoud stuift door den hemel. Maar wij,
Zwaar in den ban van herinnering geslagen,
Denken weer terug aan die voorjaarsche dagen,
Wreed eens gestoord door de krijgsrazernij.

Heer, zie ons volk ontsteld,
Een horde van barbaren
Kwam over 't land gevaren
En Neerland leed geweld!

Plots, met verkrachting van rechten en wet
Stortte de stroom van de pantserverbanden,
Sterk door verraad van volkseigen sujet,
Donderend over de slapende landen.
Overmacht, burgerleed, steden die brandden,
Dwongen te staken 't gewapend verzet.

Heer, die Uw trouwen telt,
Doe dezen storm bedaren,
Wil ons en d'onzen sparen
Nu Neêrland lijdt geweld!

d'Eer was gered, want Neêrlandsche grond
Dronk stroomen bloeds van de offerbereiden
En der gevall'nen nu zwijgende mond
Zal voor de volk'ren en komende tijden
Altoos doordringender blijven belijden:
„Onrecht deed hij, die ons grondgebied schond!”

Heer, die het kwaad vergeldt,
Laat 't onrecht niet verjaren;
Wilt Gij ons Recht bewaren
Want Neêrland lijdt geweld!

Dra na den dag, dat gestrekt werd het zwaard,
— Toch nog te kort duurde 't uitzichtloos vechten —
Werd ons door leugenmond vleiend verklaart
Dat men niet breken zou d'aloude rechten,
Dat Neêrland vrij 't eigen lot kon beslechten.
(Spoedig bleek weer, wat een Duitsch woord was
[waard!])

God, uit Wien Waarheid welt,
Ziet, hoe door 't valsch verklaren
Der gladde leugenaren
Trouw Neêrland lijdt geweld!

Ziet nu, hoe Vrijheid en Recht hier vervlood.
Waarom de werkers hun land uitgestooten,
Waarom die roof van ons geld, goed en brood?
Waarom in kampen en kerkers gesloten
Schuldloos zooveel? Waarom jagen de schoten
Daaglijks de bloem van ons volk in den dood?

Heer, die de wetten stelt
Die onze wetten waren,
Gedenkt de martelaren.
Ach, Neêrland lijdt geweld!

Zwaar gaan de dagen en lang is de duur,
Dat wij gedrukt door het juk der vandalen,
Smachtende wachten het naderend uur,
Waarop het licht van de Vrijheid zal stralen,
Waarop het Recht als een Zon weer zal pralen.
Neêrland blijf sterk en houd brandend het Vuur!

Ons hart, op U gesteld,
O Heer der legerscharen,
Verwacht Uw morgenklaren,
Nu Neerland lijdt geweld!

Mei 1941.

OUDEJAAR 1941.

Verduisterd ligt mijn Amsterdam,
Ontluisterd in den nacht te klagen
Om 't gruwelijk lot van Rotterdam
En het ontkroonde 's-Gravenhage —
Een leed dat nóg geen einde nam.

Dof als een golf in den mist,
Grauw van het uitzichtloos gaan —
Koppig, wilskrachtig toch is 't
Zooals mijn volk recht blijft staan:
Bukkend, geknecht noch gekist.

De mythe wordt levend beeld:
Een bodem, gedrenkt in bloed,
Het bloed in zichzelf verdeeld —
Uit moordlust en overmoed
Zoo bodem als bloed verspeeld.

Een slagveld: staal en bloed en slijk;
Een stad: ruïnes, lijken, drek;
De volken: slaaf en slaaf-gelijk;
De Leider: één enorme bek —
En dan..... een duizendjarig Rijk?

HET HOOFD OMHOOG !

Het hoofd omhoog, al schrijnt uw hart
Van al die namelooze smart...
Al wordt g' ook doodens-toe gesard,
Dan nog dien wreeden beul getart,
Zij zullen ons niet krijgen!

Het hoofd omhoog, ook als het bloedt,
Omhoog naar God, die u behoedt,
En martelaarsbloed gedijen doet!
Het hoofd omhoog, met fieren moed;
Zij zullen ons niet krijgen.

GEBED.

Wij zijn zoo moe van lang te wachten, God,
Zoo moe van te lang pijn en te lang dragen, —
Wij zijn den weg naar U verloren, God,
En durven niet meer om Uw bijstand vragen.

Wij zijn zoo moe van te veel hopen, God,
Zoo moe van te veel angst en te veel zwijgen, —
Wij zijn ontwend tot U te bidden, God,
En durven niet ons hoofd voor U meer neigen.

Wij zijn zoo moe van te diep haten, God,
Zoo moe van te diep wrok en te diep schamen, —
Wij zijn bevreesd voor Uwe liefde, God,
En durven niet Uw groot gebod beamen.

Wij zijn zoo moe van te lang wachten, God,
Zoo moe van te lang strijd en te lang smeeken, —
Maar zoo Gij ons alsnog verlost, o God,
Geef, dat wij vóór dien dag niet zijn bezweken.

GOD GEEF ONS TROUW !

God, geef ons kracht als wij, in wanhoop, klagen,
In onbegrepen leed van donk're dagen.
Geef ons dan kracht om vol te houden, ook al zou
Rondom ons alles wankelen, God, geef ons trouw!

God, geef ons inzicht, als wij angstig raden
Naar de bedoeling van Uw grootsche Daden,
Geef ons geloof om te vertrouwen, ook al zou
Rondom ons elkeen twijfelen, God, geef ons trouw!

God, geef ons eerbied voor de hoogste waarden,
Die land en volk, de eeuwen door, vergaarden.
Geef eerbied voor geloof en vrijheid, ook al zou
De duivel zelf ze dreigen, God, geef ons dan trouw!

God, geef ons moed voor 't Vorstenhuis te strijden,
Voor Vaderland en Volk, als 't moet, te lijden.
Geef ons dan moed ons lot te dragen, ook al zou
Het grootste offer plicht zijn, God, geef ons dan trouw!

NOG!

Nog drukt des vijands voet ons zwaar beproefde land,
Nog ligt ons volk ter neer, vernederd en geslagen,
Nog dreigt bij dag en nacht de ruwe ijs'ren hand,
En grijpt de helden aan, die tot verzet zich wagen.

Nog wordt ons huis vernield en wordt ons volk beroofd,
Ons voedsel weggesleept, gevoerd naar 's vijands landen,
Nog zuchten w'onder 't juk en wordt ons vuur gedoofd,
En beiden wij den tijd, met stil gevouwen handen.

Nog worden man en vrouw als slaven weggebracht,
Moraal en christenplicht, God's wil en Zijn geboden,
Nog worden zij vertrapt en wordt het recht verkracht,
Nog meerd'ren met den dag ons lijden, onze nooden!

Nog! nog! ja, nog! maar straks gaat keeren het getij!
Straks zal, met Godes hulp, ons volk 't gebroed verlagen,
En schudt het moedig af des duivels tiranny,
Straks gaat het vrijheidslicht, d'Oranjezon weer dagen!

Nog! nog! ja, nog! maar spoedig klinken plechtig weer,
't Wilhelmus en het oude lied: „Wilt heden nu treden,”
Als God de Heer: „Daer onzen vijand slaet terneer”!
— Dan loven wij Zijn Naam in onze dankgebeden!

MENSCHEN IN NOOD.

Wij lijden verdrukking en plagen,
Wij lijden, maar zullen niet klagen.
Wij hebben den moed tot het strijden
En worden al sterker door 't lijden.

Wij kennen geen vrees en geen pijn
Wij weten gedragen te zijn. —
Wij geven ons over aan God
En dragen met fierheid ons lot.

Wij tarten het beuken der golven;
Wij willen niet worden bedolven.
Wij laten ons nimmer verslaan,
En zullen ten onder niet gaan.

Mei 1942.

BALLADE VAN DE WAARHEID.

Wanneer de Waarheid niet meer wordt gezeid,
gelijkt de ziel een landschap zonder regen:
de grond versmacht, de bloei is vóór den tijd
verdord, verschrompeld en de lucht staat tegen,
Als een rivier, die alles rijk bevoeit
en voortstroomt langs de zelfgebaande wegen,
zóó is de Waarheid, vrij en onbesnoeid —
maar leugen staat den Nederlander tegen.

Toen Jezus in het rechthuis werd gebracht,
gegeeseld als een boef, bespot, bespogen,
bleef hij gewapend met die ééne kracht:
de Waarheid als een vuursteen in Zijn oogen.
Zijn landvoogd en Zijn rechter zag hem aan:
„Waar is de waarheid?“, klonk het laf verlegen.
Wij allen zien de Waarheid vóór ons staan —
en leugen staat den Nederlander tegen.

Oranje bond den strijd met Philips aan
en liet gelaten een rebel zich heeten,
voor Waarheid is een volk toen opgestaan,
voor Waarheid en de vrijheid van geweten.
Zoo menig held van 't lieve, lage land
heeft voor zijn heeren ongelijk gekregen:
hij nam zijn lot, hij bleef zijn zaak verpand —
want leugen staat den Nederlander tegen.

Nog nimmer is de Waarheid zóó ontkend,
zoozeer verminkt en listiglijk bemanteld
met veil gepraat, waaraan 't gemeen zich went,
als in dit uur, waarin een tijdperk kantelt.
De leugen zit ten troon en heeft de straat,
zij grijnst ons aan langs de vertrouwde wegen,
de leugen ranselt Waarheid in 't gelaat —
maar leugen staat den Nederlander tegen.

Prins Jezus, Die ons aller harten kent,
de nieren proeft en de tirannen ment,
wij hebben van dat gif genoeg gekregen.
Versla den vijand, die de Waarheid schendt! —
de leugen staat den Nederlander tegen.

GEEN UITKOMST.

Ik heb om mij heen gekeken
en zóóveel ellende gezien —
ik kan het niet meer vergeten,
waar moet ik heen met dit weten,
er is geen uitkomst te zien.

Wat moet ik doen om te helpen
dragen het menschen-lot?
Hoor 't leed in de straten klagen,
zie 't vale verdriet van de dagen,
en ik schiet in alles te kort.

M'n leege handen zijn krachtloos,
m'n hart is zondig en boos,
m'n leven is zwak en machtloos. —
O, Heere, erbarm U, verzacht nog
ons leed; red het leven zoo broos.

WEES STIL.

Wees stil en wacht
En spaar je kracht,
En hoor naar Gods geluiden.
Zij brengen troost,
Van West tot Oost
Van 't noorden tot het zuiden.

Wees stil en sterk
En bid en werk,
Al is het zwaar te dragen.
Het licht breekt door
En wijst ons 't spoor —
Wij volgen, zonder vragen.

Wees stil — maar blijf
Rechttop van lijf!
Blik fier de toekomst tegen.
Ervan bewust
Dat onze rust
Door God's hulp is verkregen.

Wees stil — de tijd,
Zoo lang verbeid,
Is spoedig aangebroken!
Dàn, hand in hand,
Voor 't Vaderland!
De hoofden opgestoken!

Wees dan niet stil,
Maar toon je wil
Eendrachtig sâam te streven,
En blijf het waard,
Naar onzen aard,
In Neêrland vrij te leven!

KERSTMIS 1943.

Dit zijn de stille donk're dagen,
De laatste dagen van een stervend jaar,
Vol stomme smart en bange vragen.
Het ging voorbij. O mensch, bewaar
Uw krachten voor de lichte tijden,
Wier gloed de verre kim reeds klaart;
Brengt 't nieuwe jaar een eind aan 't lijden?
Wees sterk, mijn hart, eens is 't gebeurd...

HET NIEUWE JAAR 1944.

Het oude jaar gaat heen — wij staan met rouw in 't hart,
Omdat veel dierbaars onherstelbaar ging verloren.
Zal ook het nieuwe brengen niets dan zorg en smart,
Of wordt uit al dit leed een bet're tijd geboren?

Ook dit jaar heerschten onderdrukking en geweld,
Het was te veel haast, Heer, om alles flink te dragen;
Maar toch wij weten het, dat Gij de grens straks stelt,
En dat op Uw bevel opnieuw het licht zal dagen.

Ja, nu verstreken is de donk're kortste dag,
Gaan wij weer naar het licht - Nu moeten w'ons bezinnen,
Hoe kunnen wij, al trof ons dit jaar slag op slag,
Met moed en hoop in 't hart, het nieuwe jaar beginnen?

O, God, met vast vertrouwen en geloof in U,
Zóó kunnen wij alleen de toekomst rustig wachten,
Zóó staan w' ootmoedig met gevouwen handen nu,
En gaan in 't komend jaar met hoopvolle gedachten.

Wij staan gereed, bereid, de tanden op elkaar,
„Gij zijt, o, God de Heer, ons schild ende betrouwen!”
Zóó wachten wij „de Vrijheid” in het nieuwe jaar,
Zóó zullen w'aan de toekomst van ons volk gaan bouwen!

BIJ DE JAARWISSELING 1943—1944.

Nog bloedt ons dierbaar volk uit vreeselijke wonden,
Nog wordt het recht vertrapt, nog wordt de eer
[geschonden,
Nog mist de vrouw haar man, nog mist het kind zijn
[vader,
Nog staat er de tiran, nog leeft hier de verrader.
Maar 't lijden neemt een end, de vrijheid is aan 't dagen.
O, Volk van Nederland, dat zóó Uw smart kon dragen,
Een volk, dat hopen blijft, kan niet ten gronde gaan,
Geen vijand die deez' macht kan rooven of verslaan!
Weer is een jaar voorbij! Maar sterk is wie kan wachten!
De wijze beidt zijn tijd en zamelt thans zijn krachten!

OUDEJAARSAVOND 1943.

Hoevelen staan weemoedig daar
En denken aan al wat zij missen.
De slagen van het oude jaar
het leed niet uit te wisschen.

De armen en rijken zij kregen hun deel
Van den druk der moordende tijden.
Maar de armsten der armen, zij leden het meest,
De honger verhoogde hun lijden.

En toch onder hen — en dat verblijdt —
Was hulpvaardigheid dubbel te vinden.
De nood was het hoogst, de hulp het bereidst,
Al was 't middel ook moeilijk te vinden.

Wij die nog bezitten gedenken dus wel,
Dat daar waar het meest werd geleden,
De helpende hand ook het eerst wordt gereikt,
't Werd vergeten, te veel in 't verleden.

Staat rijken en armen thans pal naast elkaar,
Laat broederschapsgaest U thans vinden.
Geen klasseverschil nu ellende is daar,
In U zelf zal belooning zich vinden.

En als gij des avonds de oogen sluit,
Bedenkt wat gij vraagt voor uw kinderen.
In 't hart van iedere moeder spreekt;
Ook zij bidt — God laat het mij vinden.

HET WONDER VAN ELIA.

O God, houd nu Uw volk in stand,
Zooals Gij eens door Uw profeet,
Toen honger heerschte in het land,
Een eeuwig wonder deed!.....

Elia nam zijn wandelstaf
En reisde, aan Gods woord getrouw,
Een bedelaar, naar Zarfaf af
En zag de weduwvrouw.

Die sprokte tot haar laatsten nood
Een handvol hout, zoo arm was zij.
En toch zei God: deel van haar brood,
Zoo gaat de dood voorbij.

En zij eerst: Heer, ik heb niet meer
Dan wat gij in mijn handen ziet.
Maar hij weer: geef mij tot Gods eer
En het vermindert niet,

Want er zal olie in uw flesch
En er zal meel zijn in uw kruik:
Wie God geeft, houdt een rijke rest
Tot dagelijksch gebruik.

Toen voelde zij het wonder aan
Haar hart en zij weerstond het niet,
Maar zij heeft naar Gods wil gedaan
En zoo is het geschied:

Haar flesch was niet van olie leeg
En in haar kruik ontbrak geen meel,
Hoe lang de honger duurde, kreeg
Ieder daarvan zijn deel.....

O God, die eeuwig wondren wekt
En ook de dood voorbij doet gaan,
Gij hebt haar dood hart toegedekt
En levend op doen staan!

Hoe menigmaal, dat ik dit las
Was het een ver en schoon verhaal.
Hoe komt het dat ik het nu pas
Schuw voor mijzelf vertaal?

Omdat, als ik aan den profeet
En aan die vrouw denk, huivren kan,
Dat ik niet doen zal als zij deed,
Dat ik het zoo niet kan.

Want nu de honger en de kou
Ons dreigen, vrees ik voor het uur
Dat ik ook ronddwaal als die vrouw
En sprok voor 't laatste vuur.

Maar als ik, klein in eigen nood,
De laatste olie, 't laatste meel
Spaar tot een uitstel van mijn dood,
Dan, God, eischt Gij uw deel.....

Heer, weet hoe klein dit hart nog is,
Hoe traag dit oog in die Gij zendt
Als deelgenooten aan den disch
Uw eigen komst herkent!

Vergeef het ons, maak ons bereid,
Opdat ons oog niet wordt verrast,
En kom tot onze schamelheid
En woon er als een gast!

O als Gij bij ons wonen wilt,
Zal ook op deze dorre stee
Al onze honger zijn gestild
Met brooden vijf en visschen twee!

O wonder van Uw spijziging,
Wijd naar het eeuwige verschiet!
O volk in uw vertwijfeling,
Eet, eet nu want het mindert niet!

ZONDAG.

Het is vandaag de dag des Heeren.
Het volk geniet bewust
Na langen tijd van vlijtig werken
Een welverdiende rust.

Je kleepte later dan gewoonlijk
Jezelf heel langzaam aan;
En na 't ontbijt werd opgebroken
Om naar de kerk te gaan.

De Zondagsrust hoort tot 't verleden,
Men komt gejaagd uit bed
En vraagt of soms 'n troepje moffen
De stad heeft afgezet.

Heel vroeger werd op Zondagmorgen
(Je lag nog fijn in bed)
Een kopje thee met een beschuitje
Op 't nachtkastje gezet.

Zoo was het vroeger, nu is 't anders!
De Duitsche parasiet
Pleeft onze Zondag te verwoesten
(Want anders is het niet).

Gaat men ter kerk, men wordt gewaarschuwd:
„Ga maar gerust naar huis,
„De menschenjacht is weer begonnen!
„Het is weer heel niet pluis.”

Zoo viert men thans den dag des Heeren.
De dag van menschenjacht!
Zoo is de Zondag van den Duitscher,
Die zelfs Gods dag verkracht!

GEBED OP KERSTMIS 1944.

Denk aan de burgers in hun grooten nood
En denk, Heer, aan de talloze soldaten,
Alleen de knoeier kan nog hardop praten
De dichter zwijgt: nog staan de loopers rood.

Wat doen wij meer dan hongeren en haten,
Nu na vijf jaar? Nooit was de nood zoo groot;
Wij vragen slechts Uw vrede en Uw brood
En dat de kommer eindelijk af mag laten.

Het water neemt ons 't land, de vijand 't goed
En Gij, Heer, neem ons als Gij wilt het leven
Maar maak dat hier de vijand wordt verdreven.

In 't donker wordt Uw kind opnieuw geboren,
Wij hebben nooit de hoop op U verloren
Dat Gij ons tot het uiterste behoedt.

NIET VERGEEFSCH.

Maar als ik leven mag tot de bevrijding
En juichen op het overwinningsfeest,
God, doe mij dan dit weten: wat voorbijging
Aan nood en leed is niet vergeefs geweest.

Laat hier een volk herrijzen, wijzer, schooner
Dan toen het neerdaald' in het doodsgebied,
Dat van Uw aard' opnieuw een vrij bewoner
Staag naar de kom van Uw voleinding ziet!

Omdat dan van dit land de horizonnen
Rijp werden door Uw licht van eeuwigheid,
Omdat Uw martelaars hier overwonnen
En met het bloed de bodem is gewijd.....

Laat hùn dit land zoolang Uw zon zal schijnen,
God, doe het ons ontvangen uit hùn hand!
Laat ons slechts wat zij wonnen met hun pijnen
Herboren worden tot één vaderland!

CONCENTRATIEKAMP HOLLAND

„KONZENTRATIONSLAGER, HOLLAND”.

Wij, die voor al vervolgd en verdrukt
Eens openzetten wijd der grenzen poort,
Wij, die in recht nooit voor het onrecht bukten,
Vrij in ons doen, ons denken en ons woord,

Hoe zijn wij nu zoo smadelijk geslagen
In der onvrijheid kluisterende klamp!
Hoe slijten wij, gevangen, onze dagen
In dit omheinde concentratiekamp!

Nu schuifelen wij schichtig onze rond
Binnen der grenzen onverbreekbare muur.
Wij worden vroeg naar donkere cel gezonden
En beiden lang het kille wakens-uur.

Wij speuren rond en fluisteren wat zachter
Als wij een vriend ontmoeten in de straat,
Bang voor de blikken van den Duitschen wachter,
Bang voor in eigen kring het bar verraad.

Wij, in dit land van room en honingraten,
Wij kennen voedselnood op elk gebied.
Wij eten en wij drinken surrogaten,
De rest van 't maal dat ons de vijand liet.

Steeds vaster, vaster draaien zij de schroeven
Van hun vervloekt systeem, naar nazi-wet.
De vingerafdruk stempelt ons tot boeven,
Nog blijft ons niets dan lijdelijk verzet!

Maar — kijk naar Amsterdam! Zie hoe de glorie
Van 't Hollandsch volk langzaam den moker heft
Van 't Amsterdamsche dok begint victorie.....
Wee, wien zoo zwaar de haat van Holland treft!

CONCENTRATIEKAMP.

Niets dan de stem van een kind op den weg
Is genoeg om volkomen gevangen te zijn.
Achter het prikkeldraad wuiven de heesters,
Wat verder staan boomen en rein

In den lucht van den zomer klinkt eensklaps daarachter
Het heldere hooge geluid
Van 't kind, dat plezier heeft, en 't weet niet, hoe zeer het
Voor allen de vrijheid beduidt.

Dit lijkt op het heldere schellen der huisbel
Na schooltijd, als 't Zaterdag is:
Dan komen de stoeiende vragen aan Vader
Waar morgen direct na de Mis
De wandeling heen gaat. Zij maken hun plannen;
Het huis is te klein voor 't geluk,
En luid breekt de geestdrift der schoone verwachting
De ernst der studeerkamer stuk.

Wat baat het, van kind'ren en vrijheid te droomen,
Terwijl men toch vruchteloos tuurt
Om achter de heesters een glimp te betrappen
Van het leven? — Gevangenschap duurt
Niet korter, wanneer men zijn eigen geluk zoekt.
We zijn meer dan zeshonderd man.
Een kind op den weg heeft gelachen. Wij hoorden 't
En elk werd er eenzamer van.

WILDZANG.

Wij zijn het wild, dat gij nu jaagt.
Gij zijt het die de wapens draagt,
De netten sleept, de horde hoedt,
Die ons, benarden, drijven moet
Naar waar uw schrikkelijk geweld
Ons knevelt en ons nedervelt.

Bedreigden wij, bij nacht omslopen
Vervolgden, duikend voor den dag —
Waar licht en duister ons verkoopen;
Wat scheidt ons van den laatsten slag,
Die ons zal zijn en ons zal blijven?
De felheid onzer veege lijven

Jaagt straks door heel het continent,
Hoe of gij u ook keert of wendt:
U wurgt een band van broederhanden —
Gemartelden van alle landen,
Vereenigt u! Het uur der wrake
Zal straks het wild tot jager maken.

REBEL, MIJN HART.

Rebel, mijn hart, gekerkerd en geknecht,
die aan de tralies van den al-dag rukt,
weest om Uw tijd'lijk lot geenszins bedrukt,
al zijn Uw kluisters hard, de muren hecht.

Want in den aanvang werd het U voorzegd,
dat het aan enkelen steeds gelukt
het juk te breken, dat hun schouders drukt,
laat dus niet af, maar vecht en vecht en vecht.

Breekt uit en blaast de doove sintels aan,
die zijn verdoken onder rookend puin;
vaart storm-gelijk over den lagen tuin,
die Holland heet: slaat dood'lijk toe en snel,
opdat het kwaad schrikk'lijk zal ondergaan,
o hart, mijn hârt, o bloedroode rebel.

DE WUIVENDE.

*Geschreven door een geïnterneerde in St. Michielsgestel
na een bezoek van zijn vrouw.*

Mijn vrouw is de wuivende, die met haar zakdoek
In 't licht langs het korenveld gaat.
Zij zendt mij een uiterste teeken van liefde
Nu zij mij gedwongen verlaat.

Wie weet voor hoe lang zij vertrekt? Ik bleef eenzaam,
Doch jubel slaat op in mijn bloed.
Ik voel mij niet langer gevangen; rondom mij
Is haar alom wuivende groet.

Mijn God in den hemel, die 't ziet en die weet
Hoe ik nooit voor mijzelfen iets vroeg,
Al wat Gij mij gaaft, heb ik dankbaar aanvaard
En Gij gaaft mij geluk genoeg.

Verhoor voor vandaag en de rest van mijn leven
Een enkele bede van mij:
Dat altijd mijn vrouw, als uw teeken van liefde
Voor mij deze wuivende zij.

Haar simpel bewegen der hand bij haar afscheid
Zendt mij het geheim tegemoet
Waarom Gij uw engel zijn boodschap liet zenden,
Beginnende met „Wees gegroet!”

Want al wat beweegt hier op aarde, in de zee,
Langs uw heem'len vol heerlijkheid,
Is niets dan een wuivende groet aan de ziel
Om te zeggen, hoe goed Gij zijt.

Wie God wil begrijpen, die heeft niet genoeg
Aan ons vorschende menschenverstand,
Hij ziet naar het dansen van sterren en golven
En het wuiven der dierbaarste hand.

Al wat ik geloof en belijd, vat ik samen
In deze mijn opperste wet:
Mijn ziel zij een wuivende groet aan mijn God
Want ik heb geen volmaakter gebed.

Mijn ziel zij een riet aan den stroom der genade
En een wuivende golfslag, die spoelt
Langs de zoetheid der kust, een graanveld in zon,
Dat de tocht van den zomerwind voelt.

Mijn ziel zij gelijk aan de ziel van de vrouw
Die mij toezond uw goddelijken groet,
Want zij is de wuivende, die Gij mij gaaft
En ik dank U: Het leven is goed.

REIS NAAR DEN BOSCH.

*Gevangenen uit Amersfoort, thans onder-
gebracht in kampen te Vught, gaan iederen
dag naar 's-Hertogenbosch op transport, waar
ze steenen moeten sjouwen.*

Wie naar Den Bosch reist, kan het zien,
— Om nooit meer te vergeten,
Voor het te laat zou zijn misschien —
Wat heel ons volk moet weten:

Een lange, zwaarbewaakte stoet,
Vermagerd en in lompen,
Van wie op ongeschoeiden voet
En anderen op klompen;

Een mitrailleur, de loop omlaag,
Rijdt voor de eerste rijen.
Van de bewakers klinkt gestaag
Het stampen op de keien.

Wie ook, een vingerbreedte slechts,
Uit het gelid durft wijken,
Ontvangt een striem van links naar rechts,
Een stomp, die om waagt kijken.

Het zijn, die, eerst in Amersfoort
Mishandeld, murw geslagen
En naar den geest voorgoed vermoord,
Het uiterste verdragen.

Als schapen, machteloos en stom,
Verduren ze dit lijden.
En niemand, die het aandurft om
Ze aanstonds te bevrijden.

WAAROM.....

Het kind:

Moeder, waarom heb ik honger
En krijg ik maar zoo weinig vet?
Waarom zegt U „zuinig an doen”,
Als U 't brood op tafel zet?
Waarom geeft de melkboer, moeder,
Minder dan hij vroeger dee?
Waarom drinkt U nooit geen koffie
En zoo nu en dan eens thee?
Waarom is nu bij den slager
Alles op en alles leeg,
En zegt hij, als U gaat koopen,
Dat hij zelf geen stukkie kreeg?
Vroeger liepen toch de weiden
Vol met vette koeien, moe,
Waar is alles toch gebleven?
Waar is 't eten toch naar toe?.....

De moeder:

Kind, dat moet je mij niet vragen,
Je brengt moeder in gevaar,
De dieven, die het kwamen stelen,
Zeggen toch „Es ist nicht wahr”.....

Het kind:

Moeder, moeder, waarom zie ik
Almaar vreemden op de straat,
En hoe komt het, dat U altijd
Stil en of U bang bent, praat?
Moesje hoeft niet bang te wezen,
Ze heeft toch geen kwaad gedaan!
Waarom zijn die vreemde mannen
Uit hun eigen land gegaan?

Waarom zie 'k ze altijd lopen
Met een pakje of een doos?
Eten zij wat ik moest hebben?
Moesje, maar dan word ik boos!.....

De moeder:

Kind, dat zal je weinig baten,
't Recht der zwakken telt niet meer,
En die vreemden zijn soldaten,
En die hebben een geweer.....

Het kind:

Moeder, weten die soldaten
Dan waar onze pappie is?
Kan je dan niet met ze praten
En zeggen, dat ik hem zoo mis.....
Moeder, nou moet ik gaan schreien.....

De moeder:

Kind, als groote menschen lijden
Voor een zaak die edel is,
Zijn ze in hun droefheid blij en
Zijn ze rijk in hun gemis;
Laat de andren machtig worden,
Eens verdwijnen ze als sneeuw,
Deze dag behoort den horden,
Maar aan óns de eeuw!

Het kind:

Moesje, dat kan 'k niet begrijpen.....

De moeder:

Maar je leert het, jongen-mijn;
Kijk, de zon doet vruchten rijpen,
Een mensch rijpt door pijn.....!

SONNET.

Tegen het voederuur staan wij gevier
Dicht bij het luikje, de oogen worden groot.
Wij worden door den honger weer als dieren,
En loeren naar elkanders soep en brood.

De vrijheid zien wij slechts door nauwe kieren.
Op leege handen weegt de dag als lood.
Bij onze uitwerps'len leven wij hier en
De mensch is geest, het scheppingsplan was groot.

Achter de and're deuren staan de and'ren,
Wier trekken ook van dag tot dag verand'ren,
En zijn als wij op voedsel fel belust.

Sommigen zingen door den Zondag psalmen.
Ik denk aan bloemen en aan korenhalmen,
En trek de knieën op en ga terust.

GEBED VOOR DE GEVANGENEN.

Waar de cel zoo klein is
En het verlangen groot:
God, zet de deuren open
En geef hun allen brood.

Geef hun weer eigen stemmen,
Schenk hun opnieuw het woord,
Geef hun weer licht in d'oogen
En maak hun hart bekoord.

Wie denkt meer aan dit leven
Dan zij hier in hun cel?
Van de velden trekt de nevel,
Maar weten zij het wel?

Zij kleumen en verhong'ren
En huilen om een groet,
Het is zoo'n kleine moeite
En 't minste wat men doet.

God, maakt de ruimten open,
't Verlangen is zoo groot,
Geef hun de open keuze:
Het leven of de dood.

Maar laat hen niet zoo zitten
Op dezen kleinen rand
Van dood-zijn en niet sterven
En reik hun nu de hand.

Dit kan men nergens koopen,
Het leven of de dood.
God, zet de deuren open,
't Verlangen is te groot.

GEVANGENISKERK.

Wij treden één voor één de hokjes binnen,
De sleutel knarst en ieder zit alleen
En tuurt door 't ijzer-vlechtwerk voor zich heen
Naar 't spreekgestoelt'. De kerkdienst gaat beginnen.

De dienaar van het Woord komt opgetreden.
Twee ernstige cipiers flankeeren hem.
En in de vreemde stilte spreekt de stem
Van dezen man voor ons de zegenbede.

Voor mij, voor hem, dien 'k niet kan onderscheiden,
Voor ieder in de eigen traliekast,
Voor ieder met zijn eigen leed en last
Gaat hij den nieuwen dag des Heeren wijden.

Is dit zoo anders dan op and're dagen,
Als in de kerk een ieder eenzaam bidt
En in den ban van eigen zonden zit,
Ook dan wanneer w'elkander biddend zagen?

En 't is opeens als weken alle wanden
En werden al die traliehokjes één;
God ziet ons aan, wij zijn niet meer alleen
In dit verbond van de gevouwen handen.

Twee oogen zien vanaf dien kansel allen,
Die, elk voor zich, zoo vreemd gescheiden zijn,
De muur van Jericho is op het sein
Van Gods bazuin in puin en gruis gevallen.

DE GEVANGENEN VAN VLEUGEL D.

Van hen die met mij daar gevangen waren
Is er het kleinste deel nog maar in leven.
Gevangnen vleugel D. En de schare
Werd in dien tijd ten doode opgeschreven.

Ik zie hen man voor man. In later jaren
Blijft het mij bij, en hier staan zij beschreven,
Die met mij op denzelfden vleugel waren,
Van hen is nog een klein deel maar in leven.

Zij waren door den dood reeds aangerakt,
Maar men beseft, zoo dicht nog bij het leven,
Nog niet dat men ten doode is opgeschreven

En dat men in een draaikolk is geraakt.
Nog geen jaar later werd dit neergeschreven:
Van vleugel D een klein deel nog in leven.

BIJ DE NEDERLANDSCHE POLITIEKE GEVANGENEN IN DE SS. BARAKKEN- GEVANGENIS TE SCHEVENINGEN.

Hier krijgt de Duivel volop vleesch en bloed!
Hij triompheert in 't Kwaad en spuugt op 't Goed.
De borst hoog opgezet, vermeit hij zich in snauwen,
Tergt waar hij tergen kan, en klampt zijn kille klauwen
Op 't zwakke en 't hulpelooze, 't liefste, trapt en slaat, —
En likkebaardt, bij 't jammeren, van lust en haat.
Zoo zijn zijn wreedheid en zijn willekeur ten eenenmale
[vreemd
Aan al wat naar rechtvaardigheid en mededoogen
[zweemt.

Maar tegelijkertijd heeft God's verheven macht
Heel dit satanisch spel tot ijdel niets gebracht!
Het stort zich op een schaar van wakk're landgenooten,
In alles ongelijk, maar allen onverdroten.
Op aller voorhoofd glanst een stille schijn:
Je maakt mij toch niet bang! Je krijgt ons toch niet klein!
In aller oogen loenscht gelaten 't leedvermaak:
Wät ook vermorzeld wordt, — vermorzeld niet Gods
[zaak.

Al heeft de Booze dus, met al zijn kwade geesten,
Van een millioenenvolk gemaakt een bende beesten, —
En hulp daartoe gekregen ook van onze kleinheid, —
Zoo maken we hem nu klein, met mannenmoed en
[reinheid!
Daar moet veel strijd gevoerd. Daar moet veel leed
[geleden.
Daar moet veel werk gedaan en veel gebed gebeden.
Maar 't Hemelsche gerecht treft éénmaal 't recht besluit:
De Vijand in 't gevang, en 't vrije Volk eruit.

AVOND IN DE CEL.

Het is het uur van zinnen
Nu, nu de avond daalt,
Wanneer het licht van binnen
Ons wezen overstraalt.

Een cel, vier witte muren
De deur wel stevig dicht;
In deze late uren
Schijnt een gematigd licht.

Ik vouw mijn heete handen
Ik sluit mijn oogen dicht;
Ik voel de pijn zoo branden
Ik zoek het eeuwig licht.

Mijn ziel tracht naar de reden
Van haar verlatenheid;
Ik hunker naar den vrede
In deze eenzaamheid.

Het zonlicht gaat nu dalen;
Het is het laatste uur:
Ik zie de zwakke stralen
Tegen den blinden muur.

De muur, dat is de orde
Rondom ons eenzaam oord
En van de wet der horde
Het allerlaatste woord.

Het is het uur van zinnen
Nu de avond is gedaald
En nu het licht van binnen
Mijn wezen overstraalt.

HET WONDER UIT DEN HOOGHE.

Het wonder in mijn oogen
Zoek ik den hemel af,
Of ergens uit den Hooge
Het Leven antwoord gaf.

Vanuit de top der berken
Klinkt plots een fijn gerucht
En plechtig op hun vlerken
Gaan reigers door de lucht.

Een merel zingt zijn streven
De late wereld in —
Ik voel het felle leven,
Dat ik zoo zeer bemin.

Ik zie weer al de vrienden,
Die mij ter zijde staan.
Met hen ben ik langs verblinden
Den rechten weg gegaan.

Ik zie de oogen lichten
Der liefste kameraad,
Niets kan ons onheil stichten
Ons hart slaat eene maat.

Al ga ik op of onder,
Het blijft mij nu gelijk:
Ik voel het heilig wonder,
Ik weet het Leven rijk.

ONTWAPEN ONS.

Vóór 't slapen gaan ontsluiten ze mijn cel
En voor den nacht wordt mij 't tafelmes ontnomen,
Want van de wanhoopsdaad, waar angstigen toe komen,
Weet men waarschijnlijk binnen deze muren wel.

In 't eerst heb ik bevreemd mijn mesje afgegeven,
Maar in de stilte achter de gesloten deur
Heeft de afschuw'lijkheid van 't nuchter feit een kleur
Van bitt're schaamte naar mijn aangezicht gedreven.

Ik ben de zwakke, dien de naaste niet vertrouwt
En dien hij aldus dwingt in zwakheid voort te leven,
Opdat hij Gods geschenk, in 't leven hem gegeven,
Niet roekeloos verspilt, maar 't in zijn handen houdt!

En mijn gedachten gaan naar broeders in hun cellen,
Die, zonder messen, reizen in den duist'ren nacht
En wakend gruven van hetgeen hun vrees verwacht
En zich met 't eigen beeld van de verschrikking kwellen.

Gij, Vader, die ons kent in onzen nood en schande,
Maak 't in dit stille huis in alle harten stil:
Ontwapen ons! Uw wil geleide ons aller wil
En niemand neme uit vrees zijn lot in eigen handen!

LUCHTEN.

Wij treden uit de stilte dezer muren
Thans één voor één het nuchter daglicht in.
Eén spanne tijds in 't traag verloop der uren
Zijn wij tezamen als één huisgezin.

En elk verhaalt de eigen avonturen
Van zijn reizen in het geestesrijk.
En broeders zijn de lang gescheiden bureu,
Want al die reizen zijn elkaar gelijk!

Wanneer ze ons weer in de cellen sturen,
Lijkt het daar minder eenzaam om ons heen.
De tijd hervat den tragen stroom der uren,
Maar, voor een etmaal, zijn wij niet alleen.

Hoe lang en zwaar ook de beproeving dure;
Er is een troost die eenzaamheid verzoet!
Wij reizen samen in de stille uren
Het licht van Gods genade tegemoet!

NA VIJF EN TWINTIG DAGEN.

Het doel van mijn verlangen is
In deze strafgevangenis,
Dat streepje lucht daarboven.
Soms mistig, grijs bewolkt en grauw
En somtijds stralend, zonnig blauw,
Waarlangs de wolken schoven.

Wat heb ik vaak omhoog gestaard
En 'k heb het uitzicht trouw bewaard
Als het duister zich verdichtte;
Een stukje pannendak, ommuurd,
Waarop ik uren heb getuurd,
Na 't dooven van de lichten.

De discipline van den dag,
De barschheid van 't gesteld gezag,
De kale steen der muren,
En 't kort bevel op hoogen toon:
't Is mij reeds alles doodgewoon
En niet meer avonturen!

Hoe kan het zijn, dat 's menschen aard
Den gang van zoo'n bestaan aanvaardt,
Zoodat 't hem niet kan raken
En niet verbittert van verdriet?
't Zijn de omstandigheden niet,
Maar wat ze van ons maken!

Het doel van mijn verlangen is
In deze strafgevangenis,
Dat streepje lucht daarboven.
Want de vertroosting van mijn lot
Ligt in het leven van mijn God
Waardoor ik blijf gelooven!

NA HET MORGENAPPEL.

Dreigend grauw plein in stervenden nacht;
Vervloekte appèlplaats, vervloekt ied'ren dag!
Verlaten door werkers, nog niet ontkracht,
Gevuld met stervenden en den honenden lach
Van sadisten, die trappen op buik en op nieren
Van onmachtige zieken en zwakken, om macht
Over leven en sterven wellustig te vieren.
Dreigend grauw plein in stervenden nacht...

AVOND IN DE CEL.

Dit is het zwaarste uur van heel den dag.
De schem'ring kruipt langs wanden van de cel,
Van buiten klinken stemmen, hard en schel,
Wat tramgerinkel en een luiden lach.

't Gejuich van kinder-avondspel schalt op;
Joelt in zijn vrijheid na een dag van plicht.
Nu is de heide wijd, de hemel licht —
Verlangen laait in felle vlammen op.

O, nu te zitten bij het schemervuur
In eigen kring tehuis, zoo stil vertrouwd —
O God, hoe wordt mij nu dit graf benauwd!
Geef mij Uw licht in dit zoo donkere uur.

Weer is een zware dag traag weggevloeid.
Waarom, o God, kwam over mij dit leed?
Maakt gij mij stille, Vader, dat ik weet,
dat uit elk kwaad door U een zegen groeit.

CELWAGEN.

De dievenwagen stopt vóór het station,
Geelgrijze auto op gloednieuwe banden.
Vier jonge mannen met geboeide handen
Staan plotseling in 't licht van d'ochtendzon.

Eén tilt een oogenblik zijn wit gezicht
naar lang ontbeerde zegg'ning van dit stralen.
De tweede blijft onwennig even dralen,
Dan slaat een marechaussee de deuren dicht.

De derde proeft opeens eer. bloemengeur,
Hij ziet een venter met een mand vol rozen
— (Sie haben gegen Wehrmacht sich verstossen) —
De haat brandt aan zijn kop met koorts'ge kleur.

De vierde wou dat 't einde nu maar kwam,
Hij hoort de tram hard door een railsbocht gillen
en ziet de stad — zijn dunne lippen trillen,
Zóó neemt hij afscheid van zijn Amsterdam.

„Die snuiters hebben vast wat uitgevoerd”,
„Ze deejen niks dan oov'ral fietsen gappe”,
„Nou motte ze hun jaartjes op gaan knappe”,
„Ze binne jong” — „Afijn” — „'t Is toch beroerd”.

Hoog boven dit geroddel straalt de zon,
Ze denken: straks zal die onz' angst genezen,
Waar zal het salvo in de hei op wezen?
Recht op ons hoofd? — Nee, dwars door 't hart als 't kon.

CELBRIEF.

In memoriam H.

Nu ga ik niet alleen:
Gisteren kwam hij er bij.
Wij zijn als broeders één
En straks gaat hij met mij.
Hij noemde mij zijn naam,
Keek de vier muren om,
Toen naar het tralieraam
En lachte om de zon.
Ik zei: „Jij die zoo lacht,
Je ziet de zon misschien,
Maar wat je hebt verwacht
Zul je toch nooit meer zien.
Ik heb geloof gehad
En op mijn plaats gestaan,
En ach, hoe weinig! —
Toen een daad scheen gedaan
En ik heb niet gebeefd,
Toen deze celdeur sloot,
Want slechts wie vrij is, leeft,
Dacht ik: vrijheid of dood!
Maar nu ik al zoo lang
Tuur naar wat ik verloor,
En alles gaat zijn gang,
Denk ik zoo vaak: waarvoor?
Waartoe een cel en dan
Dood op een doodstil plein?
Jij die nog lachen kan
Om een reep zonneschijn,
Zeg het mij toch. Men sloot
Jou en mij in één cel:
Heerscht over ons de dood?
Wint hij dit duivelsch spel,
Die ons maar altijd door

Vrijheid en leven rooft?
Broeder, waar sterf ik voor?
Zeg mij wat jij gelooft!".....
Plots wordt dan onze cel
Licht, want hij lacht naar mij:
„God overwon de hel”,
Zegt hij, „voor jou en mij”.
Jij, die de vrijheid zocht,
Streed in een goeden strijd.
God heeft je vrijgekocht,
Hij wil geen dienstbaarheid.
Zal bij een goed begin
Ook niet het eind goed zijn?
Treed tot de vrijheid in!
Lach om den zonneshijn!".....
Morgenvroeg als ik ga,
Ga ik samen met hem
Dien ik door Gods genâ
Nu als mijn broeder ken.
En met een blijden lach
Groeten wij dan elkaar:
Dit is de vrijheidsdag!
Dit is het jubeljaar!
De Zon der eeuwigheid
Omstraalt ons zoo vol licht,
Dat wij, voorgoed bevrijd,
Aad'men met oogen dicht.
Achter ons zinkt de muur,
Ver is het peloton,
En als een stem roept: vuur!
Zien wij alleen de Zon.
De lucht is hier zoo warm,
Dat wij, als vallend graan
Gevangen in Gods arm,
Liggen en slapen gaan.

DE CEL-INSPECTEUR.

Dit is een deel van Gods gerecht gericht:
Een Hollandsch man doet onze celdeur open.
Zijn laarzen komen op ons toegelopen,
Zijn uniform en zijn verwoest gezicht.

Verwoest van eenzaamheid; het schuwe hopen
In oogen bruin (maar juist een tint te licht),
Verraadt hoe zeer vergiftigd en ontwricht
Een ziel wordt, die door ieder is te koopen.

Zijn brandie-pet, revolvertasch en plicht,
Het roode lintje om één der middenknoopen,
Vormen zijn laatste heul. Hij bloost en zwicht

En gaat schoorvoetend onzen blik ontloopen.
Zijn laarzen keeren en de deur valt dicht:
Een dief, voor zijn herkenning weggekropen.

CONCENTRATIEKAMP.

Een steenen vloer en kaal geschuurde wanden,
Een stank van schimmel, giftig-groen en zwart,
Het dierend bloeden van zijn rauwe handen,
En muren, muren, muren rond zijn hart.

Een maal, dat hij met honderden moet deelen,
Een hongeropijn, die alle kweuling tart, —
De nooit gestilde eenzaamheid van velen,
En muren, muren, muren rond zijn hart.

Een zware taak in hitte, koude, regen,
Een stem, die in zijn slaap nog vloekt en sart, —
De wanhoop, onvoorwaardelijk verzwegen,
En muren, muren, muren rond zijn hart.

Een foltering, die niets ooit kan verzoenen,
Een niet-meer-weten, dat zijn ziel verwacht.....
En dan de dood in duizend visioenen
Op muren, muren, muren rond zijn hart.

VERGEET HET NIET

HOLLANDS VOLK IS NIET HAATDRAGEND.

Hollands volk is niet haatdragend.
Toen de catastrofe kwam,
toen het noodweer, fel en vlagend
losbrak, heeft het zich geweerd,
tot het troosteloos, weeklagend
roepen klonk uit Rotterdam.
Hollands volk is niet haatdragend,
maar het heeft de haat geleerd.

Hollands volk is niet welsprekend,
maar sinds dat onmenschelijk pleit
zich voltrok, hard en hartbrekend
maakte het zijn karige taal
ongenadig, veelbeteek'nend,
zwijgt het, en het beidt zijn tijd.
Hollands volk is niet welsprekend,
maar zijn kern van 't hardste staal.

Hollands volk is niet bloeddorstig.
Vóór tirannenhand het schond
leefde 't gastvrij en rondborstig.
Sindsdien weet het al te goed
welk wreed juk het kreeg te torsen:
dagelijks feller schrijnt de wond.
Hollands volk is niet bloeddorstig,
maar nu proeft het bloed.

WRAAK.

Bloed en geest der oude Geuzen
kent ons hart geen and're keuze
dan de Vrijheid en geen wet
die door Himmler's bloed-bandieten
wij ons welgevallen lieten,
die ons naar hun nukken zet.

Wraak noch dwang zal ons weerhouden,
onze kracht in stand te houden,
Hoe de Nazi ons verdrukt,
eenmaal breken cel en kerker
dank zij d'illegale werker —
dank zij 't volk dat nimmer bukt.

Arme Nazi's — diep gehaten,
veilig waant gij stad en straten!
Wist gij, hoe de liefde brand!
Angstig werd uw hart te moede
in dit schijnbaar rustig-goede,
maar van wraak vervulde land.

ONTBOEZEMING.

*Na het Duitsche program;
na de proteststaking en
vóór de Duitsche invasie, die in Engeland
plaats zou vinden.*

Duitschland wou alleen „bezetten”,
Spande echter kaper-netten.
Duitschland kwam ons land „beschermen”,
Werd gelijk aan sprinkhaan-zwermen.
Duitschland ging veel goeds beloven;
Sloeg geraffineerd aan 't rooven.
Duitschland sprak de schoonste woorden,
Maar zijn daden werden moorden.
Duitschland brengt de nieuwe geest,
Doch gedraagt zich als een beest.
Duitschland in ons vrij gewest
Is nog erger dan de pest.

Duitschland met zijn legerbenden
Kan slechts heil'ge eeden schenden.
Duitschland doet in persberichten
Waarheid voor de leugen zwichten.
Duitschland toont, wanneer ik staak,
D'aller allerlaagste wraak.
Duitschland, Staat van wreed geweld,
Dat geen menschenleven telt.
Duitschland, een Teutonen-horde,
Presenteert de nieuwe orde.
Duitschland wil Euroop' beschaven;
Heeft een *bruut* daarvoor de gaven?
Duitschland sterve op het strand
Van het fiere Engeland!!

HEINIANA.

„Denk ich an Deutschland in der Nacht,
„So bin ich um den Schlaf gebracht.....”
Schreef eenmaal Heinrich Heine.
Dat geldt voor deze tijden, maar.....
Die Heine is verboden waar,
Vom Ostmark bis zum Rheine.

Want Heine is een vuile Jood!
Gelukkig is hij jaren dood
En kan hij niet meer schaden,
Terwijl des Führers Gottesmacht
Het nieuwe heil ons heeft gebracht,
Waarin wij daaglijks baden.

Toch is het vreemd, — zoo'n simpel woord
Leeft in ons zondig harte voort
En zal daar blijven leven,
Zelfs als het bijbelboek „Mein Kampf”
Al lang vervluchtigd is in Dampf,
Als waar' het nooit geschreven.

Hoe toch zoo'n liedje dwingen kan!
Ik doe die Heine in de ban!
Sieg Heil de nieuwe orde!
Toch weet ik: als in 't Naziland,
De laatste koe is platgebrand
En 't vrede is geworden

Dan blijft, in wat eens Deutschland was,
Eén vonk nog gloeien in de asch,
Zoo tusschen Schütt en Steine,
Van Hitlers heilig oorlogsfeest!
Eén vonk, van wat er is geweest,
Aan Duitsche schoonheid, Duitschen geest;
Eén vonk — misschien..... van Heine!

HET NUMMER.

Ondanks Uw gummistok en uniform
Ondanks Uw brallen over brand en storm
Zijt gij een machteloze worm.
De slavendrijver slaat U in den vorm
En stelt zichzelf als norm.

Gij zult niet denken, want de vrije geest
Is altijd een abjecte kwaal geweest
Waarvan Uw leider U geneest;
Het ideaal der nieuwe jeugd is: bek en leest
Van een verscheurend beest.

Wie liefde zegt, gebruikt een smerig woord
Dat telkens weer de discipline stoort,
Het sentiment moet overboord;
Een kerel met een hart zooals het hoort
Verlangt alleen naar moord.

Hij kent de vreugde die slechts opengaat
Voor menschen van een koninklijken staat,
Voor helden van achttien karaat;
Als hij — natuurlijk troepsgewijze op straat...
Een jood te pletter slaat.

Wie fluistert daar iets van rechtvaardigheid,
Van medelijden met een mensch die lijdt?
Dat is niet meer van dezen tijd:
De bekkensnijder die het beste snijdt,
Wint nu voor God het pleit.

Een lichte droom van 't leven op zijn best
Een geur van schoonheid, is wat ons nog rest...
Op de aarde door 't gezag verpest;
Maar wodanstelgen in een leeren vest
Besnuffelen liever mest.

Zou het niet beter zijn om weg te gaan
Uit dit krankzinnig en gemeen bestaan
Om ergens in een oceaan
Een land te zoeken zonder leuze of vaan
En zonder Caesar's waan?

Het is nog beter om te blijven hier
Temidden van het dronkemansgetier
Tot het apocalyptisch dier
In 't lauwe braaksel stikt van bloed en bier...
Maar dan ook: geen kwartier.

De dood die orde schept, stelt paal en perk
Ook aan uw haat, uw roes, uw lederwerk,
Want hij alleen is werkelijk sterk.
Geen naam of voornaam komt er op uw zerk:
Een nummer... en een zinloos merk.

HOE DUITSCHLAND WONDEN HEELT.

Duitschland heeft ons zwaar geslagen,
Toch is Duitschland lang niet kwaad,
Iedereen kan toch getuigen,
Van zijn liefdevolle daad.
Kind'ren moesten naar de Oostmark,
Vond u dat geen prachtig plan?
Daarmee is toch klaar bewezen,
Dat het wonden heelen kan!

Wat is Duitschland toch liefdadig,
't Heeft de ouders niets gekost,
Slechts de Bank der Nederlanden,
Heeft het van wat geld verlost.
Die liefdadigheid van Duitschland,
Kostte ons maar vier millioen,
Hoe voordeelig, wanneer Duitschland
Aan liefdadigheid gaat doen!

Kind'ren drinken in de Oostmark,
Heerlijk daar Van Nelles thee,
En zij krijgen bij hun weggaan,
Nog een C. en A.-tje mee.
Zeg nu niet: 't is makkelijk geven
Als men eerst van and'ren steelt,
Foei, betoon u toch erkent'lijk
Wanneer Duitschland wonden heelt!

Treinen vol met zwakke kind'ren,
Kwamen eens in Holland aan.
Holland heeft toen voor die stumpers,
Zoo ontzaglijk veel gedaan.
't Gaf die kind'ren voedsel, kleeding,
Maar... die was niet eerst gegapt.
En wij hadden niet den buurman
Eerst vernederd en vertrapt.

Ons vernederen en vertrappen,
Nederlandsche Bank begappen,
Voedsel rooven, kleeding stelen,
Dat aan kind'ren uit te deelen,
„Dat noemt Duitschland wonden heelen.”

WAARHEID EN LEUGEN.

Die bommetjes, die Engeland
Laat vallen op Berlijn,
Dat schijnen leuke bommetjes,
die huppelen te zijn.
Die vallen neder op de stad,
Doch hupp'len landwaarts toe,
Naar een niet-militair object,
Een paard, een geit, een koe.

Die bommetjes, die Engeland
Op Holland vallen laat.
Die doen, wat domme vliegers toch,
Alleen maar burgers kwaad.
Nooit las ik in de krant: er viel
Een bom op Schiphol neer,
En als de B.B.C. dat zegt,
Nu ja, dan liegt ie weer.

In Ouddorp vielen bommen neer;
Een Ouddorpsch boertje zei:
„Wanneer het vliegveld is vernield,
Denkt u er dat maar bij.”
Dat dacht ik toen natuurlijk niet,
'k Dacht enkel: boereman,
Ik vind het vreeselijk dat jij
Zoo schand'lijk liegen kan.

Wanneer men mij zegt: Ypenburg,
Dat raakte men geducht,
Dan denk ik bij mijzelf:
Och kom, dat 's vast een boos gerucht.
'k Beluister steeds met goed geloof,
Het eerlijk A.N.P.
Dat moet u ook doen, want dat deelt
Alleen de waarheid mee.

Als men in 't officieele nieuws
De waarheid dikwijls mist,
Denkt u toch, hoop ik, niet,
Dat men opzet'lijk zich vergist.
U weet toch wel, dat Duitschlands strijd
Een strijd voor waarheid is,
En dus het officieele nieuws,
Glasheldere waarheid is.

't Is met de Duitsche waarheid als
Met het bezet gebied:
De ware waarheid wordt beschermd,
Want anders deugt ze niet.
En wanneer Duitschland iets beschermt,
Dat treft mij telkens weer,
Dan drukt het zijn beschermeling,
Steeds met geweld terneer.

VERGELDING.

Hoe zal 't Germanendom vergolden worden
wat het onschuldigen heeft aangedaan?
Haast zullen zij in 't hart van Duitschland staan
de „Bolsjewistische Marxistenhorden”

De Wehrmacht ligt dan uit elkaar geslagen,
De laatste Focke Wulff omlaag gehaald,
De Onderwereld heeft finaal gefaald
en 't einde zal de bittere lasten dragen.

Nu is 't al uit met volk'ren te chanteeren,
met overvallen midden in den nacht,
't Onoverwinn'lijk leger vlucht, ontkracht,
Wij zien met elken dag de kans meer keeren.

Uit 't Derde Rijk wordt nu reeds hier vernomen:
„Ons arme volk heeft d'oorlog niet gewild,
Geen Duitsch gemoed dat niet van afschuw rilt
om 'al het leed den nabuur overkomen”.

Wij passen voor de krokodillentranen
die z'in hun angst met tuiten snott'ren gaan,
Laat ze maar stiekum in hun boethemd staan;
Geen straf te zwaar voor Hitler's onderdanen,

voor het gespuis, dat Holland leeg kwam stroopen,
dat ons gebrandschat heeft en uitgemoord,
Wij luist'ren niet naar 't Duitsche huichelwoord
Zij zullen 't hoofd voor hoofd met nood en dood
[bekoopen.

Hetzelfde wurgsysteem, dat de bezette landen
heeft uitgemergeld tot het laatste kind,
zal dan als voorbeeld dienen van 'n bewind
dat Duitschland snoert in ijs'ren knechtschapsbanden.

De Leiders, de Partei, S.S.-bandieten,
Het groen Politieplebs, de Hitler-jeugd
kan dan gezamenlijk met Kracht en Vreugd
van 'n enkle-reis Siberië genieten,

En Todt kan aan den Donetz op gaan bouwen
wat eens het leger daar aan brokken sloeg,
Daar is voor Duitschland Lebensraum genoeg
Daar kan het Herrenvolk gaan steenen sjouwen.

En toch — en toch, wàt Duitschland heeft misdreven,
Wèlk duivelsch kwaad het and'ren heeft gedaan,
Gaf Eén de wereld eens niet te verstaan:
„Gij zult, als Ik, Uw vijanden vergeven?”

VERLOREN.

Hoe zal het volk van Duitschland ooit ontwaken
Uit dezen droom naar deze zekerheid:
Daar is geen pad — niet één — uit deze hel te raken,
Wij zijn verdoemd voor alle eeuwigheid!

Wij zijn verdoemd, wij zijn vervloekt, wij zijn verloren!
Voor goed vernederd is de Duitsche staat!
Daar is geen volk — niet één — dat onzen roep zal
Door deze muren heen van dezen haat! [hooren

Wij waanden ons tot Herrenvolk verheven,
Dat met het zwaard zijn wet te stellen scheen.
Daar is geen land — niet één — dat zal vergeven;
Wij zijn verloren en voorgoed alleen!

DUITSCHLAND.

Dit land, waar men de vrijheid steelt,
waar d'een den ander dwaas beveelt,
die d'edelsten van zijn geslacht
verjaagd heeft of om hals gebracht,
den mensch maakt tot kanonnenvoer,
noemt vrijheid „quatsch” en slavernij „kultur”.

VERGEET MIJ NIET.

Geloof ze niet, wanneer ze u verkonden,
Dat Duitschland 't zwaard beschermend heeft
[gestrekt.
Zij hebben keer op keer hun heilig woord geschonden,
Hun meened heeft ons toen, tien Mei, gewekt.
Herinner u, hoe hun vandalen-horden
Staten schoffeerden tot „bezet gebied”,
Terwille van Neuropa's nieuwe orde.....!
Vergeet het niet!

Herinner u de duizendtallen Joden,
— Sinds eeuwen burgers van het Duitsche land —
Die voor de schoften met hun knuppels vloten
Als weerloos wild voor fellen heidebrand.
Herinner u de slachting, de infame
Pogroms aan 't edelste op velerlei gebied.
Herinner Einstein u, en Freud, en andre namen!
Vergeet het niet!

Herinner u hun concentratiekampen,
De marteling, door mensch aan mensch begaan!
Hoe krijgsgevangenen, door gifgasdampen,
In hun fabrieken, blind, ten onder gaan!
Herinner u, hoe met hun helsche krachten,
Als stoomwals plettend elk neutraal gebied,
Zij niets dan honger en verarming brachten!
Vergeet het niet!

En: Rotterdam: Bedenk te allen tijde
Hoe onze stad verwoest werd en verbrand!
Denk: Rotterdam, wanneer soms medelijden
Met enkelingen van 't vijandig land
U mocht bevangen! Denk: „Zij hielpen spreiden
Die namelooze ellende op elk gebied”
Weiger hun hand! Dit moet ons eeuwig scheiden!
Vergeet het niet!

NOOIT.

Gij hebt ons door verraad en bruto geweld doen
[buigen
Ons vrije volksbestaan werd wreed omver gegooid,
Gij tracht met nazi-leugens ons te overtuigen,
Maar toch — o dwingeland — ons hart verkrijgt ge
[nooit!

REEDS VERTROKKEN.

Rommel is nu opgerukt
Naar het westen.
't Lijkt hem, als hem dit gelukt
Wel het beste.
't Leger uit elkaar geplukt
Tot wat resten,
Is door Britten weggedrukt
Uit zijn veste.

Rommel is in de woestijn
Om te vluchten,
Want hij hoord' en 't kan wel zijn
Bij geruchte,
Dat de Britsche milicien
Is te duchten.
En de leug'naar in Berlijn
Zit te zuchten.

Rommels legerhorde kan
Niet verwijlen.
Het bevel luidt voor elken man:
Ijlen, ijlen.
't Achtste leger met élan
Schiets zijn pijlen,
En de Britten met hun span,
Vreten mijlen.

Lange weg en tijdsduur kort,
Onverschrokken
Achteruit, want anders wordt
Alles brokken.
Hij plaatst in elk ledig fort
Lange stokken
Met de woorden op een bord:
Reeds vertrokken.

KORT PAROOL.

W eet één ding goed: Mof knecht ook de kunst.
Hij maakt haar slaafs, gewetenloos, ontoonbaar.
Wie kruipt en likt en knoeit verwerft zijn gunst.
Vecht daarom voort! Halfheid is onverschoonbaar
Sinds hier Cultuur wordt tot Kultur verklunst.
Vecht voort! en maak de wereld weer bewoonbaar
Voor vrije kunstenaars en vrije kunst!

HET ANGSTIG VOORRECHT.

Achter uw vriendelijk comediespelen
Zie ik uw haat, uw achterdocht en nijd;
Zie ik de angsten, die ge wilt verhelen,
Uw afgunst en uw minderwaardigheid.

Uw wrang systeem van heerschen en verdeelen,
Uw smal fatsoen, uw platte vroolijkheid,
Uw redeloosheid en uw wettig stelen,
En heel 't complexental, waaraan ge lijdt.

God heeft mij op mijn zwerftocht door dit leven
Als een bijzonder voorrecht meegegeven,
Dat ik den mensch doorzie en schatten kan.

Maar wees niet bang, ik zal u niet verraden;
Afzijds van uw gedachten en uw daden
Speel 'k met u mee en walg ervan.

HELDENTUM.

Ze kwamen 's nachts, toen alle menschen sliepen
en smeten onverwacht hun bommen af,
Recruten, die nog om hun moeder riepen,
ze vielen van hun stroozak in hun graf.

Eerst later werd gevochten aan de slooten
en op de lentehei van 't vaderland,
Granaten barstten en kartetsen floten,
Groot-Duitschland stak heel Holland in den brand.

Den Luchtmaarschalk begon het te verdrieten,
dat 't taai verzet nu nog geen einde nam,
Hij zag zich haast het ijz'ren kruis ontschieten
en gaf 't bevel: Vernietig Rotterdam.

Die slag was hèm. Het Volk had wel gezworen:
„Elk vecht tot vechtende de Dood hem vindt
en tot de laatste man zal zijn verloren”.....
Wij gunden Duitschland niet ons laatste kind.

Toen, zwijgend, werd tot d'overgaaf besloten.
Wij hebben God alleen ons leed verteld,
„Das Militär” zong met zijn bondgenooten
van „Deutschland über alles in der Welt”.

Sindsdien zijn w'allen in ons land aan 't zoeken
hoe men dit „Heldentum” in 't Hollandsch noemt,
Wij vinden 't niet in onze woordenboeken,
dit fraais, waarop de nabuur zich beroemt.

Al denk je ook aan vunze kelderslekken,
die kruipen in hun kwijlend slijmrig spoor,
aan pissebedden en aan schurft'ge plekken,
Je vindt er nooit een definitie voor.

Zoo'n lage schurkendaad valt niet t' omschrijven,
Zoo iets kan in geen woorden vastgelegd.
Moet onze taal dit woord dan schuldig blijven?
Toch niet — 't is Duitsch — daar 's alles mee gezegd.

ROOFGIERIGE WOLVEN.

(Vrij naar Jacob van Lennep).

Ellendige Moffen, verachtelijke benden,
Wier moordlust de wereld verbijsterd doet staan;
Door 't slechte te eeren, het schoone te schenden,
Hebt gij nu reeds jaren afschuw'lijk misdaan.

Vervloekt moogt ge wezen, roofgierige wolven!
Vervloekt zij uw luchtmacht, uw leger, uw vloot!
Verderf zij uw deel in de lucht, op de golven;
Op 't land sterv' uw leger een roemlooze dood.

Het driemanschap: Hitler met Goebbels en Goering,
Het worde verslagen, vernietigd, verbrand;
Dan kome de chaos, dan kome de scheuring,
De oorlog van Mof tegen Mof in uw land.

Dan zullen de Moffen de Moffen vermoorden,
Dan is er het leven geen „pfennig” meer waard;
Een jubelende juichkreet vervult alle oorden,
Een walgelijk volk is verdwenen van d'aard!

PRATEN ?

*Aan de „Deutsche Zeitung in den
Niederlanden”, die met ons praten will*

Als Hitlers nek gebroken is
En Rotterdam gewroken is,
Berlijn tot puin gebombardeerd,
Ons leger door je land marcheert,

Als Göbbels opgehangen is
En Seyss-Inquart gevangen is,
Als heel die vuile rooversbend'
Genadeloos komt aan zijn end,

Als Streicher, Mussert en de rest,
Die heel de wereld thans verpest,
Is uitgeroeid en afgeslacht,
D'N.S.B. om zeep gebracht,

Als alles, wat nu moordt en rooft
Den lagen schedel is gekloofd,
De wereld weer gerust kan zijn!
Dan praten wij! Nou weet je 't, zwijn!

GEEN MOF MEER.

Wanneer de moffen zijn vertrokken,
Zoowel de broeken als de rokken,
Dan eischen wij van onzen kant,
Geen mof meer in ons vaderland.
Al mag hij hier ook zaken drijven,
Een Duitscher kan in 't land niet blijven.
Nadrukk'lijk is het onze wensch:
De moffen over d' oostergrens.

Het past altijd in 't moffenkader,
Hij is spion of een verrader.
Hij meestert over and'ren graag,
Hij likt omhoog en trapt omlaag.
En daarbij zijn er die bij tijden
Aan zware heimat-sehnsucht lijden.
De drang naar 't groote vaderland,
Is als een vuur, dat in hen brandt.

Daarom is 't eerste wat wij vragen,
Dat 't Wilhelmina moog' behagen,
Wanneer zij keert uit ballingschap,
Dat zij den mof geeft d' eersten trap.
Maar Mussert en zijn vuile bende
Mag zij niet naar Duitschland zenden.
Die krijgen voor hun woest geblaf
Een levenslange kettingstraf.

DUITSCHES BESCHAVING.

Toen Hollanders waren gekomen
Tot menschenbewustzijn op aard,
Toen hing nog de mof in de boomen
Te sling'ren aan pooten en staart.
Hij schreeuwt en hij blèrt in het heden
Van bodem en bloed en van ras,
Toont hiermee dat in het verleden
Een brulaap zijn voorvader was.

Toen Holland met Tromp en de Ruyter
De zeeën der wereld bevoer,
Was 't moffie een heel kleine kluit
En kroop hij nog over den vloer.
Toen Hollanders voeren in 't kielzog
En zwierven van noord weer naar zuid,
Kwam 't moffie te dier tijde schriel nog
Pas boven zijn luierbroek uit.

Ze loopen met laarzen te stappen
Vol spijkers en maken kabaal.
Zij kunnen niet anders dan gappen:
De sprinkhanen vreten ons kaal.
En dat wil beschaving òns leeren.
Wij zijn ze veel eeuwen vooruit.
Snoef nog een klein poosje voort, heeren,
Het spelletje raakt spoedig uit.

REIZIGER DOET BERLIJN.

Geen week geleden kwam ik hier
En vond een stad vol ijlend leven.
Nu kijk ik weer uit het portier:
Verrek, waar is Berlijn gebleven?

WANNEER, O ENGELAND ?

Het boek van Rauschning: Hitlers eigen woorden,
Die waanzin, in een monotoon refrein,
Had het niet voor de volken, die het hoorden,
Het teeken en een leidraad moeten zijn?

Maar wie kon denken, dat dit paroxysme
Van machtswellust en blinden eigenwaan,
Die mengeling van domheid en sadisme,
In eenig land zou kunnen voortbestaan?

En nu is het te laat: een gangsterbende
Regeert met massamoord, met zweep en bijl!
Wie 't volk van denkers en van dichters kende,
Houdt zich de ooren toe bij dit Sieg Heil!

Hier vechten moordenaars en geen soldaten!
Dit is een laffe sluipmoord uit de lucht
Op burgers, weerloos in der steden straten,
Onder het gnuivend mom: vergeldingsvlucht.

O, Engeland, sla toe, dat zij het voelen!
Verwoest ook Duitschlands steden, spaar er geen!
En zoek niet langer meer naar oorlogsdoelen,
Want elke Duitscher is er immers één!

Waar nog één nazi leeft, zal onheil leven!
Waar er twee blijven leven, tiert verraad!
Waar maar één spoor van schimmel is gebleven,
Doorziekt die rotting den gezonden staat!

Wreek, Engeland, uw zwaar getroffen steden!
Verwoest hun steden, zonder onderscheid!
Doe aan die schoften, als ze aan u deden!.....
Wanneer, o Engeland! Is 't nog geen tijd?

DE VERDERVERS.

Niet zij, die hun armzaal'ge schatten telden,
Niet de benevelden van 't wreede goud,
En ook niet zij, de door een lust gekwelden,
Wier schaam'le droom een valsche wereld bouwt.

Zijn de verdervers, maar de plumpe helden,
In wier gelaat de dood zichzelf aanschouwt,
De ziels-verminkten, door geen leed benauwd,
Dwazen, die and'ren nog barbaren schelden.

De mensch moet leven tusschen goed en kwaad
En licht en donker voeren eeuwig strijd,
Maar overheerscht het kwaad een wank'len tijd,
Dan wee den mensch, die zich ontzielen laat.
Weert dezen dood; waakt, tot de afzicht'lijkheid
Door ingeschapen onmacht weer vergaat.

ZIJ EN WIJ.

Zij gebruiken dezelfde woorden:
„Mensch en wereld, leven en lot”
Maar weten niet, wat ons behoorde
Sinds eeuwen door Gods gebod.

Zij vieren hun overwinning
Met duizenden in 't gelid;
Aan ons blijft de pijn der bezinning,
Aan ons nog een stem, die bidt.

Zij juichen om hun tyrannen,
Om steden in puin gelegd;
Wij houden de harten gespannen,
In hoop op waarheid en recht.

Al kreunen wij dagen en nachten
Door geweld, dat ons blindelings slaat,
Wij blijven gelooven en wachten
En elke slag voedt de haat.

Zij noemen zich meesters en heeren,
Doch knielen voor wie hun gebiedt;
Wij willen in vrijheid vereeren,
Onze zang zij een vrijheidslied.

Al knechten zij honderd volken
In bitterste slavernij,
Al ontbreken ons zwaarden en dolken,
Wij weten: de slaven zijn zij.

HET GAAT NIET MEER.

Neen geen genade, geen versooning.
Geen preeken over: hebt geduld,
Want op de daad volgt de belooning:
Het gansche Duitsche volk draagt schuld.
De zielen onder Gods altaren,
Zij roepen: Heer hoelang? Ontwaak,
Het bloed van vele martelaren,
Het schreit ten hemel, schreit om wraak.

Zij hebben duizenden van Joden
En ook niet-Joden wreed vermoord.
Zij sleepten, die nog weerstand boden
En and'ren werden opgespoord.
Ze namen vaders weg en zonen,
Zij sloegen hen als beesten neer.
Hoelang nog moeten wij het hoonen
Van hen verdragen? 't Gaat niet meer!

Er wordt een stem gehoord in Rama,
Een kreet, een klacht, een droef geweene.
Afschuw'lijk is het groote drama,
Dat zich nu afspeelt om ons heen.
Niets is meer veilig, geen positie
Bekleed in stad of maatschappij,
't Is erger nog dan d' inquisitie
In vroeg're Spaansche dwing'landij.

Wij volk van Neerlands vrije stranden,
Wij kunnen het niet langer aan.
Komt Britsche legers, komt hier landen,
Wij zullen helpen raak te slaan.
Dan zullen wij nog eenmaal knielen
En bloemen strooien op het graf
Van hen, die voor de vrijheid vielen,
Van die voor vrijheid 't leven gaf.

**IK SNAK NAAR EEN DAG,
VOL VAN ROOD, WIT EN BLAUW!**

UIT HET DIEPST VAN MIJN HART.

Ik snak naar een dag, vol van rood, wit en blauw,
Met den zwier van Oranje er boven,
Ik snak naar 't Wilhelmus, zijn hou en zijn trouw,
Waarin HOLLANDERS kunnen gelooven.

Ik snak naar een echte, rond-Hollandsche krant,
Die haar meening weer ronduit kan schrijven,
Ik snak weer naar daden in Hollandschen trant,
Ik, die NEERLANDER ben en wil blijven.

Ik snak naar het uur, dat het valsche geluid
Van dien valschen profeet zal verstommen.
En 't geweld van die vrees'lijke stem wordt gestuit
En geen rug er zich meer voor zal krommen.

Ik snak naar den dag, dat het vuigste verraad
Door het vuigste geboefte bedreven,
Aan de galgen dan boet zijn onhollandsche daad
En zijn laatste uur zal beleven.

Ik snak naar het uur, dat de stad Rotterdam,
De „cultuurdaad" zal worden gewroken,
Die dat duivelsch gebroed tegen haar ondernam
En haar puinhoopen nu nog doet rooken.

Ik snak naar den dag, dat de laatste Germaan,
Zonder Sieg, zonder Heil, naar zijn Heimat zal gaan
En zijn giftige vlag, die ons land thans besmeurt,
Als een vunzig vuil vod door de goot wordt gesleurd.

Ik snak naar dien dag, dat hij kome heel gauw,
Ik snak naar een land vol van rood, wit en blauw.

VOORWAARTS VADERLAND.

Voorwaarts Vaderland!
Hoog de oude vaan.
De stormklok luidt de opstand.
De Geuzen breken baan:
Par-ti-saan!

Voorwaarts Vaderland!
Nu geldt één gebod.
Gejaagd door éénen vijand,
Gelouterd door één lot:
Pa-tri-ot!

Voorwaarts Vaderland!
Eén voor één rebel.
Het davert door de kampen.
Het echo't in de cel:
Groot-appèl!

Voorwaarts Vaderland!
Riemen om de kin.
Met God door bloed en tranen
Een schooner tijdperk in:
Ko-nin-gin!

Voorwaarts Vaderland!
Vult de bandelier.
De klok luidt stormend verder,
Wij volgen Uw banier:
Ze-ge-vier!

ZIJ ZULLEN HET NIET HEBBEN.

Zij zullen het niet hebben
ons oude Nederland.
Het blijft, als is 't verslagen
geborgen in Gods hand.
Zij zullen het niet hebben
de machten van den tijd,
al is ons goede Holland
zijn recht en vrijheid kwijt.

Zij zullen het niet hebben
ons oude Nederland
al hebben zij misdadig
heel Rotterdam verbrand.
Al hebben zij in Zeeland
De Lange Jan vernield,
nooit wordt ons oude Neerland
Door Hitlers geest bezield.

De Duitschers hebben Holland
door overmacht geveld
en trachten het te knechten
met leugen en geweld.
Zij zullen het niet winnen
voor Hitlers derde rijk,
Wij houden onze liefde
voor 't eigen koninkrijk.

Zij zullen het niet hebben,
al worden wij geknecht,
Wij blijven toch getuigen
voor vrijheid en voor recht.
Geen anti-semitisme
wordt hier geaccepteerd,
al wordt het door Seyss-Inquart
bij ons geïmporteerd.

Met al haar schoone woorden,
met al haar stom Hou-zee,
zij zal ons toch niet hebben
de valsche N.S.B.
Al tracht zij ons te winnen
voor Hitlers volk en staat,
het zal haar niet gelukken,
Wij kennen haar verraad.

Zij zullen ons niet hebben
zoo lang Oranje leeft,
zoo lang aan Wilhelmina
een volk zijn liefde geeft,
zoo lang de jeugd blijft zingen
het oud Oranjelied,
zoo lang krijgt Adolf Hitler
ons oude Holland niet.

WANNEER? (*vrij naar Da Costa*).

Kan het zijn, dat de Leeuw, die slechts vijf dagen
Nu plotseling zijn machtige stem weer verheft? [brulde
Dat de klauw, die zijn functie zoo kort slechts vervulde,
Als vroeger den booswicht weer vreeselijk treft?

Kan het zijn, dat de moed, die opeens was verloren,
Terug is gekeerd met verdubbelde kracht?
Dat de Hollandsche natie, vol geestdrift herboren,
Zich weder verweert, zich bewust van haar macht?

Kan het zijn, dat het bloed, dat zoo lauw was gaan
[stroomen,
Nu bruisend en wild door de aad'ren ons jaagt?
Dat de dag van het vlammeende zwaard is gekomen,
Dat Holland weer vecht tegen wie het belaagt?

Tegen wie het belaagt met on-Hollandsche leuzen?
Ja, Holland is wakker, het is weer paraat!
Het is weer als eenmaal: het land van de Geuzen,
Dat wie het te na komt, verplett'rend verslaat!

DE DAG BREEKT AAN.

Dit gaat voorbij, dit alles gaat voorbij!
Weer zullen steden uit het puin herrijzen.
Er zullen huizen komen voor paleizen,
Maar 't zullen huizen zijn, veilig, voor u en mij!

Dit kan niet duren! Eens, nog onverwacht,
Zal zich der wereld haat een uitweg banen,
Zooals de lava, kokend in vulkanen,
Naar buiten breekt met niet te stuiten kracht!

Nog kunnen wij niets doen, geen enkel ding!
Door 't hartbeklemmend nachtspook neergeslagen,
Liggen wij roerloos, smachtend naar het dagen,
En zien een glimp van verre schemering.

En weten 't nauw, van zulk een angst bevaân!
Maar langzaam aan, in weifelend beginnen,
Worden wij wakker tot een nieuw bezinnen,
En rechten ons, — want zie: de dag breekt aan!

Nog is 't een bleek en triestig schijnsel maar.
Wij zijn geslagen met te wreede wonden,
Ons land, ons leven, werd te zeer geschonden.
Nog drukt de Duitsche hiel ons smadelijk en zwaar.

Maar toch, wij weten: dit gaat voorbij.
Zoo zware storm slaat neer, maar kan niet duren!
Zoo felle brand dooft zelfs de felste vuren!
Nu gaat het dagen, ook voor u en mij!

Zie naar het Oosten! Zie, de dag breekt aan!
Nu recht zich 't slapend volk in de bezette landen,
Feller klauwt Albions leeuw en toont zijn tanden!.....
En ver, in Frankrijks puin, begint een jonge haan!

ZIJ ZULLEN HEM NIET KNECHTEN.

Zij zullen hem niet knechten,
Den Nederlandschen Leeuw,
Al schonden zij zijn vrijheid
Met bommen en geschreeuw!
Zij zullen hem niet knechten,
Al is hij overmand!
Eens zal hij weer bevechten
Den vijand van ons land!

Al pleegden laffe ploerten,
Die zich, tot schand' en smaad,
Eens Hollands burgers noemden,
Een lasterlijk verraad.
Zij zullen hem niet knechten,
Al schonden zij zijn vree!
Eens zal hij weer bevechten
Duitschland en d' N.S.B.!

Al zijn ook onze steden
Verwoest en platgebrand,
Al vielen onzen helden
De wapens uit de hand, —
Zij zullen hem niet knechten,
Noch dwingen onder 't juk!
De Leeuw zal blijven vechten,
Ons redden uit den druk!

Om Hollands land te redden,
Toen het verslagen lag,
Is vechtend hij geweken,
Maar..... onder Hollands vlag!
Zij zullen hem niet knechten!
Strijdend naast Albion,
Zal hij zoo lang nog vechten
Tot hij den oorlog won.

NIMMER ZULLEN WIJ ONS BUKKEN.

't O ranjelielied is nu verstild,
De vreugdezangen zijn verstorven,
Maar niet de liefde is verkild:
Wij wachten op den nieuwen morgen.

Want ook de nieuwe morgen komt,
De blijde dag van ons verlangen
Als 't heele volk naar voren dromt
Om nogmaals zijn vorstin t'ontvangen.

Maak voor dien dag u reeds bereid!
Nooit lang kan bruto geweld ons drukken.
Verwonnen zijn wij!.....voor een tijd.....
Maar nimmer zullen wij ons bukken!

Najaar 1941.

HET ONMISBARE.

De koe moet kunnen loeien,
De bij ter bloem ingaan,
De gems verlangt zijn rotsgrond,
De visch zijn waterbaan.
De krekels willen sjirpen
Onzichtbaar diep in 't gras,
Rendier verlangt zijn steppe,
Kikvorsch zijn poel en plas.
De leeuw'rik stijgt ten hemel
daar vindt hij zingens feest.

En de mensch, om te leven,
Behoeft vrijheid het meest.

Wij mogen niet meer fluisteren
Wij mogen niet meer luisteren
Wij mogen slechts verduisteren!

Wij mogen niet veel eten
Wij mogen niet veel weten
Wij moeten heel veel meten!

Wij mogen niet meer haten
En liefst maar niet meer praten
In tuinen en op straten!

Wij mogen niet meer vechten
Wij hebben geene rechten
En mogen niet beslechten!

Wij mogen niet meer klagen
En nergens meer naar vragen
Het leed in stilte dragen!

Wij mogen niet meer vlaggen
Wij kunnen niet meer lachen
Wij krijgen haast geen vetten
Je moet op alles letten,
Dat noemt men nu „bezetten”.
Dat noemt men nu „BEZETTEN”.

VRIJHEID.

O vrij te zijn, de nieuwe vrijheid eten
Met grage beten, als van gul, goed brood,
De vrijheid drinken, drinken en vergeten
Het schroeien van dien dorst, zoo brandend groot.
Weer wakker worden en, de oogen open,
Zich te bezinnen: ja, het is voorbij!

En 's avonds door verlichte straten loopen,
Niet langer tastend, maar weer fier en vrij.
Niet langer luisteren met gesloten deuren,
Naar sterke troost van 't vechtend Engeland,

En geen geschriften lezen en verscheuren,
Geen Duitsche leugens lezen in verduitschte krant,
Geen kamp meer en geen celstraf voor de sterken,
Voor wie er zeggen durfde, wat hij dacht.

Weer met de Joden samen mogen werken
En niet meer bukken in der schoften macht.
Geen vette Duitschers meer, die pakjes sjouwen,
Geen Gestapo beluisterend elk gesprek,
Geen hakenkruizen meer op groene mouwen,
Noch van de vreemde vlag de vuile plek.

En niet meer bang zijn voor die besmetten,
Die zonder bel en zonder kleppen gaan,
Die 't gif verspreiden van hun Duitsche wetten
Om vreemd idool het eigen volk verra'en.

O, vrij te zijn, o vreugde ongemeten,
Van eigen land en eigen volk alleen,
Elkaar in de oogen zien en woordloos weten:
„Wij droegen 't samen en zoo zijn wij één!”

EÉN DOEL.

Dit is geen tijd voor onderling verdeeld zijn.
Hier geldt één doel: den vijand te verslaan,
En, of ook Hollands wonden niet geheeld zijn,
Met nieuwen moed naast Engeland te staan!

Hier wijkt al weifeling voor deze keuze:
Te kruipen laf, — of pal staan in den storm!
òf Engeland òf Duitschland zij de leuze,
òf mensch te zijn òf slaaf, is nu de norm.

Wie Holland lief heeft, moet dit Duitschland haten,
Hier past geen wikkend wegen van hun leer,
Hier kan ons geen verdraagzaamheid meer baten:
Als Duitschland wint, is er geen Holland meer!

Er blijft ons dit: in vast vertrouwen wachten
Tot winnen zal 't verbonden Engeland!
Wie met den Duitscher heult, zult gij verachten!
Wie Holland liefheeft, staat aan Eng'lands kant!

LUCTOR ET EMERGO.

De leeuw rijst boven 't water,
Een wapen en een woord
Van voorheen en voor later
En voor het kleinste oord.

De Noordzee deed zijn golven
Als legioenen gaan.
Hij heeft het land bedolven,
Het haast te niet gedaan.

Het zinkende vertrouwen
Van het beangste kind,
Het noodschreien der vrouwen
Verdwenen in den wind.

De mannen zijn verdronken,
Gestikt in slijk en puin,
De boomen werden stronken,
Een graf was elke tuin.

Maar 't water is geweken,
Het land herrees — gelijk
Een schip van verre streken
En buiten het bereik

Van stormen en van noodweer
Den ouden koers hervat,
Gezegend zij zijn terugkeer
In de oude havenstad.

De leeuw rijst boven 't water,
Waaruit hij zwom en klom.
Blazoën voor nu en later:
„Ik worstel en ontkom”.

EEN NIEUW LIED IN MEI 1942.

Weer klimt de zon, een nieuwe Mei
Roept groen en geur uit 't dorre hout,
De vogel heeft zijn nest gebouwd,
De wereld wacht een keerend tij,
En Nederland, gepijnd, maar recht,
Geplaagd, vernederd nog, maar klaar
De trotsche blik gevestigd naar
Een toekomst, waar het volk voor vecht,
Schept nieuwen moed en rukt zich vrij —
De zon klimt hoog, weer is het Mei!

Een nieuwe Mei, een nieuwe dag,
Luikt uit de windsels van den nacht,
Ontwakend volk betreft de wacht
En ziet, wat het in droomen zag:
Een stralende Oranjezon
Beschijnt een vlak land dat bevrijd,
In vrede en gerechtigheid
Een haast vergeten taak begon,
Ziet, vrije menschen zijn aan 't werk,
Door lijden één! In eendracht sterk!

Weer klimt de zon, een nieuwe Mei
Versiert ons land gelijk een bruid.
Nu breken groen en bloemen uit,
De bruijom wacht aan „d'overzij”.
Sta op, en maakt u thans gereed,
Reinig uw huis van smet en stof!
Nog snauwt in Hollands huis de mof,
Zijn rijk heeft uit! Zorg dat hij 't weet!
Hier is mijn hand! Waar is uw hand?
De zomer komt! — Vrij Nederland!

'T ZAL KOMEN!

Nog dwingt des vijands vuur al wie niet bukken
Voor fleemend vleien of voor brute kracht.
Als nog uw opstand, Holland, niet mocht lukken,
't Zal komen! Wacht!

Ons volk, dat zelfs de Noordzee met haar brekers
Te keeren wist door dijken hecht en goed,
Sluit zich aaneen tot schans van felle wrekers
En keert den vloed!

Nog niet! Wij moeten wachten. In de straten
Woedt tevergeefs de ongelijke strijd.
Wat kunnen vuisten tegen handgranaten?
Nog is 't geen tijd!

Maar dag aan dag gedenken wij de dooden,
De rechtsverkrachting in den Hoogen Raad,
De hondsche marteling van Hollands Joden,
Der schoften smaad!

Maar dag aan dag wordt alles opgeteekend!
Tienvoudig wreken wij 't vergoten bloed
Wij wachten 't sein dat alles wordt verrekend!
't Zal komen! Moed!

VECHTEN.

Vecht tot het einde toe, vecht onvervaard,
Dat is wat elk te doen staat, zwijgend vechten;
De muren sloopen en de bruggen slechten,
Totdat de luchten eindelijk zijn geklaard.

Slechts strijdend komt het uur binnen bereik
Waarin dit wanregiem ineen zal storten,
Met al zijn onbeschrijflijke cohorten
Zijn laffe moorders en zijn stinkend slijk.

Vechten — aldoor, waar en wanneer men kan,
Vechten — opdat dit eenmaal mag voorbijgaan,
Vechten — tot in het uur, waarin wij vrij staan,
Dat is wat elk te doen heeft, man voor man.

OP MIJN VOLK.

Op, mijn volk, ten strijd
In deez' lijdentijd!
Draagt der Christ'nen kruis
Tot in 't Vaderhuis!
Is de weg ook lang
En uw hart soms bang,
God gaat met u mede,
Steunt bij elke schrede. —
Op, mijn volk, ten strijd,
In deez' lijdentijd! —

Op, mijn volk, Zijn Vrede
Deelt God aan u mede,
Als gij al uw zorgen
Hebt in Hem geborgen!
Is uw leed ook diep,
Hij, die alles schiep,
Staat u trouw terzijde
In het bitter lijden, —
Op, mijn volk, Zijn vrede
Deelt God aan u mede.

Op, mijn volk, het leven
Zal uw God u geven,
Als uw zwakke kracht
Zijn wil heeft volbracht!
Is die kracht te klein
En uw ziel niet rein,
God vertroost, die viel,
Schenkt kracht aan uw ziel —
Op, mijn volk, het leven
Zal uw God u geven! —

HET UUR DER VRIJHEID ZAL EENS SLAAN.

Al ziet men voor dictators buigen
De groote mannen van den staat,
Die den dictators lof betuigen,
Terwijl hun volk ten ondergaat;

Al ziet men voor dictators knielen
De vrije strijders van weleer,
Terwijl zij dan hun slaven-zielen
Als wierook branden voor hun heer;

Al ziet men voor dictators bukken
De fiere menschen van voorheen,
Waarbij zij uit den staat al rukken
De vrijheid, die hun kostbaar scheen;

Toch zal geen dictatuur het winnen,
Eens breekt de dag der vrijheid aan.
Dan zal het volk opnieuw beginnen,
Op eigen beenen sterk te staan.

Eens zal het uur der vrijheid komen,
Eens breken alle boeien stuk,
Eens wordt der vrijheid stem vernomen,
Als bode van een nieuw geluk.

Eens zal de vrijheid triompheeren,
Opnieuw ontrollen vrijheidsvaan.
Eens zal de vrijheid wederkeeren.
Het uur der vrijheid zal eens slaan!

HOLLANDSCH LIED.

Ik weet, ik weet zoo zeker als mijn hart
Zijn eigen maatslag kent,
Dat Holland, thans geteisterd en gesard
Herrijzen zal in 't end.

Daar zal geen dag, geen uur meer zijn voortaan,
Dat ik niet voor mij zie,
Het puin in straten die ik ben gegaan,
De dooden die zijn voorgegaan,
Weerloos, langs Maas en Schie.

Ik vraag het elken vijand, die oprecht
En trouw dient volk en land:
Noemt gij dat Recht, werd dit u toegezegd?
Een stad tot op den grond geslecht,
Walmend en leeggebrand.

Vraag het aan elken vijand, niet aan 't rot,
Dat op de borst zich slaat,
Zich uitverkoren acht en dat verzot
Na-aapt, en botter is dan bot —
Zeg dan alleen: verraad!

Zoo één gevoel hier gerechtvaardigd zij,
Ik zeg: het is de haat,
Dien 'k niet begeer, maar anderen dan wij
Vergrepen zich aan 't volk, dat vrij
En frank was in zijn staat.

Ik weet, ik weet zoo zeker als het bloed
In 't Sticht en 't Zeeuwsche land,
In Brabant, 't Geldersche de voren voedt —
Eén is er die mijn volk behoedt
Al schijnt het overmand.

Vertrouw gerust daarop, maar laat niet af,
Ook al beheerscht ge uw hand,
Gedenk de vele dooden in hun graf,
Waarvan elk een zijn leven gaf,
Voor ons klein Vaderland.

Die eenmaal hier geboren werd, hij weet —
En weet dat voor altijd —
Dat hij één vroege Meimaand nooit vergeet,
Vijf dagen zwart van rouw en leed,
Hij is ten strijd bereid.

TOEKOMST.

Hollands hemel is verduisterd,
't Volk leeft onder zware druk;
Hollands wezen is ontlusterd,
Onverdraaglijk knelt het juk;
Maar de klokken der Victorie,
Zullen in de toekomst slaan:
Holland heeft den Speck verwonnen,
Holland zal den Mof weerstaan.

Landverraders, slavenzielen,
Pappen met den vijand aan;
Meiden, die voor Mammon knielen,
Ziet men met de schoften gaan;
Maar de lessen der Historie,
Doen hun 't hart vol vreze slaan;
Holland heeft den Speck verwonnen,
Holland zal den Mof weerstaan.

Duizenden van jonge mannen,
Zijn als slaven weggebracht;
Joodse mannen, Joodse vrouwen,
Worden langzaam afgeslacht;
Maar de lessen der Historie,
Worden door den Mof gevreesd:
Want het bloed der martelaren,
Is steeds het zaad der Kerk geweest.

Hollands ware, trouwe zonen,
Vechten voor een groots idee,
Vrouwen, trouwe kameraden,
Helpen door bezieling mee;
Ja, de klokken der Victorie,
Zullen in de toekomst slaan:
Holland heeft den Speck verwonnen
En de Mof zal ondergaan.

*(Speck was de scheldnaam voor Spanjaard in
den 80-jarigen oorlog.)*

WAT DOE JIJ?

Wat doe jij, nu je land wordt getrapt en geknecht,
Nu het bloedt uit ontelbare wonden,
Wat doe jij, nu je volk wordt ontmand en ontrecht
Door de zwarte en feldgraue honden?

Wees vervloekt jij, die azend op 't goud van den beul
Hem zijn roofburchtenbouw helpt volvoeren,
Wees vervloekt jij die laf, in het slavengareel,
Hem zijn worgstrikken strakker helpt snoeren.

Wees veracht jij, die slap van zelfzuchtige angst
Tracht de grievendste hoon te negeren,
Wees veracht jij, die jaagt naar gewin en genot
Waar je broeders rondom je krepeeren.

Op de bres voor de vrijheid, jij man van 't verzet
Die verbeter 't gespuis blijft belagen,
Jij die vecht, jij die valt voor de vrijheid en 't recht,
Jij die stand houdt waar velen versagen.

Grijpt hem aan waar je kunt, hij die grijpt waar hij kan,
Tot de laatste van 't tuig is verdreven.
Op! — de dood of de vrijheid: de leus van een man,
Van een man, die het waard is te leven.

DENK OM UW LEVEN.

Er zitten duizenden in concentratiekampen, broeders,
Er zijn reeds honderden ter dood gebracht, broeders,
Doch laat ons zwijgen en voorzichtig zijn, broeders,
Denk om uw leven!

De joden worden opgejaagd als schurftige honden,
[broeders,
Ze worden afgeslacht in Polen of verkwijnen in de
[loodmijn, broeders,
Zeg: 't is verschrikkelijk! maar alleen in dicht
[besloten kringen, broeders,
Denk om uw leven!

Het proletariaat wordt weggevoerd naar Duitschland,
[broeders,
Om daar voor hongerloon te zwoegen in fabrieken.
[broeders,
Al wachtend op den dood, hun dreigend uit de lucht,
[broeders,
Doch laat ons zwijgen en een bridge spelen, broeders,
Denk om uw leven!

Vijf edele burgers, gijzelaars, zijn nu weer doodge-
[schoten, broeders,
Dat is noodzakelijk om ons bang te houden, broeders,
En niet ons te verzetten tegen wreedheid en terreur,
[broeders,
Gij denkt er toch niet aan verzet te plegen, broeders?
Denk om uw leven!

De honger en de moord, zij vieren hoogtij, broeders,
De tering en de schurft, zij volgen ook wel, broeders,
Doch gij hebt nog volop te weten, broeders,
Dus houd u stil en zwijg in alle talen, broeders,
Denk om uw leven!

Als gij voorzichtig zwijgen blijft en zegt in stilte mee
[te leven, broeders,
En u beperkt tot 't koopen van wat extra vet en boter,
[broeders,
En extra bons, dan offert gij meer dan genoeg, o
[broeders,
Denk om uw leven!

In vroeger tijden werden benarden wel geholpen,
[broeders,
Maar vroeger tijden zijn voorbije tijden, broeders,
Het is wel schoon om daar nog van te lezen, broeders,
Maar thans is veiliger om stil te bridgen, broeders,
Denk om uw leven!

Zijt gij daarom lamzalig tuig, broeders?
Wat deert u dat, als anderen u zoo noemen, broeders?
Die door hun meegevoel gevaar te sterven loopen,
[broeders,
Dat is toch zeker uwe zaak niet, broeders,
Denk om uw leven!

HET JEUGD-REVEIL.

In Moffentijd geheim bijeen
Om straks als één naar voor te treên;
Te staan voor Koningin en Land,
Te wijzen op de eenheidsband,
Die ons verbindt, dat waren wij,
De jongren van het jeugd-reveil!

Gereed om naar de Oost te gaan,
Gereed om in Berlijn te staan,
Gereed te vechten waar het moet,
Zooals een Nederlander doet,
Wanneer zijn volk hem vraagt, staan wij,
De jongren van het jeugd-reveil!

De held, die aan de Grebbe stond,
De marinier en 't burgervolk,
Die vielen in Mei-Rotterdam;
De vlieger, die om 't leven kwam
In onzen strijd, dien wreken wij,
De jongren van het jeugd-reveil!

Wanneer straks, na een tweeden strijd,
Geheel ons Rijk weer is bevrijd,
Dan werken ze aan den nieuwen bouw,
Op grondslag van plicht, wil en trouw,
Aan 't vaderland. Dat ook doen wij,
De jongren van het jeugd-reveil!

Komt! jonge menschen van ons land,
Die werken kunt met hoofd of hand,
Komt allen! sluit je bij ons aan,
Om werkklaar voor ons volk te staan
En roept luid met ons: Ja, hier wij,
De jongren van het jeugd-reveil.

October 1943.

ZEG JONGENS, WAT WIL JE ?

Zeg jongens, wil je SLAVEN zijn?
Zonder vrijheid, zonder rechten,
Maar geringeloorde knechten,
Van een man die je gebiedt
Wat je doen moet en moet laten,
Wien je minnen moet of haten,
Of je 't zelf zoo wilt of niet?
Jongens, wil je slaaf zijn? Nee!
Schuw dan steeds de N.S.B.!

Zeg jongens, wil je LAFAARDS zijn?
Akelige slappelingen,
Die, om Hitlers lof te zingen
Alles prijzen wat hij doet?
Die zelfstandig nimmer handlen,
Maar aan Hitlers handje wandlen,
En dan vragen: „Doen wij 't goed“?
Jongens, wil je laf zijn? — Nee!
Schuw dan steeds de N.S.B.!

Zeg jongens, wil je SCHOFTEN zijn?
Zonder eer, zonder geweten,
Die opzettelijk vergeten,
Wat Oranje voor ons deed?
Die op Wilhelmina smaden?
Haar met laster overladen
In haar zoo onpeilbaar leed?
Jongens, wil je schoft zijn? — Nee!
Schuw dan steeds de N.S.B.!

Zeg jongens, wil je KERELS zijn?
Echte stoere Geuzenzonen?
En wil je dat daad'lijk toonen
Als je hulp straks wordt gevraagd?
Want straks kun je met ons strijden
Ter bevrijding van het lijden,
Als de dag der vrijheid daagt.
Dat doet niet de N.S.B.,
Maar doen jullie met ons mee!

Zeg jongens, wil je STRIJDEERS zijn?
Wilhelmina's jonge dappren,
Die in vrijheid straks laat wappren
D'oude driekleur: 't rood-wit-blauw?
Jongens, laat den moed niet zinken!
Straks zal het signaal weerklinken,
En wij reeknen op je trouw!
Jullie zult — van vrees geen schijn! —
Het ORANJE-KEURKORPS zijn!

ODE AAN DE VRIJHEID.

Komt de zon der vrijheid stijgen,
Dan, zooals de Duitschers dreigen,
Wacht ons het water van de zee!
Ha, daar dreigt men geuzen mee!

Hartebede, Droom der Droomen,
Is het groote uur gekomen
Dat g' in zilte overdaad
Vochtrijk in vervulling gaat?

Langverbeide vrij-verklaring,
(Aangezegd per versche haring
Zwemmend door mijn bovenflat)
Springen doen we van de pret!

Is er lief'lijker tooneeltje
Dan een vet, een malsch makreeltje
Zoo gezegd als kind aan huis
Spelend rond het gasfornuis?

Mits ons Holland weer zichzelf is,
Welkom pieterman en schelvisch,
Welkom, schol en schar, en zoo,
Zwem maar door mijn lits-jumeaux!

Dankbaar dobb'rend op de deuren
Vieren we het grootsch gebeuren,
Nageoogd door d' enkeling,
Die poseert voor drenkeling...

Laat de majem vroolijk stijgen
en de mof de pest maar krijgen!
Met het water van de zee
Wast de vloed der vrijheid mee!

Liever nat en vrij, dan knechten!
Tegen het water kun je vechten,
In dien strijd werd Neêrland groot!
Duitsch-zijn? NOOIT. Dan liever dood!

TE WAPEN.

Vier lange, lange lijdensjaren —
Eén zucht, één snik, één stervenskreet,
Uit harten die verbonden waren
Door honderdduizendvoudig leed!

Heeft ooit een volk het zwaard zoo wakker,
Zoo klaar nog tot den strijd omgord?
Werd ooit op Neêrland's groenen akker
Goed Geuzenbloed zoo gul gestort?

Waarom, waartoe dit laffe leven,
Als slaven op een strafgalei?
O God! 't Is zwarte nacht gebleven
Na dien gevloekten, zwarten Mei...

Voor mij, zon, heb je niet geschenen,
Voor mij ook, lente, niet gebloed.
De ziel, het hart kan zoo versteen
Dat dood noch leven langer boeit.

Voor mij, kind, heb je niet gezongen,
Voor mij ook, vrouwen, niet gekust.
De wanhoop aan dit hart ontsprongen,
Heeft ook den laatsten gloed gebluscht.

De laatste? Neen, dat nooit! dat nimmer!
Te wapen Geuzenbataljon!
Reeds rijst de dag en dan voor immer,
Aan Neêrland's purp'ren horizon!

OP DE NADERENDE BEVRIJDING.

September 1944.

De vrijheid weerklinkt aan de grenzen
Het zuivrend onweer breekt zich baan.
O jarenlange hartewensch,
Nu zult gij in vervulling gaan!
Geteisterd Nederland, ten ende
Is haast de wanhoop, de ellende.

Diep ademhalend haakt het volk
Naar 't naderen van den bevrijder.
Niet lang meer dat gij lijdt en zucht,
Men wijst elkaar de donderwolk,
Reeds wijkt de druk, de borst wordt wijder,
Rampzalig Westerbork en Vught.

Twee stedennamen springen open
Als bloesemknoppen in het licht,
Twee namen, daarin brandt ons hopen,
Dat zijn Eindhoven en Maastricht.
Reeds rijst daarin een andre klank.
Twee steden zijn weer vrij, Goddank.

Een Prince van Oranje stak
De Maas eens met zijn leger over.
Zijn onuitroeibare geest weersprak
Hier taai den dwingeland, den roover.
Thans nadert weer een Prins het land.
Verwacht hem, reikt elkaar de hand!

Prinses die aan den Oceaan
De drift der golven gadeslaat,
Gij volgt den tocht van uw gemaal,
Een glimlach op bezorgd gelaat.
Prinses, de ure is nabij,
Het land der vrijheid wordt weer vrij.

DE LAATSTE RONDE.

Gespannen de boog en gepunt zij de pijl!
Thans nadert de strijd ook Uw woning.
Hebt Uw geld en Uw goed en Uw leven veil
Voor Uw land en Uw volk. De bekroning
Van alles wat g'eens voor Uw Vaderland deed
Krijgt ge straks in de dankbare blijheid
Die de balsem zal zijn voor 't onpeilbare leed,

Dat wij droegen om Nederlands vrijheid.
Neemt pijl en neemt boog en houdt U bereid,
Nu slaat dan de groote stonde.
De vrijheid verdient slechts, wie er voor strijdt,
Op, op voor de laatste ronde,

Gewet thans het zwaard en zijn scherpste beproefd
Voor gij er Uw strijd mee gaat strijden.
't Is Uw land, dat Uw hart en Uw handen behoeft
Om Uw kinderen den weg te bereiden.
Weet dat gij het hoogste veroveren moet:
De vrijheid, die op deze aarde
Slechts verkregen wordt door het offren van bloed
Dat de keur is der zuivere waarde.
Neemt op dan Uw zwaard en weest onversaagd,
Verbijt straks de smart om Uw wonde,
Geeft ook Uw léven, als Holland dit vraagt.
Op, op voor de laatste ronde!

Maar voordat gij U naar Uw vijanden spoedt,
Bidt tot God dat wanneer gij zult strijden,
Gij beseffen blijft, dat slechts een zuiver gemoed
Tot een vleklooze zege zal leiden,
Ook nu mag alleen het goede gewild,
Geen kwaad leide U straks tot berouwen,
Gaat zóó in den strijd — desnoods zonder schild,
Maar altoos met Godes betrouwen.
Gordt U aan tot den strijd, maar knielt eerst voor God,
Weest dapper — lafheid is zonde.
Legt in Zijn Handen Uw menschelijk lot.
Op, op voor de laatste ronde!

**MET IN ZIJN HART
HET JONGSTE GEUZENLIED**

DE POORT.

Voor ik de stad in trek bedreigt de poort
mijn weg, met dubbeltorens en kanteelen.
Als jongen kwam ik aan de singels spelen,
waar kind'ren stoeiden als ik, ongestoord.

Maar eens stonden hier burchten en kasteelen
in 't vuur, waarvan de aanval werd gesmoord.
Ik heb 't verhaal op school te goed gehoord,
dan dat mij 't heden niets zou kunnen schelen.

Wie eenmaal voor de vrijheid heeft gestreden,
haar baat geproefd, vergeeft het nageslacht
de overgave aan den dwingeland niet,

Maar is opnieuw ten aanval uitgereden,
onder de poort, over de singelgracht,
met in zijn hart het jongste geuzenlied.

WINKELMANLIED.

Kent gij den man vol heldenmoed,
Die in benarden tijd,
Aan 't hoofd der troepen goed en bloed
Der vrijheid had gewijd?
Komt broeders, brengt eerbiedig hulde
Hem, die bij 't helsche plan,
Getrouw zijn plicht en last vervulde:
Die man was Winkelman.
Deez' kloeke man, deez' kloeke man,
Deez' kloeke man was Winkelman.

Kent gij den man, die onvervaard,
Toen ons 't geweld versloeg,
En alles viel voor 't moordend zwaard,
De zwaarste lasten droeg?
Die, om verslaving te voorkomen,
Heeft onder 's vijands ban
De leiding van zijn volk genomen?
Kent gij dien kloeken man?
Deez' stoere man, deez' stoere man,
Deez' stoere man was Winkelman.

Kent gij den man, die vroom van zin
Voor 't heil van Neerland streed,
En tegen Hitlers leugens in
De waarheid gelden deed?
Hiervoor moest hij de vrijheid derven,
En werd gevangen man,
Toch zal de waarheid nimmer sterven,
Schoon zij niet spreken kan.
Eer, Neerland, dan, deez' eedlen man:
Gedenk zijn naam: 't is *Winkelman*.

WINTER IN HOLLANDS TUIN.

De laatste appel viel in 't gras,
geen vrucht zit in den kalen kruin,
die eens vol blad en bloesem was.....
— de winter kwam in Hollands tuin.

Winter, die in den zwartsten nacht,
de mooiste bongerd overviel,
waar bloesemgeur en zware dracht
van fruit, aan mensch en dier geviel.

Sinds zingt geen vroege vogel meer
in 't prille hout zijn luide lied,
geen vlinder zoekt de kerseleer,
geen knaap zoekt met zijn lief het riet,
waar elke schemer langs de sloot
de wind een nieuw verhaal begon.....
— Nu heerscht in Hollands tuin de dood,
— nu wacht heel Holland op de zon!

Dan steekt een nieuwe oranjegloed
het vuur in dor hout en bederf,
dan wordt de oude tuin weer goed
en keert de landman tot zijn erf.

En in den allerhoogsten boom
zingt dan de merel 't zelfde lied
als wij nu hooren in den droom,
en wat nu pijn doet is er niet.

En wat nu heerscht is dan voorbij!
Een zuivre wind waait van het duin!
Dan is ons oude Holland vrij!
Dan is het zomer in den tuin!

HERFST IN HOLLAND.

Een man die aan een Amsterdamsche gracht
Ergens zijn kamer houdt, hoort er den regen,
Hooft er den wind, hij kent de zware wegen
Van Holland die doorweekt zijn dezen nacht.

Ik heb dit land, denkt hij, nooit liefgehad
Voor het door vreemde troepen werd betreden,
Voor dat de tanks over de straten reden
Van deze later zoo gekneusde stad.

Dan gaat het donker in zijn oogen bloeien;
Ziet hij het land, een visioen van bloed.
Hij weet dat nu een storm in Holland woedt
Die in den nanacht tot orkaan zal groeien.

IN HOLLAND STAAT EEN HUIS.

De weiden blinken in de zon,
De slooten strak en recht.
O dat het weer vrij aadmen kon,
Mijn land, mijn land geknecht!

Want leven kan een volk alleen
Op eigen ademtocht.
Mijn land waar moet het met U heen,
Zoo wreed, zoo zwaar bezocht.

De joden aan het volk ontrukft,
De bloem terecht gesteld.
De eigen geest diep onderdrukt,
De handel gansch ontsteld.

Het volk vernederd en verarmd,
De welvaart snel verteerd.
De haardsteê weldra onverwarmd,
Wat recht was slecht beheerd.

Maar wie den eed kent en den smaad
Hij vreest niet voor den Pruis,
Hij weet, al breekt men al wat staat:
In Holland staat een huis.

NEERLANDS VOLK.

Nederlands volk is moedig en sterk.
Nederlands volk is goed voor zijn werk.
Nederlands volk is sober, houdt maat.
Nederlands volk is er een van de daad.

Nederlands volk, schoon klein, is heel groot.
Nederlands volk vreest lijden noch dood.
Nederlands volk is vroom en eert God.
Nederlands volk draagt dapper zijn lot!

VOORJAAR 1943.

Dit volk doet niet mee aan het voorjaarsfeest,
Dit volk kan niet meer zingen.
Het sjokt door straten, en siddert en vreest
Vol doffe gedachten aan wat is geweest,
Er waren er te veel, die gingen.

Zoovelen, die gingen en keerden niet weer.
Hun namen stonden soms op de plakaten.
„Het vonnis inmiddels voltrokken!” O Heer,
Geef geen genezing voor al dit zeer
In de harten van hen, die nóg niet zijn verlaten.

Wie hebben geleden, berusten niet,
Doch de anderen neigen tot valsch vergeten.
„Ga voorbij, als er ergens onrecht geschiedt!
Zwijg stil, treed terzij, als zag je het niet!”
En toch bleef het onrecht gekend en geweten.

Daarom zegt dit volk de getijden der haat
En van vergelding leest het de wetten,
Terwijl het met blinde oogen gaat
Langs wat zoo uitbundig te bloeien staat.
Het laat zich met looze vreugd niet besmetten.

Dit volk is verdord in bitterheid
En toch staat het koren der hoop nog te velde,
Half vertrapt in den strijd,
Half verschroeid door de nijd,
Maar er is nog een oogst voor de helden.

HOLLAND.

Toen ik de brug opkwam zag ik het land
leeg, uitgebloeid onder de regenluchten.
Valsch blikkerden de slooten, wolken viuchtten
panisch verschrikt en raaf'lend onderhand.

Boven de kim, gebluscht en uitgebrand,
de torens van een half dozijn gehuchten.
Naast mij het stilstaand kruis van een geduchten
molen, weerbarstig, eenzaam en vierkant.

't Geluid van emmers rink'lend aan de zeelen
bewijst het leven kloppend onder 't juk
van tij en wind en waakzaam op het teeken:

Een nieuw seizoen dat feilloos aan zal breken.
En ik die ga, tegen den wind in buk,
zie al de weiden groenen, d'akkers gelen.

MIJN NEDERLAND.

Gij zult weer vrij zijn, Nederland,
Gelijk de wolken die langs uw luchten jagen,
Gelijk de wilde storm- en regenvlagen,
Die ongebreideld stuiven over 't land.

Gij zult weer vrij zijn, Nederland,
Gij zult uw scholen kiezen en uw kerken,
Gij zult in alle vreugde weder werken
En ook uw volk besturen naar uw eigen trant.

Gij zult weer vrij zijn, Nederland,
Omdat gij haat de kruipers en de slaven,
Die zich gewillig aan den vijand gaven
En met hem teisteren uw steden en uw strand.

Gij zult weer vrij zijn, Nederland,
Wilt gij in tegenspoed slechts niet versagen,
Al zijt gij overwonnen, gij zijt niet verslagen
Uw volk verdraagt geen vreemden heerschersband

Gij zult weer vrij zijn, Nederland,
En weder groot zijn als in vroeger dagen.
Het past u niet te zuchten of te klagen,
Eens komt uw vrijheid, veel schooner, weer tot stand
Dan zult gij juichen, mijn Vrij Nederland!

LIEFDE VOOR HOLLAND.

Die meenden te marcheeren langs de straten,
Te zingen een uitbundig strijderslied,
Met hakgeklap en vaandels als soldaten —
Ze kenden nog de ware liefde niet.

Alleen staan in den regen op de heide,
Zich op een dijk te buigen in den wind,
Gaan tusschen bloemen en vogels door de weiden,
En door dit land te dwalen als een kind.

En wie dan weet, dat onder Hollands luchten
Geest, vrijheid en beschaving zijn gegroeid,
Wie Holland schuilplaats weet voor hen die vluchten,
Voelt in zijn hart de ware liefde ontbloeid.

Hij leert verachten op de maat te schreeuwen,
Nu hij zijn land in ware grootte ziet,
En, door een beeld bezield van voor vier eeuwen,
Zingt hij aandachtig 't oud Wilhelmuslied.

EËN IN UW DIEP VERDRIET.

Holland, hoe hebben wij zoovele malen
Uw knusse kalmte hekelend, bespot,
Hoe spraken wij, verwaten, vreemde talen,
En waren zonder aandacht voor uw lot.
Maar zie, — nu weten wij ons diep verbonden,
Ons brandt eenzelfde smaad, eenzelfde smart,
Nu bloeden wij, verscheurd uit eendre wonden,
Nu bonkt ons hart naast aan uw eigen hart.

Nu liggen wij des nachts in 't donker wakker
En voelen bang het trillen van uw grond,
Als lagen wij dicht naast een ouden makker,
Wakend, waar hij ten doode werd gewond.
Hoe schrijnt het heimwee, nu w'u zien gehavend,
Naar oude stadjes in hun milde rust,
En naar uw weiden, dauwend in den avond,
En naar het wonder van uw zilvren kust.

Naar hooge lanen om een vredig buiten,
Naar 't kleppend klokje van een klein gehucht.
Naar blanke vaarten, donkre visschersschuiten,
En naar de wijdheid van uw wolkenlucht.

Hoe is het, dat ons hart zoo zelden heugde
De blijdschap om dit schoon, vertrouwd verschiet?
Holland, — nu het te laat is voor uw vreugde,
Laat ons dan één zijn in uw diep verdriet!

VISIE.

In de duinen — ver van huis,
staat een kruis;
Eenzaam — boven stuivend zand,
houdt het stand.
't Draagt geen teeken — 't heeft geen merk,
noch een zerk.
Naamloos rust in 't mulle graf,
die zich gaf.....

Gewelddadig overwon
't peloton.
Doch wie sneeft, die boog noch beefd'
overleeft.
Hem bezoeken mag men niet:
„Sperrgebiet“!
Maar het hart kent halt noch heg —
kent den weg.

Wind en wolken drijven aan,
komen, gaan.
Vrije vogels — onverstoord —
zingen voort;
botten uit,
Bonte bloemen, teeder kruid
In het zachte zeegeruisch
zingt van thuis.

Is ons volk van slavernij,
eenmaal vrij,
Kniel ik dankbaar op den woon
van zijn zoon.
't Houten kruis in God's natuur
licht als vuur,
Wordt een toorts die eeuwig brandt
op het duin van Nederland.

DE KERN IS GOED

DE KERN.

Er zijn verraders, lafaards, ploerten, schoften,
Er zijn er velen zonder durf en moed,
Er zijn er, die verlooch'nen hun geloften,
Maar, God zij dank, de kern, de kern is goed!

Er zijn er, die aan eigen heil slechts denken,
Er zijn er, die geen offers brengen voor hun land,
Er zijn er, die ons, vaderlanders, krenken,
Maar, God zij dank, de kern, de kern houdt stand.

Er zijn er, die uit angst zich laten vinden,
Om 't moffentuig te helpen met hun kwaad,
Er zijn er, die verraden zelfs hun vrienden,
Maar, God zij dank, de kern, de kern die staat!

Ja, God zij dank, de kern gaat niet verloren,
Al zijn reeds vele helden heengegaan,
Want uit hen wordt een nieuwe Geest geboren,
Waaruit weer strijders voor hun land ontstaan!

Zóó steunt op deze kern ons vast vertrouwen,
Zóó voeren wij den strijd met kracht en moed,
En blijven op des Heeren Hulp wij bouwen:
Want, God zij dank, de kern, de kern is goed!

DE TIENDE MEI VAN 1940.

Den tienden Meidag zal ik nooit vergeten,
Hij ligt geborgen in mijn bloed
En kan eerst sterven met mijn eigen leven;
Onthou dat wel, begrijp mij góéd!

Toen mijn buren op dien morgen riepen:
„Sta op! De Duitschers zijn in 't land!
Zij kwamen hier, terwijl wij rustig sliepen”,
En: „Schiphol — Schiphol! — staat in brand!”

Heb ik — en God zal het moeten erkennen
Voor dit mijn hart in diepen rouw —
Gebeden, dat die heele moffenbende
In Neêrlands wateren verzuipen zou!

Twee dagen lang streden de marinieren
In Rotterdam en bleven staan;
De vijanden konden niet zegevieren,
En daarom moest het anders gaan!

De stalen kraaien gierden op ten hemel,
En onder een neutrale zon
Ontlastten zij zich van het vuil der bommen,
Zoo beestachtig als het maar kon!

Ik dwaalde later langs de catacomben,
Bij gruw'len tooverslag ontstaan,
En meer dan veertien zware nachten heb ik
Den toren elk uur hooren slaan.

Toen zij, die zich „de beste burgers” noemden,
„Door God met heerlijkheid bekleed”,
Hun klok van bloed en schande schonken aan hem,
Die Rotterdam mishand'len deed,

Heb ik mijn hersens voelen wank'len, en als
Haar stille hand mij niet genas,
Leefde ik heden in de schaduw, omdat 'k
Een moordenaar geworden was.

Die hand werd sindsdien duizend malen stiller,
Een stilte, die geen naam ooit kreeg;
Een Duitsche troep ging zingend onder 't venster,
Toen zij voor 't laatst naar adem heeg.

'k Heb mateloos geworsteld met mijzelve,
Gebekvecht met een stem in 't bloed,
Die mij bezwoer, dat alles in de wereld
Geschiedt, zooals 't geschieden móét!

God en een doode zijn mij tot getuigen,
Zij waren in dien strijd mij bij,
En weten hoe ik bad en vocht om waarheid,
En nog is 't hart niet twijfelvrij.

Maar weet: dien tienden zal ik nóóit vergeten,
Hij blijft gebrandmerkt in mijn bloed,
En kan eerst sterven met mijn eigen lichaam:
Onthou dit wel, begrijp het góéd!

EEN LIED VOOR DE VROUWEN VAN HOLLAND.

Vrouwen van Holland, voor ú een lied,
Een nieuw lied voor u gezongen,
ter bemoediging in uw zielsverdriet
om uw broeder, uw man, uw jongen.
Zij werden geroofd van huis, van straat,
veroordeeld op valsheid en logen,
Maar geen heeft in doodsangst het gelaat
voor de Duitsche sadisten gebogen.
Waar haalden zij den moed vandaan?
Vrijheidsstrijders in trouwe!
Tegen hun hart sloegen harten aan
Van fiere Hollandsche vrouwen.

Vrouwen van Holland, voor u een lied,
een nieuw lied voor u gezongen,
uit eerbied voor het diep verdriet,
dat gij droegt en hebt verdrongen.
Marteling hebben de helden doorstaan,
Uw zoon, uw man, uw broeder.
Geen twijfel was in hun laatste gaan,
aan hun vrouw, hun zuster, hun moeder.
Geen vrijheid is zeker, duurzaam, groot,
geen toekomst valt te vertrouwen,
als mannen niet strijden tot der dood.
Dat wist gij, Hollandsche vrouwen.

Vrouwen van Holland, voor u een lied,
aan ons dankbaar hart ontsprongen.
Holland is vrij, of Holland is niet,
Een ander lied wordt niet gezongen.
Houd moed, de tijd heeft weldra uit,
dat beulen uw hart tempteeren.
Over de graven juicht nieuw geluid,
de vrijheid van Holland zal keeren.
Wij zien naar het teeken op in het land
van uw moed, uw geloof, uw vertrouwen.
Wat ook bezweek, uw hart hield stand.
O hart van Hollands vrouwen!

STA PAL.

Zij kunnen ons sarren en knechten,
Zij kunnen in boeien ons slaan,
Zij kunnen de steden vernielen,
Zij kunnen nog verder zelfs gaan.
Zij kunnen mishand'len en moorden
Het beste wat Nederland heeft,

Eén ding kunnen zij nooit toch bereiken,
Dat, wat in elk Hollander leeft,
De liefde voor Vrede en Vrijheid,
De liefde voor Land en Vorstin,
Die kunnen de moffen nooit krijgen,
Die zit er te diep bij ons in.

„Wij willen onszelf zijn en blijven”
Die leus kreeg de Hollander mee.
Houd moed, sta pal, 't begint reeds te dagen:
Neem je voor: „Je maintiendrai”.

HET ILLEGALE BLAD.

Bij alle leed, dat ons nu bukt,
Bij alle zorg, die ons nu drukt;
geen vet, geen brood met boter,
geen jam, geen stroop, geen gort, geen rijst
(in vele winkels hangt zoo'n lijst)
Maar nooit zoo groot, of in ons hart
wordt het tekort steeds grooter.
Maar nooit zoo groot, of in ons hart
blijft in het angstig-nachtlijk zwart
één plekje lichtend, warm apart
voor 't dappre illegale blad!

Voor vele winkels in de rij
en veler beurt gaat steeds voorbij
en het geduld wordt grooter.
Geen vleesch, geen been, geen turf, geen hout,
geen licht, geen gas, de kachels koud,
tekort aan kleeding grooter.
Maar nooit zoo groot, of in ons hart
blijft in het angstig-nachtlijk zwart
één plekje lichtend, warm apart
voor 't dappre illegale blad!

Dat draagt de waarheid door het land,
onthult de leugens van de krant
en zorgt dat iedereen steeds weet
wie door de nazi-rooverhand
gestorven zijn voor volk en land.
Vervolging, nood en zorg en leed,
maar nooit zoo groot of in ons hart
leeft hoop en moed in 't nachtelijk zwart,
dank zij die fiere, dappre bard,
ons eigen illegale blad!

DE VROUWEN VAN HOLLAND KLAGEN AAN!

De vrouwen van Holland klagen
Onze onderdrukkers aan:
„Gij harteloze tyrannen,
wat hebt ge met onze mannen
en onze zonen gedaan?
Ge haalt ze weg in de nachten
of bij 't eerste begin van den dag;
laadt ze in knarsende treinen,
verbant ze, waar, ver van de zijnen,
elk hunner lijdt bittere pijnen
onder de hakenkruisvlag.”

De meisjes van Holland klagen
de vreemde onderdrukkers aan:
„Wat hebt ge met onze broeders
en onze verloofden gedaan?
Onze gedachten steig'ren
als we denken aan die laatste blik...
weer zien we al nader komen
als een monster dat aansluit in angstdroomen
dat bitterste oogenblik...”

De vrouwen van Holland klagen
zonder ophouden aan:
„Wat hebt ge met onze kind'ren
onze meisjes en knapen gedaan?
Hun frissche appelwangen
worden wit, hun armen schraal;
het is of hun schouders hangen,
er klinkt iets schels door hun taal.
Zij schrikken in den voornacht wakker
en angstig hun oogjes staan:

„Moeder die bom... in den akker.”
God zaaide in hen het leven,
Wij droegen ze in onzen schoot;
Gods goedheid had z' ons gegeven
Hij zaaide in hen kiemen van leven;
Gij zaait in hen kiemen van dood.”

De vrouwen van Holland klagen
weder en wederom aan:
„Hoe waagt aan onze ouden van dagen
g' uw roek'looze handen te slaan?
Ge jaagt z' uit vertrouwde woning
waar heel hun verleden z' omzweeft,
berooft van koest'rende zorgen
de ouderdom die geen morgen,
enkel een gisteren heeft.”

De vrouwen van Holland klagen
gestreng hun verdrukkers aan:
„Wat hebt ge met onze arme
kranken van geest gedaan?
Kent ge dan zelfs geen erbarmen
met de slachtoffers van de waan?
Wij bouwden hun ruime verblijven
in schaduw van hoog geboomt
waar sterker worden de lijven
en de warre ziel vredig droomt;
wij leerden opnieuw hun den zegen
van d' arbeid, en de muziek
omzweefde hun donkere wegen
met haar milde stralende wijk.
Wat we bouwden in jaren, in dagen
breekt ge kwaadwillig af.
God zal u rekenschap vragen:
uw straf zult ge zekerlijk dragen
in de eeuwigheid van het graf.”

De vrouwen van Holland klagen
opnieuw d' onderdrukkers aan:
„Wat hebt ge met onze steden,
onze trotsche steden gedaan?
Door hun zonnige straten
joeg uw geweld, een orkaan
sloeg in hen kuilen en gaten,
liet armzalige geraamten slechts staan.”

De vrouwen van Holland klagen
de harde geweldenaars aan:
„Onze bloeiende bloemvelden
zijn door u te niet gedaan.
hyacinthen — hun zoetzware geuren
bedwelmen in 't jonge seizoen;
Tulpen, die vlammend beuren
hun kelk uit het zachte groen;
door de straten der volkrijke steden
trok de koopman zijn bonte vracht;
't armste vrouwtje naar huis bracht mede
een bos, waar de zon in lacht.
Ook dat beetje vreugd ging verloren,
heel het leven wordt dor en kaal,
Geef antwoord: wat hebt ge gedaan
met zoo menig bosschage?
niets dan stronken liet ge staan.
De eiken — der oude Germanen,
hoort ge, — heilige boom;
de statige beukenlanen
rijzend aan der buitens zoom.
De dennen, wier ruische' in de nachten
scheen de vraag van de zee aan het land,
dekkend met hun groene vrachten
het dorre, onvruchtbare zand.
God stuurde zon hun en regen
jaar op jaar dichter werd het net
der wortels langs paden en wegen;
het stuifzand werd vastgezet.
Nu liggen z' als doode dingen
ontzield, naast elkander neer;
nooit zal, wien nu leven, omzingen
het lommer der bosschen meer.”

De vrouwen van Holland klagen
de eerlooze roovers aan:
„Wat deedt ge met onze torens,
antwoordt: wat deedt ge hun aan?
Hun bronzen monden zwijgen...
Waarom werden ze eensklaps stom,
roepen, op Zondagmorgen
ons niet meer naar Gods heiligdom;
troosten niet meer de benauwde
zielen, zingen zoo zacht
voor hen, die doorweenden den nacht
hun troostlied, het lang vertrouwde?”

De vrouwen van Holland klagen
met sidderende stemmen aan:
„Wat hebt ge met onze harten,
onze menschenharten gedaan?
Ge hebt ze doorpriemd en doorstoken,
ge stampt' ze in uw mortels tot gruis,
ge hebt ze geknauwd en gebroken,
ge nagelt ze aan het kruis; —
maar uw geweld kan niet maken
z' uw slaven, niet laf en niet klein,
niet ter aarde hen buigen
noch afhouden te getuigen
„Sursum Corda” — Zoo moge het zijn.”

De vrouwen van Holland klagen,
er trilt iets nieuws in hun stem:
„Hoe kunt ge zoo zware schuld dragen?
Is in u dan geen rem
tegen dierlijke driften?
Hebt ge geen moeder, geen zonen;
kent ge geen ander feest
dan los te laten het beest
in u, om te bijten en te honen?
Kwam nooit in u op het verlangen
om, als tusschen menschen ge gaat,
in een ander net u gevangen
te voelen, dan dat van de haat?
O, keer toch in tot uzelfen
waar het vertwijfeld verstard!
Morgen wordt weder geboren
het Goddelijke Kind.
Ziet ge de ster niet gloren?
Kunt ge 't hemelsch gezang niet hooren
dat zijn weg naar de aarde vindt?”

Wij ook, wij hebben van noode
vergeving van zware schuld;
zondigden tegen hooge geboden,
waren van haat — en wrok vervuld.
Zouden we elkaar kunnen vergeven?
Dát voelen als zoete pijn?
O Geest, help dáárnaar ons streven,
heilig onzen dood als ons leven,
Amen. — Zóó moge het zijn.

24 December 1942.

KLETS HEN NIET IN DEN DOOD.

Klets niet, zet een wacht bij uw mond,
De verrader loert overal rond!
Elk verhaal is een brandende lont.....

Zwijg na volbrachte daad.
Vergroot door onnoozel gepraat
Niet de kans op fataal verraad.

Het teveel gezegde woord,
Door verkeerde ooren gehoord,
Leidde al vaker naar Amersfoort.

Wat mèn in geur en kleur
Heeft verteld van dien saboteur,
Zwijg — hou S.D. van zijn deur.

Wat ge weet aan pikant gerucht,
Van den man die nog net is gevlucht,
Zwijg — vóór hij zit en zucht!

Wat ge doet voor den vrind in nood,
Voor den opgejaagden Jood,
Zwijg — klets hen niet in den dood.

Klets niet, zet een wacht bij Uw mond.
De verrader loert overal rond,
Elk verhaal is een brandende lont.

VERBODEN ZENDER.

Woorden vuren door den aether,
En dringen in de harten der menschen,
Die luisteren en hun vijand verwenschen,
Door wien ze zijn beroofd en geketend.

Ze verlangen en smachten en stuwen naar 't einde,
Het einde van hun wachten en lijden.
Ze hunkeren naar 't uur der bevrijding,
En zien er naar uit als naar 't licht aan den einder.

Ze luisteren gretig naar zwepende woorden,
Die brandende zinken in wachtende harten;
En haat ontsteken naast schrijnende smarten,
Die ze lijden om al, wat de vijand vermoordde.

Ze luisteren voorzichtig, geen vreemd' mag 't hooren,
Want als een spook waart Verraad door den lande.
De verraders van 't land, ze bezoed'len hun handen
Met het bloed van het volk, waartoe ze behooren.

Eens komt de dag, de dag van het einde,
Dan komt de groote, de heug'lijke tijding.
Maar nu smachten ze nog naar het uur der bevrijding
En zien er naar uit als naar 't licht aan den einder.

STUMPERS.

Stumpers waren w' en slampampers
En we deden alles slecht!
kijk den mof, die kan het beter,
Is ons keer op keer gezegd.
't Germanendom is nu gekomen
Om te ord'nen in ons land,
Al wat was, moet ras verdwijnen,
Weg met 't vrije Nederland!
Voor ons oog gaat thans verrijzen
De perfect-totale staat,
Geen gepraat meer en gezemel,
't Is de tijd nu van de daad.
D' afsluitdijk, een werk van stumpers,
Daartoe was ons volk in staat.
Rotterdam tot puinhoop maken,
Dat doen mannen van de daad.
Rembrandt, Heijermans, Van Eeden,
Vondel, Querido en Poot,
Troelstra, Kuyper en Thorbecke,
Oldenbarneveldt, De Groot,
Slechts een greep uit Hollands sufferers,
Bouwers van een vrijen staat.
Wat presteeren Hitlers helden,
Zij, de mannen van de daad?
Oorlog, moord, sadisme, leugen,
Armoë, domheid, Jodenhaat,
Slavernij van vrije volken,
't Werk van mannen van de daad.
Voedsel, kleeding en verwarming,
Holland zat voor jaren vol,
Maar na enk'le weken ord'nen
Door de mannen van de daad,
En 't is hier nu mondjesmaat.

Handel, scheepvaart en bedrijven,
Hollands glorie, Hollands lust,
Aangeraakt door Duitsche handen,
Sluim'ren nu in doode rust.
Arbeidsfront, kultuur, vernieuwing,
Winterhilfe, volksdienst,
Werkgemeenschap, arbeidskampen,
Opbouwdienst en arbeidsfront.
Bah, wij kotsen van die leuzen,
Van die ersatz in 't kwadraat.
Weg dien heilstaat, weg die poenen,
Weg die kwijlers van de daad.
Dieven, gangsters, botte Hunnen,
Idioten van de daad.
Als j' eens wist, hoe wij verlangen,
Dat je eind'lijk zwemmen gaat.
Ga toch gauw naar Eng'land varen,
Verzuip dan allen in de zee,
Neem, 't is onze laatste bede,
Alle N.S.B.-ers mee.

WAARVOOR WIJ STRIJDEN.

Wij strijden voor het heilig leven,
Voor licht en lucht en boomgeruisch,
Voor al wat is van God gegeven,
Voor onze kind'ren en ons huis:

Wij strijden voor het arg'loos bloeien
Van rozen in den ochtendschijn,
Voor tranen, die in stilte vloeien,
Voor onze vreugd en onze pijn.

Wij strijden voor de goede aarde,
Die wezen ons en aanschijn gaf,
Die 't merk van onze stof bewaarde;
Wij strijden voor een eerlijk graf.

Wij strijden voor beminde oogen,
Voor 't Godsgeschenk van brood en wijn,
Voor 't zachte warme mededoogen
En voor het recht om arm te zijn.

Wij strijden voor den zin der woorden,
Voor vrijheid in geluk en nood;
Voor 't edelst, dat den mensch behoorde,
Of hij een christen is of jood.

Wij strijden voor ons diepst verlangen,
Voor onze rijkste eenzaamheid,
Voor zegen in de jeugd ontvangen
En later tot een droom gewijd.

Wij strijden voor het eeuwenoude,
Dat immer zich verjongen moet,
Voor het doorleefde en aanschouwde,
Voor ons gemeenzaam dierbaar goed:

Voor onze akkers, onze stranden,
Voor wat geduld verwierf, ontgint;
Voor al wat in de lage landen
De harten en de geesten bindt.

Zoo voeren wij zwijgzamen, velen,
Den ongelijken langen strijd,
En willen smaad en honger deelen
En zijn ten doode toe bereid.

WAARTEGEN WIJ STRIJDEN.

Wij strijden tegen 't wezenloos geweld,
Dat tart de wereld met gedrilde drommen,
Tegen gekrijsch waarvoor geen stilte geldt,
En tegen slaven die den troon beklommen;

Tegen de heerschezucht, die zich wil vermommen
In 't wreede stelsel dat het hart omknelt,
Tegen den waan, die zachten doet verstommen
En elke plek verwoest waar water welt.

Wij strijden met de wapens, ons gebleven,
Van afschuw en verbittering en haat,
Met onzen geest die zich niet knechten laat,
Met onzen deemoed die zich prijs wil geven,
Met ons geloof, dat, wie ook ondergaat,
Dit kwaad zal stikken in 't verlossend leven.

UIT ONS „VOLK”.

Meisjes zijn er in drie soorten:
Eén slentert langs kazernespoorten,
De tweede werkt een man uit het land,
De derde gaf u deze krant.

HET ONRECHT POCHT.

Laagheid en onrecht hebben zich verbonden:
Een macht, die al wat edel is, vertreedt;
En elken dag ontwaakt men in het leed
En vindt het leven in zijn kern geschonden.

De leugen schalt langs wegen wijd en breed,
De waarheid stamelt uit vermoeide monden,
De laagste leuze heeft geloof gevonden,
Duizenden gaan in een beoedeld kleed.

Het onrecht pocht: ik ben de nieuwe orde,
Mijn jeugd verstaat de wet van staal en steen;
De laagheid galmt: aan mij behoort het worden
En mijn geweld vaagt last van eeuwen heen.
O Heer, aanzie wat reeds verdorde,
Want uit dit duister redt Uw woord alleen.

WINTERAVOND.

Eerst verduisterd,
Dan geluisterd,
Bij de burens aangebeld,
Hun het laatste nieuws verteld.

Dan de oliepers in actie,
Een gedicht voor de redactie;
Met de illegale krantjes
Snel langs al de vaste klantjes.

Thuis dan met den onderduiker
Een kop thee met zonder suiker,
Zonder melk en zonder thee,
Dank zij mof en N.S.B.

Levensmiddelenkaarten halen
(geen legale, doch speciale)
Ook wat tarwe nog gemalen;
't Zendertje gereviseerd,
Accuklemmen ingesmeerd.

Om tien uur, juist toen de klok sloeg,
Kwam munitie voor de knock-ploeg;
't Was er een van de politie,
Zooiets voel ik bij intuïtie.

Tien uur veertig, ha! daar is ie,
Om voor zeer speciale missie,
Waar zijn echte naam zou falen,
Nieuw persoonsbewijs te halen.

Middernacht: home service meldt:
Moskou d' opmarsch weer versneld.
Door de jongste kanonnade
Hitler in de retirade.

Met een „Heil dat zij ontploffen,
Al die volgevreten moffen”,
Lig ik weldra op mijn sponde;
Lancasters doen weer de ronde.

'k Wil weer opstaan, beter hooren
Zang van schroeven en motoren;
Morpheus echter heeft erbarmen,
Neemt mij koest'rend in zijn armen.

MENSCHEN KLAGEN AAN.

1. De burger:

Ik had een vrouw en een kleine meid,
't Ging ons zoo slecht niet voor dezen tijd.
Wij waren niet rijk, maar wij hadden het fijn,
Een mensch kan toch maar tevreden zijn. —
En toen moest ik vechten. Dat heb ik gedaan.
Vier dagen heb ik aan de Grebbe gestaan!
Vier dagen heb ik in een hel geleefd!.....
Nu is het of 't eten een bloedsmaak heeft.
Mijn vrouw klaagt dat ik niet praten wil.
's Nachts maakt ze me wakker, omdat ik gil.....
Ik kan 't niet zeggen als in een boek,
Maar God zal het weten, dat ik ze vloek!

2. De geleerde:

Hun bommen verwoestten mijn vaderstad,
En 't huis, waarin ik mijn kamers had.
Het werk, dat het werk van mijn leven was,
Verkoolde in weinig minuten tot asch.
En al wat mijn denken der menschheid bracht,
Verging door der menschen verworden kracht.

Waar kennis en weten hun waan niet dekt,
Vergruizelt hun hak ieder intellect,
En in hun laaiende vuren vergaat
Het beste bezit van beschaafden staat!
In naam der beschaving klaag ik ze aan,
Om dit, wat der menschheid ze hebben misdaan!

3. *De Jood:*

Ik heb nog maar één van mijn zonen meer.
Den oudsten schoten de schoften neer.
Den kleinen, die vlak voor zijn moeder stond,
Dien sloegen ze dood als een schurftigen hond!
Toen stampden ze grollend den boel aan gruis,
Geen stuk bleef er heel in ons oude huis.
Zij stalen het zilver en ieder ding
Van waarde, tot zelfs onzen gouden ring!
Toen hebben ze ons op de straat getrapt,
Als schooiers zijn wij naar Holland ontsnapt!.....
De zwaarste vloek, der millioenen haat:
Vernietig voor eeuwen den Duitschen staat!

HOLLAND ONTWAAK.

Holland ontwaak,
Wrijf de oogen eens uit,
Neem een kloek en waardig besluit,
En staak!

Staak
De hulp aan de Hitlerbende,
En het gezucht om Uw ellende,
Holland ontwaak!

Holland ontwaak,
Laat niet langer U kneev'len en knechten,
Helpt hen, die het monster bevechten,
En staak!

Staak
Het praten en suffen en droomen,
Laat vrij Uw fier geuzenbloed stroomen,
Holland ontwaak!
Holland ontwaak,
Steek de handen uit de mouwen,
Geen razzia's meer op mannen en vrouwen,
Staak!

Staak

Valsche accoordjes met Uw geweten,
Woest door sabotagegedrang bezeten,
Holland ontwaak!

**ALS 'K NIET NAAR ENGLAND LUISTREN
KON...**

Als 'k niet naar England luistren kon
En van Italië zou lezen,
Zou 'k denken, dat een Duitsch soldaat
Daar zeker favoriet zou wezen.
Maar luister ik om zeven uur,
Dan hoor ik weleens anders praten:
Ook in Milaan en in Turijn
Heeft men de Duitschers in de gaten.

Als 'k niet naar England luistren kon,
En 'k zou dan lezen van de Noren:
Zou 'k heusch niet weten, dat die zich
Aan Quisling in het minst niet storen.
Nu weet 'k dat 't hem als Mussert gaat,
En dat daar velen van hem gruwen.....
Men vindt zoo'n vent daar net als hier:
Een mannetje om van te spuwen.

Als 'k niet naar England luistren kon,
Zou 'k heusch niet weten, dat de Belgen
Eendrachtig hunkren naar den dag
Om al wat Duitsch is te verdelgen,
Maar 'k luister vaak om negen uur,
Dan hoor ik soms zoo aardig „klappen”
Dan weet ik, dat ook België
Zich heusch niet steeds zal laten trappen.

Als 'k niet naar England luistren kon,
Zou 'k denken, dat de Duitsche steden
Door Groot-Brittanjes vliegerkorps
Met opzet steeds werden vermeden.
Maar nu weet 'k, hoe haast elken nacht
De vliegers 'n vlucht naar Duitschland maken,
En hoe ze in het Duitsche rijk
Veel militaire doelen raken.

Als 'k niet naar England luistren kon,
Dan zou ik vast en zeker denken,
Dat deze krijg aan Hitlers macht
De overwinning eens zou schenken.
Maar nu geloof ik daarvan niets,
En zie ik 't eind van Hitlers glorie.....
Voor hem en Duitschland wordt de krijg
Een pijnigend: Memento mori!

Als 'k niet naar England luistren kon,
Zou ik drie kwartjes nooit gireeren
Om steeds het Duitsche nieuwsbericht
Me daaglijks aan te laten smeren.
Nu offer ik met veel plezier,
— Zult u het heusch niet verder fluistren? —
Om elken dag — verraad me niet —
Naar Englands nieuwsbericht te luistren.

HET LEGER DER GEZOCHTEN.

In 't donker uur met stil gebaar,
Bewust van 't dreigende gevaar,
Gedreven door den vasten wil
Hun plicht te doen, zoo God het wil.
Zoo trokken z' op en vochten,
Het leger der Gezochten.

Door d' overmacht terneer geveld,
Ontrecht, beroofd, bedreigd, gekweld,
Gedood, onteerd, tot asch verbrand,
Zoo leefden wij in Nederland.
Toen trokken z' op en vochten,
Het leger der Gezochten.

Hun leger groeide tot een macht,
Want 't onrecht wekte op tot kracht,
Tot offerdaad en offermoed,
Tot offeren van goed en bloed.
Zoo trokken z' op en vochten,
Het leger der Gezochten.

Hun leger telde rang noch stand,
't verschil viel weg, slechts eene band
Verbond hen allen groot en klein,
Zij wilden dienen, redders zijn.
Zoo trokken z' op en vochten,
Het leger der Gezochten.

En velen vielen om hen heen...
Hun rijen sloten weer in één.
En steeds opnieuw en onversaagd,
Werd aan des vijands macht geknaagd.
Zoo trokken z' op en vochten,
Het leger der Gezochten.

Al duurd' de strijd nóg maanden lang,
Al werd het rondom nóg zoo bang,
Al zagen zij geen uitkomst meer.
Tóch waagden zij hun leven weer.
Zoo trokken z' op en vochten,
Het leger der Gezochten.

Eéns zullen zij den vijand slaan,
Eéns breekt het uur der zege aan,
Eéns heeft hun voorste-linie-strijd
Hun land van vijanden bevrijd.
Dan jub'len zij, die vochten,
Het leger der Gezochten.

ILLEGALITEIT.

Door de stille donkere straten,
Gaan enkele vage schaduwen henen,
De donkerte bedekt hun gelaten,
Al het herkenbare is verdwenen.

Zij vormen een colonne der vrijheid,
Zooals zoovelen dezen nacht.
Zij zijn boodschappers der waarheid,
In ieder huis, iedere straat, ied're gracht.

Zij brengen het licht der bevrijding,
Des bezetters woede ten spijt,
Zij strijden zonder verpoozing,
Zij dragers van beet'ren tijd.

En reeds is de dag in zicht,
Dat deze colonnes marcheeren,
In het volle zonnelicht,
Door een bevrijd, gelukkig Nederland.

STAKING IN HET NOORDEN.

Halt en ieder paard staat stil
Als de voerman niet meer wil.
Halt, fabriek die zuivel maakt
Als de boer de leevring staakt.

Ergens is een woord gezegd,
Alle werk werd platgelegd.

Melk je koeien uit den nood
Maar de melk gaat in de sloot,
Voor den mof geen boter meer,
Want de boer lei 'd arbeid neer;
Voor den mof geen melk of kaas,
Want de boer is nu de baas.

Ergens ging een stil bevel,
Maar de boer verstond het wel.

Zie, de boer staat op uw pad,
Dien ge zoo verheerlijkt hadt,
Met de handen in zijn zak,
Maling aan't soldatenpak.

Hoor, de geest van 't Noordras spreekt
Waar de Duitsche dril op breekt,
Spreek dit volk van lafheid vrij:
Liever dood dan slavernij!

Weermachtman is ook ontwaakt,
Door het wonder aangeraakt
En hij fluistert: „Sage euch
Sind sie fertig mit dem Zeug
N.S.B. und solche Sachen,
Werden wir es eben machen
Mit der grünen Polizei,
Denn so sind wir alle frei!”

Maar reeds knallen de geweren
Twintig, dertig, veertig keeren,
En waar de geweren knallen,
Moeten vrije mannen vallen —
't Volk dat op deez' grooten dag
Vrijheids eedlen vleugelslag
Langs zijn oogen voelde gaan
Kon getroost te sterven staan —

Zegen deze helden saam
En bezoedel niet hun naam
Door te zeggen dat zij stierven
Vruchteloos en niets verwierven.....
Neêrland eert hun naam en daad,
Zaaiers van dat wondre zaad
Waaruit eenmaal, vroeg of laat,
Vrijheid, vrijheid bloeien gaat!

EÉN VAN DE KNOKPLOEG.

Ze sleepten mij uit het vuurgevecht
En brachten me thuis aan mijn duikadres,
Een schot in de buik; het gaat me slecht,
Maar het Moffengespuis kreeg een goede les.
Geen kans krijgt het Mofsche schijngerecht,
Want de vrinden ontkwamen alle zes.
Voor Nederland komt alles terecht
En Moffrika gaat geheid op de flesch.

Ik lig in de armen van mijn vrouw
Om te sterven, maar ik ben niet bang voor den dood.
„Wat wordt het donker! Neem mij dichtër bij jou.
Wat ben je mooi; wat zijn je oogen groot.
Je kunt niet weten, hoe ik jou bemin;
Je zachte lippen kussen mij de Eeuwigheid in.”

ONZE TIJD.

Onze tijd is een laaiend vuur
Vol strijdgewoel,
Waarin als helden ons geslacht
Zich heeft geworpen.
Op ons gelaat de schoone schitt'ring
Van de komende overwinning,
En het hart klopt ons blijde
Als wachtend zijn geliefde.
Wij strijden voort met heel ons wezen;
De tijd, de tijd heeft ons van noode,
Wijl in den rampspoed van het heden
Wij straks gezanten zijn ten zege!

ALPHEN AAN DEN RIJN, 18 JANUARI 1944.

Ach, waar zijn de schoone dagen
Waar de tijden van weleer,
Toen er nog piraten waren,
Ridders, kapers en zoo meer?
Ha, die fiere, kloeke helden
Vochten haast voor hun plezier,
En ze regen je koelbloedig
Aan de punt van hun rapier.
Maar we zullen niet meer zuchten
Om wat vroeger is geweest,
Want in vele jonge harten
Ruischt diezelfde, fiere geest.
Zijn we dan wat koel en nuchter,
Kinderen van deze eeuw,
Nog klopt daar in veler body
't Hart van Hollands fieren Leeuw.
Zij het tijdelijk ook gebonden
En gekneveld ook misschien,
't Is de Leeuw die nog zijn klauwen
Die zijn tanden soms laat zien.
Hoe de vijand werd verslagen
Op zijn eigen grondgebied
In het Raadhuis hier ter plaatse
Kunt u lezen in dit lied.
't Waren weinig jonge mannen,
Ridders zonder vrees of blaam.
Hoe ze heeten, wie zal 't zeggen?
Want geen mensch weet nog hun naam.
Niemand had hen in de gaten,
Want men werkte rustig voort,
Geen gerucht werd daar vernomen
En geen mensch heeft hen gehoord.
Hoe ze binnen zijn gekomen?
Door de deur dat ging zoo glad;
En de dochter van den concierge
Kruiste allereerst hun pad.
„Mondje dicht en stil gaan zitten,”
Werd gezegd, niet voor de leus,
Want ze hielden een revolver
Voor het arme kind haar neus.
Och, wij kunnen zoo begrijpen,
Haar ontsteltenis was groot,
En haar vader die kwam kijken,
Werd er netjes naastgepoot.

Ach, de bevende concierge
Had toen heelemaal geen praats,
Durfde haast geen vin verroeren
En kwam heusch niet van zijn plaats.
Enk'len hunner gingen verder
Naar de telefoonjuffrouw.
Vlug de kabel doorgesneden
Dat ging allemaal zoo gauw.
En de volgende ontmoeting
Bracht de jonge mannenschaar
In direct contact met onzen
Goeien, besten burgervaâr.
Oei, daar zag de burgemeester
Een pistool voor zijn gelaat.
Koele, ernstige gezichten
Vastberaden en kordaat.
Dacht hij toen aan zijn positie?
Aan zijn baan? Ik weet het niet.
Doch daar rezen reeds z'n handen,
Wijl men hem geen keuze liet.
Voorwaarts ging het, in het midden
Van den jongen heldenstoet
Pa Colijn, omhoog zijn handen,
Vreeze in zijn zacht gemoed.
Waardig schreed de fraaie optocht
Naar de ambtenaren-tent.
Met hun braven secretaris
Waren d' ambtenaars present.
Bij het zien dier vreemde schare
Was hun vreugde onbegrensd.
Ha, dat was nu eens sensatie
Die een ambtenaar zich wenscht.
Sober is zijn slavenleven,
Zoo bij uitstek dor en droog.
Opgetogen hieven allen
Dus de handen naar omhoog.
Ach, wat konden zij verliezen?
Kennen zij niet allemaal
Het spreekwoordelijk gezegde:
„Als een ambtenaar zoo kaal?”
En men zette deze heeren
In een kamer achter slot;
En liet toen de ambtenaren
Rustig over aan hun lot.
Ieder weet wat nu gebeurde
Het was alleen maar „landsbelang”.

Daarom gingen deze heeren
Dan ook ongestoord hun gang.
't Was hun niet om geld begonnen,
Winstbejag was er niet bij,
't Ging alleen om de registers
Van de gansche burgerij.
't Grootst gedeelte van dat register
Meest de letters A en B
Plus de nieuw gedrukte stamkaart
Namen z' en passant ook mee.
Daarna zijn ze weer vertrokken
Uit ons Alphen aan den Rijn.
In 't register der bevolking
Moet het nu een janboel zijn.
Heelemaal opnieuw beginnen
Valt voor d' ambtenaars niet mee;
Eer dat zaakje voor elkaar is,
Stroomt wat water naar de zee.
En wie plukt van deze daad nu
Het eerst de schoone vruchten van?
Ik denk zoo menig jongen Alphenaar
Die nu niet naar Duitschland kan.
Maar voor onze onderduikers
Leek het ook zoo grauw,
Want d' ophanden zijnde stamkaart
Bracht hen leelijk in het nauw.
Zij geen kaart, geen nieuwe bonnen,
Dus misère laat of vroeg.
Wat geluk dat men dit wapen
Uit des vijands handen sloeg.
Alle onderduikers juichen;
Door die list zoo goed gelukt
Is dit nieuwe wreede wapen
Uit des nazi's klauw gerukt.
Zie dit zijn de rijke vruchten;
Dat is nu het resultaat
Van den heldenmoed dier mannen
Voor hun onverschrokken daad.
Ridders die koelbloedig waren
In de ure des gevaars
Mag ik mee mijn dank betuigen
Met de onderduikelaars.
Ja, van al die goede burgers
Hier in Alphen aan den Rijn
Zal de dank voor zulke daden
Innig en waarachtig zijn.

AAN DE REGEERING IN LONDEN.

Wij volgden graag uw wijze raad,
dat niemand meer vrijwillig gaat
om voor de nazi-roover-staat
te spitten en te graven,
dat niemand hier zijn krachten geeft
opdat het monster verder leeft,
dat duizenden vernederd heeft,
ontrecht als arme slaven.

Wij hielden ons aan uw bevel,
waarop de spoorwegstaking snel,
temidden van de oorlogshel,
eendrachtig is gekomen.
Hooft, hoe de nazi vloekt en dreigt,
hoe koppig heel ons Neerland zwijgt,
terwijl de honger het bedreigt
en kolen niet meer komen!

Wij weten en wij doen wat moet!
Ook hier stroomt dagelijks het bloed
van velen die voor 't hoogste goed
der vrijheid zijn doorschoten;
door nazi-beul of moffenknecht
vervolgd zijn, buiten elk gerecht,
wier naam men fluistrend verder zegt,
de vuisten vast gesloten!

Maar weet gij ook, (al zegt gij het)
hoe moeilijk men zijn kracht inzet,
als boter, brood en vleesch en vet,
steeds meer, ons zijn onthouden?
Als ongewapend, overal
bespied, ten prooi aan overval
men maanden zich, vaak jaren al,
vol moeite schuil moet houden?

Wees in uw oordeel niet te hard,
en vel uw vonnis niet te zwart
als eenmaal blijkt, hoe menig hart
uit nooddrift is bezweken!
Bedenk dan, hoe gij eens die kreet:
„fascisme is moord!” bestraffen deed!
Zelfs gij wist toen nog niet, welk leed
ontkiemde in dat teeken!

BALLADE VAN DEN BOER.

De boer heeft steeds ons aller land
Bebouwd zooals het hoort,
Met tarwe en rogge wel beplant,
Zich aan geen krijg gestoord.
Toen kwam de bittere hongersnood,
Die elke maag doorboort
Der arme luiden in de stad, —
En de boer hij ploegde voort.

In drommen trok men er op uit
Naar hof en boerderij,
En vroeg: „Och boer, geef voor een duit
Een aardappel aan mij!”
Doch wat men hem ook bieden wou,
Geen bede werd verhoord,
Tenzij voor klinkend geld en goud, —
En de boer hij ploegde voort.

„Ach boer, wij in de groote stad
Hebben geen voedsel meer,
En komen van heel ver gestapt,
De kleintjes hongeren zeer”.
— „Ik geef toch niks”, zoo sprak hij toen,
„Voor mijn part stik de moord,
Of geef je kleeren en je schoen!”
En de boer hij ploegde voort.

— „Mijn aardappels heb ik gepoot
Om die straks één voor één
Voor tientjes van de hand te doen.
Kluif nu maar op een steen!
Dat ze verrekken in de stad,
Is iets wat mij niet stoort,
Als in mijn kous maar groeit de schat!”
En de boer hij ploegde voort.

Wat hem de Man op Golgotha
Van barmhartigheid
Geleerd heeft, laat hem koud en doof,
Hij heeft zoo zijn geloof,
En kent vandaag een gouden tijd
Waarin men hem het geld toesmijt.
Roep van den kansel 't Goddelijk woord, —
Het wordt vergeefs gezegd
Aan wie belijdt en toch niet hoort.....
En de boer hij ploegt maar voort.

NA DEN OORLOG.

Wij zullen na den oorlog moeten bouwen
aan alles wat de waanzin heeft vernield,
wij zullen moeten werken, herbeziend
en opgestooten tot een nieuw vertrouwen.

Geen winnaar zal er zijn en geen verwonnen
door overmacht van wapengeweld,
wij zullen, tot de levenden geteld,
als vrije menschen staan en klaar-bezonnen

weer moeite van den arbeid op ons nemen,
jij makker op het land, jij in de mijn,
wij zullen allen koningen weer zijn,
met zeis en spa, de blik's'mende emblemen

van onzen staat — en armen zullen tillen
het laatstgeboren kind naar gloed van zon,
en harten keeren tot den Levensbron,
wiens stroomen wereldbrand in 't eind kwam stillen.

O Vaderland, rij's op, de luchten rooden,
hoor onze torenklokken bonzend slaan,
met bronzen tongen kondigen zij aan
de vrijheid over levenden en dooden.

Ontketend volk, gooi wijd je huizen open
en draag een zingen door 't verlost land —
De stoere werkers van den havenkant,
de vrouwen uit de stegen komen loopen

en lied'ren barsten uit hun sterke kelen,
de zwoegers van de scheepswerf en fabriek,
de mannen van de ploegschaar en de riek,
de meisjes uit den schemer van bordeelen,

de kinderstemmen met hun prille koren,
de burgers aan den dijk en van de gracht,
de invalide, die zijn offer bracht,
de jeugd van 't atelier en de kantoren.

Eén volk, één eenheid van herboren zielen,
die tot den doodenakker schrijden komt,
waar vreugde tot gedragenheid verstomt,
nu elk bij zijn gevallenen mag knielen.

Diep nijgen neer de vanen van hun handen.
Hun adem zinkt tot een verstild gebed,
dan staan ze op en dreunend gaat hun tred
door stad en dorp, door wijde polderlanden

en lichtend staat op hun gezicht te lezen:
Vergeten alle haten, alle pijn,
wij menschen zullen voortaan broeders zijn,
nooit meer zal oorlog op de aarde wezen.

HOLLANDS GLORIE-MARSCH.

*Geïnspireerd door de woorden:
In deze bajes*

Al zitten wij gevangen
En leven w'onder druk
Het zal hun niet gelukken:
Ze krijgen ons niet stuk!
Wij hebben Moed, Vertrouwen,
En ons verbindt één band:
Want wij zijn „Hollands glorie” } *bis*
Blijven trouw aan Nederland!

En wappert vrij dan eenmaal,
Weer fier ons „rood-wit-blauw”,
Geen schoonere belooning,
Voor onzen Moed en Trouw!
Wij eeren dan die vielen,
Herstellen d'oude band:
Die 't Volk bindt aan Oranje } *bis*
En ons dierbaar Nederland!

**IK WAAG MIJ HAAST NIET
IN DIE STRAAT**

VLEIGERS DIE GENADE KENNEN.

Door middel van aanplakbiljetten tracht men ons te sugereeren: Engelsche vliegers kennen geen genade, zij werpen bommen op vreedzame burgers. Neen, dan de Duitsche vliegers! Die kennen genade! DENK MAAR EENS AAN ROTTERDAM!

Er kwamen vliegers aangevlogen,
Haast als lammetjes zoo zacht;
Die hebben vol van mededoogen,
'n Bezoek aan Rotterdam gebracht.
Ze lieten daar hun bommen vallen,
Door liefd' en teederheid beziel.....
De vliegers, die genade kennen,
Die hebben Rotterdam vernield!

Daar werd een ziekenhuis getroffen,
(waarop een Roodekruisvlag stond!)
Daar was het, dat men alle eischen
van Recht en van Beschaving schond.
Daar stonden duizendtallen huizen
In weinig tijds in vuur en vlam.....
De vliegers, die genade kennen,
Die bombardeerden Rotterdam!

Daar werden vrouwen, grijsaards, kind'ren
Door dat GENADIGE geweld,
Bij 't ijdel vluchten door de vuurzee,
Door vallend steen ter neer geveld.
Daar vluchtten angstig opgejaagden
Over de vuur'ge straten voort.....
De vliegers, die genade kennen,
Die hebben duizenden vermoord!

Vanuit de Rotterdamsche puinhoop
Stijgt fel en rauw de schelle kreet,
„Zie en onthoud, wat hier geschied is,
Wie hier genade gelden deed!”
Die kreet weerklinke allerwege
Door ons geknechte Nederland:
De vliegers, die genade kennen,
Die hebben Rotterdam verbrand!

EEN DOODGEWONE MAN.

Ik ben een doodgewone man,
Die moeilijk iemand haten kan,
Maar Hitler moet ik haten.
Ik haat hem met een wilden haat,
Ik wensch dien duivel niets dan kwaad
En zal dat nimmer laten.

Ik wensch hem, dat hij voor zijn dood,
(Niet op een praalbed, in de goot)
Zijn rijk ineen ziet vallen.
Dat hij, door iedereen gesmaad,
Zal sterven, door het sluw verraad,
Van één van zijn vazallen.

Ik wensch hem, dat het laatste woord,
Dat hij op deze aarde hoort,
Zal zijn: beest vaar ter helle.
Dat men bespuwe zijn gelaat,
En dat de zwervers van de straat
Hem dan ten doode kwellen.

Ik wensch hem, dat zijn brekend oog
Geen blik meer slaan kan naar omhoog,
Dat modder hem verblinde.
Dat, als hij zich tot bidden waagt,
Hij 't woord, dat om vergeving vraagt,
Door doodsangst niet kan vinden.

Ik wensch hem, dat men 't wreede hart,
Terwijl 't nog krimpt en klopt van smart,
Hem uit zijn corpus rukke.
En dat men 't geve aan een hond,
Die langen tijd geen voedsel vond,
En die het rukt aan stukken.

Ik ben een doodgewone man,
Die moeilijk iemand haten kan,
Maar Hitler moet ik haten.
Dit zegt u, vrind, genoeg misschien:
'k Heb gistren Rotterdam gezien,
Vol.....zingende soldaten!

ROTTERDAM.

Hoe vreemd ligt deze stad nu open,
Hoe is zij wonderlijk en licht:
De huizenlooze straten loopen
Van niets naar niets — toch niet ontwricht.

De hemel straalt als nooit te voren
Op waar der eeuwen bouw verdween —
De zomer heeft geen glans verloren,
De zon schijnt zooals ze altijd scheen.

Men gaat in innerlijke afzondering,
Herdenken hoe het is geweest,
En vindt zichzelf tot zijn verwondring
Geschokt veel minder dan bedeesd.

Klaag niet. Steeds bloesemen de tuinen
Boven vergankelijkheid en wee:
Een herder rust thans op de puinen
Van Babylon en Niniveh.

DOODENMARSCH.

Ik waag mij haast niet in die straat,
Waar gloeiend puin in 't donker staat.
De wind loeit om een bouwvaltop,
Een schelle vlam schiet suizend op,
Belichtend, als in spotternij,
De resten van wat huisgerei.
Hier vond wie daaglijks nam en gaf
Een ruw en eindloos massagraf.
Het werk van hersens, hand en lust,
Is even grondig uitgebluscht.

Ik wend mij naar den waterkant,
De schepen liggen leeggebrand,
Het water, d'eeuwenoude baan
Voert bloed en roet naar d'ocean.
Daar staat de dood nog op de brug,
Een zwarte schaduw, recht van rug.
Och broeders, hij bleef ongedeerd,
Terwijl Uw schim hier langs marcheert,
Links, rechts.....

Maar als die stad weer is herbouwd
Van staal en glas en steen en hout,
Die kleine wereld is hersteld,
Bolwerk van koopwaar, zee en geld,
Als er gewerkt weer wordt op de asch
Van wie voor kort hier werkend was —
Dan zullen nog bij nieuwe maan
Uw schimmen door de straten gaan.
Links, rechts.....

GEBOORTESTAD.

Is dit mijn stad? De welvaart is voorbij,
De schepen liggen rottend in de haven
En door het touwwerk vliegen zwarte raven:
Het is gedaan met vloot en visscherij.
Waar is het volk van dit verlopen tij?
Men zag het vroeger langs de kaden draven,
Het is vergeten nu of reeds begraven,
Prooi van zijn laatst, onheelbaar averij.
Voorgoed gedaan? Vergeefs gekalefaterd?
Daar ligt een schip, waarop „Vertrouwen” staat,
Ik zie een jongen, turend over 't water.
Vertrouw, mijn stad: nóg stroomt de Maas voorbij
En dit is sterker dan uw averij:
De trek naar zee, een jongensdroom voor later.

ROTTERDAM.

Een aanvulling op het Rotterdamsche stedelied.

'k Heb u lief Rotterdam, ook in onspoed en druk,
En hoe donker uw heden ook schijn',
Eens uit neev'len en nacht rijst uw dag weer omhoog,
Nieuw en groot zal uw glorie weer zijn.

In den nood van den tijd groeit uw veerkracht en moed,
Gloeit uw vuur tot een laaiende vlam,
En uw hoop wordt vervuld, uw gebed wordt een lied,
Want er is toch maar één Rotterdam!

25 FEBRUARI 1941 — DAG VAN AMSTERDAM

Wat men uit dezen bittren tijd
Aan uur en dag vergeten mag:
Nooit dezen onvolprezen dag,
Toen 't volk, dreiging en dood ten spijt,
Terwille der gerechtigheid,
Opstond voor 't volk, dat onderlag.

BEZETTE STAD.

De gevels smeeken om een kwaststreek verf,
Kozijnkwadraten staan, ontkleurd te bladd'ren,
Door open ramen vodgordijnen fladd'ren,
De huizen rotten weg aan het bederf,

dat twee jaar lang ook aan de Veemen vrat,
waaruit de laatste leeftocht werd gestolen,
De ratten vluchtten naar de stadsriolen,
nu 't Entrepôt geen kruimel voer meer had.

De étalages zijn vol leeg carton,
Een gaaf stuk goed is nergens meer te koopen,
al zou je driemaal dwars door Mokum loopen.
Het zeer vreet door als 's nachts van elk perron

een afgeladen trein met kool vertrekt
naar 't plebs dat plots een oorlog is begonnen,
Dat boter minder achtte dan kanonnen,
maar dat nu aan het Russisch front verrekt.

Doorzielt sleept Holland zijn vermolmd bestaan,
De kind'ren kleppren op kapotte klompen,
Confectiepakkies rafelen tot lompen,
En Jantje kan zóó naar den bliksem gaan.

Het menschenhart staat in de rijpe zweer,
Het hoort niet meer den klank van reine accoorden,
't Liefst sloegen wij vandaag nog aan het moorden,
Het wachten is alleen maar op den keer,

Op 't uur dat Duitschland in elkander zakt,
Dat ordelooze horden zullen vluchten,
dat w'opgekropte woede kunnen luchten,
Dat onze bijl in Moffenkoppen hakt.

Voor één ding zijn we nu al meer dan bang:
Dat England 't Duitsch gebroed zal in bescherming
als het verslagen laf om hulp zal teemen — [nemen,
Nee, laat ze hongren, fel en hard en lang!

.....
Voorwaar Ik zeg u, volk van Nederland,
Werpt af uw haten, wil uw minnen,
Dan voer Ik u mijn stille vreugden binnen,
Gedenk mijn lijden, mijn doorboorde hand.

AMSTERDAM.

Het was een grijs, een rechthoekig plein
met aan één zijde een klein plantsoen.
een carillon speeld' het refrein:
een oude stad, een oude roem.
Het Damrak aan de noorderzij
lag blikk'rend in de helle zon,
maar feller flikkerde het IJ,
een schip voer weg, een vliegtuig klom,
meer zuidwaarts van de stad omhoog
en boog de bocht der grachten na,
eer 't westelijk naar zee heen vloog.
En zeven torens wezen met
hun kanten spits den hemel in
en alle menschen zagen het,
dit was een nieuw en schoon begin:
Een havelooze, zwarte drom
gevang'nen stroomd' over den Dam.
(Maar trotscher dan een koning kon,
zoo liepen zij en vrijer dan
een naakt kind loopt in zee en zon.)
Toen vielen alle stemmen stom
en één stem zei: Dit 's Amsterdam...
Zoo zacht alsof hij fluisterde...
Maar plots barstte als een klaroen
het volk los, dat luisterde:
— Dit 's Amsterdam, het groote hart
van Nederland, belaagd, gesard,
vernederd en met bloed bemorst!
Toen voer er ziel in ieder ding,
een vogel sloeg in ieders borst
en elkeen dacht verbaasd: Ik zing...!
De stad lag stil of 't Zondag was,
en tot een God'lijk doel gewijd,
als toen het volk in staking ging

en door de pijn die d' ander lijdt
 van eigen pijn en smart genas.
 En donderend steeg uit de troep
 gevangenen, als een signaal,
 de hooge roep: „Gerechtigheid!”
 uit duizend kelen... Maar één taal
 was het en wie daar stond,
 vernam de echo in zijn hart.
 En Neêrlands volk, gepijnd, gewond,
 geplaagd en tot den dood gesard,
 scheen in een nieuwen dageraad,
 tot schooner bloei te zijn ontwaakt.
 „— O God, Uw vinger schrijft dit werk,
 Gij hebt uit niets Uw oogst gemaakt
 en als Gij zegt: „Het is,” zie 't staat!
 En wat Gij aanraakt, draagt Uw merk...”
 En zeven klokketorens slaan
 hun tonen aan tot dit gebed
 en allen die daar samen staan,
 zij hooren en beamen het.

(Uit Celdroom).

HET CARILLON.

Ik zag de menschen in de straten,
 hun armoe en hun grauw gezicht. —
 toen streek er over de gelaten
 een luisteren, een vleug van licht.

Want boven in de klokketoren
 na 't donker-bronzen urenslaan
 ving over heel de stad te hooren
 de beiaardier te spelen aan.

Valerius: — een statig zingen
 waarin de zware klok bewoog,
 doorstrooid van lichter sprankelingen
 „wij slaan het oog tot U omhoog.”

En één tusschen de naamloos velen,
 gedrongen aan den huizenkant
 stond ik te luisteren naar dit spelen
 dat zong van mijn geschonden land.

Dit sprakelooze samenkomen
 en Hollands licht over de stad, —
 nooit heb ik wat ons werd ontnomen
 zoo bitter, bitter liefgehad.

VLEGTUIG BOVEN AMSTERDAM.

Er lag een meeuw stil in een gracht
Die gevels spiegelde en ruiten
Rimpelde en vrouwen. Schuiten
Lagen rijp van bloemen, 'k dacht:

Hoe lang al ken ik deze stad
Waar vogels in het water varen;
Een man leeft roekeloos zijn jaren
Die vrienden, liefde, toekomst had.

'k Zag het hotel van eenen nacht,
De kamer, 't uitzicht op de Dam,
'k Zag maanlicht in mijn ramen staren,

Toen gleed een schaduw in de gracht,
Vloog loodrecht boven Amsterdam:
De laatste stad waar Joden waren.

DEN HAAG 1943.

De wind waait aan door de verlaten straten,
En zoekt en vindt de oude huizen niet, —
En zoekt en vindt slechts steenkoude gelaten,
Starend in ziel-beklemmend stom verdriet.

Waar menschen woonden staan geschonden muren,
En zwarte gaten blakeren den grond, —
Hoe lang, o God, moet deze schennis duren,
Waarvoor ons murwe hart geen woorden vond?

Waar menschen woonden zwerven brokken steenen
En scherven kaatsen duizendvoud het licht, —
Waarom, o God, zijt Gij hún niet verschenen,
Die voor een duivelsch drijven zijn gezwicht?

Waar menschen woonden liggen roest en palen
En klimop-arabesk rankt langs het puin, —
Zal nu, o God, elk menschenpaar weer dwalen,
Onwaardig Uw aanvankelijken Tuin?

De wind waait aan door de verlaten straten,
En zoekt en vindt niet waar de stad begon.....
En zoekt en vindt slechts maskers van gelaten,
En doodenakkers tot den horizon.....

UITTOCHT.

Sta op en eet met haast uw brood
En neem uw reisstok in de hand:
Het water stijgt al over 't land
En dreigt ons met den dood.

Werpt nog één blik — maar ga dan heen —
Waarmee voor 't laatst gij alles ziet:
Ook in den dood bezit gij niet
Meer dan het lijf alleen.

De doodsengel komt dezen nacht
Aan alle deuren en hij slaat
Ieder die niet reisvaardig staat
En op het teeken wacht.

Ja, dezen nacht zal ziel en bloed
U uitstroomen als water stroomt,
En gij zult hooren, of gij droomt,
Het stappen van uw voet.

Die wel weet wat hij achterlaat,
Maar niet weet wat hij vinden zal,
Schreit als, verstooten uit zijn stal
Een schaap in donker blaas.....

Maar eet uw brood en neem uw staf:
Te zwaar wordt anders u het werk.
Eet nu met haast en word weer sterk
Van 't brood dat God u gaf.

Wie in den nacht uitging en streek
Bloeds teeken aan het deurkozijn,
Dien zal de dood geen dood meer zijn:
Zie hoe het water week:

Het water laat hem veilig gaan,
Het water heeft op hem geen macht,
Maar Pharao met al zijn kracht
Moet in den vloed vergaan.....

O gij die vlucht door watersnood
Of die straks trekt door een woestijn,
't Zal u een weg ten leven zijn,
Uw vijanden ten dood!

Trek moedig aan en zie niet om:
God gaat u voor van uur tot uur,
Des nachts leidt, troostend, u Zijn vuur,
Des daags Zijn wolkkolom.

Wordt soms uw tijd van slavernij
Tot droom van rust en rijken kost,
Bedenk dan hoe gij werd verlost
En wel arm zijt maar vrij!

En als het hart dan nóg verlangt,
Zeg het hoe God Zijn kindren loont,
En dat wie hier in tenten woont
Ook spijs van God ontvangt.

Wien hier het water niet verschrok,
Zou aan het eind ook de Jordaan
Niet als een poort van zonlicht staan
Totdat hij binnentrok?

DE VELSER PONT.

De zwarte ellend' der moffentyrannie waarde
Door Holland's steden en de honger kroop
Al verder! Wat doe je dan? Je sleept je naar waar
['t vroeger droop
Van vele vettigheden dezer aarde,
De Noord; eens Holland's zonnig blijde gaarde;
Een land van nattigheid en nevel nu. Een lange, lange
[loop!
Je zieke vrouw en maagre kind'ren blijven waar de
Kou in leege kamer is. Laat alles maar op z'n beloop

En haal te eten: misschien vet, aardappels, kool en penen.
Je duwt je kar! De weg lijkt eindeloos voor je kapotte,
[afgematte beenen.
Je biedt je gouwe ringen aan, je gouwe klok voor
[etenswaar.
Geld speelt geen rol. De boeren keuren en taxeeren straf.
Maar bij de Velsers pont staat die vervloekte Landwacht
[klaar
En pakt je vloekend al je kostelijke vrete af.
Febr./Maart 1945.

BALLADE VAN DE EVACUATIE.

Ik ben benauwd, ja, ik ben doodsbenauwd,
Waar zijt ge toch, van wie ik zooveel houd,
Ik ben alleen, zoo jammerlijk alleen,
Want ik heb u alleen lief, u alleen;
Ik heb u niet

Mij troost de wereld met al wat ze heeft,
Maar wat ze mij aan bloem van vreugde geeft,
Bitterheid is al wat ik mag beleven,
Alleen van u kan God mij vreugde geven;
Ik heb ze niet

Als men tezamen is weet men het niet,
Gods zweep alleen, en het verdoemd verdriet,
En eenzaamheid, leeren wat liefde is,
En te verbranden van de droefenis:
Ik heb u niet

Prins Jezus, in het leed roep ik u aan,
Ik weet niet eens waar zij is heen gegaan,
Verdriet ken ik, het stort als regen neer,
God sta mij bij, dat zij nog wederkeer';
Ik heb haar niet

DOODENWEG.

Van Leiden, Den Haag, Rotterdam vandaan
De Noord in, naar het voedselrijk platteland heen,
Strompelen ze achter brakke karretjes aan
In stinkende vodden, vel over been.

„Voor vrete mot-je naar het Noorden heen!”
Door sneeuwkou en door zwiepende regen gaan
De grauwe processies. Een vrouw zakt ineen
Langs den weg; een kind sterft: een handkar blijft staan.

Het leven is toch maar een vervloekte gok!
Sjokke, sjokke, sjokke, sjok.....
De Mof bracht ons ziekte, bracht smart en nood
En deze Godschreielijke moeheid . . . zacht is de dood!
Door Holland rijdt krakend een zwarte kar, met
[grijnzenden Hein op de bok,
Sjokke, sjokke, sjokke, sjok, Sjokke.....sjokke, sjok.....

HITLER EN ZIJN BENT

HITLER ZOOALS HIJ IN WERKELIJKHEID IS.

In het najaar van 1940 werd den Nederlanders een boekje toegestuurd, waarin de Deutsche Verführer in allerlei sentimenteele en kwasi-heroische standen was afgebeeld. De meeste Nederlanders hebben dit zeer onsmakelijk geschriftje per keerende post aan Seyss-Inquart teruggestuurd.

K reeg u dat blauwe boekje
Van Hitler, den tyran?
Nu, er is niet veel an.
En hoe gauw gaat om het hoekje
Die Führer, voorheen verver,
Nu volksverderver.

Zou dat ons harte roeren:
Hitler als kind en man?
Ah, bah, ik walg ervan!
Zulk nutloos ouwe-hoeren
Van Hitler, voorheen verver,
Nu volksverderver.

Want wie viel op een morgen
Ons vreedzaam Holland in,
Had niets dan kwaad in 't zin,
Bracht ons ellend' en zorgen?
't Is Hitler, eertijds verver
Nu volksverderver.

En 't Neêrlands bloed moest vloeien
Mèt dat van landgenoot:
En duizenden gedood
Moesten zijn naam doen groeien,
O, Hitler, eertijds verver,
Nu volksverderver.

De burgers deed hij lijden
In 't vredig Rotterdam.
Wie ging met bom en vlam
Die weerloozen bestrijden?
't Is Hitler, eertijds verver,
Nu volksverderver.

Wie stuurt ons Duitsche hoeren,
Een bandjen om den arm,
Maar ónder 'n zieke darm
(En Holland moet ze voeren)?
't Is Hitler, eertijds verver,
Nu volksverderver.

Er woonden eeuwen Joden
In 't vrije Nederland.
Wie drukt hen nu aan kant?
Brengt hen in duizend dooden?
't Is Hitler, eertijds verver,
Nu volksverderver.

Wie zond zijn groene honden
Te lekken schuldloos bloed,
Heeft met zijn moordgebroed
Ons Amsterdam geschonden?
't Is Hitler, eertijds verver,
Nu volksverderver.

Arbeiders wil hij dwingen,
Stelt werkloosheid terzij,
Door Duitsche slavernij.
Doet hong'ren, die niet gingen.
Dat 's Hitler, eertijds verver,
Nu volksverderver.

Wie roofde vleesch en koren
En nam ons geld en goed?
Wie plaagt met cel en boet'
Die zijn woorden niet wil hooren?
't Is Hitler, voorheen verver,
Nu volksverderver.

Wilt gij de waarheid weten?
Hitler, zooals hij is?
't Bedrog o Seyss, is mis.
Neêrland zal niet vergeten,
Dat Hitler eertijds verver,
Is volksverderver.

DE NAAKTE WAARHEID.

*Naar aanleiding van de brochure over
Hitler: „Wilt u de waarheid weten?“*

Hitler is een man des vredes!
En dat blijkt uit de practijk:
Vreedzaam nam hij 't land der Polen,
Vreedzaam nam hij 't Noorsche rijk!
Vreedzaam België en Neêrland.....
't Blijkt uit de geschiedenis,
niet uit woorden, maar uit daden,
welk een vreedzaam man hij is.

Hitler kan men steeds gelooven!
Dat bleek in verleden tijd!
„Nooit“, zoo sprak hij, „zal ik schenden
Nederlands onzijdigheid.“
10 Mei kwamen Duitsche vliegers,
Rukten Duitsche troepen aan.....
Zoo heeft Hitler waarheidslievend
Ons zijn woord gestand gedaan.

Hitler haat geen Kerk of Godsdienst,
Och, dat wisten wij allang!
Daarom zit al vele jaren
Niemöller in het gevang!
Daarom worden predikanten
Van hun vrijheid hier beroofd.....
Aan zijn liefde voor den Godsdienst
wordt in Neêrland sterk geloofd.

KAN MEN HITLER GELOOVEN ?

*Naar aanleiding van de vraag, gesteld in de
brochure „Wilt u de waarheid weten?“*

In Duitschland en in Oostenrijk
Is 't fabeltje verspreid:
Op hoog bevel van Engeland
Ging Holland in den strijd.
Het kleine landje Nederland
Door Eng'land aangevuurd,
Heeft met Oranje aan het hoofd
Op oorlog aangestuurd!
Van dat verhaaltje is niets waar!
Maar.....Hitler is geen leugenaar!

Toen Eng'lands koning werd gekroond
Stond er een foto in de krant:
„In d'ondergrondsche sliep des nachts
't Publiek van 't platteland”.
Nu zag ik pas die foto weer,
Maar wat stond er nu bij?
„Zoo slaapt, beducht voor luchtgevaar
's Nachts Londens burgerij.”
'k Zeg niets daarvan, 'k vraag enkel maar:
„Is Hitler heusch geen leugenaar?”

„Het Leven” had een foto laatst
Van een verwoest gebouw,
't Welk een gevolg van d'aardschok
in Roemenië wezen zou.
De N.R.C. gaf 't zelfde beeld:
Een pand geheel verwoest.....
Nu echter was 't een Londens pand,
Dat het ontgelden moest!
Ik vind 't voor Hitler pijnlijk, maar:
Hij lijkt toch heusch een leugenaar!

De pers geeft ons een prachtig beeld
Van Hitler's waarheidszin.
Maar al liegt Hitler nog zoo hard,
Wij trappen er niet in!
Al hebben wij geen vrije pers,
Ons denken is nog vrij!
En bij het lezen van de krant
Denken wij er altoos bij,
dat's vaak ons eenig commentaar:
„Het is van *Dolf*, den leugenaar!”

MENE TEKEL.

Hitler, Göring, Mussolini,
Goebbels, Mussert, Himmler, Ley,
Schoremer dan Rinaldini,
Die was roover, tuig zijn zij.
En er zijn nog mind're goden,
Daar hun namen zijn bekend,
Zullen we z' aan 't feestmaal nooden
Als de kans des krijgs zich wendt.

Hitler, Göring krijgen stroppen,
Ley een harikiri-kuur.
Mussert zal zich wel verstoppen
In een hooiberg of een schuur.
Goebbels met zijn manke pootje,
Syssie-Inquart, Neêrlands pest,
Mussi en het verd're zootje
Malen wij dooreen als mest.

Maar de dag komt nader, dichter
Na het donker van den nacht.
't Wordt bij 't morgengrauwen lichter,
't Licht breekt door, waar elk op wacht,
En verlangend tellen we de uren
Wijl de legers storten in,
En een hand schrijft op de muren:
Mene, tekkel, upharsin.

KINDERWIJSJE.

Hitler wou uit gappen gaan,
Bij den boer een schepje graan,
Een litertje benzine,
En ook nog een machine,
En wat hij maar zag staan.

Boertje had hem in 't gat
Sloeg hem dwars uit Stalingrad.
Sloeg hem uit de Oekraïne,
Zijn billekes deden 'm pine,
Als hij op de blaren zat.

Hitler schreeuwde moord en brand:
Stalin is zoo'n kwaje kwant!
Die vent gaat niet ter kerke,
En Zondags wil ie werken!
Kultuur maakt hij te schand!

Boertje lachte in zijn vuist:
Zorg dat jij maar gauw verhuist.
Verdwijs met jouw ambitie
En korporaals intuïtie,
Barst maar! Rot nazi! Puist!

HESS.

Hessje zag een vliegmachientje
Als een Messerschmidt zoo groot,
't Scheen dat Hessje wou gaan vliegen
Schoon zijn Führer 't hem verbood.
„Hier is — zei hij — noch mijn Führer,
Noch oom Herman die het ziet;
In een land zoo vol barbaren
Mist men toch één nazi niet.
Ik wil ongehoorzaam wezen,
En toch vliegen. Ik vlieg heen.
Zou ik om een handvol moffen
Hier in Duitschland blijven? Neen.”
Voort vloog Hessje, maar een Tommy
Zag al gauw dien kleinen Ruud,
Kwam hem vlak bij Glasgow tegen,
Hangend aan een parachuut.
„Kom maar Ruudje — zei de Tommy —
„Kom mijn kleine hartedief,
't Enkeltje gaat wel weer over,
Nu heeft Churchill Hessje lief.”
Er mankeerde hem geen ziertje,
Ruudje werd geïnterneerd,
En de heele wereld juichte:
't Gaat in Duitschland vast verkeerd.

Naar: Hieronymus van Alphen.

ZE STAAN IN DE KOU.

De moffenintendance is goed.
Wie zou dit tegenspreken?
Het gaat zooals het wezen moet
En 't gaat zoo vele weken.
En toch als men goed opmerkt, is
Er iets niet goed, er gaat iets mis,
Want d' oosterfrontsoldaten
Zijn in de kou gelaten.

De winter griezelig en grauw
Komt langzaam toegeslopen.
De stakkerds bibb'ren van de kou,
Bevriezen stijf bij hoopen.

Nu gaat de roep de landen rond
Om kleederen van wol of bont.
En Mussert, de pedante,
Gaf 't broekje van zijn tante.

Er is iets loos bij d' intendance,
Nu tracht men het te plooiën,
Doordat de leider waagt een kans
Bij burgers rond te schooiën.
Al is een leger stijf en stoer,
Een leider, tevens voddenboer,
Dan is al van te voren
Een kans op winst verloren.

ONE MAN, AND ONE MAN ALONE 1)

Nu wreekt zich, o Duce, het veil verraad:
Die laffe dolkstoot, Frankrijk in den rug,
Toen het ten doode lag gewond. Nu slaat
Zijn wreker terug!

Neen! Niet de wil van 't volk! Het was uw wil
Die dwong tot strijden voor de valsche leus!
Gij hebt het land verraden aan de spill!
Het had geen keus.

Was het het volk, dat dezen strijd begon
En nieuwe levensruimte eischend vroeg?
Dat volk, dat zalig leefde in de zon
En had genoeg?

Of is 't de vloek dier dictatoren macht.
Dat heerschappij tot zieken waanzin wordt,
Die 't eigen volk, met niet te remmen kracht,
In d'afgrond stort?

Hier was geen vaderland in bittren nood,
Dat eischen mocht den laatsten druppel bloed!
Hier dreigde niet des vijands felle stoot,
Gij had het goed!

En nu? — Zie hoe alom verbittering rijst,
Hoe grommen mort en vloeken en geweën,
Hoe de tot groet geheven hand u wijst:
„Eén man, één man alléén!”

1) Uittaling van Churchill over Italië's oorlogsverklaring.

O, WAT EEN SCHRIK VOOR DEN DUCE.

I
talië's dictator was pal op het water,
Dat stroomt in de Midd'landsch zee,
„Die is van ons” vindt Benito dan
„En daarom vecht ik desnoods mee.”

„Het is *M a r e n o s t r u m*,” zegt hij, doch dat kost hem
Misschien op het end nog zijn baan:
Want met dien oorlog in Griekenland,
Schijnt het zoo mooi niet te gaan.

Oo! Dat was een schrik voor dien Duce, dien Duce
Nou heeft hij ontzettend het land,
Oo! Dat was een schrik voor dien Duce, dien Duce,
In Griekenland is hij gestrand.

Hij dacht: „Ik hoef geen oorlog ooit te vechten, geen
[echten,”
Zijn hemd was zwart, doch zwarter zijn hart,
Nu ziet elk fascist, dat zijn baas zich vergist.

Oo! Dat was een schrik voor den Duce, den Duce,
Nou heeft ie geen zee, maar het land.

Zijn schoonzoon Ciano zingt bij de piano
Van „Houd er den moed nog maar in”
Doch de dictator van Afrika
Bromt maar wat mee in zijn kin.

In de woestijnen, daar hollen de zijnen
En eten spaghetti met zand.
Komt er een Engelschman achterna,
Dan wuiven ze blij met hun hand.

Oo! Dat was een schrik voor den Duce, den Duce,
Zijn zwarthemden houden geen stand.
Oo! Dat was een schrik voor den Duce, den Duce, hij
[doet ze
Aan Churchill en gros van de hand.

Er is met hen geen land meer te bezeilen, ze ijlen.
Dan schreeuwt de luit: „Marsch, achteruit!”
Ze doen net als de vloot, liever laf zijn dan dood.

Oo! Dat was een schrik voor den Duce, den Duce,
Nou heeft ie geen zee maar het land.

Dikke dictator van zand en van water,
Je slaat ook een modderfiguur.
Nu is 't gedaan met 't imperium,
Al vraag je ook hulp aan je buur.

Zijn generalen verzinnen verhalen
En komen daarna in den steun.
Als je het zelf moest doen, dan smeerde j' em
Maar jij kent slechts deze deun:

Oo! Dat was een schrik voor den Duce, den Duce,
Zijn schepen zijn ov'ral gestrand.
Oo! Dat was een schrik voor den Duce, hij doet ze
Aan Adolf goedkoop van de hand.

Hij heeft de zee, de zee, de zenuwen, de zenuwen,
Per microfoon wascht hij zich schoon;
„Als ik dit had verwacht, had 'k me toch nog bedacht.”

Oo! Dat was een schrik voor den Duce, den Duce.
Nou heeft ie geen zee en geen land!

26 Juli 1943

Mussolini op den loop!
Dat vervult de ziel met hoop!
't Doet ons hart van vreugde trillen,
Want nu gaat de spil verspillen,
Alles wat ze roovend won:
Uit het duister rijst de zon!

27 Juli 1943

Mussolini afgetreden?
Afgezet? — of weggejaagd?
— Naar een woord wordt niet gevraagd...
Alles zegt toch, dat de Spil,
Niet meer draait naar Hitlers wil!

ANTON VAN WERKENDAMME.

Anton van Werkendamme
Ben 'ck van Germaanschen bloet
Een broer van eigen stamme,
Heb ick in Dordrecht doet.
'k Ben ingenieur geworden,
Heb Waterstaat ghedient,
Toen 'ck wegginck, niemant morde
Geen heeft om mij ghegrient.

Mijn schilt ende betrouwen
Sijt Adolf, ghij, mijn Heer,
Die mij niet wilt vertrouwen
't Is trouwens over en weer.
Baes hadt ick sullen wesen,
Van 't Nederduitsche volck,
Men hadt mij sullen vreesen,
Als, Führer, Uwe tolck.

U hadt ick willen eeren
En uw Germaansche ziel,
Het Neêrlantsch Volck regheeren
En likken Uwen hiel.
Maer 't en is mij niet ghegeven
Waer 't overgroote deel,
Nu wil voor mij niet beven
't En geeft geen striem of streel.

Seer nazilick ghedreven
Mijn N.S.B. gemoet,
Maar ghij laet mij maar kreunen
En laat mij staan voor schut.
Ick, Leider, lees de wetten
Het eerst pas in de krant;
Waer ick mijn poot moest setten,
Staet Seyss' of Rauter's hant.

So ghij mij wildet steunen
Waar 'ck sit so in de put
Standvastig is ghebleven
Mijn hart in tegenspoed.
Maer thans moet ick belijden:
Ghij stelt mij in mijn hemt,
'k En ben niet te benijden
Nu 'n iegelijk is ontstemd.

Edel noch Hooghgeboren
Maakte geen mensch stampij
Toen 'k in dien hooiberg lag,
Te slapen aan mijn zij.
Sij is mij trouw ghebleven
Toen 'ck in dien hooiberg lag,
Waer ick in was ghedreven
Wijl niemand mij daar zag.

Rot stracks mijn onderdanen
Ghij volgt ze allen na
Verlaet dit dal van tranen
Als Koot tot Posthuma.
Vaerwel mijn ondersaeten,
Die komt in grooten noot;
Stracks bengelt langs de straeten
G' als een pier so doot.

Tot slot wil ick noch biechten
Iets over d' N.S.B.:
Het is een groot stel smiechten;
Hoe kwam ik aan dat vee?
Dat steeds gheboeit wou hooren
Naar 't Varken Max Blokzijl.
Mijn dageraet sal niet gloren,
'k sterf sonder Sieg of Heil.

RAS ANTON KOEKSA.

Ras Anton Koeksa huist in 't Sticht.
Met een verheerlijkt aangezicht
Vangt hij den lof van 't sijsje.
Hij mocht mee in een luxe-trein
Naar Onkel Adolf in Berlijn;
Dàt was nog eens een reisje!

Zijn meesters stem heeft hij gehoord.
Zelfs prevelde hij óók een woord.
Hij kreeg zoowaar een handje.
De sijs, die 't weten kan, die zei:
Zoo min als ik het ben, is hij
Verrader van zijn landje.

Sindsdien zijn Antons dagen zoet,
Heel 't volk brengt hem den Koeksa-groet —
Zoo wil hij fantaseeren.
Nog luttel weken, wellicht dagen,
Dan zal men hem op handen dragen
En als een tsaar vereeren.

En als een tsaar regeert hij dan.
Zijn standje profiteert er van;
Ze schrokken vette happen.
Zijn Cherubijne-bol staat blijd
Van al die dagdroom-zaligheid.
Hij hóort de hakken klappen.

De nachten zijn veel minder blij.
Dan komt een lange geestenrij
Zijn eersten sluimer storen.
Hij droomt — wat wordt dat voorhoofd klam —
Van Middelburg, van Rotterdam,
Van al wat ging verloren.

Hij ziet hoe hem de toekomst ziet
(Die aanblik is zoo heug'lijk niet):
In de livrei der knechten.
Hij ziet — en 't verft zijn kaken rood —
De vrije mannen van de vloot
Voor Hollands vrijheid vechten.

Dagdroomen, droomen in den nacht,
Gij hebt Ras Anton hoop gebracht
En eer, en schand', en zorgen.
't Volk hoort hem droomen, 't staat verbaasd;
Het heeft geloof, het heeft geen haast,
Het wacht den dag van morgen.

Wanneer straks nieuwe vrijheid blinkt,
De tyrannie in 't niet verzinkt,
Dan eindt die vooze glorie.
Dan komt ons Toontje om zijn loontje,
Dan krijgt Ras Koeksa voor zijn broeksa,
En Holland zingt victorie.

HALLO!

Hallo, hallo, ben jij daar Woudenberg?
Hier leider Mussert!
Vertel mij kameraad
Van het succes van al je propaganda,
Hoe het met de arbeiders staat.

Het gaat heel goed, heel goed, meneer de leider,
Het gaat heel goed, het gaat heel goed,
Helaas ik moet, moet u iets laten weten,
Een kleinigheid, die er niets toe doet.
De arbeiders, u kunt het zoo vergeten —
Die willen geen van allen iets van u weten,
Maar los daarvan, houzee, meneer de leider,
Gaat het heel goed, gaat het heel goed.

Hallo, hallo, kan ik dan met Roskam spreken?
Ben jij daar Roskam, vertel jij mij terstond,
Een half jaar actie is zoowat verstreken,
Hoe staat het met Agrarisch front?

Dat gaat heel goed, heel goed, meneer de leider,
Dat gaat heel goed, dat gaat heel goed.
Helaas ik moet, ik moet u iets laten weten,
Een kleinigheid, die er niets toe doet.
De boerenstand — U kunt het ook vergeten —
Heeft louter steenen naar ons hoofd gesmeten,
Maar los daarvan, houzee, meneer de leider,
Gaat het heel goed, gaat het heel goed.

Hallo, hallo, Piet Sondervan, ben jij dat?
Die Boerenstand, oh, wat een misère!
Maar Sondervan, vertel jij me eens iets prettigs,
Wordt de W.A. al populair?

Dat gaat heel goed, heel goed, meneer de leider,
Dat gaat heel goed, dat gaat heel goed.
Helaas, ik moet, ik moet U iets verklappen,
Een kleinigheid, die niets toe doet.
Wanneer het volk ons zoo ziet stappen,
Dan wil 't ons allemaal naar Duitschland trappen,
Maar los daarvan, houzee, meneer de leider,
Gaat het heel goed, gaat het heel goed.

Hallo, hallo, bij Hitler, wat een slagen,
Ik zie er haast geen gat meer in.
'k Heb nog èèn kans: ben jij daar Goedewagen?
Gaat onze leer er nogal in?

Dat gaat heel goed, heel goed, meneer de leider,
Dat gaat heel goed, dat gaat heel goed.
Helaas, helaas, houzee meneer de leider,
Het spijt me, dat ik het bekennen moet.
Zij schelden mij alleen maar voor misleider,
Wij zijn voor Nederland te goed.
Het volk hier, ik sta verstomd,
Gelooft slechts wat uit Londen komt,
En het verfoeit het hakenkruis,
Is slechts voor democraten thuis.
En ziet het Mussert op de straat,
Dan schreeuwt het dadelijk „landverraad”.
Het gaat slechts met Oranje in zee,
En het vervloekt de N.S.B.
Maar los daarvan, houzee, meneer de leider,
Gaat het heel goed, gaat het heel goed.

DE MUSSENBOOM.

Wat kwettert het in den mussenboom
Bij 't erf van Adolf-oom!
Wat hippen ze vief van tak op tak,
Groote dief, kleine dief, op hun gemak.
't Duitsche peerd legt malsche vijgen,
Waar de mussen hun voer uit krijgen.
Ze pikken graantjes, vette baantjes,
Worden onder Duitsche meesters
Vakbestuurders, burgemeesters,
Worden onder Duitsche bazen
Dikke opgeblazen dwazen.
Hoort hen kwetteren, hoort hen schetteren:
„Houzee, joech-héé, houzee!
Laat ons dansen op Duitsche wijs,
Naar 't pijpen van de sijs!”

„Wij mussen in den mussenboom
Bij 't erf van Adolf-oom,
Wij zijn van een ras, van een arische soort,
Zoo zuiver als glas, op ons Mussenwoord!
And're vogels zijn veel geler
En wij zijn trouwens cultureeler.

Wij maken rentjes van Jodencentjes,
En gaat het om zulk potverteren,
Dan kan men ons niet heel veel leeren.
Weg met de Joden, wel gantsch bloed!
(Maar hun duiten, die zijn goed).
Kijk ons plunderen, kijk ons glunderen!
Houzee, joech-héé, houzee!
Laat ons dansen op Duitsche wijs
Naar 't pijpen van de sijs!"

„Wij kwetteraars in den Mussenboom
Bij 't erf van Adolf-oom,
Is 't land geknecht? Wij lachen er om!
Het volk ontrecht? Maak het maar dom!
Onz' boom staat in een Duitsche kooi,
Dat vinden wij mussen juist zoo mooi.
Volks-onvrijheid is onz' blijheid.
Brave jongens van Hollands vloot,
Vechten jullie je maar dood!
We geven je met spitsen bek
Een harden pik in jullie nek
(En onze nesten worden groot).
Laat ons springen, laat ons zingen:
Houzee, joech-héé, houzee!
Laat ons dansen op Duitsche wijs
Naar 't pijpen van de sijs!"

Gij mussen in uw Mussenboom
Bij 't erf van Adolf-oom!
Komt Hollands luister straks weerom,
Dan wordt het duister voor uw drom.
Dan is 't met kwetteren gedaan,
Gaan musse-hartjes lafjes slaan:
...„Redt ons iemand?... Er is niemand...
Komt daar een jager met zijn roer?
Haalt men al ons musse-voer?
Hooren wij Hollands blijde kreten?
Is onze glorie al vergeten?"...
Uitgesprongen, uitgezongen
Van joech-hee en houzee.
't Volk leert u dansen in eigen trant
Naar 't pijpen van Nederland.

JUDAS.

Mussert, akelig gedrochtje,
Miezig kereltje, wat zocht je
Bij de heeren in Berlijn,
Moest je daar zoo noodig zijn?
Ging je daar een baantje leuren,
Of je Judaspenning beuren?
Maakte je soms al vooraf
Schuilplaats voor d' aanstaande straf?

Och het helpt niet veel hoor ventje,
Ook het Duitsche volk dat kent je.
Weet, dat als de vrede er is,
't Gaat met jou het eerste mis.
Nu mag jij aan hoogmoed lijden,
't Is een ziekte, 'k zie bij tijden,
Hoe die heet als in reflex:
Minderwaardigheidscomplex.

Mussert als 'k je naam hoor, kots ik.
'k Krijg in mij 't gevoel als bots ik
Tegen een Augiasstal.
't Is als grijp ik in een kwal.
In de Hollandsche historie
Zal het zijn voor jouw memorie
Bij 't verhaal van wereldbrand:
Hij verkocht zijn vaderland.

VOLIÈRE.

De vogels hokken saam in de volièrè,
Eén hupt er van zijn stokje naar den grond,
en pikt in 't zand of hij een zaadje vond,
Het vogelvoerrantsoen is hun misère.

Een groene kakatoe houdt hen er onder,
Die speelt brutaal de baas in 't vogelhuis
en vreet veel meer dan al de and'ren thuis,
Hij gapt de klontjes — jullie doen 't maar zonder.

Ze mogen ook niet fluiten wat ze willen,
Vooral 't parkietenpaar met den gebogen neus
heeft haast geen leven bij dien laffen reus,
Die zou hen na 't ontveren, 't liefst nog willen villen.

Het puttertje moet heel den dag door zwoegen,
Dat trekt het water met zijn bekje op,
De kakatoe slurpt alles in zijn krop
en nooit is het dien beul nog naar genoeg.

De weduwvogel laat de pluimstaart hangen,
Haar lieve man viel aan den afsluitdijk,
Hun leven was zoo best, al hadden ze 't niet rijk
Nu zit ze eenzaam in haar smart gevangen.

De sijs is steeds rebelsch, laat die maar loopen,
Die heeft van allemaal het scherpste oor,
Hij neurt om kwart voor twee: „wees stil nu, hoor
't Is Purmerend” — de grond van al hun hopen.

't Kanariepietje (vrees'lijk is 't te zeggen)
Tript dag en nacht de groene achterna.
Piet-piet, let op, wat ik nu zingen ga:
Ik moet als eerebruid een eitje van hem leggen.

De vogels hokken samen — en zij droomen
van 't gouden uur van d' overwinningsdag
waarop een elk weer vogel wezen mag
en trillers jub'len zal in Hollands boomen.

MOED, EER EN TROUW.

*Mussert heeft besloten een Nederlandsche
S.S. op te richten die tot uiting zal brengen
de hooge waarden, die de N.S.B. toekent
aan de oude ridderlijke deugden: Moed,
eer en trouw.*

Leider, mag ik u wat vragen?
Weet u nog wel van 10 Mei?
Toen wij vochten tegen Duitschland,
Toen waart gij daar toch niet bij?
Toen de Nederlandsche jongens
Vielen door het Duitsche vuur;
Toen hebt gij u laf verborgen
Ergens in een boerenschuur.
Leider, mag ik u eens vragen,
Hoe durft gij van moed gewagen?

Leider, hebt gij het verwoeste
Rotterdam al eens gezien?
En zoo ja, hoe kondt ge Göring
Dan de klok van Lunteren biën?

Als men Neêrlands vrijheid afneemt,
Doch gij buigt u diep terneer,
Kruipend aan des vijands voeten,
Vindt u dat een daad van eer?
Leider, mag ik u eens vragen:
Hoe durft gij van e e r gewagen?

Leider, gij spraakt in 't verleden
Vaak van uw Oranjezin,
En gij spraakt met dikke woorden
Van uw trouw aan de Vorstin.
Doch nu schimpt ge op Oranje
En stelt Hitler bovenal.
Met uw trouw is het, o leider,
Dus een wonderlijk geval.
Met wat walg'lijk onbehagen
Hoor ik u van t r o u w gewagen.

„Leider” moogt ge zelf u noemen,
N e ê r l a n d s leider zijt ge niet.
Zelfs niet als de overheerscher
U een leidersfunctie biedt.
Nimmer zullen w' u erkennen
Als den leider van ons land;
Onze mo e d e n e e r e n t r o u w e
Blijft Oranje slechts verpand.
Daarvan blijft tot 't eind der dagen,
H e t O r a n j e v o l k gewagen.

LIED VAN DE N.S.B.

O p, trekt op, o gij opportunisten,
Volg' deez' vaan!
Staakt voorloopig uw onderling twisten,
Sluit u aan!
Mussert en Meyer, van Rappard en Kruyt,
Danst met uw schaar den bevrijder vooruit.

Landverraders van alle standen,
Sluit u aan!
Hier is uw kans op moorden en branden,
Grijpt haar aan!
Beukt er die Hollanders weg uit de straat!
Zij hebben geen wapens! Aan ons het verraad!

Laat verstommen de bronzen klanken
Van onze klok!
Laat haar Goering voor ons gaan danken,
Die uit den drok
Ons verlost met oer-Duitsche kracht,
En ons den heiligen oorlog bracht.

Veilig verstopt achter dikke muren
Loert en slaat!
Denk aan het heerlijk bevrijdende vuren
Van ons verraad,
Toen in die dagen van onzen Mei,
Strijden wij mochten aan Duitschlands zij!

Steekt uw dolken, — maar doet het verstolen,
Naar onzen aard!
Is niet een angel ons waardig symbool en
Geen blootzwaard?
Toont u dan Duitschers in 't grooter verband,
Wint weer de Westmark voor 't Vaderland!

AAN HET MALLE MANNETJE MUSSERT.

I ntrigantje, dilettantje,
Onverstandje, mal geval,
Arrogantje, dwingelandje,
Kwasterige niemendal.

Nijdig ventje, valsch serpentje
Malcontentje, wat een pech.
Hitler kent je, want hij zendt je
Met een zoethoudertje weg.

Hoe j' ook likte, minzaam knikte,
Je verslikte in een snik;
Hitler wikte en beschikte:
De regeerder, die blijf ik.

Zwartrood mofje, namaakmofje,
Ach wat plof je op den grond.
't Is geen bofje, 'n catastrophje,
Zielig zoo'n geslagen hond.

Stump'rig stukje ongelukje,
't Meesterstukje werd een klucht,
Sullig krukje, nog een rukje
En je slaakt je laatste zucht.

VERGEET HEN NIET.

Vergeet het niet! Vergeet geen enk'le daad
Van willekeur, van wets- en rechtsverkrachting!
Vergeet het niet, het schunnige verraad
Van Land en Volk; Uw hoon en Uw verachting.

Treft dubbel straks den vuigen onverlaat,
Die samenspande met de Nazi-beulen.
Vergeet hen niet, als straks onz' ure slaat
En wij vertrappen al die met den vijand heulen!

Hun lot, o volk, ligt in Uw wrekend' hand!
Vaag uit hun naam! In 't vrije Nederland
Is er geen plaats voor Mussert en zijn bende!

O nader, dag, waarop de tijd zich wende,
En Kruyt en Mussert, die ons land verderven
Zich krommen onder onze laars en sterven!

O JEMINEE.

Wijze: Toen onze mop een mopje was.

Toen Mussert nog een musje was,
Was hij nog heel gedwee,
Maar toen de aad'laar binnenkwam
Riep hij luidkeels: Hou zee!
Refrein: Hou zee, hou zee, hou zee, hou zee,
Riep hij luidkeels hou zee.
Maar o, hoe zal dat weldra zijn?
O jé, o jéminé.

De mus kreeg praatjes, werd brutaal.
Maar 't bleef bij veel geschreeuw.
En door dat mooie zwarte hemd,
Leek hij precies een spreeuw.
Refrein: Hou zee, hou zee, hou zee, hou zee,
Leek hij precies een spreeuw.
Maar o, hoe zal dat weldra zijn?
O jé, o jéminé.

Zijn vriend, de bruine Adelaar,
Dacht: Ga gerust je gang,
Maak jij het soms wat al te bar,
Dan krijg ik je wel bang.

Refrein: Sieg heil, sieg heil, sieg heil, sieg heil,
Dan krijg ik je wel bang.
En bang dat zal hij weldra zijn,
Dat duurt heusch niet meer lang.

En als de aad'laar vluchten moet,
Waar blijft de zwarte spreeuw?
Wel in de klauwen of den bek
Van d'n Nederlandschen Leeuw.

Refrein: O neen, o jé, o jéminé
Waar blijft dat trotsch hou zee?
Dat wordt gesmoord in klauw of bek
Van d'n Nederlandschen Leeuw.

ONS LAND IS ZOO TEER.

„Ons land is zoo teer. Teerder dan andere landen.”

Mussert in zijn Nieuwjaarsrede 1944.

Ach, Mussert, spaar ons je gevlei,
Je zoete praat, je medelij.
„Ons land is teer” heb je gezegd,
Maar zie, ons volk staat fier en recht.
Het stoort zich niet aan leugenpraat,
Is eerlijk in zijn liefde en haat.
Al is ons land ook nog zoo teer,
Ons volk buigt voor geen vijand neer.

Ons land is teer, ja, maar het hoort
Nooit aan een Führer, die zijn woord
Verwisselt als een oude jas,
Die eerst zweert bij het oude ras
En die — als hij het flink verliest —
Dan plotseling „Europa” kiest!
Zoo'n uitvlucht nemen wij niet meer.

Ons volk buigt voor geen vijand neer.
Hij kwam hier als een plunderaar
En nu is hij een martelaar?
Wie eerst een ruit aan stukken smijt
En dan zich aan de scherven snijdt,
Heeft toch geen recht op ons beklag?
Dat is het dwaast dat ik ooit zag.
Niet alleen Duitschers hebben „eer”!
Ons volk buigt voor geen vijand neer.

Wij houden van ons „teere” land
En haten dus de schennershand,
Die alles plundert en vernielt,
Daar niets dan afgunst hem bezielt.
Die onzen volksaard breken wil
Met zijn onmenschelijk gedril
En zijn barbaarsche wreede leer!
Ons volk buigt voor geen vijand neer.

Wij houden van ons land zóó veel,
Dat wij het nooit zien als een deel
Van een verslaafd Germanendom,
Dat stappen moet op Hitlers trom.
Wie, Mussert, ooit dat deuntje kiest,
Is één, die alle recht verliest
Ons ooit te spreken van zijn eer!
Ons volk buigt voor geen vijand neer.

Spaar ons dus verder je geklets;
Het is niet meer dan Duitsch gezwets.
Hoe je ook zwoegt en zweet en slooft
Er is niet één die het gelooft.
Al zing je ook het teerste lied:
Wij doen het niet, wij doen het niet!
En 'k zeg je voor den laatsten keer:
Ons volk buigt voor geen vijand neer.

IN HET PAK VAN DUI TSCH SOLDAAT.

*„Ik heb mijn besluit genomen; als de invasie komt, zal ik onder alle omstandigheden in Utrecht zijn. Vanmorgen heb ik een nieuw uniform gekregen, die van vrijwillig soldaat bij de Duitse weermacht. Die uniform zal ik aantrekken, zoodra hier de invasie komen zal”.
(Mussert in 't Concertgebouw op 10 Juni 1944.)*

Ha! de Nederlandsche leider
(volgens Deutsches Reichspatent)
Onze kwasi volksbevrijder
Heeft nog eenmaal kleur bekend.
Als de driekleur weer zal rijzen
Wapperen in elke straat
Dan zal hij zijn trouw bewijzen
In het pak van Duitsch soldaat.

Als wij straks den nieuwen dag zien
En de Koningin komt thuis.
Als wij weer de eigen vlag zien
En niet meer het hakenkruis
Als wij weer ons zelf regeeren
Baas zijn in den eigen staat
Dan wil Mussert excerceeren
In het pak van Duitsch soldaat.

Tegen Bolsjewieken vechten
Was altijd de schoonste strijd.
Maar..... alleen voor Mussert's knèchten;
Zèlf had hij daarvoor nooit tijd.
Maar nu onze jongens komen
Nu is Anton ook paraat
En hij steekt zich zonder schromen
In het pak van Duitsch soldaat.

In de allerzwaarste uren
(sprak de leider) blijf ik hier.
Zoek mij niet in boerenschuren
Ik ben in het Hoofdkwartier
Daar, omringd van mijn trawanten
Tot den laatsten kameraad
Hang ik aan de rok van tante
In het pak van Duitsch soldaat.

Leidertje, nu komt het kwaadste:
Wie den wind zaait, oogst den storm;
Steek gerust je in je laatste
Operette-uniform.....
Dacht jij van den mof t'ontvangen
Leiderschap voor landverraad?
Strakjes zullen wij je hängen
In het pak van Duitsch soldaat!!

DRIE ENNESBEEËRTJES.

Wijze: Drie kleine kleutertjes.

Drie Ennesbeeërtjes, die zaten op de fiets,
Bovenop de fiets,
Drie Ennesbeeërtjes, die zaten op de fiets,
Op een wondermooie dag in September!

Wel, en wat deden zij, die drie daar op die fiets,
Bovenop die fiets?

Wel, en wat deden zij, die drie daar op die fiets,
Op die wondermooie dag in September.

Zij vluchtten als een gek, al na het eerst gerucht,
Na het eerst gerucht,
Zij vluchtten als een gek, al na het eerst gerucht,
Op die wondermooie dag in September!

Pas aan de Duitsche grens, daar haptten zij weer lucht,
Haptten zij weer lucht,
Pas aan de Duitsche grens, daar haptten zij weer lucht,
Op die wondermooie dag in September!

IN DE GROOTE WIJDE WERELD.

Wijze: Op de groote, stille heide.

In de groote, wijde wereld
Dwaalt de Führer moordend rond,
En zijn opgehitste kudde
Volgt hem blind'lings als een hond
En al dwalend ginds en her,
Denkt de Führer: „Och hoe ver,
Hoe ver is victorie,
Hoe ver mijn victorie, victorie!”

In de groote, wijde wereld
Sterven menschen zonder tal,
Van de honger en de ellende,
Moord en doodslag overal.
En tevreên met zulk een loon,
Roept de Führer: „Ach, hoe schoon,
Hoe schoon is victorie,
Hoe schoon mijn victorie, victorie!”

In de groote, wijde wereld
Wonen menschen pas weer fijn
Als de nazi's en de moffen
Eindelijk verslagen zijn.
En, terugziende op zijn strijd,
Huult de Führer: „Wat een spijt!
Hoe naar is victorie,
Hoe naar is victorie, victorie!”

DE DUITSCHE CULTUUR EN
PROF. SCHNEIDER.

Kunstschaten verscheuren
Ze werpen in 't vuur,
De kerken besmeuren,
Dat 's Duitse cultuur.

De Jood leeren haten,
Is 't vriend ook of buur,
Dat goed dan te praten,
Dat 's Duitse cultuur.

Sadisme en leugen,
Corrupt het bestuur,
Geen leiders die deugen,
Dat 's Duitse cultuur.

Slechts dat mogen lezen,
Dat gespaard werd door 't vuur,
De waarheid steeds vreezen,
Dat 's Duitse cultuur.

De graanoogsten stelen,
Bij iederen buur,
Mooi weer daarvan spelen,
Dat 's Duitse cultuur.

De Britten doen raken
Slechts een geit of een schuur,
Zelf Londen doen kraken,
Dat 's Duitse cultuur.

Ons land 's nachts besmijten,
Met bommen en vuur,
Dat de Britten verwijten,
Is Duitse cultuur.

Verraders belasten
Met Neêrlands bestuur.
Hoe slecht ze ook passen,
Dat 's Duitse cultuur.

Zelf totaal niets presteeren,
Zelf heel geen cultuur,
Maar anderen dicteeren,
Dat 's Duitse cultuur.

Kanonnen voor eten,
Wie moppert den muur,
Zijn buurman leegvreten,
Dat 's Duitsche cultuur.

Zeg, Schneider, verrader,
Jij, Jantje secuur,
Verklaar ons toch nader
Die Duitsche cultuur.

Jij mis'lijke kwijler
Moet nimmer aan 't stuur.
Jij deugt niet voor pijler,
Van Hollands cultuur.

Vermolmd en versleten,
On-Hollandsch en guur,
Wie wil van jou weten
En van jouw cultuur!

Zeg, Hollandsche knapen,
Gestaald door het vuur,
Zeg volg je die apen
Met hun volksche cultuur?

De Hunnen verdwijnen,
Reeds nadert het uur,
Dat weer zal verschijnen,
Onz' eigen cultuur.

DE RARE SIJS.

Welk een rare sijs beheert er
Thans ons Holland en regeert er
Met decreetjes, potentatjes,
Leugenachtige tractaatjes,
Proclamaties, zwart op wit,
Waar geen zinnig woord in zit,
Valsche klankjes in de lucht,
Lastertong en kwaad gerucht,
Waarmee hij de waarheid tart —
Ach, wat bomt dit hol vat hard.

Wil die Sys met Weensche veeren
Ons de Duitsche mores leeren?
Holland heeft dat niet van doen,
Holland past voor Duitsch fatsoen.
Kwinkeleert die sys soms dietsch,
Hij maakt Hollands volk niets diets,
't Wil niet van die fratsen weten.
Pikt de sys het puikste eten
Uit het vaderlandsche hok —
Jaag hem 't hok uit met een stok!

Laat de sys zijn drekjes vallen
Op uw muren, op uw wallen,
En beticht hij fluks den Brit,
't Volk weet waar de waarheid zit.
Holland heeft al veel verdragen
Van Spanjool en van Fransoos;
Hollands breintje werd zoo loos,
Kan ook tegen Duitsche slagen,
Duitsch bedrog is ongemeen,
Maar wij zien daar dwars doorheen.

Holland, Holland, houd u wakker.
Leen het oor niet aan den rakker
Van dien boozen Duitschen schout,
Die u in zijn kerker houdt.
Slaat men u met ruwe handen,
Holland, Holland, toon uw tanden!
Kwelt men u met slinksche streken,
Holland, blijf toch onbezweken!
Vierendeelt men Hollands hart,
Holland, hak dien sys in kwart.

HOUZEE, KAMERAAD.

Hij loopt met het krantje
„De Zwarte soldaat”.
Hij loert op een klantje
En stapt op de maat.
En een van zijn standje
Maakt even een praat.
Hij groet met zijn handje:
Houzee, kameraad!

Ons schitterend Holland
Is door hem onteerd.
Ons bloeiende bolland
Verwelkt en verweerd.
Ons kool- en ons knolland
Door Roskam beheerd,
Wordt zeker een dolland,
Als Mussert regeert.

Maar hij zal verdwijnen,
Eer hij het verwacht,
De zorgen en pijnen,
Ze worden verzacht.
Dan duren festijnen
Tot diep in den nacht
En worden de zwijnen
Gedood en geslacht.

FRANS VERGONET, DE VERRADER.

Hoort het lied van een verrader,
Beeld van schrik voor kind en vader,
Hoort verraders mee en let
Op het zwerven
En het sterven
Van uw vriend Frans Vergonet.

Vergonet had vrouw en kindren,
't Kon de snoodaard niet verhinderen
Om met huichelend gezicht
Vrije meiden
Te verleiden,
Hoort wat hij al heeft verricht.

Frans zwierf heen naar vreemde steden,
Heeft daar liefde en trouw beleden
Aan een drietal meisjes zoet,
Met zijn oogen
Haar bedrogen:
Frans ontstal haar geld en goed.

In het muf cachot gesloten,
Heeft dit Vergonet verdrotten,
Dacht hij sluw: wie waagt die wint.
Nieuwe heeren,
Andre kleeren:
Vergonet werd Duitschgezind.

Vergonet speelt schoone troeven,
Immers komen zulke boeven
't Moffenzoodje zeer van pas,
Daar hij sprekend,
Uitgeteekend
Goed voor de Gestapo was.

Eerlijk volk zucht in de bajes,
Maar het godvergeten gajes
Stampt met laarzen over straat:
Frans zal winnen
En beginnen
Aan het diepst en vuilst verraad.

Wie daar zwierven, onderdoken
Heeft hij valschlijk aangesproken
En zijn bijstand toegezegd;
Moet je vluchten
Wil niet zuchten,
Vergonet brengt jou terecht.

Militairen en studenten
Bracht hij voor wat lieve centen
Bij de goede burgers thuis.
Hij verliet ze
En verriedt ze
Prompt aan 't helsche Duitsch gespuis.

Groenen kwamen, groenen namen
Vluchteling en gastheer samen
Mee naar 't wreede moordnaarskamp.
Fransje grijsde,
Fransje peinsde;
Mij het geld en jou de kramp.

Vergonet kon 't nu niet harden
In de goede stad Leeuwarden
En week snel naar Groningen uit,
Gladde vogel,
Maar een kogel
Blies hem ras hier 't leven uit.

't Was een meisje om kwart voor zeven
Die naar 't werk zich zou begeven
En zijn zielloos lichaam vond,
Frans versteven,
Dood gebleven
Met een vloekwoord in den mond.

Vergonet is niet ontkomen
't Veemgerecht heeft wraak genomen
En zijn onontwikkbaar schot
Los doen branden
Uit de handen
Van een eerlijk patriot.

En op Lekkums doodenakker
Brenge het boevenpak zijn makker,
Ziet de Lekkumer verstoord,
Hoe de slaven,
Frans begraven
Daar waar geen verrader hoort,

Doch dien nacht, trots groene wolven,
Werd 't cadaver opgedolven
En geplonst als dooden hond,
Waar in 't water,
Nu noch later
Mof noch N.S.B.-er 't vond.

Frieslands goede en vrije aarde
Die sinds eeuwen 't stof bewaarde
Van zoo menig Christenman,
Euveldaders
En verraders
Spuwt ze uit en gruwte ervan.

Zoo ten afschuw van de dorpen
Zoo van God en mensch verworpen
Was het eind van Vergonet.
Ieder vreeze
Die dit leeze
's Hemels ijzren wraak en wet.

VOOR ZES ROOIE CENTEN.

O p den hoek van de straat
Staat een N.S.B.-er,
't Is geen man, 't is geen vrouw,
Maar een ras-plebejer!
Met een krant in zijn hand,
Staat hij daar te venten;
En verkoopt zijn vaderland
Voor zes rooie centen.

BUNGELPOEZIE.

In het onnavolgbaar geestige orgaan „Volk en Vaderland” verscheen onlangs een spotplaat, waarin het oogenblik van onze bevrijding en de terugkeer van onze Koningin op het strand te Scheveningen wordt uitgebeeld. Een der weinige gemotiveerde onderdeelen van deze teekening laat ons Max Blokzijl zien, die aan een boom bengelt, naar aanleiding waarvan onderstaand liedje werd gemaakt, te zingen op de wijze van: „Al is ons Prinsje nog zoo klein.”

Al is ons Maxje nog zoo klein, Houzee!
Toch wil hij persdictator zijn, Houzee!
Maar wordt de vrijheidsboom geplant
Dan hangt hij vast als eerste klant.
Houzee, houzee, houzee,
Houzee, houzee, houzee!

Ons Maxje liegt van dag tot dag, Houzee!
Zijn kletspraat heeft geen grein gezag, Houzee!
En gaat de vrijheidsvlag in top
Dan knopen wij ons Maxje op.
Houzee, houzee, houzee,
Houzee, houzee, houzee!

Ons Maxje doet al in zijn broek, Houzee!
Hij is zoo bleekjes als een doek, Houzee!
De dag der Vrijheid nadert snel
En dan..... enfin, hij weet het wel
Houzee, houzee, houzee,
Dan doet hij niet meer mee!

ROMMELPOT

PUNTDICHTEN.

Op een Bankpresident:

R ost pleit voor 't zuiver ras,
Hij stuurt de bastaards heen.
Maar vraagt gij: geeft dat pas?
Zijn spiegel antwoordt: Neen.

Op een „burgemeester“:

H ij was éêrst bang voor de mijnen.
Hij is nú bang voor de Hunnen.
't Zal nog wel gebeuren kunnen,
Dat hij bang wordt voor de zijnen.

Op een Secretaris-Generaal:

H et voertuig van den wangeest onzer dagen
Noemt zich — wat holle trots! — een goede wagen.
Maar wie zóó Duitsch langs Hollands beemden jaagt,
Heeft om 's volks schimpnaam „rotkar” zelf gevraagd.

Op commissaris Backer:

D eez' Backer kent zijn vak;
Elkeen schaft hij gebak.
Een poets bakt hij den Joodjes,
Den Duitschers zoete broodjes.

Op een hoofdredacteur:

A an 't kleine vuil hoef ik niet mee te doen,
Want in het groote ben 'k voldoende Duitsch.
Mijn huik hangt naar den wind van het seizoen.
Ik speel dus nu fascist. Mijn naam is Huyts.

Op S. L. A. Plekker:

H ij klom op langs de ruggen
Van honderdduizend muggen.
Nu hoont hem 't volk: Slaap lekker!
Straks dreigt de kreet: Sla Plekker!

Op een inzameling:

De mof vraagt koper, nikkel, tin en lood
Om strijd te voeren tegen Neêrlands vloot.
Hij schiet er onze Jantjes graag mee dood.
Kom, Neêrland, help dien Mof toch uit den nood.

Op W. Hulstijn:

Weert Wouter van de pers!
Want geef hem 't edelst fruit —
Met akelig gekners
Perst hij er leugens uit.

Voorjaar 1941.

HET ZINKEN STUIVERTJE.

Het zinken stuivertje, pas in gebruik genomen,
houdt voor 't bezet gebied een vreugde in:
Wat 't cijfer „5” beduidt, kan iedereen wel droomen
5 leden telt ons Koninklijk gezin,
dat weer te zijner tijd van over zee zal komen,
geëscorteerd door schepen vol met graan
(U ziet in 't stuivertje dan ook de *golvenstroomen*
en 'n rijpe *korenaar* in 't zink gegriffeld staan).
De blijde oranje *zon* zal laaien boven boomen
en over driekleur wapprend t'allen kant,
Twee paarden vóór de koets, met blinkend gouden
[toomen.
Zoo rijdt de Koningin door 't Vaderland.....
Hebt Gij den diepen zin van dit symbool vernomen?
Wat — wijst U 't ongeloovig van de hand?
Uit England's zender zal bevestiging tot U komen:
Golf „19” of de 41 band.

Wat ligt er in de prullemand?
Volk en Vaderland!
Wat ligt er in de W.C.?
Het krantje van de N.S.B.!
Wat ligt er in de Heerestraat?
Hitler's ruggegraat!
Wat ligt er op de veemarkt?
De kop van Seyss-Inquart!

OOGST 1944.

Wij waden elken dag door 't zelfde leed,
Geen, die het einde van den oorlog weet,
Welk ooft zal God straks van Zijn wereld rapen?
Een beurschgehageld hart, dat 't liefst maar gauw
[vergeet.

HONGER.

Alweer gedroomd van wittebrood met ham,
De honger maakt de wildste dieren tam,
Maar Holland is door niets kapot te krijgen
'k Wou, dat er 'n postpakket met bruine boonen kwam.

DE RUYTER'S PRAALGRAF.

(Nieuwe Kerk Amsterdam).

't **M**assief van koop'ren hek komt aardsch rumoeren
[weren,
Een Nationale Held rust in 't huis des Heeren.
De N.S.B. misbruikt zijn beeld voor plakbiljet.....
De Ruyter moet zich in zijn graf omkeeren.

OORLOGSWINST.

An 't surrogatenmaal heb 'k walgende gezeten
Maar d'arme heeft altijd het afval opgevreten.
Laat d'oorlogswinst der wereld minstens zijn
dat een menschaard bestaan een elk wordt toegemeten.

DE LAATSTE RONDEN.

O God, wat worden wij meedoogenloos geslagen,
De laatste vrachtenleed zijn bijna niet te dragen,
Het land ligt platgebrand, onschuldigen vermoord,
De dijkbreuk schreeuwt tot U, verdronken velden klagen.

DRAAIORGEL.

'**K** Sta afgedekt bij de anderen geschoven,
Verordnungsblatt D.O. Ik moest er aan gelooven.
Beroerd dit non-actief, maar o 'k spaar mijn stem.....
Nog even en ik draai weer hard Oranje boven!

VERKEERSBUREAU.

Vóór het verkeersbureau hangt een reclameplaat:
Arosa. Sneeuw. Een berg, die tot Gods hemel gaat.
En ik, in het bezet gebied gevangen,
sta platgeslagen in een nauwe straat.

TRAM. (Lijn 13).

De tram bonkt door een zondorkookte stad,
Je staat, je zweet, ze drukken je half plat
en al mijn medemenschen ruiken ongewasschen.....
Ik wou, dat ik een koets met 13 paarden had.

FIETS.

Of daaglijks mijn voor- en/of achterband knapt,
dat hindert mij niet; 'k word toch telkens gelapt,
op mijn enkele velgen als 't moet blijf ik spurten.....
Hup Holland, naar d'eindoverwinning getrapt!

BRIEVENBESTELSTER.

Om vijf uur 's morgens naar het Postkantoor,
de P.T.T.-pet op haar rechteroor.
Een leven voor het moederschap geboren
gaat aan de cape en brieven tasch te loor.

Ons land is als dit kabinet,
Eerst was het vrij en nu bezet.
't Is hier als in de Nederlanden,
Geen winst, doch vele offeranden.
Ook hier wacht men in stille wijding
Op het moment van de bevrijding.
Alles, en ook zoo in ons land
Komt onder zwaren druk tot stand.
Doch onder het zuchten, dat wij hooren,
Wordt er een groote hoop geboren.
Tenslotte geldt voor allebei:
Heel spoedig zijn wij weder vrij.
Hoe opgelucht zult gij u voelen,
Als gij het vuil weer weg ziet spoelen.

(in een toilet op het Haagsche H.S.-station)

KOE.

Koe, die ondanks felle kou
's Nachts den stal niet binnen wou,
Koe, die bij tien graden vorst
Op het land verblijven dorst.

Koe, Gij werdt terneer geveld
Door der Britten wreed geweld,
Dat — het was voor ons een bof
Dieren, maar geen menschen trof.

Eed'le Koe, Uw schoone dood
Benijdt elk dapper volksgenoot.
Al zullen wij Uw vleesch niet eten
Toch kunnen wij U niet vergeten.

O Koe
Luister toe:
Elk volk had eens een heilig dier:
De Jood een kalf, Egypt' een stier.
Gij wordt het in de blijde toekomst
hier!

NIEUW-NEDERLAND.

Wanneer Erasmus en Calvijn
Verraden en vergeten zijn,
Als vader Willems groote strijd
Vergeefs blijkt en de liberteijt,
De schoonste roem van dit gewest
Geruild zal worden voor de pest
Van rassendwang en slavernij,
Dan is Nieuw-Nederland nabij.

Winterhulp
Minder hulp
Voor de stulp.
De winst van loten
En collecte
Voor Van Vloten
En zijn sectel

DE KLOKKEN.

Nu gaan de klokken niet naar Rome,
zij gaan in 't bodemlooze vat
waar straks de bloedrivier zal stroomen,
dat Kainshol, dat Zwarte Gat.

Want niet alleen aan vette kazen,
aan vleesch en boter vreet zich zat
het Monster dat daar ligt te razen,
ook klokspijs neemt het op de lat.

De bronzen stem van onze kerken,
die stem van jubel en van rouw,
mag straks het bulderen versterken
dat aandreunt door de Duitsche gouw.

Gewijd metaal, 't is uit met zingen...
't onheiligt wat een mensch verzon,
daartoe zal men uw specie dwingen,
als tank, als bunker, als kanon.

Doch laat ze rooven, blasphemeeren,
genieten van hun daasgeluid!
Kortstondig blijven prollen heeren,
hun hooge sprongen zijn haast uit.

De maat is vol, de wind wil draaien,
het siddert al in den kolos,
de Engel gaat zijn hamer zwaaien
en slaat de leemen voeten los.

Straks worden weer kanonnen klokken
die zingen liederen allerhand
— onstuimiger dan ooit getrokken —
door ons bevrijde Nederland.

Want stem en lied zijn niet te dooden
en eeuwiger dan elk metaal,
ook in een land met duizend nooden
verstaat de ziel die hemeltaal.

De klokken worden ons ontnomen,
zij gaan in 't bodemlooze vat,
maar 't klokkelied zal ons omstroomen
alsof het nooit gezwegen had.

't Zal zinderen uit ied'ren toren:
Vervloekt de Duitsche slavernij!
Schudt af de boeien, wordt herboren,
de zon gaat op, wij zijn weer vrij!

**WE LOSE IT NOT AS LONG AS WE CAN
SMILE !**

(ter gelegenheid van Nieuwjaar 1944)

Nog is de menschheid stapelzot
En is onprettig veler lot:
Gelijk u weet, gaat veel kapot,
En velen worden uitgerot.
Nog anderen zitten achter slot
Twijl ieders vrijheid is beknot.
Is niet de wereld in verrot,
En heel Europa een schavot?
Nog schuilt men weg in kot en krot
Voor de SS met 't doodsmaskot.
Ik zeg u echter, dat, bij God,
En heusch, ik ken 't tweede gebod —
Reeds naakt de tijd van 't laatste schot
En van het eind van 't boos complot.
Neen, denk niet: 't gaat dan dra weer vlot,
Veel dieper moet men 't zoeken tot
En eer men komt tot waar genot.
Echter men is een Don Quichotte,
Railleert men den vrede met hautaine spot.
Thans nog een zegespreuk tot slot:
Indien gij lacht, you lose it not.
Gegroet u allen van

Ad Pot.

uit Othello van Shakespeare.

VLISSINGEN — ZOMER 1944.

De Ruyter frons het voorhoofd weer en tuurt
Naar zee, over de stroomen.
Hij weet, dat het niet lang meer duurt:
We worden vrij, ze komen!

A is Adolf, de bron van alle kwaad,
B is de burger, die d' ellende ondergaat,
C is de censuur, die alle vrijheid smoort,
D is het dieventuig, dat niet in Holland hoort,
E is de evacuatie, waaraan wij zijn ontsnapt,
F is de Führer, die Nederland heeft leeggegap,
G is Goering, het laatste vet der natie,
H is de hoop op mislukking der invasie,
I zijn de Isaacs ten doode toe geplaagd,
J is John Bull, door Hitler uitgedaagd,
K is Kraft door Freude (die is steeds zoek)
L zijn de leugens, die staan in kranten te boek.
M zijn de Mina's, die naar beneden daalden,
N zijn de N.S.B.'ers, die Duitschland binnen haalden.
O is oproer, waar iedereen naar smacht,
P is de propaganda, waar iedereen om lacht.
Q zijn de Quislings, hier Mussert en N.S.B.,
R is revanche, die komt nog wel, o weel!
S is het Sijsje, een verrader als de rest,
T is de terreur, die ons leven verpest.
U is Uncle Sam, die vliegmachines geeft,
V is de vrijheid, waar heel Nederland naar streeft.
W is Winkelman, met eere te melden,
X zijn de onbekende Nederlandsche helden,
Y is de ijdele hoop Engeland te verslaan,
Z is de zee, waar de Nazi's in vergaan.

ST. NICOLAASVERSJE.

Zie ginds komt de stoomboot uit Engeland aan,
 Hij brengt ons Will'mientje, ik zie haar al staan.
 Hoe waaien de wimpels van rood, wit en blauw,
 Laat Hitler maar stikken, wij blijven haar trouw.

O mijn kleine schildersjongen,
 Wat ben je nu begonnen!
 Met je zware mitrailleurs en bommen,
 Kan je toch lekker niet in England kommen!
 Jij dacht een brug te vinden,
 Voor jou en voor je vrinden,
 Maar dat valt je heusch niet mee,
 Want er is geen brug in zee.
 Zwemmen, daar moet je aan wennen,
 Verzuipen in de zee!

Wijze: O, mijn kleine herdersjongen

H Hitler's opzet
Arbeidsinzet
Van A—Z
Eischt verzet
Tot en met!

A ls de groote dag is aangebroken,
En de Duitschers naar de Britten gaan
En de Noordzee over wordt gestoken,
Gaat het Duitse leger naar de maan.
O, die nare zee,
Want die werkt niet mee.
Och, konden wij maar terug, maar terug, maar terug,
Want wij spoelen, want wij spoelen, want wij spoelen
Aan in Engeland, Engeland, ahoi!

Wijze: Wir fahren

I n naam van Oranje: de Moffen er uit!
De vloot patrouilleert voor de kust!
De Messerschmidts storten bij tientallen neer,
De Air Force die gunt hen geen rust.
De Moffen er uit, want Oranje komt weer,
Ons leger, het wordt weer hersteld in zijn eer,
De dood aan dat hongerregiem (bis).

W ir siegen zurück nach eigener Taktik
Die Russen, sie folgen in wilder Panik.
Wir locken sie mit ihrem Führer Stalin,
Aus Ruzsland heraus nach Potsdam und Berlin.
Da stehen sie betrogen: Berlin ist nicht mehr,
Und so wird zerschlagen das russische Heer.

W aar de blanke top der duinen
Glinstert van het prikkeldraad.
Waar op ied're honderd meter
Weer zoo'n rotmof voor je staat:
Daar zing ik ver van 't breede strand:
Ze komen toch nooit in Engeland!

ARISCH.

Een groote laars, een plumpe voet,
Een barsche mond, een hand met bloed,
Een leugentong, een huid van eelt,
Een worm, wanneer er één beveelt,
Een vechtmachine, dat Arisch is,
Da's 't ras, waar Duitschland trotsch op is.

Worteltje boven (bis)
Leve je weet-wel-wie.

Ik mag het niet zeggen (bis)
Leve je weet-wel-wie.

W is: Wij weten wat wij willen:
Wij willen Willemientje weer.

Duizend kleine Duitschertjes,
Die zwommen in de zee.
Ze namen hun geweertjes
En rubberbootjes mee.
Ze zwommen op hun buikjes,
Ze zwommen op hun rug.
Ze doken kopje onder en
Ze kwamen nooit terug.

Nederland is gevallen door verraad;
Engeland kwam natuurlijk weer te laat.
En die Hitler is een ploert,
Die op kleine landen loert.
Nederland is gevallen door verraad.

(Wijze van het Cowboyliedje: Come along;
Zuid-Afrikaansch:
Rij maar an, ossewa, rij maar an)

Moffen liegen
En bedriegen
Maar het „siegen”
Lukt hen niet.
Ziet de tijden
Van 't bevrijden
Liggen in 't verschiet.

Een, twee, drie, vier, vijf, zes;
Parmentier geeft vliegerles.
Boven Bremen en Berlijn
In den held'ren maneschijn.
Hoor de sirenen loeien!
't Is maar voor de koeien!
's Morgens lees je in de krant
Er was niets aan de hand...

(Wijze: Kruispolka)

Hess, die is verdwenen (bis)
Hij nam opeens de beenen, (bis)
En kwam niet weer terug (bis)
Hij nam een Messerschmidtje mee
Met veel benzine.
Nu zitten ze in 't Moffenland te grienen!

DUITSCH TROUW.

Geen kwader trouw dan Duitsche trouw,
Geen grooter schand dan Duitsche eer,
Wie op het woord van Hunnen bouwt,
Bouwt op het zand en stort ter neer!

De Hollandsche marine,
Die draagt een blauwen broek.
Een vest met gouden knopen,
Dat staat hun o zoo goed.
Een pet met zestien letters
Waarop geschreven staat:
De Hollandsche marine,
Die nooit verloren gaat.
Leve de Engelsche gasten,
Weg met de Duitsche kwasten.
Leve de Engelsche gast,
Weg met dien Duitschen kwast.

Wijze: Koninklijke voetbalmarsch

Dan geven we elkaar de hand,
Oranje boven!
Dan klinkt het door het gansche land
Oranje boven!
Dan dansen wij in lange rij
Want dan is 't vaderland weer vrij,
Vrij is het volk van Nederland,
Oranje boven!

DEN STRIJD VOLSTREDEN

AAN DE GEVALLEN DRUKKERS.

Het vaderland is door den vijand bezet,
De vrijheid wordt onderdrukt.
Maar de drukker heeft toch aan de bokken gezet
En het woord van de vrijheid gedrukt.

Hij sprak, toen zich niemand meer dorst te uiten,
Want overal sloop het verraad:
Het woord van de vrijheid is niet te stuiten,
En ik rust niet, voordat het er staat.

En toen de eerste van hen was gevat,
Trad dadelijk de tweede naar voren.
Toen de derde zijn leven gegeven had,
Sprak de vierde: het is niet verloren.

Het lood, dat de vijand verschoot in kogels
Maakten zij tot de stem van het land.
Uit de schuilplaats vlogen de vrije vogels
Van de strijdende geuzenkrant.

Wie voor het leven der vrijheid vecht
Voert een strijd die moet voortgezet.
De salvo's knalden. Zij stonden recht.
En hun leege plaats werd bezet.

In Nederland is zoo lang men zich heugt
Het woord van de vrijheid gehoord.
Wie vielen herrijzen in eeuwige jeugd
Met de vrijheid van het woord.

DICHTERS VAN LATER TIJD.

Dichters van later tijd, die onze verzen leest,
Vervagend bij den wijn en het haardvuur gezeten,
Tusschen u en ons in: mist, verleden, de lethe.....
Gij roert uw voet bij 't vuur, de onze is lang ontvleescht..

Turende door uw ruit tracht onze kranke geest
Bij het zien van uw disch zijn ijlheid te vergeten,
Gij slaat de bladzij om en schijnt zulks niet te weten.....
Dichters van later tijd, denkt aan wat is geweest:

Ons hongeren naar recht, ons vechten met het beest,
Ons rukken altijd weer aan de vervloekte keten,
Ons schrille noodgeschrei als wij waren bezeten,
Bedenkt het was wellicht voor uw bestwil het meest.

Opdat gij zingen mocht met onbezwaard geweten
Het vrije lied waarvan geen onzer ooit geneest.
En zingt gij glanzender, als van het licht verlost
Denkt aan de zee van bloed die ons de vrijheid kostte...

NIEUW WELKOMSTLIED.

Dat zijn ze die Wilhelmus blazen,
en Stars and Stripes, God save the King:
zij komen door het luchtruim razen
in hun geduchte werveling,
en overzee — toch door de mazen
van 't mijnennet: een huivering
van hoop gaat over in extasen:

Ze zijn er, die Wilhelmus blazen,
en Stars and Stripes, God save the King:
Wij zingen mee, het zijn geen phrasen,
maar woorden vol herinnering
sinds wij ze in verdrukking lazen —
wij zingen uit een schemering
van tranen die onszelf verbazen.

En ginds, de Internationale
waait uit het Oosten naderbij
van stad naar stad, en telkenmale
zingt zij weer nieuwe krachten vrij
in aller volken eigen tale
op één dezelfde melodij,
die steeds meer heeft van een finale:

Ginds, hoor, de Internationale:
bevrijding uit uw slavernij
moet gij bevechten op 't brutale
geweld van vreemde dwinglandij,
uw kracht zoo machtig in getale
als van nature frank en vrij —
op, makkers, op, ten laatsten male!

Niet langer wordt de strijd gemeden:
door onze landen klinkt een trom
bevrijdend; boven onze steden
en dorpen dreunt het dof gebrom
der Liberators, en beneden
staan wij te juichen: vrijheid, kom!
O, keer, gerechtigheid en vrede!

De strijd wordt eindelijk volstreken,
de vrijheid keert in 't land weerom,
het worgend leed is haast geleden,
maar hoeveel monden blijven stom?
Daar staan onzichtbaar aangetreden
de dooden, en hun heldendom
maant onze vreugde tot gebeden:

O, volk, mijn volk, een wolk van tranen
hangt als een mist op ons gebied,
wij zien alleen de roode banen
van bloed, maar wij beseffen niet
hoe zóó ter kim de zegevanen
van een zonsopgang in 't verschiet
het morgenrood zijn doortocht banen.

O, volk, mijn volk, die wolk van tranen
verduister' ons het uitzicht niet,
juist nu de duistre doem gaat tanen
en zon haar eerste stralen schiet:
de dooden mogen ons vermanen
tot moed veeleer dan tot verdriet,
begroet uw dag als jonge hanen!

O, volk, mijn volk, het is uw ure
van opstand en zelfstandigheid,
de dooden mogen ons aanvuren
in de beslissing van den strijd
voor vrijheid die zal moeten duren,
voor vrede en gerechtigheid,
waarnaar wij vastbesloten turen.

Toekomst, wil onze hand besturen,
die het patroon van uw tapijt
uit al de barre avonturen
van ras en nationaliteit
moet samenvlechten tot figuren
die zullen groeien in den tijd,
o, volk, mijn volk, uit deze ure!

INHOUD — (Alfabetisch)

A.

Aan 't surrogatenmaal heb 'k walgende gezeten.....	242
Aan 't kleine vuil hoef ik niet mee te doen	240
Ach Mussert, spaar ons je gevele	228
Ach, waar zijn de schoone dagen	188
Achter uw vriendelijk comediespelen	130
A is Adolf, de bron van alle kwaad	247
Al is ons Maxje nog zoo klein, houzee!	238
Als de groote dag is aangebroken	248
Als Hitlers nek gebroken is	132
Als 'k niet naar England luistren kon	183
Als straks bevochten is de overwinning	48
Al ziet men voor dictators buigen	149
Alweer gedroomd van wittebrood met ham	242
Al zitten wij gevangen	194
Anton van Werkendamme	217

B.

Bloed en geest der oude geuzen	120
Blijf bij hen Heer, haast daalt de donkre nacht	45
Bij alle leed, dat ons nu bukt	171

D.

Dan geven we elkaar de hand	250
Dat zijn ze die Wilhelmus blazen	253
De boer heeft steeds ons aller land	192
De dievenwagen stopt vóór het station	115
Dees dag van diep herdenken mag haar uren	19
Deez' Backer kent zijn vak	240
De gevels smeecken naar een kwaststreek verf	200
De gouden morgen lag op 't vredig rustend land ...	76
De Hollandsche Marine	250
De Kerstnacht siddert boven donkre landen	87
De koe moet kunnen loeien	143
De laatste appel viel in 't gras	161
De leeuw rijst boven 't water	145
De menschen-nood schreit achter gesloten ruiten ...	65
De moffenintendance is goed	213
De mof vraagt koper, nikkel, tin en lood	241
Denk aan de burgers in hun grooten nood	99
Denk ich an Deutschland in der Nacht	122
Den strijd gewijd in oorlogstijd	29
Den tienden Meidag zal ik nooit vergeten	168
De Quislings tieren welig in die staten	72

De rozen en de steenen zijn	51
De Ruyter fronsst het voorhoofd weer en tuurt	246
De sinne skynt	49
Des onderdrukkers wreede hand	12
De tram bonkt door een zondorkookte stad	243
De vogels hokken saam in de voliëre	223
De vrouwen van Holland klagen	172
De vrijheid weerklinkt aan de grenzen	157
De vuile schoften die u eens verdreven	61
De weiden blinken in de zon	162
De wind waait aan door de verlaten straten	203
De zwarte ellend' der moffentyrannie waarde	205
Dichters van later tijd, die onze verzen leest	252
Die bommetjes, die Engeland	125
Die meenden te marcheeren langs de straten	165
Dit gaat voorbij, dit alles gaat voorbij	141
Dit graf is al wat er aan Nederlandschen grond... ..	28
Dit is de nuchtere school waar Gij regeert	40
Dit is een deel van Gods gerecht gericht	117
Dit is geen tijd voor onderling verdeeld zijn	145
Dit is het zwaarste uur van heel den dag	115
Dit land, waar men de vrijheid steelt	127
Dit mooie kind	69
Dit volk doet niet mee aan het voorjaarsfeest	163
Dit zijn de stille donk're dagen	95
Door de stille donkere straten	185
Dreigend grauw plein in stervenden nacht	114
Drie Ennesbeeërtjes die zaten op de fiets	230
Duitschland heeft ons zwaar geslagen	124
Duitschland wou alleen „bezetten”	121
Duizend kleine Duitschertjes	249

E.

Een cel is maar twee meter lang	33
Eén ding zal niet verkeeren	83
Een grauwe schaduw onder grauwen hemel	45
Een groote laars, een plumpe voet	249
Een is gestorven en Zijn dood werd leven	88
Een man die aan een Amsterdamsche gracht	162
Een open, vergeten plek in het bosch	42
Een salvo klinkt — de daad is slechts een kogel.....	36
Een steenen vloer en kaal geschuurde wanden	118
Een, twee, drie, vier, vijf, zes	250
Een zware hand legde zich op zijn schouder	41
Eerst verduisterd	180

Ellendige Moffen, verachtelijke benden	131
Er kwamen vliegers aangevlogen	196
Er lag een meeuw stil in een gracht	203
Er zitten duizenden in concentratiekampen, broeders	152
Er zijn verraders, lafaards, ploerten, schoften	168
Europa, vernietig Japan	24

F.

Frankrijk, ik denk aan u in lange nachten	73
---	----

G.

Geen kwader trouw dan Duitse trouw	250
Geen week geleden kwam ik hier	133
Geloof ze niet, wanneer ze u verkonden	128
Gespannen de boog en gepunt zij de pijl	157
God, geef ons kracht als wij, in wanhoop, klagen	91
Gij, die aan verre kusten toeft	20
Gij geeft uw geld, uw goed, uw leven	47
Gij hebt ons door verraad en bruto geweld doen buigen	128
Gij zult weer vrij zijn, Nederland.....	164
Gij zijt van ons, wij zijn van u	19

H.

Ha, de Nederlandsche leider	229
Hallo, hallo, ben jij daar Woudenberg?.....	220
Halt en ieder paard staat stil	186
'k Heb u lief Rotterdam, ook in onspoed en druk ...	199
Heer, geef de vrijheid aan de Nederlanden	84
Helaas, Jan Remko Theodoor	35
Helden der vrijheid, te jong gestorven	56
Hess, die is verdwenen	250
Hessje zag een vliegmachientje	213
Het boek van Rauschning: Hitlers eigen woorden...	134
Het doel van mijn verlangen is.....	114
Het hoofd omhoog, al schrijnt uw hart	90
Het is heel eenvoudig	38
Het is het uur van zinnen	111
Het is vandaag de dag des Heeren	98
Het oude jaar gaat geen — wij staan met rouw in 't hart	95
Het vaderland is door den vijand bezet	252
Het voertuig van den wangeest onzer dagen	240
Het vonnis is geveld	50

Het was een gewone jongen	44
Het was een grijs, een rechthoekig plein	201
Het wonder in mijn oogen	112
Het zinken stuivertje, pas in gebruik genomen	241
Hier krijgt de duivel volop vleesch en bloed	110
Hitler, Goering. Mussolini	211
Hitler is een man des vredes	210
Hitler's opzet	248
Hitler wou uit gappen gaan	212
Hoevelen staan weemoedig daar	96
Hoe vreemd ligt deze stad nu open	198
Hoe zal 't germanendom vergolden worden	126
Hoe zal het volk van Duitschland ooit ontwaken ...	127
Holland, Heer, hebt Gij geschapen	87
Holland, hoe hebben wij zoovele malen	165
Holland ontwaak	182
Hollands hemel is verduisterd	150
Hollands volk is niet haatdragend	120
Hoort het lied van een verrader	235
Hij klom op langs de ruggen	240
Hij loopt met het krantje	234
Hij schoot op Seyffardt, ja maar was dat moord?...	57
Hij was een Nederlander	30
Hij was éérs bang voor de mijnen	240

I.

Ik ben benauwd, ja, ik ben doodsbenauwd.....	206
Ik ben een doodgewone man	197
Ik had een vrouw en een kleine meid	181
Ik heb het niet gezien	54
Ik heb hier in mijn stille cel	39
Ik heb om mij heen gekeken	94
Ik heb zooveel geleerd in deze maanden.....	43
Ik kan het niet helpen, mijn hart is bij Londen	72
Ik sla de trom en dreun de droomers wakker	8
Ik snak naar een dag vol van rood-wit en blauw ...	138
Ik waag mij haast niet in die straat	198
Ik weet, ik weet zoo zeker als mijn hart	149
Ik zag de menschen in de straten	202
In angst roep ik tot u, o God	82
In de duinen-ver van huis	166
In de groote, wijde wereld	231
In Duitschland en in Oostenrijk	210
In Moffentijd geheim bijeen	153
In naam van Oranje: de moffen er uit!	248

In 't donker uur met stil gebaar	184
Intrigantje, dilettantje	226
Is dit mijn stad? de welvaart is voorbij	199
Is het een troost te weten dat zij vielen	32
Italië's dictator was pal op het water	215
It is sa swier	49

J.

Je keert niet weer van waar je heen zult gaan.....	36
Je lippen die ik heb gekust	64

K.

Kan het zijn dat de Leeuw die slechts vijf dagen brulde	140
Kent gij den man vol heldenmoed	160
Klets niet, zet een wacht bij uw mond	176
Koe, die ondanks felle kou	244
Komt de zon der vrijheid stijgen	155
Kreeg u dat blauwe boekje	208
Kunstschatten verscheuren	232

L.

Laagheid en onrecht hebben zich verbonden	180
Laat herinnering steeds schooner blinken	39
Laat het goed zijn geweest, onze daden	37
Leider, mag ik u wat vragen?	224

M.

Maar als ik leven mag tot de bevrijding	100
Meisjes zijn er in drie soorten	179
Men grijpt uw kind, men steelt uw zaken	62
Men kan opstandig zijn in lange schreden	79
Moeder, waarom heb ik honger	106
Moffen liegen	249
Mussert, akelig gedrochtje	223
Mussolini afgetreden?	216
Mussolini op den loop	216
Mijn God, ik kan niet gelooven	38
Mijn vrouw is de wuivende, die met haar zakdoek	104

N.

Na zestien maanden van vernedering en lijden	43
Nederland is gevallen door verraad	249
Nederlandsch is: niet te kniezen	11

Nederlands volk is moedig en sterk	163
Neen, geen genade, geen versooning	136
Neen, onze dooden neemt niemand ons af	47
Neen, 't was geen vlucht die u deed gaan	14
Niets dan de stem van een kind op den weg	102
Niet zij, die hun armzaal'ge schatten telden	134
Nog bloedt ons dierbaar volk uit vreeselijke wonden	96
Nog drukt des vijands voet ons zwaar beproefde land	92
Nog dwingt des vijands vuur al wie niet bukken...	147
Nog is de menschheid stapelzot	246
Nog is het uur van weerzien niet gekomen	22
Nu buigen wij ons leven	44
Nu gaan de klokken niet naar Rome	245
Nu ga ik niet alleen	116
Nu komt de nacht	74
Nu wreekt zich, o Duce, het veil verraad	214

O.

O beul, we vloeken je zelfs niet	70
O dooden, Hollands dooden, onze Dooden	40
Of daaglijks mijn voor- en/of achterband knapt ...	243
O God, houd nu Uw volk in stand	97
O God, wat worden wij meedoogenloos geslagen ...	242
O Heer, Die in den hoogen hemel troont	85
O Heer, Die ons doet leven in een tijd	86
O Jezus als ik U aanschouw	46
O, mijn kleine schildersjongen	247
Om vijf uur 's morgens naar het postkantoor.....	243
Ondanks uw gummistok en uniform	122
Ons land is als dit kabinet	243
Ons staan van koorn	10
Onze tijd is een laaiend vuur	187
Op den hoek van de straat	237
Op, mijn volk, ten strijd	148
Op, trek op, o gij opportunisten	225
Over het naamloos duister in de kruinen	54
O vrij te zijn, de nieuwe vrijheid eten	144
O Westerbork, o Westerbork	66
O zon van Nederland, die zelden	28

P.

Plichten-rechten, rechten-plichten	56
Prinsesje, dat ons werd geboren	21
Prinsesje, prinsesje, wat word je al groot	18

R.

Ras Anton Koeksa huist in 't Sticht	218
Rebel, mijn hart, gekerkerd en geknecht	104
Rommel is nu opgerukt	129
Rost pleit voor 't zuiver ras	240

S.

Sinds lang heb ik het geweten	37
'k Sta afgedekt bij de anderen geschoven	242
Sta op en eet met haast uw brood	204
Steeds lossen worden de banden	37
Stumpers waren w'en slampampers	177

T.

Tegen het voederuur staan wij gevierden	108
't Is feest, maar zonder feestgegons	14
't Massief van koop'ren hek komt aardsch rumoeren wren	242
Toen de Joodsche ambtenaren	60
Toen Hollanders waren gekomen	133
Toen ik de brug opkwam, zag ik het land	164
Toen Mussert nog een musje was	227
't Oranjelied is nu verstild	143
Trok adel zich in verre wolken	9

U.

Uw volk verdrukt, vernederd en verslagen	17
--	----

V.

Vaarwel, vaarwel, gij lieve lage landen	63
Van hen die met mij daar gevangen waren	110
Van Leiden, Den Haag, Rotterdam vandaan	206
Vecht tot het einde toe, vecht onvervaard	147
Verduisterd ligt mijn Amsterdam	90
Vergeet het niet! Vergeet geen enk'le daad	227
Vergis u niet, toeschouwer, in dit doodsche kwartier	74
Verlaat hen niet, o Heer, wees aan hun zijde	29
Vier lange, lange lijdensjaren	156
Vóór het verkeersbureau hangt een reclameplaat ...	243
Voor ik de stad intrek, bedreigt de poort	160
Voor ons gaat de zonne nooit onder	48

Voor 't slapen gaan ontsluiten ze mijn cel	112
Voorwaarts Vaderland	138
Vrouwen van Holland voor u een lied	170

W.

Waar de blanke top der duinen	248
Waar de cel zoo klein is	108
Waar eenmaal de engel des doods	67
Wanhopig zwoeger van de pers	77
Wanneer de moffen zijn vertrokken	132
Wanneer de waarheid niet meer wordt gezeid	93
Wanneer Erasmus en Calvijn	244
Wat doe jij, nu je land wordt getrapt en geknecht...	151
Wat helpt het te treuren	38
Wat kwettert het in den mussenboom	221
Wat ligt er in de prullemand	241
Wat men uit dezen bittren tijd	200
Weer keert de lente en weer nadert Mei	88
Weer klimt de zon, een nieuwe Mei	146
Weert Wouter van de pers	241
Wees stil en wacht	94
Weet één ding goed: Mof knecht of de kunst	129
Welk een rare sijs beheert er	233
Wie naar den Bosch reist, kan het zien	105
Wie roept ons, wie roept ons?	83
Wil'mina van Nassouwe	15
Winterhulp	244
Wir siegen zurück nach eigener Taktik	248
Woorden vuren door den aether	176
Worteltje boven	249
Wij, die voor al vervolgd en verdrukten.....	102
Wij hooren bij mekaar	24
Wij lijden verdrukking en plagen	92
Wij strijden tegen 't wezenloos geweld	179
Wij strijden voor het heilig leven	178
Wij treden één voor één de hokjes binnen	109
Wij treden uit de stilte dezer muren	113
Wij volgden graag uw wijze raad	191
Wij waden elken dag door 't zelfde leed	242
Wij zullen na den oorlog moeten bouwen	193
Wij zijn het wild, dat gij nu jaagt	103
Wij zijn zoo moe van te lang wachten, God	91

Z.

Zeg jongens, wil je slaven zijn	154
---------------------------------------	-----

Ze kwamen 's nachts, toen alle menschen sliepen ...	130
Ze sleepten mij uit het vuurgevecht	187
Zestien jonge mannen stonden op 't Houtplein	55
Zie ginds komt de stoomboot uit Engeland aan ...	247
Zon op de plassen	38
Zon van Oranje, symbool van de vrijheid	18
Zoo hebt Gij eindelijk, Heer	78
Zullen de linden weer als vroeger geuren	79
Zwarte smook strijkt over de rivier	75
Zij gebruiken dezelfde woorden	135
Zij hadden een stem in den nacht vernomen	68
Zij kunnen ons sarren en knechten	171
Zij traden aan bij 't eerste morgenklaren	32
Zij wacht hem elken avond aan den trein	61
Zij zullen hem niet knechten	142
Zij zullen het niet hebben	139

TOELICHTING

Precies één jaar na de nazi-invasie op 10 mei 1940 werd een tiental nieuwe 'geuzenliederen' gebundeld en in brochurevorm uitgegeven. Het initiatief hiertoe was uitgegaan van Jan H. de Groot, Gerrit Kamphuis en Henk van Randwijk. Merkwaardigerwijs bleek de tijd voor dit bundeltje nog niet rijp; men vond het belang verbonden aan de verspreiding ervan niet opwegen tegen het gevaar waarmee dit gepaard ging. Daardoor kreeg deze uitgave weinig bekendheid.

In het najaar van 1942 stelde de heer G. L. Tichelman, conservator aan het toen nog zo geheten Koloniaal Instituut te Amsterdam aan dra M. G. Schenk voor, een bundel geuzenliederen uit te geven. Mevrouw Schenk en J. B. Th. Spaan hadden al een verzameling (waaronder die uit 1941), die nu nog op allerlei manieren werd aangevuld.

De heer H. M. Mos, werkzaam te Amsterdam en bij de illegaliteit betrokken, nam contact op met drukkerij Allard J. Honing aan de Prinsengracht te Amsterdam, die zich bereid verklaarde het boek te drukken. Albert Helman schreef een voorrede. Najaar 1943 kwam het 'Geuzenliedboek, eerste vervolg', dat met tussenpozen vel voor vel gedrukt was, gereed.

Nu bleek de tijd er wel rijp voor te zijn, want in minder dan geen tijd was het volledig 'uitverkocht', ondanks het feit dat — behoudens de direct bij de uitgave betrokkenen — niemand op de hoogte was van het adres der 'uitgevers'. De opbrengst vormde een welkome aanvulling van de kas voor steun aan slachtoffers van de bezetting, die de heer Mos beheerde.

Toen bleek, dat er ook onder de dichters zelf geuzenliederen verzameld werden; in hun kring heerste enige ontstemming, toen het door niet-dichters verzamelde boek verscheen. Er had daarop een bespreking plaats tussen de samenstellers van het Geuzenliedboek en Henriette van Eyk, Halbo Kool en Han Hoekstra namens de 'dichtersgroep'. Afgesproken werd dat er gezamenlijk een tweede vervolg zou worden gemaakt, waartoe de 'commissie Geuzenliedboek' al stappen had ondernomen. Deze afspraak werd niet nagekomen; wel verscheen kort daarop onder de auspiciën van de dichtersgroep het 'Vrij Nederlands Liedboek' met op artistieke gronden gemaakte keuze van verzetspoëzie.

De commissie Geuzenliedboek heeft daarna in het voorjaar van 1944 het 'Geuzenliedboek, tweede vervolg' uitgegeven met een voorwoord van J. W. F. Werumeus Buning. Ook dit deel is nog gedrukt door de heer Honing, die korte tijd later werd gearresteerd en die in gevangenschap is overleden.

De illegale uitgeverij D.A.V.I.D. bleek bereid een derde vervolg uit te geven, doch ten gevolge van de oorlogsomstandigheden heeft dit, in het oosten van het land gedrukte boek, het westen niet meer voor de bevrijding bereikt.

Na 5 mei 1945 bleek het gewenst herdrukken uit te geven, daar de illegale oplagen uiteraard slechts beperkt hadden kunnen zijn. Het eerste vervolg had een oplage van 1000 exemplaren; het tweede één van 2000 exemplaren. Besloten werd er één bundel van te maken: 'Geuzenliedboek 1940-1945'; ook deze verscheen bij D.A.V.I.D., die nu Buijten en Schipperheijn heette en geleid werd door Dick van Veen, J. C. Pellicaan en A. Sneep. Begin augustus 1945 lagen de eerste exemplaren in de boekhandel; het Geuzenliedboek 1940-1945 bereikte een totale oplage van 25.000 exemplaren.

6. *Ik sla de trom*, door Jan Greshoff, eerder verschenen in zijn bundel 'Bruine liedjes'.
9. *Voor West Europa*, al voor de oorlog gedicht door A. Roland Holst.
10. *Dedit fructus eorum locustae*, door Geerten Gossaert (prof. dr F. Gerretson), gedicht in de vroege ochtend van 10 mei 1940, toen de dichter in Den Haag uit zijn kamer een brandend vliegtuig naar beneden zag scheren. Het gedicht is tijdens de oorlog verschenen in een herdruk van Gossaerts enige dichtbundel *Experimenten*; door de Latijnse bijbeltekst onderkenden de nazi-censoren de bedoeling niet, de Nederlandse lezers echter in overgrote meerderheid wel.
11. *Nieuw Nederlandsch lied*, door Anton van Duinkerken (Dit is volgens Van Duinkerken de oorspronkelijke versie. Bij het overtypen in de bezettingsjaren werden teksten vaak verminkt. In het illegaal verschenen Geuzenliedboek, eerste vervolg, is zo'n verminkte tekst opgenomen).
12. *De seditieuse en politieke liedkens*, door G. L. Tichelman.
14. *13 mei 1940*, door ds W. L. Welter, hofpredikant van koningin Wilhelmina. Dit versje is nog legaal gedrukt op een prentbriefkaart met een foto van de koningin, vrijwel onmiddellijk na de capitulatie. Het was de spontane reactie van de hoogbejaarde predikant op het door velen op dat ogenblik ten onrechte als vlucht beschouwde vertrek van koningin Wilhelmina naar Engeland.
15. *31 augustus 1940*, door J. J. Vroegop; tijdens de bezetting verscheen dit lied onder het pseudoniem Marnix. Vroegop was lid van een knokploeg in de omgeving van Den Haag.
Het is ook toegeschreven aan Lina Both uit Waalwijk.
17. *31 augustus 1940*, door Bert Bakker. Dit vermoedelijk door zijn oom S. J. P. Bakker te Amsterdam gedrukte gedicht is het tweede gedrukte verzetsvers. De heer S. J. P. Bakker is met vier van zijn medewerkers begin 1945 standrechtelijk gefusilleerd, nadat er in zijn drukkerij een inval was gedaan vlak voor het ogenblik waarop Wim Speelman, van 'Trouw', een nummer van het volgende te drukken bulletin kwam bespreken en in de val liep: een der zwaarste slagen die Trouw troffen.
21. *Bij de geboorte van onze jongste prinses*, door Jan H. de Groot, één van de eerste medewerkers van Vrij Nederland
24. *Neêrland-Indonesia*, door G. L. Tichelman
24. *Europa, vernietig Japan*, door Dop Bles, alias J. van Gelderen (al in 1932 gepubliceerd in de bundel *Noodklok*).
28. *Bij het graf van den Nederlandschen onbekenden soldaat*, door Martinus Nijhoff.
28. *Groet der martelaren*. Verschenen in *De Vrije Kunstenaar*, oktober 1943; op muziek gezet door Willem Landré.
29. *Gebed voor prof. dr K. Schilder*, door Hein van Oranje (pseudoniem van A. van Atten, te Rotterdam, die onderduikers aan valse 'Ausweise' hielp en het kerkelijk verzet stimuleerde).
29. *Opdracht van een gefusilleerde*, door Elisabeth Hannema-van Maasdijk, moeder van de gefusilleerde Guus Reitsma.
30. *Bij den dood van Joris de Heus*, door ds J. J. Buskes, die tegelijk met de groep De Heus gevangen zat aan het Haagse Veer in Rotterdam. De Heus is in september 1941 gefusilleerd (1940 is een drukfout). Dit gedicht is o.a. in februari 1945 verspreid door D.A.V.I.D.

32. *Het vonnis van 13 maart 1941*, door Rie Cramer, die een groot aantal geuzenliederen heeft gedicht.
30. *13 maart 1941*, door Yge Foppema. Het bericht van de moord op 18 Nederlanders (zie ook 'De achttien doden', pag. 33) greep hem zo aan, dat hij voor het eerst van zijn leven een gedicht schreef. Foppema heeft de geschiedenis van dit gedicht, de variaties die er op ontstonden en de weergave ervan door Radio Oranje, beschreven in zijn inleiding op 'oude en nieuwe Geuzenliederen' (Bezige Bij, 1947).
33. *De achttien doden*, door Jan Campert. Dit gedicht van de later omgekomen Jan Campert is op 5 maart 1941 geschreven onder de titel 'Het Lied der Achttien Doden', en in 1943 als eerste rijmprent door de illegale Bezige Bij uitgegeven om fondsen te werven voor de hulp aan joodse kinderen. Pas toen werd het algemeen bekend en terecht zeer hoog aangeslagen.
35. *Virelai*, door Halbo Kool, als eresaluut aan Jan Campert.
36. *Twee en zeventig*, door K. H. R. de Josselin de Jong. Zoals Jan Campert spontaan reageerde op de terechtstelling van 18 verzetsstrijders, deed Kitty de Josselin de Jong het op die van 72 ter dood gebrachten.
37. *Tusschen muur en geweerloop*, een selectie van in de gevangenis door Jaap Sickenga vervaardigde gedichten. Sickenga werd op 11 mei 1942 gefusilleerd. Zijn vader gaf zijn gedichten illegaal uit onder de titel *Memento vivere*.
39. *Mijn handkoffer*, door Melis Stoke (pseudoniem van Herman Salomonson); uit de bundel 'Recrutenschool'.
40. *Soldatenschool*, door Melis Stoke; uit dezelfde bundel.
40. *Allerzielen*, door Rie Cramer
41. *De ballade van de ter dood veroordeelden*, door Yge Foppema, die het gedicht schreef in cel 595 van het 'Oranjehotel' te Scheveningen. Hij had het motto gezien in een cel op het Binnenhof en het was hem blijven achtervolgen. Door verminking is in de tweede strofe de zevende regel weggevalen. Men moet lezen: 'Zij waren altijd in elkaars gedachten, terwijl zij samen op het einde wachtten'. Foppema schreef het gedicht na een gesprek met zijn celgenoot Jan Verhagen uit Haarlem, aan wie het gedicht is opgedragen. Verhagen zat in zorg over het lot van zijn ouders. De figuren zijn getekend naar lotgenoten uit de gevangenis; in feite waren zij geen van allen ter dood veroordeeld, maar hun lot hing wel aan een zijden draad. Tenslotte hebben allen de oorlog overleefd. Evenals in *13 maart 1941* is er een aantal verminkingen in dit gedicht geslopen. In het gedenkraam voor de verzetslachtoffers in de St Jan in Gouda staat een strofe in verminkte versie.
43. *Ter dood veroordeeld*, door Adolf Sniijders, die in augustus 1943 terecht werd gesteld na een OD-proces (OD was de aanduiding van de illegale ordedienst, de organisatie van ondergedoken militairen o.l.v. de kolonel Jhr. P. J. Six).
43. *Dolfs bevrijding*, door Ir G. C. Sniijders, de vader van Adolf Sniijders. Onder het pseudoniem Gijsbert Cornelius gaf Ir Sniijders na de bevrijding een bundel Geuzenliederen uit bij Ten Have in Amsterdam.
44. *Naamloos vers voor de naamlozen*, door Gerard den Brabander.
44. *Heilige mis voor een gevallene*, door Gerard den Brabander. De gevallene was Sjoerd Bakker.
45. *Executie*, door K. H. R. de Josselin de Jong.

46. *Alleen zijn*, door prof. Titus Brandsma S.J.
47. *De dooden*, door Muus Jacobse (pseudoniem van Dr. K. H. Heeroma, † 21 nov. 1972).
48. *Ik kan niet zingen meer*, door Johan Schimmel. Schimmel geboren 7 april 1919 in Amsterdam, studeerde daar economie; hij werkte voor de OD. In 1942 werd hij gearresteerd, beticht van het verspreiden van pro-joodse pamfletten. Hij werd via Amersfoort overgebracht naar Neuengamme. De gedichten ontstonden daar tussen 1 september en 3 december 1942. Hij werd vrijgelaten en begon meteen weer met illegaal werk. Hij nam o.a. deel aan de geslaagde overval op het distributiekantoor te Huizen, op 19 juli 1943. Hij werd weer gearresteerd en op 23 oktober 1943 gefusilleerd.
49. *Tank en Langstme*, door Willem Santema; geschreven in Vught, waarheen hij was overgebracht na zijn arrestatie in december 1943, en waar hij gefusilleerd is op 5 augustus 1944. Zijn gedichten zijn uitgegeven in de bundel 'Fersen'.
50. *Doodvonnis*, door L. J. P. Braat (geschreven op de dag der terechtstelling en afgedrukt in *De Vrije Kunstenaar*, juni 1944).
54. *Het schot*, door Nel Tergast.
54. *Executie Weteringplantsoen*, door Jan H. de Groot. Bij deze executie werd dr J. Koopmans, schrijver van 'Bijna te laat' (1940) dodelijk getroffen door een verdwaalde kogel.
55. *Haarlem maart 1945*, door G. L. Tichelman na een standrechtelijke executie.
60. *Aan professor Cleveringa*, die voor de juridische faculteit van de Leidse universiteit een protestrede hield tegen het ontslag van joodse ambtenaren, met name van Prof. Dr. Eduard Maurits Meyers, een briljant rechtsgeleerde. Na die rede werd de Leidse Universiteit door de bezettende macht gesloten. De dichter van dit lied is ons niet bekend.
61. *Joodsch kind*, door Henk Fedder (kassier aan de R'damsche Bank, die al vóór de oorlog dichtte, doch pas na de oorlog enkele bundels publiceerde). Dit Jodengedichtje behoort tot de meest geciteerde in de oorlog. Het is opgenomen in Van Vrieslands bloemlezingen-serie van Nederlandse dichters.
61. *Aan de Joodsche Doctoren, naar Duitsland teruggeroepen*, door Rie Cramer.
62. *Een eerelint*, door de theologische student Jan Vuist.
63. *Afscheid der Joden van Nederland*, door Mr. Sem Davids, vroeger redacteur van *De Telegraaf*, na 1945 redacteur van *De Groene*. Tijdens zijn onderduiktijd in Friesland redigeerde hij, op grond van radioberichten, geheel zelfstandig een clandestiene krant.
64. *Eenzaamheid*. Een samenstelling van verschillende gedichten door Prof. Dr J. Presser.
66. *Westerbork*, door Muus Jacobse.
67. *Progrom*, door H. Marsman, verschenen in *Tempel en Kruis*, 1939, doch zonder deze (foute) titel. Het Russische woord pogrom (verwoesting) wordt vaak verhaspeld! In de verzamelde gedichten van Marsman (*Querido*, 1951) staan boven de twee gedichten de nummers XXV en XXVI.
68. *Moderne Kinderkruistocht*. Eigen bewerking van Martinus Nijhoff
70. *De Joden tot Hitler*, door Mr Sem Davids.

72. *Koning Peter*, door Rie Cramer
73. *Aan Frankrijk*, door Rie Cramer (in de illegale Geuzenliedboeken is aan dit lied een couplet toegevoegd door Albert Helman en G. L. Tichelman).
74. *Toulon*, door H. M. van Randwijk.
75. *Stalingrad, September 1942*, door Mr Sem Davids
76. *Het zesde Leger*, door Ir G. C. Sniijders.
78. *De Russen staan in Polen*, door Jan H. de Groot
79. *Vlaanderens verzet*, door Mr Sem Davids. Opgedragen aan 'Jan Moedwil'. Dit was de schuilnaam van Prof. Nand Geersens, een Vlaming in Londen. Hij was een van de meest beluisterde sprekers van de BBC-uitzendingen voor alle Nederlands sprekenden.
79. *6 Juni 1944 Decision Day*, door Theun de Vries
83. *Wie roept ons?*, door Ir G. C. Sniijders
84. *Bede*, door Dr. W. A. P. Smit. Onder het pseudoniem Evert J. Pot gepubliceerd in *Dagboek onder 't Kruis*. (uitgeg. door de Bezige Bij, febr. '45).
87. *Kerstnacht 1940*, door Rie Cramer
91. *Gebed*, fragment uit 'Kerstmis 1944', door K. H. R. de Josselin de Jong
91. *God geef ons trouw!*, door Ir. G. C. Sniijders
92. *NOG!*, door Ir G. C. Sniijders
93. *Ballade van de Waarheid*, door Jan Engelman (in 1944 gedicht ter ere van het lustrum van de R.K. Utrechtse studentenvereniging Thomas van Aquino. Later bekroond als het beste verzetsgedicht, maar tijdens de bezetting bleef het vrijwel onbekend)
94. *Wees stil*, door Ir. G. C. Sniijders
95. *Het nieuwe jaar 1944*, door Ir. G. C. Sniijders
97. *Het wonder van Elia*, door Muus Jacobse
98. *Zondag*, (Uit: *De toekomst*, Delft)
99. *Gebed op Kerstmis 1944*, door Max Nord
100. *Niet vergeefs*, door Muus Jacobse. Fragment uit 'Op Nebo's Top' ('Margriet', 1943). Dit gedicht is tijdens de bezetting onder de titel 'Gebed' in Vrij Nederland afgedrukt, en door koningin Wilhelmina voorgedragen in één van haar toespraken via Radio Oranje. Er slopen enkele fouten in dit gedicht. Zeer storend is, in de 8ste regel, het woord 'kom'; dit moest kim zijn. In de 12de regel staat: het bloed; moest zijn: hun bloed.
'Op Nebo's top' begint met de volgende strofe:
Ik denk aan jou, mijn vriend, al zoveel maanden
Gemarteld in het concentratiekamp:
Hoe lang hou jij je in die hel nog staande
Van laffe machtswellust en voetgestamp?
102. *'Konzentrationslager. Holland'*, door Rie Cramer
102. *Concentratiekamp*, door Anton van Duinkerken (pseudoniem van Prof. Dr. W. J. M. A. Asselbergs).
103. *Wildzang*, door L. J. P. Braat. (in *De Vrije Kunstenaar*; augustus 1943)
104. *Rebel, mijn hart*, door Jan Campert
104. *De wuivende*, door Anton van Duinkerken
105. *Reis naar Den Bosch*, door Bert Bakker. Hij schreef dit in Vught, toen hij daar een ontmoeting had met een gijzelaar en de gevangenen, zoals hij ze in dit lied beschrijft op weg zag. (Is niet volledig)

106. *Waarom...*, door H. M. van Randwijk
108. *Sonnet*, door Anthonie Donker (pseudoniem van Prof. Dr. N. A. Donkersloot).
108. *Gebed voor de gevangenen*, door Max Nord
110. *De gevangenen van vleugel D*, door Anthonie Donker
111. *Avond in de cel*, door Joop Westerweel. In de bunker in Vught geschreven, vlak vóór hij gefusilleerd werd in de zomer van 1944. Bij dit gedicht behoort 'Het Wonder uit den Hooge', dat al heel gauw afzonderlijk begon te circuleren. (11-8-'44)
112. *Het wonder uit den Hooge*, door Joop Westerweel
112. *Luchten*, door Melis Stoke; (pseudoniem van Herman Salomonson) uit 'Recrutenschool'.
114. *Na het morgenappèl*, door Johan Schimmel
115. *Avond in de cel*, door Ds K. A. Beversluis, die op 5 september 1942 gevangen genomen werd, één maand in de Koepel te Arnhem gevangen bleef, waar hij dit vers maakte. 8 oktober vervoerd naar Amersfoort, 8 maart naar Vught gebracht, 8 april '43 thuis. Het was zijn vrouw een raadsel hoe dit vers gedrukt kon worden, daar zij het slechts aan een enkele kennis had meegedeeld.
115. *Celwagen*, door Henk Fedder.
116. *Celbrief*, door Muus Jacobse
117. *De Cel-Inspecteur*, door Jan H. de Groot
118. *Concentratiekamp*, door K. H. R. de Josselin de Jong
122. *Heimiana*, door Rie Cramer
122. *Het nummer*, door Jan Greshoff; uit 'Bruine liedjes'.
124. *Hoe Duitschland wonden heelt*, door H. van Oranje (pseudoniem van A. van Atten)
126. *Vergelding*, door Henk Fedder
127. *Verloren*, door Rie Cramer
128. *Vergeet mij niet*, door Rie Cramer
129. *Kort Parool*. Toegeschreven aan Lou Lichtveld en L. J. P. Braat
130. *Het angstig voorrecht*, door Koos Schuur. Dit gedicht werd in 1942 in De Gids gepubliceerd en werd niet als anti-Duits herkend, tot het in een Geuzen-liedboek verscheen
130. *Heldentum*, door Henk Fedder
133. *Reiziger doet Berlijn*, door Jan H. de Groot
134. *Wanneer, o Engeland?*, door Rie Cramer
138. *Uit het diepst van mijn hart*
- Hiervan worden als dichter genoemd Alex de Jong, Bertus Aafjes, en een onbekende vrouw uit Rotterdam; ook mr. J. H. van Doorne uit Utrecht, maar deze laatste gaf een geheel *andere* versie. Hij schreef aan het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie 'Reeds in 1941 heb ik bijgaand lied gecomponeerd (het andere – dat in het Geuzenliedboek werd opgenomen – was in Amsterdam toen al lang bekend; red.). Ik kon toen geen uitgever vinden, doch slaagde erin in september '42. Toen zijn enkele honderden exemplaren gedrukt en doorgegeven. Dit doorgeven geschiedde met de wenk, dat in de tweede regel inplaats van 'vrede' *Oranje* moest worden gelezen en dat men de laatste regel van het tweede couplet moest zingen: 'de komst van Oranje zal melden'; en in de laatste regel van het derde couplet weer 'vrede' vervangen worden door *Oranje*. Aldus

gezongen was het lied niet meer zo onschuldig (Ik ben zelfs zo brutaal geweest het lied op te sturen naar de Cultuurkamer met het verzoek het door onze mannenvereniging te laten uitvoeren; het was immers zo onschuldig: vredesverlangens.

Ik kreeg ten antwoord dat geen verlof werd gegeven 'met het oog op te verwachten reactie van het publiek'.)

De tekst van Mr. van Doorne, die onder het pseudoniem Joh. v. Gestel schreef, luidt:

Ik snak naar den dag, vol van rood, wit en blauw,
met den vaan van den vrede erboven.

Ik hunker naar woorden van hou en van trouw
Waar de menschheid weer in kan gelooven.

Ik snak naar den dag, dat geen enkele krant
over oorlog een woord nog zal schrijven.
Naar vrede en vrijheid in Hollandschen trant,
Ik, die Hollander ben en zal blijven.

Ik snak naar den dag, dat de driekleur weer frank,
Vrij, voluit over Holland zal wapp'ren,
Met klapp'rende banen vertolkend den klank
Voor den moed en het bloed onzer dapp'ren.

Ik hunker naar 't uur, dat de feestklokken luid
Over steden en dorpen en velden
van 't oosten en 't westen, van noord en van zuid
De weerkomst des vredes vermelden.

Moog dra onze driekleur gelouterd, vereëld
Over 'n herboren Nederland waaien,
Waarin geen partijzucht ons volk meer verdeelt
En waar godsdienst geen haat meer zal zaaien.

Ik snak naar den dag, waarop allen spontaan
Zij aan zij tot het heil van hun land zullen gaan.
Den dag onzer eenheid, in vriendschap en trouw,
Den dag vol van vrede, en rood, wit en blauw.
138. *Voorwaarts vaderland.*

Ook dit lied staat op naam van twee dichters n.l. Gerrit Jan van der Veen, de beeldhouwer, die groots werk in het verzet verrichtte en gefusilleerd werd, en G. J. van der Waal, die na de oorlog directeur werd van de Nat. Documentatiedienst der illegaliteit te Rotterdam. Het is zeer wel mogelijk dat dit lied de ronde heeft gedaan op naam van Gerrit van der Veen, omdat het tegelijk met een (ander) lied van hem verspreid is hetgeen wel vaker gebeurde. Het waarschijnlijkst is, dat het van *v. d. Waal* is.

Van dit lied schreef van der Waal nog: 'Dit lied is door mij gemaakt in de winter van 1942/43. Het werd opgenomen in de illegale bundel Frontsector, die gedrukt werd in het Gooi. Dit vers is tweemaal op muziek gezet. Tijdens de

bezetting reeds door Van Heuven Goedhart (de latere hoofdredacteur van Het Parool red.) en na de bevrijding door Jos Vrancken Jr. uit Den Haag – beide malen zonder mijn medeweten. De heer van Heuven Goedhart heeft het meegenomen naar Engeland en later zijn er met Engelandvaarders foto's van de Koningin meegekomen naar bezet Nederland, op welke foto's H.M. eigenhandig het vierde couplet had geschreven, doch i.p.v. 'Koningin' 'Wilhelmina'. Zowel de titel als het onderschrift in de Frontsector waren fout: de eigenlijke titel is n.l. 'Het eerste commando' en het is niet geschreven als antwoord op de door Geelkerken destijds aangekondigde tegenterreur, doch met de bedoeling om het op de straten te zingen tijdens de bevrijding.'

141. *De dag breekt aan*, door Rie Cramer

142. *Zij zullen hem niet knechten*, door Rie Cramer

144. *Vrijheid*, door Rie Cramer

145. *Eén doel*, door Rie Cramer

147. *'t Zal komen*, door Rie Cramer

148. *Op mijn volk*, door Wilhelmina L. C. Proost. Zij trad in het verzet niet op de voorgrond, maar ging rustig haar gang en maakte nu en dan een rijm.

149. *Het uur der vrijheid zal eens slaan*, door J. H. Scheps. Uit 'Geloof en Vertrouwen'.

149. *Hollandsch lied*, door Jan Campert

151. *Wat doe jij?* door Gerrit van der Veen

154. *Zeg jongens wat wil je?* door H. van Oranje (A. van Atten).

155. *Ode aan de vrijheid*, door Luc. Willink (spontaan gedicht op het ogenblik, waarop de Duitsers begin '45 bekend maakten, dat heel westelijk Holland onder water zou worden gezet).

157. *De laatste ronde*, door A. Kaan, econ. drs te Amsterdam, gedicht bij Dolle dinsdag 1944.

160. *De poort*, door Jan H. de Groot

160. *Winkelmanlied*, door Fedde Schurer. Geschreven na de arrestatie van de generaal.

161. *Winter in Hollands tuin*, door H. M. van Randwijk

162. *Herfst in Holland*, door Paul Lenda

162. *In Holland staat een huis*, door Anthonie Donker

163. *Neêrlands volk*, door Wilh.^a L. C. Proost

164. *Holland*, door Jan H. de Groot

164. *Mijn Nederland*, toegeschreven aan Ed de Nève

165. *Liefde voor Holland*, door J. W. Schulte Nordholt (onder het pseudoniem W. S. Noordhoff)

165. *Eén in uw diep verdriet*, door Rie Cramer

166. *Visie*, door Elisabeth Hannema-van Maasdijk

168. *De Kern*, door Ir. G. C. Snijders

170. *Een lied voor de vrouwen van Holland*, door Jan H. de Groot. Dit gedicht dankt zijn ontstaan aan een uitlating van Hebe Kohlbrugge, een der medewerksters van Vrij Nederland, die in het voorjaar '42 zuchtte: 'Steek de vrouwen nu eerst eens een riem onder het hart!'

Zelf had zij grote moed. Zij was 't die de 'Zwitserse weg' opende: een weg naar de vrije wereld. Jan H. de Groot bood haar de dag na haar verzuchting dit gedicht aan. Het werd geplaatst in *Vrij Nederland*, 2e jrg. nr. 15, 4 juni 1942.

171. *Het illegale blad*, door J. Geestzwaard (pseudoniem van Jan W. Jacobs). Uit 'Voorwaarts en niet vergeten', uitg. De Distelvink (Ger Soutendijk) – Amsterdam (ook in *Vrije Gedachten*, nr. 11, 19 febr. 1945).
172. *De vrouwen van Holland klagen aan!*, door Henriette Roland Holst
176. *Klets hen niet in den dood*, door Han G. Hoekstra
179. *Uit ons 'volk'*. Op 5 maart 1944 verscheen in het illegale blad 'Ons Volk' dit sarcastische rijmpje, dat in het Geuzenliedboek helaas een verminkte kop kreeg.
180. *Het onrecht pocht*. Toegeschreven aan J. Sneep, Amsterdam, die enige tijd een 'gedropte' marconist met zender herbergde, en zelf gestencilde gedichten verspreidde onder de kop 'Uit de diepte'.
184. *Het leger der gezochten*, door Anton Schweigmann van het Departement van onderwijs. (onder het pseudoniem Toontje Berger. Hij was lid van de kath. l.o.-groep Bilthoven). Dit gedicht is later opgenomen in 'Frontsector' (De oplage van 30.000 ex. werd verspreid door 'Vosje', van Trouw. Onder dit pseudoniem verborg zich H. Veldhuis).
186. *Staking in het noorden*, door Fedde Schurer
187. *Eén van de knokploeg*, door G. L. Tichelman (speciaal gemaakt om de woorden uit die tijd vast te leggen als: duikadres, knokploeg enz. die volgens Tichelman moesten worden bewaard.)
191. *Aan de Regeering in Londen*. Uit: Gedachten zijn vrij! een bundel gedichten door 'Piet van Amersfoort' = Jan W. Jacobs. Uitgave van 'Blauwe Lucht' – 1945, april (375 exx.).
192. *Ballade van den Boer*. Een persiflage op de befaamde ballade van Werumeus Buning 'En de boer hij ploegde voort' door een onbekende, die in dit 'gedicht' wel bijzonder onbillijk generaliseerde.
193. *Na den oorlog*, door H. Fedder
194. *Hollands Glorie-Marsch*, door Adolf Snijders. 'De woorden 'in deze bajes' waren het begin van het rijmpje:
- In deze bajes
zit geen gajes,
maar Hollands Glorie
potverdorie
196. *Vliegers die genade kennen*, door Hein van Oranje (pseudoniem van A. van Atten). Dit vers is na het gedicht van Ds Welter (zie blz. 14) het eerste veel verspreide gedicht: in juni 1940 in Rotterdam verschenen en twee weken later was het in heel Nederland bekend: van Groningen tot Zeeland en Limburg.
197. *Een doodgewone man*, door W. Chr. Minderman, een onbekende Hagenaar; dit gedicht is ook toegeschreven aan een Utrechtse drukker, doch dit is niet juist.
198. *Rotterdam*, door J. C. Bloem
198. *Doodenmarsch*, door Clara Eggink
199. *Geboortestad*, door Jan Prins
200. *25 februari 1941 – Dag van Amsterdam*. Vermoedelijk door Mr Sem Davids
200. *Bezette stad*, door Henk Fedder
201. *Amsterdam*, door Henk van Randwijk. Fragment uit 'Celdroom'.
202. *Het carillon*, door Ida Gerhardt. Geïnspireerd door klokkenspel in Kampen, van de Nieuwe Toren. Ida Gerhardt was daar lerares.

203. *Vliegtuig boven Amsterdam*, door Max Nord
203. *Den Haag 1943*, door K. H. R. de Josselin de Jong
204. *Uittocht*, door Muus Jacobse. Uit: *Et Sub Aqua* (oktober '44)
205. *De Velsler pont*, door G. L. Tichelman
206. *Ballade van de evacuatie*, door J. W. F. Werumeus Buning (ook in zijn 'legale' verzamelde werk uitgegeven tijdens de oorlog).
206. *Doodenweg*, door G. L. Tichelman.
208. *Hitler zoals hij in werkelijkheid is*, door Gerrit Kamphuis
210. *De naakte waarheid*, door Hein van Oranje
210. *Kan men Hitler gelooven?*, door Hein van Oranje
214. *One Man, and one man alone*, door Rie Cramer
215. *O, wat een schrik voor de Duce*, door Herman B. Fortuin. Via 'De Watergeus', een programma van Radio-Oranje.
216. *26 juli 1943*, door Dr J. R. Callenbach, emeritus-predikant van Rotterdam. Hij schreef deze regels spontaan, nadat het bericht van Mussolini's vlucht hem telefonisch uit Amsterdam was meegedeeld.
218. *Ras Anton Koeksa*, door Mr Sem Davids
220. *Hallo!*, door dr L. de Jong (Radio Oranje)
221. *De mussenboom*, door Mr Sem Davids
223. *Volière*, door Henk Fedder
225. *Lied van de N.S.B.*, door Rie Cramer
226. *Aan het malle mannetje Mussert*, door L. Kruidenier † 1954, gemaakt in januari 1943 na een vergeefs bezoek van Mussert aan Hitler. Kruidenier maakte een 300 verzetsliedjes, zond ze naar Engeland en zo kwamen ze weer terug. (Uitvoerige gegevens en compleet 'oeuvre' bij Rijksinstituut voor oorlogsdocumentatie).
229. *In het pak van Duitsch Soldaat*, door Yge Foppema. Zelf noemde hij het louter berijmde propaganda.
233. *De rare sijs*, door Mr Sem Davids
235. *Frans Vergonet, de Verrader*, door Fedde Schurer
237. *Voor zes rooie centen*. Is ook uit Engeland gekomen. Volgens dr L. de Jong echter door Radio Oranje uit Nederland vernomen. Het werd gezongen op de wijs van 'Ständchen' van Jonny Heykens, uit 1920. Heykens werd later NSB-er.
240. *Puntdichten*, door Mr Sem Davids
241. *Het zinken stuivertje*, door Henk Fedder die ook de tienregelige rijmen van 242 en 243 maakte.
243. *Ons land is als dit kabinet*. Hierover schreef J. R. v. d. Valk, arts: 'Dit las ik ergens in februari 1941 d.w.z. alleen de eerste vier regels, die toen luiden:
Ons land is als dit kabinet,
Eerst was het vrij, nu is 't bezet
Het is als tussen deze wanden!
Geen winst, doch daaglijks offeranden!
Ik vond dit te pessimistisch en rijmde verder:
Maar dit geldt ook voor allebei:
Straks zijn ze vast en zeker vrij!
Wat zullen wij ons prettig voelen
Als w'al dat vuil dan weg zien spoelen!
Kennelijk hebben ook anderen zich op dit thema geworpen.

244. *Koe*. Dit lied kwam in alle ernst voor in *Propria Cures*, het blad van de Amsterdamse studenten (in 1941)
244. *Nieuw-Nederland*, door Henk van Randwijk
245. *De Klokken*, door Jan Engelman
247. *St. Nicolaasversje*. Gezongen door Jetty Paerl voor Radio Oranje
249. *Moffen liegen...* Variatie op Bilderdijs 'Holland'.
250. *Dan geven we elkaar de hand...* Gezongen door Jetty Paerl voor Radio Oranje
252. *Aan de gevallen drukkers*, door Anthonie Donker (Prof. dr N. A. Donkersloot)
252. *Dichters van later tijd*, door Bertus Aafjes
- Van de niet in deze toelichting genoemde gedichten zijn auteur en andere bijzonderheden ons onbekend.

Dra. M. G. Schenk
H. M. Mos

Deze jubileumuitgave van het Geuzenliedboek 1940-1945 is een fotografische reproductie van de tekst zoals ze in de jaren na de Tweede Wereldoorlog verscheen – een bundeling van de ‘vervolgen’ op het Geuzenliedboek van 1581. Uit de inleiding op het tweede vervolg citeren wij: ‘In den beginne was het zingende verzet hopeloos en wild, gelijk alles wat men deed. Men had het gevoel dat men met onervaren schutterij vocht tegen de ervaren Gestapo.

Wat gisteren in het geheim gesproken was, wist morgen heel ’s Gravenhage en Amsterdam.

Dat begin is betaald, met bloed en tranen. Nadien heeft men geleerd het op de ware wijze te doen. Onder den neus van den adelaar is het eerste deel van het ‘Nieuw Geuzenliedboek’ verschenen. We weten wat het beteekende als men er achter kwam: voor de meesten de kogel.

Er is weinig sprake van haat in deze nieuwe Geuzenliederen. Hier slaan menschen van wie men vroeger nooit iets hoorde, de groote toon aan, hier klinkt plotseling de stem van een tot nu toe klein dichter, een machtig geluid; hier vindt een volk zijn stem. Laat het nu en dan onbeholpen zijn, het is wat er in ons omgaat. Deze verborgen vrijheid van pers geeft den burger moed. Men kan de schrijvers en venters van deze liederen de dood aandoen, maar Nederland zal een staat blijven, al was het alleen omdat die vrije vogels erin zongen en deden weten waar de grenzen lagen.

Vergeet hen niet, die u dit reeds thans onder bedreiging en gevaar uit een vrijen keel hebben gezongen, omdat hun land hen zoo lief was.

*Velen hebben reeds met hun leven betaald, velen zullen er nog voor betalen: gij leest een boek waar bloed aan hangt, een boek vol geloof. Vergeet het niet! (lente 1944)’.
.*

Aan die oproep gevolg gevend heeft de redactie voorzover mogelijk de namen der dichters en nadere gegevens in deze herdruk opgenomen. Dankbaar gedenken is zinvol; méér: het is onze roeping en plicht.